

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

+ 300
1385
Αρ.θ. ελ. 180/1958

ΔΩΡΕΑ

1. Ζαμπε Νάριδου

GRYLR 00987

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

+ 300

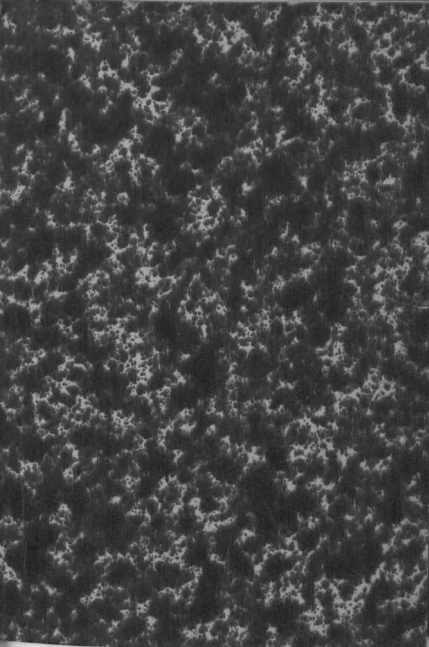
Nov 1385

*Αρ:θ. ελο. 180/1958

ΔΩΡΕΑ

1 Louis Zepi's

GRVLR 00987

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΕΣ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

8

G. BOURDON-VIANE ΚΑΙ H. MAGRON

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΥ

ΜΕΤΑΓΡΑΦΤΙΣΘΕΝ ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ

ΥΠΟ

N. Γ. MANTZABINOY

Δικηγόρου

Διπλωματούχου τῆς ἐν Παρίσι τοῖς Σχολῆς
τῶν Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

ΑΘΗΝΗΣΙ
ΤΥΠΟΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ
1887

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας
Αρ. 63. 1385

ΒΟΥΛΕΥΣΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΔΙΚΑΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΤΟΙΣ ΣΕΒΑΣΤΟΙΣ ΜΟΙ ΓΟΝΕΥΣΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἀναλαμβάνων τὴν μεταγλώττισιν τοῦ «Διεθνοῦς Ἰδιωτικοῦ Δικαίου» τῶν διαπρεπῶν νομομαθῶν Bourdon-Viane καὶ H. Magron οὐδένα ἄλλον σκοπὸν προεθέμην ἢ νὰ καταστήσω τὸ ἐπ' ἐμοὶ γνωστὸν τοῖς μὴ κατόχοις ξένων γλωσσῶν σπουδασταῖς τοῦ δικαίου τὸν τοσούτῳ παρημελημένον παρ' ἡμῖν, λίαν δ' ἀνεπτυγμένον ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις χώραις κλάδον τοῦτον τῆς ἐπιστήμης, οὗτινος τὴν χρησιμότητα κρίνω περιττὸν νὰ ὑποδείξω ἐνταῦθα, πεποιοῦνς ὅτι ἀρκοῦντως θέλει ἀντιληφθῇ ταύτης ὁ μελετήσων τὸ παρὸν πόνημα.

Ἐξελεξάμην δὲ τὴν παροῦσαν ὁλως πρακτικὴν καὶ στοιχειώδη συγγραφὴν, ἃς ἑνὸς μὲν διότι ἐν αὐτῇ ἐν συνόψει καὶ σαφηνείᾳ ἐκτίθενται α') ἀπασαὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ διέπουσαι τὸ δίκαιον τοῦτο, β') ἡ ἑκτασις τῶν νόμων τῶν διαφόρων ἐθνῶν πρὸς ἄλληλα, καὶ τέλος, ὁ καὶ σπουδαιότερον, αἱ τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν συγκρούσεις· ἃς ἑτέρου δὲ ἥκρον ὅτι εὐμεθοδεστέρα καὶ εὐληπτοτέρα καθίσταται διὰ τοιούτων στοιχειωδῶν καὶ πρακτικῶν ἔργων ἢ σπουδῇ κλάδου ἐπιστήμης ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ εὐρίσκομένου.

Προσθήρων μετὰ δειλίας τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ τὴν ἀνὰ χεῖρας μετάφρασιν, ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιεικῇ αὐτοῦ κρίσιν, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ἐξελληνιστὶν ὁρῶν τινῶν ἐπιστημονικῶν, καθότι ἡ καθομιλουμένη ὑστερεῖ ἔτι ὡς πρὸς τὸν κλάδον τοῦτον.

Ἀθήρησι μηνὶ Νοεμβρίῳ αωπ'.

N. Γ. ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ.

ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ὅρισμοί. — Ἐθνικὸν δίκαιον καλεῖται τὸ ἴδιον λαοῦ τινος δίκαιον ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων λαῶν θεωρουμένου.

Διεθνὲς δίκαιον καλεῖται τὸ σύνολον τῶν κανόνων τὸ ῥυθμίζον τὰς μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν σχέσεις.

Διάφορον ὃν τοῦ ἔθνικοῦ δικαίου τὸ διεθνὲς δίκαιον ἢ δίκαιον τῶν ἔθνων, εἶναι σύνθετον (ἀλλ' οὐχὶ πολλαπλοῦν) καὶ διαιρεῖται εἰς δημόσιον διεθνὲς δίκαιον καὶ εἰς ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον.

Τὸ δημόσιον διεθνὲς δίκαιον διέπει τὰς σχέσεις τῶν ἔθνων θεωρουμένων ὡς προσώπων ἠθικῶν, λύον τὰς ἐνδεχομένας διαφορὰς ἐπὶ δημοσίων συμφερόντων διὰ κοινῶν κανόνων, οἵτινες ἀπαρτίζουν εἰδικόν τι δίκαιον. Παραδείγματα τῶν κανόνων τούτων· ἀρχὴ τῆς μὴ παρεμβάσεως, ἑτεροδικία, ἀπαγόρευσις τῆς καταδρομῆς, δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν οὐδετέρων κ.τ.λ.

Τὸ δημόσιον διεθνὲς δίκαιον εἶναι ἀνεξάρτητον τοῦ δικαίου ἐκάστης χώρας· δὲν ὑπηρετορεῖται δὲ ὑπὸ ἀνωτέρας τινὸς ἀρχῆς, ἀλλὰ προκύπτει ἐκ τῆς λογικῆς τοῦ ἔθνους καὶ τῶν διπλωματικῶν συμβάσεων. Παραδείγματα· σύμβασις τῆς Γενεύης τοῦ 1864, διακήρυξις τῆς Πέτρουπόλεως τοῦ 1868.

Ἐν περιπτώσει συγκρούσεως ἡ μόνη καταφυγὴ εἶναι ἡ διπλωματία, ἡ διαιτησία ἢ ὁ πόλεμος.

Τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον διέπει τὰς ἰδιωτικὰς σχέσεις μεταξὺ ἰδιωτῶν διαφόρων ἔθνων. Συνεπῶς ὑπόκειται συγχρόνως εἰς πλείστας διαφόρους νομοθεσίας, καὶ διαρρυθμίζει τὰς ἰδιωτικὰς ἀστικὰς σχέσεις (γάμος, κληρονομία, νόμιμος κ.τ.λ.).

Δύναται ὅθεν νὰ ὁρισθῇ· τὸ δίκαιον τὸ καθορίζον τὰ ὅρια τῶν ἀστικῶν νόμων τῶν διαφόρων ἔθνων, ὅποταν οἱ νόμοι οὗτοι συντύχωσιν ἀντιμέτωποι ἐν διαφορᾷ τινι μεταξὺ ἰδιωτῶν.

Ἐπικυροῦται δὲ ὁ κανὼν οὗτος καὶ διὰ τῶν πραγμάτων οὕτως· ἐὰν ἀναφύῃ σύγκρουσις τις νόμων, ἐὰν δηλονότι αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων μερῶν διαφωνῶσι πρὸς ἀλλήλας, ἡ διαφορὰ φέρεται ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ καθορίσωσι τὰ ὅρια ἐκάστης αὐτῶν καὶ ἀποφασίσωσι τίς ἢ ἐφαρμοστέα εἰς τὴν περίστασιν.

Ἀνακεφαλαίωσις τῶν οὐσιωδῶν διαφορῶν μεταξὺ τοῦ διεθνοῦς δημοσίου δικαίου καὶ τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου.

1. — Αἱ σχέσεις, ἃς διέπουνσι, διαφέρουσι κατὰ πολὺ· τὸ μὲν κανονίζει τὰς μεταξὺ ἔθνων σχέσεις, τὸ δὲ τὰς μεταξὺ ἰδιωτῶν, εἴτε οἱ ἰδιῶται ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους ἔθνοτητας, εἴτε, ὥς εἰς περιστάσεις τινάς, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτήν.

2. — Τὸ μὲν σκοπεῖ τὴν διαχάραξιν κοινῶν κανόνων εἰς τὰ ἔθνη, οἵτινες συμβαίνει ἐνίοτε καὶ ν' ἀντίκηνται τῷ φυσικῷ δικαίῳ τῶν λαῶν, ἔχον ὑπ' ὅψιν συγκρούσεις νόμων ἐπὶ δημοσίων συμφερόντων *jus inter gentes*. Τὸ δὲ κανονίζει συγκρούσεις νόμων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ λαμβάνει ἐκ τῶν νομοθεσιῶν τῶν διαφόρων λαῶν τοὺς νόμους ἐκείνους, οἵτινες κατὰ προτίμησιν δεῖον νὰ ἐφαρμοσθῶσι *jus inter gentium diversas leges*.

3. — Τὰ ζητήματα τοῦ διεθνοῦς δημοσίου δικαίου λύνονται διὰ τῆς διπλωματίας ἢ τοῦ πολέμου, τὰ δὲ τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου διὰ τῶν δικαστηρίων.

Ῥπαρξίς καὶ νομιμότης τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου. Πολλάκις ἐτέθη τὸ ζήτημα ἂν τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον ὑπάρχει ὡς δίκαιον, καὶ ἂν οἱ κανόνες αὐτοῦ δὲν ἀνάγονται μᾶλλον εἰς τὴν ἠθικὴν. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ διεθνὲς ἰδιωτι-

κὸν δίκαιον εὐρίσκεται ἔτι ἐν τῷ σταδίῳ τῆς μορφώσεώς του, ἂν καὶ εὐμετάβλητον, ἢ ὑπαρξίς του ὅμως εἶναι βεβαία, ἀδίκως δὲ ἀμφισβητεῖται ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν νομομαθῶν. Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δὲν ὑφίσταται διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον θετικόν, ὑφίσταται ὅμως διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον φυσικόν. Τὸ φυσικὸν τοῦτο δίκαιον δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς θετικὸν εἴτε διὰ σιωπηρᾶς καὶ γενικῆς συναινέσεως, ὡς λ.χ. ἐπραγματοποιήθη τοῦτο ὡς πρὸς τὸν κανόνα *locus regit actum*, εἴτε διὰ τῆς ταυτότητος τῶν ἐν τοῖς κώδιξι κανόνων τῶν διαφόρων ἐθνῶν, εἴτε τέλος δυνάμει διπλωματικῶν συνθηκῶν.

Εἶπον ὡσαύτως ὅτι ἡ κυριαρχία ἔθνους τινὸς παραβιάζεται διὰ τῆς ἐφαρμογῆς κανόνων τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶναι ἀσθενές, καθότι ἐφαρμοζὼν τὸν ἀγγλικὸν νόμον ὁ Γάλλος δικαστὴς ὑποτάσσεται τῷ γαλλικῷ νόμῳ, ὅστις ἐπιτάσσει ὅπως ἐν δεδομένην τινὶ περιστάσει λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος.

Ἀνάγκη ὅμως βεβαίως ἵνα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου μὴ προκύπτῃ οὐδεμία παράβασις τῶν ἀρχῶν ἐκείνων, ἃς ἕκαστον Κράτος θεωρεῖ δημοσίας τάξεως. Εἰς Ὀθωμανὸς λ.χ. δὲν δύναται ἐν Γαλλίᾳ νὰ συζευχθῇ μετὰ πολλῶν γυναικῶν ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὁ ὀθωμανικὸς νόμος ἐπιτρέπει τὴν πολυγαμίαν. Τίνα ὅμως τὰ

ὅρια τῆς δημοσίας τάξεως; δύο σύζυγοι Βέλγοι π.χ. δύνανται νὰ διαζευχθῶσιν (1) ἐν Γαλλίᾳ δυνάμει τοῦ βελγικοῦ νόμου τοῦ ἐπιτρέποντος τὸ διαζύγιον; Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι λίαν λεπτόν, θὰ λάβωμεν δὲ τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸ ἐξετάσωμεν κατωτέρω.

Μόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου εἶναι νέα, ἂν καὶ τοῦ εἶδους τούτου συγκρούσεις νόμων συχνάκις ἀνεφύοντο ἄλλοτε ἔνεκα τῆς διαφορᾶς τῶν νομοθεσιῶν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ αὐτοῦ ἔθνους.

Ἄν καὶ τάσις γενικὴ ὑπάρχει πρὸς τὴν ἐνοποίησην τῶν νομοθεσιῶν, τὸ ἀπολύτως ὅμως μονοειδὲς αὐτῶν οὐδέποτε ἀναμφιβόλως θὰ κατορθωθῇ, καθότι τὸ δίκαιον ποικίλλει ἀναλόγως τῶν ἠθῶν, τῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἀναγκῶν ἔνεκα τούτου μάλιστα γεννᾶται διαρκὲς ἐνδιαφέρον πρὸς μελέτην τῶν θεωριῶν καὶ κανόνων τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου δημιουργηθέντος ἀκριβῶς δι' αὐτὰς τὰς παραλλαγάς.

Τὸ δίκαιον τοῦτο εἶναι ἔν, οἱ δὲ κανόνες αὐτοῦ διαρκεῖς καὶ γενικοί. Φαίνεται δὲ πολλὰ πλοῦν, διότι αἱ διάφοροι νομοθεσίαι δὲν ἀνεπτύ-

(1) Ὁ νόμος τῆς 27 Ἰουλίου 1884 ὁ ἐπαναφέρων τὸ διαζύγιον ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶχεν ἐτι ψηφισθῇ κατὰ τὴν ἐκδοσὴν τῆς παρούσης συγγραφῆς. Σ. Μ.

χθηνσαν ἅπασαι ὁμοιοτρόπως. Ἐθνὸς τι μάλιστα εἶναι τόσῳ ὀλιγώτερον διατεθειμένον ὅπως δεχθῇ κοινοὺς κανόνας καὶ ποιήσῃ παραχωρήσεις εἰς τὰς νομοθεσίας τῶν ἄλλων λαῶν, ὅσῳ τὸ ἴδιον αὐτοῦ δίκαιον διαφέρει πλειότερον τῶν νομοθεσιῶν τούτων. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ Ἀγγλοὶ ἀνθίστανται πλειότερον παντὸς ἄλλου λαοῦ εἰς παραχωρήσεις ἐνώπιον τοῦ δικαίου ἐτέρων ἐθνῶν, διότι τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον εἶναι ὅλως ἰδιορρυθμον.

Ἀνασταλὲν ἐν τῇ ἀναπτύξει ἐνεκεν τῆς ἀποκλειστικότητος τοῦ ἀρχαίου δικαίου τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον, μεγάλως ἐποίησε προόδους ἀπὸ τοῦ 1789. Αἱ προόδοι αὗται ὀφείλονται ἐν πρώτοις εἰς τὴν κατάργησιν τῶν τοπικῶν ἐθίμων, ἀκολουθῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μεγάλων ὁδῶν τῆς συγκοινωνίας, τὴν συννομολόγησιν διεθνῶν συνθηκῶν, καὶ τέλος τὴν ἔκδοσιν συγγραμμάτων καὶ εἰδικῶν συλλογῶν (1), ὥς καὶ εἰς τὸν σχημα-

(1) Ἡ Γερμανία, ἡ Ἀγγλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ἰταλία συμμετέσχον μετὰ τῆς Γαλλίας τῆς πνευματικῆς ταύτης κινήσεως.

Μεταξὺ τῶν ἔργων, ἅτινα διέδωσαν τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον, δεόν ν' ἀναγραφῇ ἐν πρώτοις ἡ συγγραφή τοῦ Πασκουάλε Φιόρε. Ὁ σοφὸς δικαστὴς Πραδιέ Ῥοδερέ, οὗ τὸ ὄνομα δὲν δύναται νὰ παρέλθῃ τις ἐν μελέτῃ ἐπὶ τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἐδημοσίευσεν ἐξαιρετον μετάφρασιν τῆς συγγραφῆς τοῦ Φιόρε. Ἐπίσης ὀφείλομεν νὰ ἀναφέρωμεν τὰ ἔργα τῶν Φελίξ, Demangeat, Duguít, Brochet, κτλ.

τισμὸν ἑταιριῶν ἢ καθιδρυμάτων συστάντων ἐξ-
 πίτηδες χάριν τῆς μελέτης ταύτης, ὥς ἡ Ἑταιρία
 τῆς συγκριτικῆς νομοθεσίας ἰδρυθεῖσα ἐν Τουλού-
 ζῃ, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς ἀλλοδαπῆς νομοθεσίας ἐγκα-
 τεστημένη ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Δικαιοσύνης κτλ.
 Δυνατὸν νὰ ἐλπίζῃ τις, ὥς καὶ εὐχὴ ἐξεφράσθῃ
 ἤδη, ὅτι αἱ πρόοδοι αὗται θὰ στεφθῶσιν ἡμέραν
 τινὰ διὰ τῆς συστάσεως διεθνοῦς τινὸς Ἀρείου
 Πάγου προωρισμένου εἰς τὸ νὰ χρησιμεύῃ ὥς
 ῥυθμιστικὴ ἀρχὴ μεταξὺ τῶν δικαστηρίων τῶν
 διαφόρων κρατῶν.

Διαιρέσεις. Ἡ ἡμετέρα μελέτη ἐπὶ τοῦ διε-

Ἡ Ἐφημερίς τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου,
 συλλογὴ ἐξαιρέτως πρακτικὴ, ἰδρυθεῖσα τῷ 1874 ὑπὸ τοῦ
 Clunet, ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν πρωτίστων αὐτῆς συντα-
 κτῶν τοὺς Labbé, Lyon-Caen, Renault καθηγητὰς τῆς ἐν
 Παρισίοις Νομικῆς Σχολῆς. — Ἑτέρα συλλογὴ, μεγάλην
 δοῦσα ὠθησιν εἰς τὰς σπουδὰς τοῦ διεθνοῦς δικαίου, εἶναι
 ἡ Ἐπιθεώρησις τοῦ διεθνοῦς δικαίου δημοσιευο-
 μένη ἀπὸ τοῦ 1869 ἐν Γάνδῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ
 Rolin-Jacquemyns. Ἡ δημοσίευσίς αὕτη, ἡ σπουδαιοτάτη
 συγγραφή τοῦ Laurent καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
 τῆς Γάνδης, τὸ ἀστικὸν διεθνὲς δίκαιον καὶ ἡ ἰδρυ-
 σίς τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ διεθνοῦς δικαίου κατέστησαν
 τὴν Γάνδην τὴν ἐνεργητικωτέραν καὶ λαμπροτέραν ἐστὶν
 τῶν σπουδῶν τούτων.

Ἡ ἐξαιρετὸς Εἰσηγήσις εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ
 διεθνοῦς δικαίου, δημοσιευθεῖσα ἐν ἔτει 1879 ὑπὸ
 τοῦ Renault, περιέχει μεταξὺ ἄλλων πολυτίμων πληροφο-
 ριῶν καὶ βιβλιογραφικὰς σημειώσεις ἐντελεῖς καὶ ἐνδιαφε-
 ρούσας.

θνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου θέλει περιλάβει ἐν πρώτοις σύντομον ἱστορικὴν ἔκθεσιν, κατὰ δεύτερον λόγον ἐξέτασιν τῶν μεγάλων προδικαστικῶν ζητημάτων, (ὥς ἡ ἐθνότης, ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῶν ἀλλοδαπῶν, ἡ δικαστικὴ ἀρμοδιότης,) καὶ τέλος τὴν θεωρίαν καὶ ἀνάλυσιν τῶν διαφόρων κανόνων τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν σύγκρουσιν τῶν ἀστικῶν νόμων.

Μ Ε Ρ Ο Σ Π Ρ Ω Τ Ο Ν

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ ἱστορία τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου πρὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τέσσαρας ἐποχάς· τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν, τὴν Φραγκικὴν ἢ βάρβαρον, τὴν Φεουδαλικὴν καὶ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν· ἡ τελευταία αὕτη περιλαμβάνει τὴν διαρρεῦσασαν περίοδον ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος μέχρι τοῦ 18^{ου} συμπεριλαμβανομένου. Συμπαρεθέσαμεν σύντομον περίληψιν τῶν ἀλλοδαπῶν νομοθεσιῶν ὅσον ἀφορᾷ τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον καὶ τέλος σύνοψιν τῶν πραγματοποιηθεισῶν προόδων ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐποχῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΟΧΗ

Α. — Πρὸ τοῦ Καρακάλλα. — Διέκρινον·

1^{ον} Τοὺς πολίτας (*cives*), οἵτινες μόνοι ἀπελάμβανον τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων τῆς ἐπιγαμίας καὶ ἐγκτήσεως, (*connubium, commercium*). Ἐκαλοῦντο *cives* οἱ γεννηθέντες ἐκ νομίμων γάμων (*justis nuptiis*) ἢ ἐκ πολίτιδος Ῥωμαίας.

2^{ον} Τοὺς βαρβάρους, λαοὺς ἐκτὸς τῆς ῥω-

μαϊκῆς ἐξουσίας εὐρισκομένους καὶ θεωρουμένους ἔχθρους.

3^{ον} Τοὺς ἀλλοδαποὺς (*peregrini*), συμμάχους ἢ ὑποτελεῖς τῆς Ῥώμης, οἵτινες ἀποκατέστησαν βραδύτερον κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν. Οὗτοι ἀπῆλανον τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου (*jus gentium*) καὶ διέτηρουν τὸ ἴδιον αὐτῶν δίκαιον. Τοῦτο ἐλνησμόνησαν οἱ νομομαθεῖς τοῦ 14^{ου} αἰῶνος, ὅτε ἐπεκαλέσθησαν τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὅπως ἀρνηθῶσι τοῖς ἀλλοδαποῖς τὸ δίκαιον τῆς κληρονομίας.

4^{ον} Τοὺς *Latini*, (*veteres* ἢ *coloniarii*), ἤτοι τοὺς λαοὺς, τοὺς ἀπολαύοντας τοῦ *jus latininitatis*. Οὗτοι ἐκέκτιντο τὸ *commercium* καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ διαθέτειν (*factio testamenti*) οὐχὶ ὅμως τὸ *connubium* οὔτε τὸ *jus capiendi*.

Β. — Μετὰ τὸν Καρακάλλαν. — Τὸ δόγμα τοῦ Καρακάλλα ἀφωμοίωσεν ἔνεκεν ταμειευτικῶν λόγων τοὺς *latini* καὶ τοὺς *peregrini* μετὰ τῶν *cives* διατάσσον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀστικοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἐφ' ἀπάντων τῶν ἐλευθέρων κατοίκων τῆς αὐτοκρατορίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΦΡΑΓΚΙΚΗ ἢ ΒΑΡΒΑΡΟΣ ΕΠΟΧΗ

Ἐπὶ τῆς φραγκικῆς ἐποχῆς τρία στοιχεῖα νομοθεσίας ἀπαντῶνται· ὁ βάρβαρος νόμος, τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον.

Φρονούμεν ὅτι ἐν συγκρούσει τῶν διαφόρων τούτων νόμων ὁ τοῦ ἐναγομένου νόμος ἠκολούθειτο κατὰ προτίμησιν.

Κατὰ τὴν φραγκικὴν ἐποχὴν ἐκάστη τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων διείπετο ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτῆς νόμου, ὅθεν δὲν ὑπῆρχον, ἀκριδῶς εἰπεῖν, ἀλλοδαποί. Οἱ βάρβαροι βασιλεῖς δὲν ἐπεδίωκον νὰ ἐπιβάλλωσι τοῖς λαοῖς τοῖς ζῶσιν ἐν ταῖς χώραις ταῖς ὑποτεταγμέναις αὐτοῖς (1) τὰ ἴδια αὐτῶν ἔθιμα. Εἶναι ὅμως ἄξιον σημειώσεως ὅτι, καθ' ὅσον ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς προύχῳρει ὁ χρόνος, τοσοῦτον ὁ προσωπικὸς τῶν λαῶν τούτων νόμος περιήρχετο εἰς λήθην. Ἐν τούτοις οἱ προσωπικοὶ οὗτοι νόμοι δὲν ὑπεχώρησαν ἐνώπιον τῶν ἐπιβληθέντων τῇ χώρᾳ νόμων ἢ ἀπὸ τοῦ 9^{ου} αἰῶνος, ὅτε οἱ πρῶτοι Καρλοβίγγιοι ἐπεχείρησαν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν νὰ συντάξωσι νόμους πραγματικοὺς μιμούμενοι, καθὼς κατόπιν οἱ μεγάλοι Καπετῖνοι, τοὺς Ῥωμαίους Αὐτοκράτορας. Ἐν ταῖς διατάξεσι δὲ τοῦ Σιρμόνδου κατὰ πρῶτον γίνεται λόγος περὶ ἐγγῳρίου δικαιοσύνης (*justitia terrena*).

Ἡ ἰσχὺς αὐτῆς τῶν πραγματικῶν νόμων εἰς ἄκρον ἐπεκταθεῖσα καὶ μέχρις ἀληθοῦς ἱεραρχι-

(1) Ὁ Γκοτιέ καθηγητὴς τῆς ἐν Λίξ νομικῆς Σχολῆς ἀποδίδει τὸ γεγονός τοῦτο τῷ δεδαδμῷ, ὃν περ ἐνέπνεον τοῖς βαρβάροις τὸ ὄνομα τῆς Ῥώμης καὶ αἱ Ῥωμαϊκαὶ θεομθεσίαι.

κοῦ διαμελισμοῦ εἶναι ἡ ἀρχικὴ αἰτία τοῦ φεουδαλισμοῦ, ἀπετέλεσε δὲ τὸν κυριώτερον αὐτοῦ χαρακτῆρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΦΕΟΥΔΑΛΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

« Ὑπὸ τὸ πολίτευμα τοῦτο » λέγει ὁ Μινιέ, « ὁ ἄνθρωπος κατείχετο τρόπον τινὰ ὑπὸ τῆς γῆς ». — Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ κυριώτερον χαρακτηρηστικὸν τοῦ φεουδαλισμοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς φραγκικῆς, τρία στοιχεῖα νομοθεσίας ἀπαντῶνται.

1^{ον} Τὰ ἐκ τοῦ γερμανικοῦ δικαίου πηγάζοντα ἔθιμα, ἅτινα κρατοῦσιν ἐν τῇ Βορείῳ καὶ Ἀνατολικῇ Γαλλίᾳ.

2^{ον} Τὸ Ῥωμαϊκὸν δίκαιον καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ πηγάζοντα ἔθιμα, ἅτινα ἰσχύουσιν ἐν τῇ Μεσημβρίᾳ.

3^{ον} Τὸ κανονικὸν δίκαιον.

Ἐκτὸς τοῦ κανονικοῦ δικαίου, ὅπερ ἐδημιούργει εἰδικὴν τινα ἀρμοδιότητα *ratione personæ* καὶ *ratione materiæ*, οἱ νόμοι καὶ τὰ ἔθιμα κατὰ τὴν φεουδαλικὴν ἐποχὴν ἦσαν πρὸ πάντων πραγματικοί.

Ἀλλογενεῖς. — Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐφαρμογῆς μόνον τῶν νόμων τῆς χώρας ὡς συνέπειαν εἶχε τὴν διακρίσιν τῶν ἀτόμων τῶν γεννηθέντων καὶ κατοικούντων ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ὑποκειμένων τοῖς νόμοις.

καὶ ἐθίμοις αὐτῆς, ἀπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν τῶν γεννηθέντων ἐκτὸς τῆς χώρας, ἤτοι τῶν ἀλλογενῶν (*alibi nati*), οἵτινες ἐθεωροῦντο ὡς ἐκβράσματα· (τὴν λέξιν ταύτην μετεχειρίζετο τὸ τῆς Λαῶνος ἔθιμον). Τὰ ἔθιμα ἐνίοτε δὲ καὶ οἱ πολιτικοὶ χάρται ἐπέβαλλον τῷ ἄρχοντι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ὑπερασπίζειν τοὺς ὑποτελεῖς αὐτοῦ, τοιαύτη ὁμῶς ὑποχρέωσις δὲν ἐπεβάλλετο αὐτῷ ἀπέναντι τῶν ἀλλογενῶν, ὧν ἡ κατάστασις προσωμοιοῦτο τῇ δουλείᾳ, καθότι ὁ ἀλλογενὴς ἐγεννᾶτο ἐλεύθερος καὶ ἀπέθνησκε δοῦλος κατ' ἀρχαῖον ἔθιμον. Ἐν τοῖς νομοθετήμασι δὲ τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου ἀναγινώσκομεν· «Ἐὰν ἀλλογενὴς τις προσῆλθεν εἰς τὴν πυργοδεσποτείαν βαρῶνους τινὸς καὶ δὲν ἐξέλεξεν οὐδένα ἄρχοντα ἐντὸς ἔτους καὶ ἡμέρας, ἐγένετο δοῦλος τοῦ βαρῶνους· ἐὰν δὲ ἀπέθνησκε, μὴ ἐγκαταλείπων τέσσαρα ὀνῆνια τῷ βαρῶνῳ, ἅπαντα αὐτοῦ τὰ κινητὰ ἀνῆκον τῷ βαρῶνῳ», καὶ κατωτέρω· «Ἐὰν εὐπατρίδης τις ἔχῃ ἐν ταῖς γαίαις αὐτοῦ ὡς δοῦλον ἄγνωστόν τινα, κατὰ τὸν θάνατόν του ὁ εὐπατρίδης λαμβάνει τὸ ἥμισυ τῶν κινητῶν αὐτοῦ. Ἐὰν ἀποθάνῃ ἄτεκνος καὶ ἄνευ γενεᾶς, ἅπαντα αὐτοῦ ἡ κληρονομία ἀνήκει τῷ ἄρχοντι». Τοῦτο δ' ἐκαλεῖτο ξενοκληρία ἢ δίκαιον τῆς ξενοκληρίας (1).

(1) «Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους» λέγει ὁ Μοντεσκιέ, οἱ ἄνθρωποι ἐφρόνουν ὅτι, τῶν ἀλλοδαπῶν μὴ συνδεομέ-

Οἱ βασιλεῖς ἔλαβον τοὺς ἀλλογενεῖς ὑπὸ τὴν προστασίαν των· ἀλλ' οἱ νομομαθεῖς μετέτρεψαν τὴν προστασίαν ταύτην πρὸς ὄφελος τῆς βασιλείας, κατορθώσαντες ἐπὶ τέλους νὰ ἐπικρατήσῃ ἡ ἀρχὴ ὅτι, τῶν ἀλλογενῶν ἐξαρτωμένων μόνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως, ἡ κληρονομία αὐτῶν ἔδει νὰ μεταβιδάζηται ὁλοσχερῶς τῷ Στέμματι, ὅπερ καὶ καθιερώθη διὰ τοῦ ἐν ἔτει 1386 Διατάγματος Καρόλου τοῦ ἕκτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΝΕΩΤΕΡΑ ΕΠΟΧΗ

(Ἀπὸ τοῦ 15^{ου} αἰῶνος μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως)

Διὰ τὴν κατάληψιν τῆς νομοθεσίας τῆς ἐποχῆς ταύτης δεόν νὰ διακρίνωμεν τοὺς κυρίως ἀλλοδαποὺς ἀπὸ τῶν ἡμεδαπῶν τῶν κατοικούντων ἐπαρχίας, ὧν τὰ ἔθιμα διέφερον ἀλλήλων, καθότι οὐχὶ ἡ ἀλλοδαπότης, ἀλλ' ἡ διαφορὰ τῶν ἐθίμων ἐν τῷ αὐτῷ ἔθνει ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς παραγωγῆς θεωρίων, αἵτινες σήμερον ἔτι θεωροῦνται ὡς βάσεις τοῦ διανοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν κυρίως ἀλλοδαπῶν

Δύο ζητήματα ἡγείροντο κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἡμῶν δίκαιον ὡς καὶ σήμερον·

των αὐτοῖς δι' οὐδενὸς δεσμοῦ ἀστικοῦ δικαίου, οὐδεμίαν ὀφείλετο αὐτοῖς δικαιοσύνη, οὔτε εὐσπλαγχνία.

1^{ον} Τίς ἦτο ἀλλοδαπός, καὶ τίς Γάλλος;

2^{ον} Τίς ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῶν ἀλλοδαπῶν, καὶ ποῖαι αἱ ἀνικανότητες αὐτῶν;

§ 1. — ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΓΑΛΛΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ 16^{ον}, 17^{ον} ΚΑΙ 18^{ον} ΑΙΩΝΑ

Τίς ἦτο ἀλλοδαπός; — Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς περὶ ἧς πρόκειται περιόδου ἀλλοδαποὶ ἐθεωροῦντο ἅπαντες οἱ γεννηθέντες ἐκτὸς τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους.

Περὶ τὰ τέλη τῆς περιόδου ταύτης, ἤτοι κατὰ τὸν 18^{ον} αἰῶνα, ἐθεωροῦντο ἀλλοδαποὶ οἱ γεννηθέντες ἐκτὸς τῆς χώρας ἐκ γονέων ἀλλοδαπῶν ἢ ἐκ γονέων Γάλλων ἐγκατεστημένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἄνευ προθέσεως ἐπιστροφῆς.

Τίς ἐγεννᾶτο Γάλλος; — Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς νεωτέρας ἐποχῆς ἐγεννῶντο Γάλλοι οἱ ἐπὶ γαλλικοῦ ἐδάφους γεννηθέντες.

Περὶ τὰ τέλη τῆς αὐτῆς περιόδου ἐγεννῶντο Γάλλοι.

1^{ον} *Jure loci* ἅπαντες οἱ γεννηθέντες ἐπὶ γαλλικοῦ ἐδάφους.

2^{ον} *Jure sanguinis* ἅπαντες οἱ γεννηθέντες ἐκτὸς τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους ἐκ γονέων διατηρῶντων τὴν γαλλικὴν ἐθνότητα (Ποτιέ· περὶ προσώπων, τόμ. II, τμ. I.).

§ 2. — ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΠΕ ΠΡΟΣ ΤΑ ΛΕΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ 16^{ον}, 17^{ον} ΚΑΙ 18^{ον} ΑΙΩΝΑ

A. — Ἡ κατάστασις τῶν ἀλλοδαπῶν ὑπὸ ἐπο-

ψιν ἀστικήν καθωρίζετο ἐκ τῶν Ἑθίμων. τῆς νομολογίας, τῶν Συγόδων, καὶ τῶν βασιλικῶν διατάξεων.

Ἑθιμα. — Εἰς τρεῖς κυρίως περιστάσεις τὰ ἔθιμα ἔθεσαν τοὺς ἀλλοδαποὺς εἰς κατάστασιν πολὺ κατωτέραν τῆς τῶν ἡμεδαπῶν.

Καὶ πρῶτον μὲν ὑπέβαλλον αὐτοὺς τῷ δικαίῳ τῆς ξενοκληρίας· δεύτερον δὲ κατήργουν πρὸς βλάβην των τὸν κανόνα *actor sequitur forum rei* καὶ τέλος ἐπέβαλλον αὐτοῖς τὴν τῶν ἀλλοδαπῶν ἐγγύησιν.

Δίκαιον τῆς ξενοκληρίας. — Τὸ δίκαιον τῆς ξενοκληρίας τὸ ἐγκαθιδρυθὲν κατὰ τὴν φεουδαλικὴν ἐποχὴν πρὸς ὄφελος τῶν ἀρχόντων διητηρήθη κατόπιν πρὸς ὄφελος τῆς βασιλείας, ἀλλὰ μετὰ διαδοχικῶν περιστολῶν.

Κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν (16^{ος} 17^{ος} 18^{ος} αἰῶνα) ἐνόουν διὰ τῆς λέξεως ταύτης κατὰ τὴν μᾶλλον ἢ ἥττον εὐρεῖαν ἔννοιαν, ἢν τῇ ἔδιδον, εἴτε ἅπαντας τοὺς κανόνας τοὺς ἀφορῶντας τοὺς ἀλλοδαποὺς, εἴτε τοὺς ἀφορῶντας τὴν κληρονομίαν καὶ διαθήκην αὐτῶν, εἴτε τέλος τὴν ἀνικανότητα τῶν ἀλλοδαπῶν τοῦ μεταβιβάζειν διὰ διαθήκης.

Ὁ σκοπὸς τοῦ δικαίου τῆς ξενοκληρίας κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην σημασίαν, ἥτις ἐξηγεῖ ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως, ἦτο διπλοῦς· ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκώλυε τὸν ἀλλοδαπὸν τοῦ

πλουτεῖν διὰ κληρονομίας ἐξ ἀδιαθέτου ἢ ἐκ διαθήκης, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐσκόπει νὰ πλουτίζη τοὺς ἄρχοντας, κατόπιν δὲ τοὺς βασιλεῖς.

Ἐκ τοῦ δικαίου τῆς ξενοκληρίας λαμβανομένου *latiore sensu*, ἤτοι κατὰ τὴν δευτέραν ἔννοιαν, ἐπὶ γὰρ αἱ ἐξῆς ἀνικανότητες·

1^ο Οἱ ἀλλοδαποὶ οὐδὲν ἠδύναντο ν' ἀποκτίσωσιν ἐκ διαθήκης, ἔστω καὶ παρὰ Γάλλου.

2^ο Οὐδένα ἠδύναντο νὰ κληρονομῶσιν ἐξ ἀδιαθέτου (*ab intestat*).

3^ο Δὲν ἠδύναντο νὰ μεταβιβάσωσι διὰ διαθήκης, οὐδ' εἰς αὐτοὺς τοὺς Γάλλους, τὴν ἐν Γαλλίᾳ περιουσίαν αὐτῶν.

4^ο Δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κληρονομηθῶσι παρ' οὐδενός, οὔτε παρὰ τῶν Γάλλων αὐτῶν συγγενῶν.

Ἐν τούτοις ἐπέτρεψαν κατὰ πρῶτον μὲν ἐν Ἀνζοῦ κατὰ τὸν 13^{ον} αἰῶνα, κατόπιν δὲ ἐν ἀπάσῃ τῇ Γαλλίᾳ κατὰ τὸν 16^{ον}, ὅπως τὰ τέκνα ἀλλοδαπῶν τὰ γεννηθέντα ἐν Γαλλίᾳ κληρονομῶσιν αὐτοὺς, ἔτι δὲ ὁ ἀλλοδαπὸς νὰ δύνηται νὰ διαθέτῃ ὑπὲρ αὐτῶν ὡς καὶ ὑπὲρ τῶν ἀλλοδαπῶν αὐτοῦ τέκνων, καὶ τέλος, μέχρις ὁρίων τινῶν, ὑπὲρ τοῦ κλήρου καὶ ὅπως ἐνταφιασθῇ ἐν ἀγίᾳ γῇ.

Παρέκκλισις ἐκ τοῦ κανόνος «ὁ ἐνάγων ἀκολουθεῖτω τὴν κατοικίαν τοῦ ἐναγομένου» (*actor sequitur forum rei*). Οὐχὶ μόνον ἐπὶ ἐμπορικῆς, ἀλλὰ καὶ προσωπικῆς ὕλης ὁ ἀλλοδα-

πὸς ἡδύνατο νὰ κλητευθῇ καὶ ἐνώπιον ἑτέρου τοῦ τῆς κατοικίας του δικαστηρίου.

Οἱ ἀπαιτούμενοι δὲ πρὸς τοῦτο τύποι ἦσαν οἱ ἐξῆς· ἡ κλήτευσις ἀνεγινώσκετο δημοσίως ἐν τῇ πόλει τῇ ἐγγυτέρᾳ τῇ χώρᾳ τοῦ ἐναγομένου, καὶ ἐτοιχοκολλᾶτο ἐπὶ τῆς θύρας τῆς πόλεως τῆς πλησιεστέρας τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Ἡ διάταξις τοῦ 1667 ἐπέτασσε πρὸς τοῦτοις τὴν ἀποστολὴν τῆς κλήσεως πρὸς τὸν παρὰ τοῖς ἀνωτέροις δικαστηρίοις Ἐπίτροπον, ὅστις τὴν διενύθυνε διοικητικῶς τῷ ἐναγομένῳ.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφορὰς τὰ γαλλικὰ δικαστήρια ἐδίκαζον μόνον ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων.

Ἐγγύησις τῶν ἀλλοδαπῶν. — Ἡ ἐγγύησις αὕτη, ὡς καὶ τὴν σήμερον, ἐδίδετο παρὰ τοῦ ἐνάγοντος πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν τε ἐξόδων τῆς δίκης καὶ τῶν ἀποζημιώσεων· ὠφείλετο δὲ οὐχὶ μόνον παρὰ τῶν ἀλλοδαπῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν Γάλλων τῶν κατοικούντων ἐπαρχίαν διάφορον τῆς τοῦ ἐναγομένου.

Νομολογία. — Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 13^{ου} αἰῶνος οἱ νομομαθεῖς, ἀντικαταστήσαντες τοὺς βαρῶνους, ἠκολούθουν τὰ διδάγματα τῶν γλωσσογράφων τῆς Ἰταλίας, ἐφήρμοζον τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, καὶ ἐδημιουργοῦν νομολογίαν, ἣν ἰδιοποιήθησαν κατόπιν αἱ Σύνοδοι.

Ἡ νομολογία αὕτη ἐνίσχυε τὸ δίκαιον τῆς ξε-

νοκληρίας, ἐσφαλμένως(1) ἐπικαλουμένη τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον. Ἐνῶ δὲ κατ' ἀρχὰς διένεμε τὰς ξενοκληρίας μεταξὺ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ βασιλέως, ἐν τέλει τὰς ἀπέδωκεν ἀποκλειστικῶς τῷ βασιλεῖ.

ὑπεστήριξε τὴν ἐγγύνησιν τῶν ἀλλοδαπῶν ἀπλῶς μόνον διότι ὑπῆρχεν ἐν Ῥώμῃ, ἂν καὶ ἡ ἐγγύνησις αὕτη οὕτω ἀπαιτούμενη παρὰ τῶν ἀλλοδαπῶν ἐναγόντων οὐδεμίαν εἶχεν ἀναλογίαν πρὸς τὴν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐν Ῥώμῃ ὀφειλομένην ἐγγύνησιν ὑπὸ τῶν ἐναγομένων ἐπὶ πραγματικῆς ὕλης.

Ἐπέτρεψε τὴν προσωπικὴν κράτησιν καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις κατὰ τῶν ἀλλοδαπῶν, ἐνῶ τὸ διατάγμα τοῦ 1667 ἀπῆλλασσεν αὐτῆς τοὺς ἡμεδαποὺς εἰς περιστάσεις τινάς.

Ἐν τέλει καθιέρωσε τὴν διαίρεσιν μεταξὺ τῶν κυρίως ἀστικῶν δικαιωμάτων (ὡς ἡ νιοθεσία)

(1) Ὁ Λαὶνὲ ἐξηγεῖται ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦτου ὡς ἑξῆς: «Τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἐφηγοῦντο ἐσφαλμένως ἐνταῦθα· δὲν ἔλεγε τοῖς ἀλλοδαποῖς δὲν θὰ κληρονομήσητε, ἀλλὰ, δὲν θὰ κληρονομήσητε κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ ἀστικοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου· ἐπέτρεπεν ὁμῶς αὐτοῖς κάλλιστα νὰ κληρονομήσῃ κατὰ τὸ ἴδιον ἐαυτῶν ἀστικὸν δίκαιον. Κατεχρόσθησαν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ὅπως δικαιολογήσῃσι θεσμοθεσίαν τοῦ βαρβάρου δικαίου· διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸ δίκαιον τῆς ξενοκληρίας διετηρήθη μέχρι τοῦ 1789 καὶ δὲν ἐξηλείφθη ὁλοσχερῶς ἢ κατὰ τὸ 1819.

καὶ τῶν τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου (ὡς τὸ δίκαιον τῆς κυριότητος).

Διατάξεις.— Αἱ βασιλικαὶ διατάξεις παρενεβησαν ἐπίσης πρὸς διαβρύθμισιν τῆς καταστάσεως τῶν ἀλλογενῶν ἢ ἀλλοδαπῶν, πρὸς οὓς ὅμως πάντοτε δυσμενῶς ἐδείχθησαν. Ὅντως κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς διατάξεως τοῦ 1629 τῆς κοινουμένης Κώδιξ Michau ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως Michel de Marillac, ἡ ἀπόφασις ἐκδοθεῖσα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δὲν ἦτο ἐκτελεστὴ ἐν Γαλλίᾳ εἰμὴ διὰ τῆς παρεμβάσεως γαλλικοῦ τινοῦ δικαστηρίου· ἐὰν δὲ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἦτο καταδικαστικὴ πρὸς ὄφελος Γάλλου, ἐγίγνετο ἐκτελεστὴ δι' ἀπλοῦ *pareatis*· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὁ Γάλλος ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποφάσεως. Κατὰ τὴν γνώμην συγγραφέων τινῶν ἡ ἀτοπος αὕτη ἀνισότης ὑπάρχει ἐτι ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ἡμῶν.

Β.— **Ἐξαιρέσεις ὡς πρὸς τὰς ἀνικανότητας τῶν ἀλλοδαπῶν.**— Διαδοχικοὶ μετριασμοὶ κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν τελευταίων αἰώνων ἐγένοντο εἰς τοὺς ἐκτεθέντας κανόνας, οὓς εἰσήγαγον τὰ ἔθιμα, ἡ νομολογία καὶ αἱ διατάξεις.

1^ο Ἡ ξενοκλήρια δὲν ἐφηρμοζετο εἰς τινὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας (Γουϊάννη, Λαγγεδόκ, Ρουσιλιόν).

2^ο Τὸ δίκαιον τῆς ξενοκλήριας δὲν ἐφηρμοζετο ἐπὶ τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν, ἐφ' ὧν ἡ Γαλ-

λία διεξεδίκει δικαιώματα (Βρεττανία, Φραγκοκουμπτεία, Μιλανέ, Κομπτεία τοῦ Ἀδινιόν, Φλάνδρα). Οὐχ ἦπτον ἡ ἐγγύσεις τῶν ἀλλοδαπῶν ἀπητεῖτο.

3^{ον} Διὰ διπλωματικῶν συνθηκῶν καὶ πρὸς διευκόλυνσιν τῶν διεθνῶν σχέσεων τὸ δίκαιον τῆς ξενοκληρίας ἤρθη ἀντικατασταθὲν διὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑφαιρέσεως τοῦ δεκάτου.

4^{ον} Πρίγκιπες τινες ἠδύναντο νὰ κατέχωσιν ἐν Γαλλίᾳ περιουσίας μεταβιβάστέας διὰ κληρονομίας, (τοῦθ' ὅπερ ἐγίγνετο κατὰ τὴν προηγουμένην περίοδον διὰ τὴν Μένην καὶ τὸ Ἀνζού, αἵτινες ἀνῆκον τοῖς βασιλεῦσι τῆς Ἀγγλίας).

5^{ον} Τὸ δίκαιον τῆς ξενοκληρίας δὲν ἐφηρμόζετο ὡς πρὸς τὰ κινητά.

6^{ον} Οἱ ἀλλοδαποὶ οἱ συχνάζοντες εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Καμπανίας καὶ τῆς Λυὼν ὡς καὶ οἱ ἐργάται τῶν Γκοβλὶν καὶ τοῦ Μποβὲ καὶ οἱ ἀλλοδαποὶ σπουδασταὶ ἀπηλλάσσοντο τῆς ἐγγυήσεως τῶν ἀλλοδαπῶν.

7^{ον} Οἱ πρέσβεις καὶ πρόξενοι ὡς πρὸς τὴν δικαιοδοσίαν, εἰς ἣν ὤφειλον νὰ ὑπάγωνται, ἐθεωροῦντο ὡς μὴ ἐγκαταλείψαντες τὴν ἐαυτῶν χώραν (1) (ἐτεροδικία).

8^{ον} Ἐν τέλει οἱ ἀλλοδαποὶ εἶχον τὸ δικαίωμα

(1) Ἐκ τούτου ὁμῶς εἶπετο ὅτι ἀπηλλάσσοντο τοῦ δικαίου τῆς ξενοκληρίας; Ὁ Λενὲ θεωρεῖ τὸ ζήτημα ἀμφίβολον.

τῆς πολιτογραφήσεως, δι' ἧς ἀνηροῦντο αἱ πλεονεξίαι τῶν ἀνικανότητων αὐτῶν. — Ἡ πολιτογραφησις ἐπετρέπετο μόνον τοῖς καθολικοῖς. Ἐπὶ τῆς πολιτοποιεῖτο δὲ δι' ἐπιστολῶν χορηγοιμένων ἀπὸ τοῦ βασιλέως μετὰ τὴν πληρωμὴν ἐξόδων τινῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ αὐθαιρέτως ὀριζομένων καὶ ἀπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν Γαλλίᾳ. Αἱ τῆς πολιτογραφήσεως ἐπιστολαὶ αἱ χορηγηθεῖσαι διὰ τὸν πατέρα ἢ σύζυγον δὲν μετέβαλλον τὴν ἐθνικότητα τοῦ συζύγου ἢ τῶν τέκνων· πάντοτε δὲ ὑπῆρχε διαφορά τις μεταξὺ τοῦ πολιτογραφηθέντος ἀλλοδαποῦ καὶ τοῦ Γάλλου, καθότι οἱ Γάλλοι συγγενεῖς ἐξηκολούθουν νὰ προτιμῶνται τοῖς πολιτογραφηθέντος ἀλλοδαποῦ, ἔστω καὶ ἂν οὗτος ἦτο πλησιέστερος συγγενὴς τοῦ ἀποθανόντος· ἐκτὸς ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ κληρονομηθῇ γονεὺς.

Γ. — Συγκρούσεις νομοθεσιῶν. — Ἐν περιπτώσει συγκρούσεως γαλλικοῦ καὶ ἀλλοδαποῦ νόμου συνήθεια ἦτο νὰ ἐφαρμόζωνται ὡς πρὸς μὲν τὴν δικονομίαν τὰ γαλλικὰ ἔθιμα, ὡς πρὸς δὲ τὴν οὐσίαν ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος, καὶ τοῦτο, ἐὰν ἡ διαφορά ὑπῆρχε μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, ἐνῶ, ἐὰν ὑπῆρχε μεταξὺ Γάλλου καὶ ἀλλοδαποῦ, ἐφαρμόζετο πάντοτε ὁ γαλλικὸς νόμος.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἡμεδαποὶ κατοικοῦντες ἐπαρχίας, ὡς τὰ ἔθιμα διέφερον ἀλλήλων.

Κατ' ἀρχὴν ἐν περιπτώσει συγκρούσεως δύο

ἐθίμων τῆς αὐτῆς χώρας ἐπεβάλλετο γενικῶς τὸ ἐθίμον τοῦ δικαστηρίου τοῦ ἐπιληφθέντος τῆς ὑποθέσεως (κυριαρχία τοῦ ἐδάφους)· κατ' ἐξαίρεσιν μόνον ἠκολούθουν τὸν νόμον ἢ τὸ ἐθίμον τῆς κατοικίας τοῦ διαδίκου (ἐτεροδικία). Διέκρινον δὲ μετ' οὐ πολὺ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦς πραγματικοὺς θεσμοὺς ἀπὸ τῶν προσωπικῶν, ἥτοι τοῦς θεσμοὺς τῆς χώρας ἀπὸ τῶν ἐφαρμοστέων τῷ προσώπῳ. Βραδύτερον ἀνεφύη νέα τις διαιρέσις ἢ τῶν μικτῶν θεσμῶν.

§ 1. — ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτῆς ἡ θεωρία τῶν θεσμῶν διήλθε διὰ τεσσάρων διακεκριμένων φάσεων, ἐκάστη τῶν ὁποίων συσχετίζεται μετὰ τινος τῶν μεγάλων νομικῶν σχολῶν, ὧν ἡ ἰδρυσις προητοίμασε ἢ καὶ ἐπὶνεγκε τὴν πτῶσιν τοῦ φεουδαλισμοῦ. Αἱ τέσσαρες αὗται σχολαί εἰσιν: ἡ σχολὴ τῶν γλωσσογράφων ἢ διαλάμψασα ἀπὸ τοῦ 13^{ου} μέχρι τοῦ 15^{ου} αἰῶνος καὶ ἐξαφανισθεῖσα κατὰ τὸν 16^{ον}, ἡ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος γαλλικὴ σχολή, ἡ Ὀλλανδικὴ καὶ Βελγικὴ σχολὴ τοῦ 17^{ου} αἰῶνος, καὶ ἡ γαλλικὴ σχολὴ τοῦ 18^{ου} αἰῶνος.

Ἡ τῶν γλωσσογράφων σχολή.— Ἡ θεωρία τῶν θεσμῶν ἔλαβε γένεσιν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν 13^{ον} αἰῶνα, ὅτε αἱ λομβαρδικαὶ πόλεις κατ' ἐξοχὴν ἐμπορικαί, ἀποσεύσασαι τὸν γερμανικὸν ζυ-

γόν, ἐθέσπισαν δι' ἑαυτὰς δημοτικοὺς νόμους ἢ θεσμούς. Διὰ τῆς λέξεως θεσμός ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα εἰδικούς ἢ τοπικοὺς νόμους κατ' ἀντίθεσιν τῶν γενικῶν τῶν ἐφαρμοστέων καθ' ὅλον τὸ Κράτος.

Συνέπεσε δὲ τὸ κίνημα τοῦτο, καθ' ἣν ἐποχὴν ἀνεκαλύφθησαν αἱ συλλογαὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (1). Εἰς τὰ δύο δὲ ταῦτα γεγονότα ἀποδίδεται γενικῶς ἡ μόρφωσις τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Οἱ γλωσσογράφοι, ἵν' ἀποφύγῃσι τὴν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ δύσκολον ἐφαρμογὴν τῶν νόμων μόνον τῆς χώρας, κατέφυγον εἰς δύο μέσα. — Καὶ πρῶτον μὲν ἔθεσαν τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον εἶναι ὁ γενικὸς κανὼν καὶ ὥς ἐκ τούτου ἐφαρμοστέον ἐν ἑλλείψει εἰδικοῦ νόμου. Καταχρώμενοι δὲ τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἐπειράθησαν νὰ παραστήσωσι τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ὥς πηγὴν παντὸς κανόνος τοῦ δικαίου, καὶ ἐδοκίμασαν μάλιστα νὰ ἐξαγάγῃσι ἐκ τούτου τὴν διάκρισιν μεταξὺ τῶν πραγματικῶν καὶ τῶν προσωπικῶν θεσμῶν (2). — Δεύτερον δὲ καθιέρωσαν τὴν διά-

(1) Ὁ Λενὲ λέγει ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἀμφισβητεῖται, εἶναι δὲ μᾶλλον παραδεκτὸν σήμερον ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐδέποτε ἀπωλέσθησαν ἐν Ἰταλίᾳ.

(2) Ὁ Λενὲ ὑπενθυμίζει ὅτι οἱ γλωσσογράφοι ἐσθῆριζον τὴν διάκρισιν ταύτην ἐπὶ τοῦ Νόμου *Cunctos populos* (C. I, 1, fr 1). ὅστις οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην.

κοισιν τῶν πραγματικῶν ἀπὸ τῶν προσωπικῶν θεσμῶν ἐν περιπτώσει συγκρούσεως τῶν τοπικῶν.

Τρεῖς κανόνες διεῖπον τὴν ἐφαρμογὴν τῆς διακρίσεως ταύτης:

1^{ον} Κατ' ἀρχὴν οἱ θεσμοὶ ἦσαν πραγματικοί, ἥτοι ἐφηρμόζοντο ἐπὶ παντὸς προσώπου ἢ πράγματος εὐρισκομένου ἐπὶ τοῦ διαμερίσματος τῆς χώρας.

2^{ον} Κατ' ἐξαίρεσιν οἱ ἀλλοδαποὶ εἶχον ἐνίοτε τὸ δικαίωμα τοῦ δικάζεσθαι οὐχὶ κατὰ τὸν τοπικὸν νόμον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον.

3^{ον} Ἐὰν τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ἦτο ἀνεφάρμοστον, ἠκολούθουν τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον, τοῦτέστι τὸν προσωπικὸν θεσμὸν τοῦ ἀλλοδαποῦ.

Οἱ γλωσσογράφοι ὅθεν εἰσὶν οἱ θεμελιώσαντες τὴν κατ' ἐξοχὴν λεπτολόγον καὶ πλήρη σχολαστικοῦ πνεύματος τοῦ μεσαιῶνος διάκρισιν μεταξὺ τῶν πραγματικῶν καὶ προσωπικῶν θεσμῶν, θεωροῦντες τοὺς μὲν ὡς κανόνα, τοὺς δὲ ὡς ἐξαίρεσιν.

Προσεπάθουν νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην διὰ τοῦ «εὐεργετικοῦ» χαρακτῆρος θεσμῶν τινῶν. Διὰ τῶν λέξεων «εὐεργετικοὶ θεσμοὶ» ἐνόουν «τοὺς θεσμοὺς τοὺς ἀφορῶντας τὰ ζητήματα, ἅτινα ἔδει νὰ λυθῶσιν εὐεργετικῶς ὑπὲρ τοῦ ἐνδιαφερομένου προσώπου», κατὰ τὴν γνώμην των δέ, ἐὰν θεσμοὶ τινες ἐθεωροῦντο

προσωπικοί, τοῦτο ἐγένετο διότι ἦσαν «εὐεργετικοί». — Ὁμολογητέον ὅτι τοῦτο ἦτο λίον ἐλαστικὸν κριτήριον καὶ δὲν ἐκπλήσσεταί τις δια ὁ Βαρθόλδης καὶ ἕτεροι νομομαθεῖς τὸ ἐφήρυσαν πολλάκις λίαν αὐθαιρέτως.

Τὴν σήμερον ἡ ἐξήγησις αὕτη ἐντελῶς ἐγκυτελείσθην. Ἐὰν νόμοι τινές εἰσι προσωπικοί, τοῦτο συμβαίνει οὐχὶ διότι εἰσὶν «εὐεργετικοί», ἀλλὰ διότι ἔχουσι κύριον καὶ οὐσιῶδες ἀντικείμενον αὐτὸ τὸ πρόσωπον.

Γαλλικὴ σχολὴ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. — Ἡ Σχολὴ αὕτη ἠκολούθησε τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἰταλικῶν σχολῶν μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἠρνήθη τῷ ῥωμαϊκῷ δικαίῳ τὴν ὑπεροχὴν, ἣν τῷ ἀπνεύματον οἱ γλωσσογράφοι.

Κατὰ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς σχολῆς ταύτης, ὡς καὶ τῆς προηγουμένης, οἱ θεσμοὶ πηγάζουσιν ἐκ τῶν ἐθίμων καὶ εἰσὶ κατ' ἀρχὴν πραγματικοὶ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον εἰσὶ προσωπικοί, τοῦτέστι προσκολλῶνται τῷ προσώπῳ καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ καὶ ἐκτὸς τῆς χώρας. Βραδύτερον ὅμως ἀρχὴ τῆς προσωπικότητος ἐπεξετάθη πρὸς βλάβην τῆς ἀρχῆς τῆς πραγματικότητος. Ἡ τῆς σχολῆς δὲ ταύτης ἐπὶ γασεν ἡ θεωρία τῶν μικτῶν θεσμῶν.

Ἡ γαλλικὴ σχολὴ τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἀριθμεῖ ἐπὶ φανεῖς ἀντιπροσώπους, ἐξ ὧν ἰδιαιτέρας μνεῖται

δέον νὰ τύχωσιν ὁ Δυμουλέν, ὁ d'Argentré καὶ ὁ Guy Coquille.

Κατὰ τὸν Dumoulin ἡ προσωπικότης εἶναι ἡ ἐξαίρεσις· ἀλλ' ἡ ἐξαίρεσις αὕτη εἶναι εὐρεῖα καὶ περιλαμβάνει τὴν κατάστασιν καὶ ἰκανότητα τῶν προσώπων. Ὡς πρὸς τὰς συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου, ὁ Dumoulin προτείνει νὰ ἐπιτραπῇ τοῖς συμβαλλομένοις νὰ ὑποβάλλωσι τῷ ἐθίμῳ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκλογῆς τὰς συνεπείας τοῦ συμβολαίου· ἐὰν τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη δὲν ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τῆς κατουκίας, ἣν εἶχον κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ συμβολαίου.

Ὁ d'Argentré παραδέχεται τὴν προσωπικότητα τῶν θεσμῶν ὥς πρὸς τὴν κατάστασιν καὶ ἰκανότητα τῶν προσώπων, καθότι, ὥς ἰσχυρίζεται, ἡ ἀνάπτυξις τῆς διανοίας ποικίλλει κατὰ τὸ κλίμα· ὑποβάλλει ὅμως τὸν κανόνα τοῦτον εἰς δύο ὅρους. Ἄφ' ἑνὸς μὲν ὁ θεσμὸς δέον ν' ἀφορᾷ τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου, ὥς λ.χ. ὁ τὸν χρόνον τῆς ἐνηλικιότητος κανονίζων θεσμὸς καὶ οὐχὶ εἰδικὴν τινα ἰκανότητα, ὥς λ.χ. εἶναι ἡ ἰκανότης τοῦ διαθέτειν. Ἄφ' ἑτέρου δὲ δέον νὰ ἐξαίρεθῶσιν αἱ περιουσίαι, καθότι αὗται ἀπάγονται πάντοτε εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμούς.

Ὁ δὲ Gui Coquille παραδέχεται ὥς ὁ Dumoulin τὴν προσωπικότητα τῶν νόμων ὥς πρὸς τὴν κα-

τάστασιν καὶ ἱκανότητα τῶν προσώπων, ὥς πρὸς τὰς συμβάσεις, καὶ τὸ γαμικὸν συμβόλαιον κλίνουσα δὲ μᾶλλον εἰς τὸ νὰ ἐπεκτείνῃ τὸν χαρακτήρ τοῦτον καὶ εἰς τὰς δωρεὰς μεταξὺ συζύγων.

Ὁλλανδικὴ καὶ βελγικὴ σχολὴ τοῦ 17^{ου} αἰῶνος.—Ἡ σχολὴ αὕτη ἐπεβεβαίωσε τὴν πραγματικότητα τῶν θεσμῶν καὶ τὸν ἀποκλειστικὸν ἐγγώριον χαρακτήρα αὐτῶν. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἦτο ἀληθῶς ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀνεξάρτητον πολίτευμα τῶν φλαμανδικῶν καὶ ὀλλανδικῶν κοινοτήτων. Κατὰ τὸ δόγμα τῆς σχολῆς ταύτης οἱ θεσμοὶ οὐδέποτε δύνανται νομικῶς νὰ ᾖ προσωπικοί, καθότι οὐδεὶς νόμος ἐφαρμόζεται ἐκτὸς τῆς χώρας· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη δὲν ἐπιδέχεται ἐτέραν μετρίότητα ἢ τὴν τῆς φιλοφροσύνης *comitas*, ἥτις δέον νὰ ὑφίσταται μεταξὺ τῶν ἐθνῶν.

Οἱ προέχοντες τῆς σχολῆς ταύτης εἰσὶν Βουργουνδος, ὁ Rodemburgh, καὶ οἱ Παῦλος καὶ Ἰωάννης Βόετ.

Γαλλικὴ σχολὴ τοῦ 18^{ου} αἰῶνος.—Τέσσερες κυρίως κανόνες ἀποτελοῦσι τὸ δόγμα τῆς σχολῆς ταύτης ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πραγματικοὺς καὶ προσωπικοὺς θεσμοὺς.

1^{ον} Κατ' ἀρχὴν δέον νὰ καταταχθῶσιν ἐν τοῖς προσωπικοῖς θεσμοῖς ἅπαντες οἱ νόμοι οἱ ἀφαιρῶντες τὴν κατάστασιν καὶ ἱκανότητα τῶν προσώπων, ἔστω καὶ ἂν οὗτοι ἤθελον ἀποβλέπειν ἐν μέσῳ περιουσίας. Ὅντως οἱ νόμοι δὲν διατά

τουςί τι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τὰ πρόσωπα, ἢ μόνον ὅταν ὑπάρχῃ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὰ πράγματα, ὡς καὶ τἀνάπαλιν δὲν διατάττονσί τι διὰ τὰ πράγματα, ἢ μόνον ὅταν ὑπάρχῃ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὰ πρόσωπα, ἅτινα κατέχουσιν αὐτά.

2^ο Ἐπίσης ἐν τοῖς προσωπικοῖς θεσμοῖς δέον νὰ ταχθῶσιν οἱ πραγματικοὶ νόμοι οἱ ἀφορῶντες τὰ κινητά· τοῦτο δὲ σημαίνει ὁ κανὼν *mobilia sequuntur personam, ossibus personae inhaerent*.

3^ο Δέον ν' ἀναχθῶσιν ἐξ ἐναντίας εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμοὺς οἱ νόμοι οἱ ἀφορῶντες τὰ ἀκίνητα (νόμοι σχετικοὶ πρὸς τὰς ἀνυποτελεῖς (*francs alleux*) καὶ ὑποτελεῖς (*fiefs*) γαίας, πρὸς τὸ τῆς ἀνακτήσεως δικαίωμα κτλ.).

4^ο Ὡς πρὸς τοὺς τύπου'ς ἀκολουθοῦσι τὸν κανόνα *locus regit actum*, τούτέστιν οἱ συμβαλλόμενοι δύνανται ν' ἀκολουθήσωσι τοὺς τύπους τοῦ τόπου, ἐν ᾧ εὐρίσκονται. Οἱ νόμοι οὗτοι οὔτε πραγματικοὶ οὔτε προσωπικοὶ εἰσιν· δέον ὅμως νὰ μὴ συγχέωνται μετὰ τῶν οὐσιωδῶν ὅρων τῆς πράξεως, οἵτινες ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν προσωπικῶν θεσμῶν.

Οἱ προέχοντες τῆς σχολῆς ταύτης ὑπῆρξαν ὁ Βουλλενουά, ὁ Φρολὰν καὶ ὁ πρόεδρος Βουχιέ.

Ὁ Βουλλενουά ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τῶν Δεσκάρτ, Δυμουλὲν καὶ Βοῆτ συγχρόνως· παρεδέχθη τὴν πραγματικότητα ὡς κανόνα, ἀλλ' ἐπεξέτεινε πέραν τῶν ὁρίων τοῦ ἐδάφους, ἐν ᾧ ἐφαρμόζεται τὸ ἔθιμον, καὶ πέραν αὐτοῦ τοῦ βασιλείου τὴν ἐφαρ-

μογὴν τῆς ἀρχῆς τῆς προσωπικότητος. Ὁ Βουλλένουά ἐγκατέλειψε τρία συγγράμματα περὶ τῶν θεσμῶν δημοσιευθέντα διαδοχικῶς κατὰ τὰς 1727, 1732 καὶ 1736.

Ὁ Φρολὰν εἶναι μᾶλλον γνωστὸς ὡς ἀνταγωνιστὴς τοῦ Βουλλένουά· ἐδημοσίευσε δὲ κατὰ τὰς 1729 «ὑπόμνημα περὶ τῆς φύσεως καὶ ιδιότητος τῶν θεσμῶν», ὅπερ κατατάσσεται μεταξὺ τῶν καλύτερων ἔργων τοῦ ἀρχαίου δικαίου.

Ὁ δὲ πρόεδρος Βουχιέ, προσεγγίζων μᾶλλον πρὸς τὰς νεωτέρας ιδέας, θέτει τὴν προσωπικότητα ὡς κανόνα, ὃν θεωρεῖ ὡς τὸν μόνον σὺν νόμον πρὸς τὸ δημόσιον συμφέρον, ὅπερ ἔχει ἀπὸ τῆς φύσεως τὸ φυσικὸν δίκαιον. Θεωρεῖ τὴν πραγματικὴν φύσιν τῶν θεσμῶν ὡς πρόληψιν μὴ ἔχουσαν λόγον ὑπάρξεως ἀπὸ τῆς ὑπαγωγῆς τῆς ἐξουσίας ὑπὸ ἓνα ἄρχοντα, βαρὺς δ' ἐπιπίπτει κατὰ τὴν λεπτολογίαν ἐπὶ τῶν κανόνων, οὓς παρεδέχοντο πρότερον.

§ 2. — ΜΙΚΤΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Ἡ θεωρία τῶν μικτῶν θεσμῶν ἐδημιουργήθη ὡς εἵπομεν, παρὰ τῆς γαλλικῆς σχολῆς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Ὁ d'Argentré πρῶτος ὡς μικτοὺς θεσμοὺς ἐθεώρησε θεσμοὺς τινάς, ὡς λ. χ. τὴν διάταξιν τοῦ ἐθίμου τῆς Βρετανίας, καθ' ἃ ἐπὶ ἀγεννοῦς κληρονομίας αἱ ὑποτελεῖς γαῖαι διαιροῦνται εἰς ἴσας μερίδας, ὡς καὶ τὴν ἀνικανότητα τοῦ ἀνιήτορος εἰς τὸ ἀπαλλοτριοῦν τὰ ἀκίνητα αὐτοῦ.

Ἡ βελγικὴ σχολὴ τοῦ 17^{ου} αἰῶνος δὲν παρέ-
 δέχθη τὴν θεωρίαν ταύτην. Ὁ Βουργοῦνδος ἐπέ-
 κρινε τὰ παρατιθέμενά παραδείγματα τοῦ Argen-
 tré καὶ θεωρεῖ μᾶλλον ἐφαρμοστέον τὸν πραγμα-
 τικὸν θεσμόν.

Ὁ Βοἲτ διδάσκει ὅτι, ἐπειδὴ οὐδεὶς θεσμός δύ-
 νатаи νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τε τῆς παρουσίας καὶ
 τοῦ προσώπου, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχωσι μι-
 κτοὶ θεσμοὶ κατ' ἀντικείμενον, ἀλλὰ μόνον
 κατὰ τὴν ἑκτασιν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν· τοιοῦ-
 τοι δ' εἰσὶν οἱ κανόνες οἱ ἀφορῶντες τοὺς τύπους
 τῶν πράξεων. Οὗτοί εἰσιν ἀληθῶς πραγματικοὶ
 μὲν, διότι πᾶν πρόσωπον, ὅπερ συμβάλλεται ἐν τῇ
 περιοχῇ θεσμοῦ τινός, ὀφείλει νὰ ὑποταχθῇ τῷ
 θεσμῷ τούτῳ. Προσωπικοὶ δέ, διότι ἡ πράξις
 ἅπαξ κανονικῶς συνταχθεῖσα εἶναι ἰσχυρὰ εἰς
 οἷονδήποτε μέρος ἤθελον φέρει αὐτὴν οἱ συμ-
 βαλλόμενοι.

Αἱ αὐταὶ διαφωνίαι ἀνεφύησαν ἐν τῇ γαλλικῇ
 σχολῇ τοῦ 18^{ου} αἰῶνος. Ὁ Φρολὰν ἀποβλέπων
 μόνον πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ θεσμοῦ συντάσ-
 σεται ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως τῶν μικτῶν θεσμῶν.
 Κατὰ τὸν Βουλλενοῦά, ὅστις ἄλλως τε ἀμφιβάλλει
 καὶ συχνάκις μεταβάλλει γνώμην ἐπὶ τοῦ ζη-
 τήματος τούτου, μικτός θεσμός εἶναι νόμος πε-
 ριέχων δύο κανόνας, ἓνα προσωπικὸν καὶ ἕτερον
 πραγματικόν. Ὁ πρόεδρος Βουχιέ, ὡς καὶ ὁ Βοἲτ
 ἐξετάζει τοὺς θεσμούς ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν τῆς

ἐφαρμογῆς αὐτῶν, φθάνει ὅμως εἰς διάφορον συμπέρασμα, καὶ κατ' αὐτὸν εἴτε κατ' ἑκτασιν εἴτε κατ' ἀντικείμενον δὲν ὑπάρχουσι καθόλου μικτοὶ θεσμοί.

Εἶναι δυσχερές, ὥς βλέπομεν, νὰ φαντασθῇ τι τι μᾶλλον ἀφηρημένον καὶ βεβιασμένον, λεπτότερον καὶ ἀσαφέστερον τῆς θεωρίας τῶν μικτῶν θεσμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Εὐρώπη.

Αἱ νομοθεσίαι ἐν Εὐρώπῃ δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς δύο ὁμάδας.

Ἐν ταῖς κεντρικαῖς καὶ μεσημβριναῖς χώραις τῆς Εὐρώπης ἀνεπτύχθησαν αὐταὶ ὑπὸ τὴν ἐπίφροσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, καὶ δύναται ν' ἀνεύρῃ τις ἱστορικὰ προηγούμενα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὰ διεθνῆς ἰδιωτικὸν δίκαιον. Ἀπ' ἐναντίας οὐδόλως ἀπαντῶνται τοιαῦτα ἐν ταῖς νομοθεσίαις τῶν βορείων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, αἵτινες ἀνεπτύχθησαν ἄνευ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου.

§ 1. — ΚΕΝΤΡΙΚΑΙ ΚΑΙ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Γερμανία. — Ἡ γερμανικὴ, ὥς καὶ ἡ γαλλικὴ νομοθεσία, διῆλθε τέσσαρας διαδοχικὰς φάσεις.

1. Βάρβαρος περίοδος. — Ἐν τῇ περιόδῳ

ταύτη τὰ μόνα τῆς νομοθεσίας μνημεῖά εἰσιν οἱ βάρβαροι νόμοι καὶ τὰ ψηφίσματα τῶν βασιλέων, ἐν οἷς ἰσχύει μόνη ἡ ἀρχὴ τῆς προσωπικότητος.

2. Φεουδαλικὴ περίοδος. — Ἡ ἀρχὴ τῆς ἰσχύος μόνον τῶν νόμων τῆς χώρας, ἥτοι ἡ ἀρχὴ τῆς πραγματικότητος τῶν νόμων ἐγκαθιδρύθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13^{ου} αἰῶνος κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν ἐθνίων. Τὰ συλλεχθέντα ἔθιμα ἐν τῷ Κατόπτρῳ τῆς Σαξωνίας, ἅτινα ἐφῆρσαν ἐν ἀπάσῃ τῇ βορείῳ Γερμανίᾳ, συνετάχθησαν ἐκ νέου ἀπὸ τοῦ 1261 μέχρι τοῦ 1280, καὶ ἡ νέα αὕτη συλλογὴ ἐπωνομάσθη Κάτοπτρον τῆς Σουάβης. Τὰ μεγάλα τῆς Σαξωνίας, Βαυαρίας κλπ. ἔθιμα ἐκαλοῦντο Landrecht (τοπικὸν δίκαιον).

3. Ἀναγέννησις τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου. — Ἡ ἐπύρροσθ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἐπὶ τοῦ γερμανικοῦ γίνεται ἰδίως ἐπαισθητὴ ἀπὸ τοῦ 14^{ου} μέχρι τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Ὑπῆρξε δὲ τοσούτῳ μᾶλλον ἰσχυρά, καθ' ὅσον οἱ γερμανοὶ αὐτοκράτορες δυσχυρίζοντο ὅτι ἦσαν οἱ συνεχίζοντες τὴν ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν.

4. Νεώτεροι χρόνοι. — Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16^{ου} αἰῶνος ἀναφαίνεται ἀντίδρασίς τις τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου κατὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ, προήρχετο δ' αὕτη ἐκ τῆς κωδικοποιήσεως, ἥτις ἐνηργεῖτο διαδοχικῶς ἐν τοῖς διαφόροις γερμανικοῖς κράτεσι καὶ πρῶτον μὲν ἐν Βυρτεμβέργῃ τῷ 1495,

ἀκολούθως δὲ ἐν Βαυαρίᾳ (1756), ἐν Πρωσσίᾳ (1794), καὶ ἐν Σαξωνίᾳ (1865). Οἱ κώδικες ὅμως οὗτοι οὐδόλως ἐξήλειψαν τὰ ἔθιμα, ἀλλὰ συνεισπλήρωσαν μόνον τὰ κενά.

Ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς νέας αὐτοκρατορίας ἡ Γερμανία ἐζήτησε νὰ συμπληρώσῃ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ἑνωσιν διὰ τῆς συντάξεως νόμων γενικῶν. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐδημοσιεύθησαν διαδοχικῶς ὁ ἐμπορικὸς Κώδιξ, ὁ τῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ ὁ ποινικὸς, ὁ δ' ἀστικὸς εὐρίσκεται ὑπὸ μελέτῃ. Οἱ γενικοὶ ὅμως οὗτοι νόμοι δὲν ἐπέφερον τὴν ἐνότητα τῆς νομοθεσίας, καθότι τὰ τοπικὰ ἔθιμα διατηροῦνται ἔτι, καὶ ὥς ἐκ τούτου συχναὶ συγκρούσεις ἐν τῇ ἐσωτερικῇ νομοθεσίᾳ συμβαίνουσι.

Ὡς πρὸς τὸ ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ τοῦ γερμανικοῦ καὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, καθότι ἐν Γαλλίᾳ τὸ κυριώτερον στοιχεῖον, ὅπερ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, εἶναι ἡ ἐθνότης, ἡ βάσις τῆς ἀρχαίας θεωρίας τῶν θεσμῶν. Ἡ Γερμανία ἐξ ἐναντίας, μᾶλλον καθυστεροῦσα, θεωρεῖ ὡς κυριώτερον στοιχεῖον οὐχὶ τὴν ἐθνότητα, ἀλλὰ τὴν κατοικίαν.

Αὐστρία.— Ἡ νομοθεσία ἐνταῦθα διήλθε διὰ τῶν αὐτῶν ὡς ἐν Γερμανίᾳ φάσεων. Κατὰ τὸ 1810 ὁ ἀστικὸς κώδιξ ἐπεβλήθη μὲν εἰς ἀπάσας τὰς αὐστριακὰς ἐπαρχίας, δὲν κατήργησεν ὅμως τὰ τοπικὰ καὶ ἐπαρχιακὰ ἔθιμα.

Ἑλβετία.— Αἱ δυτικάι πολιτεῖαι ὑπέστησαν τὴν ἐπιρροὴν τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας, ἐνῶ αἱ ἀνατολικάι καὶ μεσημβριναὶ τὴν τῶν νομοθεσιῶν τῆς Γερμανίας καὶ Ἰταλίας. Ἡ πολιτεία μόνον τῆς Ζυρίχης ἔχει ἴδιον κώδικα.

Τὸ Σύνταγμα τῆς 19^{ης} Ἀπριλίου 1874 ἐπιφυλάσσει εἰς τὴν ὁμόσπονδον Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα νὰ συντάξῃ νόμους ἐφαρμοστέους ἐφ' ἀπάσης τῆς Ἑλβετίας· αὕτη δὲ ἐποίησε χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου δημοσιεύσασα τὴν 24^{ην} Δεκεμβρίου 1874 νόμον περὶ γάμου, καὶ τὴν 3^{ην} Ἰουνίου 1876 ἕτερον περὶ πολιτογραφήσεως.

Ἰταλία.— Ἡ Ἰταλία, κλασικὴ χώρα τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, διετήρησε πλέον παντὸς ἄλλου ἔθνους βαθύτατα ἴχνη αὐτοῦ. Ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Αἰρούλων καὶ Ὁστρογότθων δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ ἐξαφανίσῃ, εὐρίσκεται ὅμως ἀναμειγμένον μετὰ τοῦ βαρβάρου δικαίου ἐν τῷ κώδικι τοῦ Θεοδώρικου. Ἡ κατάκτησις τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τῶν τοποτηρητῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐπανεφέρεν αὐτὸ πρὸς σωρινῶς ἐν χρήσει. Ἐπέζησεν ἐπίσης μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Λομβαρδῶν, διὸ καὶ πλεῖστα χωρία τούτου περιέχει ὁ λομβαρδικὸς κώδιξ ὁ συνταχθεὶς κατὰ τὸν 8^{ον} αἰῶνα.

Ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, ἰδρῦθη κατὰ τὸν 12^{ον} αἰῶνα ἡ σχολὴ τῶν γλωσσογράφων, καὶ ἔλαβε γένεσιν ἡ θεωρία τῶν θεσμῶν.

Ὅτε ἡ Ἰταλία ἐπανέκτησε σχετικὴν τινα ἀνε-

ξαρτησίαν, ἀφοῦ πρῶτον ὑπῆρξε τὸ θέατρον τῶ μεταξὺ Γερμανίας καὶ Γαλλίας ἀγώνων, ἐδημοσιεύθησαν κώδικες ἐν τοῖς πλείστοις κράτεσι τῆ χειρσονήσου. Ὁ ἀρχαιότερος εἶναι ὁ τῆς Σαρδινίας δημοσιευθεὶς ἐν ἔτει 1723· ἔπονται δ' ἀκολούθως ὁ τοῦ δουκάτου τῆς Πάρμας τοῦ 1820 καὶ ὁ τοῦ δουκάτου τῆς Μοδένης τοῦ 1852. — Ἡ Τοσκάνη εἶχεν ἐπίσης τοὺς ἰδίους αὐτῆς νόμους μέχρις οὗ ἐνωθεῖσα μετὰ τῆς αὐτοκρατορίας (τῆς 1808 μέχρι 1814) ὑπεβλήθη τῷ ἀστικῷ ἡμῶν κώδικι.

Μετὰ τὴν ἔνωσιν τῆς Ἰταλίας καὶ πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῆς ἐδημοσιεύθη τῷ 1865 ὁ ἰταλικὸς κώδιξ, ἔχων πάντοτε ὡς βάσιν τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον ἀναμειγμένον μὲ ἴχνη τινὰ τοῦ κανονικοῦ δικαίου. — Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ κώδικος τοῦτον ὑπάρχουσι δώδεκα ἄρθρα διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἐνῶ ὁ ἡμέτερος κώδιξ περιέχει ἕν μόνον (τὸ ἄρθρον 3). Τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον ἀνεπτύχθη ἀληθῶς ἐν Ἰταλίᾳ πλεον ἢ ἐν Γαλλίᾳ, καθότι ἐκείνη ἐγνώρισε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς θεωρίας τῶν θεσμῶν, εἰς ἣν ἡμεῖς διεμείναμεν προσηλωμένοι.

Ἰσπανία. — Ἡ ἱστορία τοῦ ἰσπανικοῦ δικαίου περιλαμβάνει δύο περιόδους, τὴν τοῦ μεσαιῶνος καὶ τὴν τῶν νεωτέρων χρόνων.

Περίοδος πρώτη (μεσαιών). — Α. — Ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Βισιγόθων πρὸ τῆς ἀραβι-

κῆς κατακτίσεως ἡ Ἰσπανία εἶχε κώδικα συντεταγμένον ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως Ῥεκαρέδου, οὗτινος τὰ στοιχεῖα ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ καὶ κανονικοῦ δικαίου.

B. — Ὑπὸ τὴν ἀραβικὴν κυριαρχίαν οἱ ἰσπανοὶ διεφύλαξαν τοὺς ἰδίους ἑαυτῶν νόμους ἢ *fueros*.

Γ. — Ἀπὸ τοῦ 11^{ου} μέχρι τοῦ 13^{ου} αἰῶνος προσπάθειαι ἐγένοντο πρὸς ἔνωσιν καὶ ὁ ἀρχαῖος κώδιξ *fuero judicio* μετεφράσθη εἰς τὴν καστιλλανὴν διάλεκτον.

Δ. — Τέλος ἀπὸ τοῦ 14^{ου} μέχρι τοῦ 16^{ου} αἰῶνος οἱ βασιλεῖς προσεπάθησαν ὥπως ὑπερισχύσῃ τὸ ῥωμαϊκὸν καὶ κανονικὸν δίκαιον (κώδιξ Ἀλφόνσου τοῦ Σοφοῦ).

Περίοδος δευτέρα (νεώτεροι χρόνοι). — Ἀπὸ τῆς βασιλείας Φερδινάνδου τοῦ Καθολικοῦ καὶ τῆς Ἰσαβέλλας ἐκδηλοῦται κλίσις τις πρὸς τὴν συγχώνευσιν τοῦ τοπικοῦ δικαίου μετὰ τῶν ῥωμαϊκῶν καὶ κανονικῶν στοιχείων. Ἐκ τῆς συγχωνεύσεως ταύτης προέκυψεν ἡ σύνταξις τῶν νόμων τοῦ *Toro*.

Κατὰ τὸ 1812 ἐδημοσιεύθησαν ὁ ἐμπορικὸς καὶ ὁικονομικὸς κώδιξ· τῷ 1870 οἱ περὶ ληξιαρχικῶν βιβλίων καὶ πολιτικοῦ γάμου νόμοι. — Σχέδιον τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ὑπεβλήθη τῷ 1851, ὅπερ ὁμως δὲν ἐπεκυρώθη ἔτι.

Ἐν περιπτώσει συγκρούσεως νόμων ἀκολουθοῦσι πάντοτε τὸν νεώτερον.

Πορτογαλλία. — Ἡ Πορτογαλλία ἐγένετο ἴδιον βασίλειον κατὰ τὸ 1145. Τὰ ἐπαρχιακὰ ἔθνη καὶ αἱ βασιλικαὶ διατάξεις διεδέχθησαν τὰ *fueros judicios* τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον διετηρήθη ὡς δίκαιον ἐπιβοηθητικὸν πρὸς ἀναπλήρωσιν καὶ συμπλήρωσιν ἐν ἀνάγκῃ τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου.

Προσαρτηθεῖσα δὲ τῇ Ἰσπανίᾳ κατὰ τὸ 1580 ὑπεβλήθη ὑπὸ Φιλίππου τοῦ δευτέρου εἰς τὰς Διατάξεις αὐτοῦ, αἵτινες ἐξηκολούθησαν νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ μετὰ τὴν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐπανάστασιν (1640), ὅτε τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον, ἐφηρμόζετο ἔτι ἐπιβοηθητικῶς καὶ συμπληρωτικῶς.

Κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, ἀπὸ τοῦ 1835 μέχρι τοῦ 1867, ἡ πορτογαλλικὴ Κυβέρνησις ἐδημοσίευσε πλήρεις κώδικας ἐφ' ἀπάντων τῶν μερῶν τῆς νομοθεσίας.

§ 2. — ΒΟΡΕΙΑΙ ΧΩΡΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ὑπενθυμίζομεν ὅτι ὁ κυριώτερος χαρακτὴρ τῶν νομοθεσιῶν τούτων εἶναι ὅτι ἀνεπτύχθησαν ἄνευ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, καὶ ὅτι οὐδὲν παρουσιάζουσιν ἱστορικὸν παρελθὸν σχέσιν ἔχον τῷ διεθνεῖ ἰδιωτικῷ δικαίῳ.

Ἀγγλία, Σκωτία, Ἱρλανδία, Νορμανδικὰ καὶ νῆσοι. — Ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἀγγλίας τῷ 1066 οἱ Νορμανδοὶ εἰσήγαγον τὰ ἐαν-

τῶν ἔθιμα, ταύτοχρόνως δὲ καὶ τὸ φεουδαλικὸν σύστημα. Ἡ ἀγγλικὴ νομοθεσία ἀπέμεινεν οὐσιωδῶς φεουδαλικὴ καὶ τῶν ἐθίμων, ἡ δὲ εἰσαγωγὴ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου κατὰ τὸν 13^{ον} αἰῶνα οὐδόλως ἀφῆκεν ἵχνη· ἐκ τούτου δ' ἐξηγεῖται διατὶ τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον διαφέρει τόσον βαθέως τοῦ ἡπειρωτικοῦ δικαίου.

Σήμερον διακρίνουσι·

1^{ον} Τὸ δίκαιον τῶν ἐθίμων προερχόμενον ἐκ τῶν σαξωνικῶν καὶ νορμανδικῶν ἐθίμων καὶ τῶν ἀγγλοσαξωνικῶν καὶ δανικῶν νόμων. Τὸ δίκαιον τοῦτο γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα κοινὸν δίκαιον (*common law*) μετριάζεται παρὰ τοῦ δικαστοῦ καὶ μεταβάλλεται ὑπὸ τῶν Διατάξεων.

2^{ον} Τὸ γραπτὸν δίκαιον σχηματισθὲν ἐκ τῶν Διατάξεων, αἵτινες ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας συμφώνως τῷ συντάγματι. Αἱ διαδοχικαὶ αὗται διατάξεις συνυπάρχουσι μὴ ἀλληλαναιρούμεναι, καὶ ἡ Ἀγγλία τοσούτῳ ἐλευθέρα πράγματι ἔχει πάντοτε προχείρους νόμους πρὸ πολλοῦ λησμονηθέντας, οὓς δύναται νὰ ἐκθάψῃ κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ἡ ἀγγλικὴ οἰκονομία, λίαν περιπεπλεγμένη μέχρι τῶν τελευταίων τούτων χρόνων, ἡπλοποιήθη κατὰ τὸ 1871 διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ὀκτὼ ἀρχαίων δικαστηρίων εἰς ἓν καὶ μόνον.

Ἡ Σκωτία, Ἱρλανδία, αἱ νορμανδικαὶ νῆσοι καὶ αἱ ἀποικίαι διεφύλαξαν τοὺς ἰδίους αὐτῶν

νόμους, καὶ τοῦτο γίνεται αἰτία συχνῶν ἐσωτερικῶν συγκρούσεων τῆς νομοθεσίας.

Δανιμαρκία, Νορβηγία, Σουηδία. — Ἐνεκεν τῆς ἀπομονώσεως τῶν ἐθνῶν τούτων ἐπανευρίσκεται ἔτι ἐν ταῖς νομοθεσίαις αὐτῶν τὸ βάρβαρον στοιχεῖον.

Ἐν Δανιμαρκίᾳ μόνον ἡ νομοθεσία παρέλαβε προσκαίρως παρὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου χωρία τινά. Γενικός τις κῶδιξ συνταχθεὶς τῷ 1683 κατήργηθη σήμερον σχεδὸν ἐντελῶς· εἰς ἐπαρχίας μόνον τινὰς διατηροῦνται ἔτι τοπικοὶ νόμοι.

Ἡ Νορβηγία διατηρεῖ ἔτι τὸν ἐν ἔτει 1603 συνταχθέντα κώδικα αὐτῆς καὶ ἀναθεωρηθέντα τῷ 1667.

Ἐν δὲ τῇ Σουηδίᾳ ὁ τοῦ 1717 τελευταῖος αὐτῆς κῶδιξ μετεβλήθη διὰ νεωτέρων νόμων.

Ῥωσσία. — Τὸ ῥωσσικὸν δίκαιον ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ εἶναι καθαρῶς σλαβικόν· γενικὴ δέ τις συλλογὴ τῶν ῥωσσικῶν νόμων συνετελέσθη κατὰ τὸ 1832.

Ἡ Πολωνία διετήρησε τὸν γαλλικὸν ἀστικὸν κώδικα, καὶ ἡ Φιλανδία τὸν σουηδικόν· πλεῖστα δ' ἐπαρχίαι τοῦ ἐσωτερικοῦ διατηροῦσιν ἔτι τοὺς τοπικοὺς αὐτῶν νόμους.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀμερική.

Ἡ Ἀμερικὴ ἐδανείσθη τὴν νομοθεσίαν αὐτῆς

ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν· εἰσήγαγεν ὅμως καὶ τινας κανόνας, οὓς θέλομεν ἐξετάσει κατὰ τὴν σπουδὴν τῶν προδικαστικῶν ζητημάτων.

Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. — Ἡ κοινὴ νομοθεσία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον. Ἐκάστη Πολιτεία ἄλλως τε εἶναι κυρία νὰ υἱοθετῇ νόμους κατ' ἀρέσκειαν ἐκτὸς κανόνων τινῶν θεωρουμένων δημοσίας τάξεως καὶ γενικοῦ συμφέροντος. — Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ ὁμοσπονδιακὴ κυβέρνησις ἠνάγκασε τὰ νότια Κράτη πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ν' ἀπαρνηθῶσι τὴν δουλείαν, καὶ ἐσχάτως τοὺς Μορμώνους νὰ παραιτηθῶσι τῆς πολυγαμίας. Συχνόταται συγκρούσεις νομοθεσιῶν πηγάζουσιν ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης.

Καναδᾶ. — Μέρος τοῦ Καναδᾶ ἀκολουθεῖ τὸ γαλλικὸν δίκαιον καὶ ἕτερον τὸ ἀγγλικόν.

Μεξικόν. — Τὸ Μεξικὸν διетήρησε τὸ ἰσπανικὸν δίκαιον.

Βολιβία. — Ἡ Βολιβία υἱοθέτησε κώδικα ἀνάλογον τοῦ ἡμετέρου.

Ἑτεραι Πολιτεῖαι τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. — Ἐν αὐταῖς τὸ ἰσπανικὸν ἢ πορτογαλλικὸν δίκαιον διέμεινεν ἐν χρήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΠΟΧΗ

Τάσις πρὸς τὴν ἐνότητα. — Ὁ ἀνταγωνι-

σμός μεταξὺ τῆς προσωπικότητος τῶν νομῶν (σύστημα τῆς φραγκικῆς ἐποχῆς) καὶ τῆς πραγματικότητος αὐτῶν (σύστημα τῆς φεουδαλικῆς ἐποχῆς) ἐξηκολούθησε κατὰ τοὺς νεώτερους χρόνους μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως.

Ἡ ἐνότης τῆς νομοθεσίας λαβοῦσα ἀρχὴν διὰ τῶν διατάξεων Λουδοβίκου 14^{ου} καὶ 15^{ου} ἐπεδίωχθη ὑπὸ τῆς Συντακτικῆς καὶ Ἑθνικῆς συνελεύσεως καὶ ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τῆς Ὑπατείας ἀστικῆς κώδιξ συνεχώνευσε τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀντικείμενα ἀλλήλοις στοιχεῖα.

Ἀπὸ τῆς ἐνώσεως ταύτης ἡ διάκρισις μεταξὺ τῶν πραγματικῶν καὶ προσωπικῶν θεσμῶν καθιερωθεῖσα ἔνεκεν τῶν σχέσεων τῶν προσώπων τῶν καταγομένων ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν δὲν ἔχουσιν ἡμέτερον λόγον ὑπάρξεως. Ἐνεκεν δὲ τῆς ἰδιαίτης καταστάσεως, εἰς ἣν εὐρίσκονται ἰθαγενεῖς τινες ἀποικίαι, εἶναι δυνατόν νὰ συμβῶσι συγκρούσεις τινὲς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἐν τῷ αὐτῷ ἔθνει· οὕτω κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Δόγματος τῆς Γερουσίας τοῦ 1868 οἱ ἰθαγενεῖς μουσουλμάνοι ἐν Ἀλγερίᾳ διατηροῦσι τοὺς προσωπικοὺς αὐτῶν νόμους ὡς ἐπίσης καὶ οἱ τῶν γαλλικῶν Ἰνδιῶν. Τοῦτο ὅμως εἶναι ὅλως ἐξαιρετικὸν καὶ γενικῶς τὴν ἡμέτερον ἢ θεωρία τῶν θεσμῶν ἥλλαξε φάσιν, καθότι ἐὰν δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν καταγομένων ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν τοῦ αὐτοῦ ἔθνους ἀτόμων, ἐπεξετάθη ὅμως καὶ ἐφαρμόζεται σήμε-

ρον μεταξὺν ἀτόμων διαφόρων ἐθνότητων ἐπὶ ζητημάτων πηγαζόντων ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν νομοθεσιῶν αὐτῶν. Ἄν καὶ αἱ σχέσεις, ἐφ' ὧν ἐφαρμόζεται σήμερον ἡ θεωρία αὕτη, εἰσὶν ὑπὸ ἔποψιν τινα σπουδαιότεραι ὥς ἀφορῶσαι σχέσεις λαοῦ πρὸς λαόν, ἐν τοῦτοις ἔχει σήμερον ἥττονα εὐρύτητα ἢ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἡμῶν δίκαιον· πρῶτον μὲν, διότι αἱ σχέσεις ἀτόμων διαφόρων ἐθνότητων εἰσὶν ὀλιγαριθμότεραι τῶν τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν· δεύτερον δέ, διότι ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς ἀντικατέστησεν ὥς προσωπικὸς θεσμὸς τὸν νόμον τῆς κατοικίας· καὶ τέλος ἔνεκεν τῆς βαθμυδὸν μείζονος τάσεως τῶν διαφόρων λαῶν πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς νομοθεσίας. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ ἐσωτερικὴ ἐνότης τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας συνέτεινε μεγάλως εἰς τὴν γενικὴν ἐνότητα.

Ἐπέκτασις τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐποχῇ.— Μόλις συνταχθὲν τὸ γαλλικὸν δίκαιον ἐπεξετάθη εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

Ναπολέων ὁ πρῶτος ἐπέβαλε τοὺς νόμους ἡμῶν εἰς τὰς ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ χώρας.

Τὸ Βέλγιον μετὰ τὸ 1814 καὶ 1830 διетήρησε τὸν ἡμέτερον ἀστικὸν κώδικα μεταβαλὼν αὐτὸν μόνον κατ' ἐλάχιστα μέρη (ὑποθήκαι κτλ.). Ἡ δὲ Ὁλλανδία, ἃν καὶ ἀπέκρουσεν αὐτόν, διетήρησεν ὁμῶς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ.

Ὁ ἡμέτερος κώδιξ εἰσήχθη ἐπίσης εἰς τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βαρσοβίας ἐπὶ τῆς πρώτης Αὐτοκρατορίας, εἰς τὸ Λουξεμβούργον, εἰς τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης, εἰς τὰς παραρρήνιους ἐπαρχίας, καὶ εἰς τὰς πολιτείας τῆς Γενεύης καὶ Βέρνης.

Διάφοροι ἄλλαι πολιτεῖαι τῆς Ἑλβετίας (Βώδη 1819, Φριβοῦργον 1850, Νεσσατέλ 1855, Τεσσέν 1837, Βαλαὶ 1853) παρέλαβον ἐξ αὐτοῦ πλεῖστο χωρία. Τέλος δὲ υἱοθετήθη ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων τῶν Ἰονίων νήσων (1841), τοῦ Ἀἰτῖ (1825 μέχρι 1828), τῆς Λουϊζιάνης (1824), καὶ ἐσχάτως κατὰ τὸ 1864 ὑπὸ τῆς Ῥουμανίας, τῆς Γαλλίας ταύτης τῆς Ἀνατολῆς.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Ἀποκτήσεις καὶ ἀπώλεια τῆς ἐθνότητος

Ἡ ἐθνότης ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου δὲν εἶναι ὁ δεσμὸς ὁ συνενῶν ὠρισμένον τινὰ ἀριθμὸν ἀνθρώπων κοινῆς καταγωγῆς, ἀλλ' ὁ συνδέων λαοὺς οἵασδήποτε καταγωγῆς εὐρισκομένους ὑπὸ τοῖς κοινούς νόμους τοῦ αὐτοῦ Κράτους.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐθνότητος ἔχει σήμερον τὴν σπουδαιότητα ὡς πρὸς τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον, ἣν εἶχεν ἄλλοτε ἡ κατοικία, καὶ ἀνάγεται μὲν εἰς τὸ διεθνὲς δημόσιον δίκαιον, θίγει ὅμως καὶ ἰδιωτικὰ συμφέροντα· ἔνεκα δὲ τούτου συμπεριλαμβάνομεν αὐτὸ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μελέτῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΑΠΟΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΟΤΗΤΟΣ

Ἡ ἐθνότης ἀποκτᾶται :

1^{ον} Διὰ τῆς γεννήσεως.

2^{ον} Διὰ τῆς πολιτογραφήσεως.

3^{ον} Διὰ τῆς προσαρτήσεως.

4^{ον} Διὰ τοῦ γάμου.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος διὰ τῆς γεννήσεως.

Ἡ ἐπιρροὴ τῆς γεννήσεως ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐθνότητος εἶναι διπλῇ *jus soli* καὶ *jus sanguinis*: ὑπάρχουσι πλεῖστα θεωρητικὰ συστήματα νομοθεσιῶν ὡς πρὸς τὸν ὀρισμὸν τῆς ἐθνότητος ἐκ τῆς γεννήσεως.

Πρῶτον σύστημα. — Ἡ ἐθνότης καθορίζεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως (δεσμὸς τοῦ ἐδάφους), μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς καταγωγῆς (δεσμὸς τοῦ αἵματος).

Δεύτερον σύστημα. — Ἡ ἐθνότης καθορίζεται ἐκ τοῦ δεσμοῦ τοῦ αἵματος, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ δεσμοῦ τοῦ ἐδάφους.

Τρίτον σύστημα. — Ἀμφότεροι οἱ δεσμοὶ πρέπει νὰ συνυπάρχωσι πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐθνότητος.

Τέταρτον σύστημα. — Ὁ εἰς τῶν δύο δεσμῶν προτιμᾶται τοῦ ἑτέρου ὑπὸ τινος ἐπιφυλάξεως· οὕτως ἐν τῷ γαλλικῷ νόμῳ ὑπερισχύει μᾶλλον τὸ *jus sanguinis*.

Ἐν Ῥώμῃ μόνον τὸ *jus sanguinis* καθόριζε τὴν ἐθνότητα, ὡς καὶ κατὰ τὴν βάρβαρον ἐποχὴν, ἐνῶ ἐξ ἐναντίας κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὑπερίσχυε τὸ *jus soli*.

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἐν τῷ ἡμετέρῳ κώδικι, ὡς λέγομεν ἀνωτέρω,

ὑπερισχύει τὸ *jus sanguinis*, ἀλλὰ μετὰ τινῶν μετριάσεων.

Μετριάσιμοι τοῦ *jus sanguinis*. — Ἡ ἀρχή, δι' ἧς ἡ καταγωγὴ προσδιορίζει τὴν ἐθνότητα (*jus sanguinis*), μετεβλήθη.

1^{ον} Διὰ τοῦ ἀρθροῦ 9 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, καθ' ὃ τὰ ἐξ ἀλλοδαπῶν τέκνα τὰ γεννηθέντα ἐν Γαλλίᾳ δύνανται νὰ ἐξαιτήσωνται τὴν τοῦ Γάλλου ιδιότητα (*jure soli*) ἐντὸς τοῦ ἔτους τῆς ἐνηλικιότητός των. Ὁ δὲ νόμος τῆς 25 Μαρτίου 1849 ἐπιτρέπει αὐτοῖς μάλιστα νὰ πράξωσι τοῦτο καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν, ἐὰν ὑπηρετήσαν ἐν τῷ στρατῷ ἢ ὑπήκουσαν τῷ στρατολογικῷ νόμῳ μὴ προτείναντες ὡς λόγον ἐξαιρέσεως τὴν ἑαυτῶν ἐθνότητα.

2^{ον} Διὰ τοῦ νόμου τῆς 7 Φεβρουαρίου 1851 εἰσὶν αὐτοδικαίως Γάλλοι (*jure soli*) τὰ ἐν Γαλλίᾳ γεννηθέντα τέκνα ἐξ ἀλλοδαπῶν γεννηθέντων καὶ τούτων ἐν Γαλλίᾳ. Ἐχουσιν ὅμως τὸ δικαίωμα τὰ τέκνα ταῦτα νὰ ζητήσωσι τὴν ιδιότητα τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐντὸς τοῦ ἐπομένου τῆς ἐνηλικιότητός των ἔτους. Ὁ νόμος ὅμως τῆς 16 Δεκεμβρίου 1874 ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ ἀρθρῷ ἀφαιρεῖ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐκ τῶν ἀτόμων τῶν μὴ πιστοποιούντων ὅτι διεφύλαξαν τὴν ἀλλοδαπὴν αὐτῶν ἐθνότητα· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ αὐτοῦ ἀρθρῷ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνηλίκοις τοῖς προωρισμένοις διὰ τὰς στρατιωτικὰς Σχολὰς, νὰ ὑποσχεθῶσιν ἐκ τῶν

προτέρων ὅτι δὲν θὰ ποιήσωσι χοῦσιν τοῦ τῆς ἐπιλογῆς δικαιώματος ὑπὲρ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐθνότητος.

3^ο. Ἐκ τῆς διατάξεως τῆς 19 Ἰανουαρίου 1811 συνάγεται ὅτι τὰ ἐν Γαλλίᾳ γεννηθέντα τέκνα ἐκ γονέων ἀγνώστων εἶναι Γάλλοι (*jure soli*), καθότι ὑπάγονται εἰς τὸν στρατιωτικὸν νόμον.

Ἐπέκτασις τοῦ *Jus sanguinis*. — Ἡ ἀρχὴ τοῦ *jus sanguinis* ἐπεξετάθη ὑπερβολικῶς διὰ τοῦ ἀρθροῦ 10 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, καθ' ὃ τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντα τέκνα ἐκ πρώην Γάλλου μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς γαλλικῆς ἐθνότητος, δύνανται καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν νὰ ἐξαιτήσωνται τὴν ἐθνότητα ταύτην (οὐχὶ δὲ νὰ ἐπανακτήσωσιν, ὡς ἐσφαλμένως λέγει τὸ ἀρθρον τοῦτο).

Ζητήματα ἀμφισβητούμενα. — Τὸ γεννηθέν τέκνον ἐκ γονέων διαφόρου ἐθνότητος ἀκολουθεῖ τὴν τοῦ πατρὸς, εἴτε ἐγεννήθη ἐκ νομίμου γάμου, εἴτε ἐνομιοποιήθη κατόπιν, εἴτε ἀνεγνωρίσθη ἀπλῶς (1).

Ἐὰν ὁ πατὴρ ἥλλαξεν ἐθνότητα μετὰ τὸν χρόνον τῆς συλλήψεως καὶ τοῦ τῆς γεννήσεως, ἡ ἐθνότης τῶν τέκνων ἔσται ἡ ἣν εἶχεν ὁ πατὴρ κατὰ τὴν σύλληψιν, ἢ ἣν εἶχε κατὰ τὴν γέννησιν;

(1) Σταθερὰ νομολογία. — Τὸ ῥωμαϊκὸν καὶ ἀρχαῖον δίκαιον ἠκολούθουν τὸν ἐναντίον κανόνα ὡς πρὸς τὰ μὴ ἐκ νομίμου γάμου γεννηθέντα τέκνα.

— Φρονούμεν ὅτι δέον νὰ ᾖ ἐκείνη, ἣν εἶχε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως, διότι τὰ ἄρθρα 9 καὶ 10 ἀναφέρουσι μόνον τὴν γέννησιν, οὐδόλως δὲ τὴν σύλληψιν (1).

Ὁ ἀλλοδαπός, ὅστις κατὰ τὸ ἄρθρον 9 ἐξαιτεῖται ἐν δέοντι χρόνῳ τὴν ιδιότητα τοῦ Γάλλου, δὲν ἀποκτᾷ αὐτὴν μετ' ἀναδρομικῆς δυνάμεως (2), ἔνεκα δὲ τούτου ὅπως ὀρισθῇ ἡ προθεσμία, καθ' ἣν δέον νὰ γείνη ἡ αἴτησις, ἀνάγκη νὰ ληθῇ ὑπ' ὅψιν ἡ ἀλλοδαπὴ καὶ οὐχὶ ἡ γαλλικὴ ἐνηλικιότης (3).

§ 2. — ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

1. — **Νομοθεσίαι, ἐν αἷς ἀπολύτως ἐπικρατεῖ τὸ *jus sanguinis*.** — Ἡ Γερμανία καὶ Ἑλβε-

(1) Λεναί. — Daniel de Folleville, *Naturalisation*, n° 137. — Ὁ Δεμολόγος παραδέχεται τὴν ἐναντίαν γνώμην, ἀναγκάζεται ὅμως νὰ μετριάσῃ τὴν αὐστηρότητα αὐτῆς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ῥωμαϊκοῦ κανόνος *Infans conceptus pro nato habetur quoties de commodis ejus agitur*, ὅστις ὅμως κανὼν οὐδαμῶς τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας γέγραπται.

(2) Λεναί. — Daniel de Folleville, *Naturalisation*, n° 161. Οἱ συντάκται τοῦ Κώδικος φαίνονται μᾶλλον ὅτι παραδέχονται τὴν ἀναδρομικὴν δύναμιν. Τὸ ζήτημα πολλάκις ἠμφισβητήθη καὶ ἀμφισβητεῖται ἔτι ὑπὸ τε τῶν συγγραφέων καὶ τῆς νομολογίας.

(3) Ὁ Νόμος τῆς 7^{ης} Φεβρουαρίου 1851 ἐλυσε τὸ ζήτημα οὕτω καὶ δι' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ὡς ἀφορᾷ (ἄρθ. 1 καὶ 2).

τία εἰσὶ τὰ μόνα ἔθνη, ἐν οἷς ἀπολύτως ἐπικρατεῖ τὸ *jus sanguinis* (1).

2. — Νομοθεσίαι, ἐν αἷς ἐπικρατεῖ, ὡς παρ' ἡμῶν, τὸ *jus sanguinis* μετὰ τινων μετριοσμεῶν. — Βέλγιον. — Τὸ Βέλγιον ἀκολουθεῖ τὸ γαλλικὸν σύστημα (ἄρθ. 9 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος κατὰ τὸν νόμον μόνον τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1832 ἢ μεγάλη πολιτογράφησις δύναται ἐν περιπτώσει ὑπηρεσιῶν νὰ παραχωρηθῇ τοῖς ἀτόμοις τοῖς γεννηθεῖσιν ἐπὶ τοῦ βελγικοῦ ἐδάφους, αὐτὰ ὅμως ἠμέλησαν νὰ ὠφεληθῶσι τοῦ ἄρθ. 9 ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας. Ὁ νόμος τοῦ Ἀπριλίου 1871 χορηγεῖ ἐν ἔτος ἐπὶ πλέον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 9 ἀπαιτουμένων ὄρων.

Ῥωσσία. — Ὡς ἀρχὴ ὑπάρχει τὸ *jus sanguinis* τὸ οὐκάζιον ὅμως τῆς 6^{ης} Μαρτίου 1864 ἐπέσγηγε διάταξιν ἀνάλογον πρὸς τὸ 9^{ον} ἡμῶν ἄρθρον.

Ἑλλάς. — Ὁ ἀστικὸς ἐλληνικὸς κώδιξ ἠκούθησε τὸ γαλλικὸν σύστημα προσθέτων ἐν τῷ 11^ῳ αὐτοῦ ἄρθρῳ τὸν ῥωμαϊκὸν κανόνα: *Infans conceptus pro nato habetur quoties de commodis ejus agitur* (2).

Τουρκία. — Τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ ἀπὸ 18

(1) Report of the royal commissioners for enquiring into the laws of naturalization and allegiance.

(2) Report of the royal commissioners for enquiring into the laws of naturalization and allegiance, σελ. 110 καὶ ἐπόμενα γνωμοδότησις τοῦ κ. Πάλλη δικηγόρου ἐν Ἀθῆναις.

Ἰανουαρίου 1869 νόμου μετερρύθμισαν τὸν ἀρχαῖον τουρκικὸν νόμον, καθ' ὃν ὅπως γείνη τις ὀθωμανὸς δεόν νὰ ἀσπασθῇ τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν καὶ ἐγκαθίδρυσαν τὸ γαλλικὸν σύστημα μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ προθεσμία τῆς ἐπιλογῆς διὰ τὰ ἐξ ἀλλοδαπῶν γεννηθέντα ἄτομα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὀρίζεται τριετὴς μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν.

Μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου. — Ὁ νόμος τῆς 7^{ης} Ἰανουαρίου 1878 ἀπομιμνῆσκει τοὺς ἡμετέρους νόμους τοῦ 1851 καὶ 1874 μεταβάλλων τὸ ἀρθρ. 9 τοῦ Κώδικος· ἀλλ' ὅπως τὸ τέκνον γεννηθῇ Λουξεμβούργιος, δεόν οἱ γονεῖς αὐτοῦ νὰ εἶχον τὴν κατοικίαν των ἐν τῷ δουκάτῳ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεως.

Ἰσπανία. — Κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦ 1876, Ἰσπανοὶ εἰσιν ὅσοι ἐγεννήθησαν ἐπὶ τοῦ ἰσπανικοῦ ἐδάφους. Ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος εἶναι ἀπλῶς ἀναπαράστασις τοῦ ἐν τῷ συντάγματι τῆς 30 Ἰουνίου 1837 ἀναγεγραμμένου κανόνος, ὅστις ἐπεξηγήθη ὑπὸ τοῦ κοινοβουλίου ὡς ἐξῆς: «οἱ ἀλλοδαποὶ δύνανται νὰ γείνωσιν Ἰσπανοὶ διὰ τῆς γεννήσεως αὐτῶν — δὲν εἶναι ὅμως τοιοῦτοι αὐτοδικαίως», — ὅπερ οὐδὲν ἕτερον εἶναι ἢ ὁ ἐν τῷ 9^ῳ ἡμῶν ἀρθρῷ ἀναγραφόμενος κανὼν.

Ἰταλία. — Ἡ ἰταλικὴ νομοθεσία, ὡς ἡ ἡμετέρα, συνδυάζει τὰς ἀρχὰς τοῦ *jus sanguinis* καὶ τοῦ *jus soli*. Ἀναγράφει κανόνα παρόμοιον τῷ τοῦ

9^α ἡμῶν ἄρθρον μετὰ μετριασμοῦ τινός (Κωδὶκ τοῦ 1865, ἄρθρα 4, 5, 6 καὶ 8). Ἡ ἐθνότης καθορίζεται ἐκ τῆς καταγωγῆς· τὸ δ' ἐν Ἰταλίᾳ γεννηθὲν τέκνον ἐκ γονέων ἀλλοδαπῶν εἶναι ἀλλοδαπός, ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιτησῇται τὴν ἰταλικὴν ἐθνότητα κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἐνηλικιότητός του. Ἐὰν ὅμως οἱ γονεῖς διαμένωσιν ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ δέκα ἐτῶν, τὸ τέκνον γεννᾶται Ἰταλός· ἐκτὸς ἐὰν θέλῃ ν' ἀποβάλῃ τὴν ἐθνότητα ταύτην κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἐνηλικιώσεώς του.

3. — **Νομοθεσίαι, ἐν αἷς τὸ *jus soli* εὐρυτέραν ἔχει ἔκτασιν ἢ παρ' ἡμῶν.** — Ἡ ὀλλανδικὴ νομοθεσία συνδυάζει τὸ γαλλικὸν καὶ ἰταλικὸν σύστημα· ἀλλ' ὅπως τὸ ἐν Ὁλλανδίᾳ ἐξ ἀλλοδαπῶν γεννηθὲν τέκνον ἢ ὀλλανδός, ἀρκεῖ τριετὴς διαμονὴ τῶν γονέων, ἢ καὶ δεκαοκτὰμηνος· ἐὰν ἐξεδήλωσαν τὴν πρόθεσιν αὐτῶν, ὅπως ἐγκαταστῶσιν ἐν Ὁλλανδίᾳ (νόμος τῆς 19^α Ἰουλίου 1850). — Οὐδὲν δικαίωμα ἐπιλογῆς ἔχουσι τὰ τέκνα.

Ἀγγλία. — Μέχρι τοῦ 1870 ἡ Ἀγγλία δὲν ἀπεδέχετο τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα· σήμερον ὅμως ἀποδέχεται τοῦτο, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ εἶναι πάντοτε τὸ *jus soli*, ὅπερ ἀναιρεῖ μόνῃ ἢ ἐκδήλωσιν τῆς θελήσεως τῶν τέκνων.

4. — **Νομοθεσίαι, ἐν αἷς ἀπολύτως ἐπικρατεῖ τὸ *jus soli*.** — Ἀργεντινὴ δημοκρατία καὶ Βολιβία. Αἱ νομοθεσίαι τῶν δύο τούτων

χωρῶν δὲν ἐπιτρέπουσι δικαίωμα ἐπιλογῆς εἰς τὰ τέκνα, ἅτινά εἰσιν ἀναγκαίως ὁμοεθνῆ, ἀφ' οὗ ἅπαξ ἐγεννήθησαν ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους.

§ 3. — ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΝΟΜΩΝ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ

Σύγκρουσις νόμων θέλει προκύψει μεταξὺ τῶν νομοθεσιῶν, αἵτινες θεωροῦσιν ὡς ὁμοεθνῆ ἄνευ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιλογῆς τὰ τῶν ἀλλοδαπῶν τέκνα τὰ γεννηθέντα ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ἐκείνων, αἵτινες θεωροῦσιν ὡς ὁμοεθνῆ τὰ τέκνα τῶν ἡμεδαπῶν τὰ γεννηθέντα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Οὕτω συγκρούσεις νόμων ἠγέρθησαν μεταξὺ Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας καὶ Ἀγγλίας, μεταξὺ Ὀλλανδίας καὶ Ἀγγλίας (1), μεταξὺ Ἰσπανίας (2) καὶ Γαλλίας. Τὰ τέκνα ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔχουσι δύο πατρίδας, καὶ ὑπόκεινται εἰς δύο στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας.

Σύγκρουσις θέλει προκύψει μεταξὺ τῶν ἀγγλι-

(1) Ἡ Ἀγγλία παρητήθη τῶν ἀξιώσεών της ἀπὸ τοῦ 1842, καθότι μέχρι τοῦ 1870 δὲν παρεδέχετο τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς.

(2) Ἡ Ἰσπανία ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τῆς Γαλλίας ἔδωκε διὰ τοῦ κοινοβουλίου τῷ 1837 εὐχάριστον διασάφησιν τοῦ ἐν τῷ Συντάγματι αὐτῆς ἐγγεγραμμένου κανόνος, καὶ ἐκανόνισεν ἑκτοτε τὸ ζήτημα διὰ συνθηκῶν (Σύμβασις τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1863).— Ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἐγκύκλιος τῆς 10 Ἰουνίου 1873 ὑποβάλλει εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντα τέκνα ἐκ γονέων Γάλλων οἰοσδήποτε καὶ ἂν ἢ ὁ νόμος τῆς χώρας τῆς γεννήσεως αὐτῶν.

κῶν ἢ ἰταλικῶν νόμων ἀφ' ἑνός, καὶ τοῦ γαλλικοῦ ἀφ' ἑτέρου ὡς πρὸς τ' ἄτομα τὰ γεννηθέντα ἐν Γαλλίᾳ ἐκ γονέων Ἀγγλῶν ἢ Ἰταλῶν, γεννηθέντων καὶ τούτων ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ σύγκρουσις αὕτη καταπαύει, εἰς τὸ τέκνον ἀποβάλλει τὴν γαλλικὴν αὐτοῦ ἐθνότητα κατὰ τὴν ἐννλικίωσίν του.

Σύγκρουσις θέλει ἐπίσης προκύψει, καὶ περ αἱ νομοθεσίαι ὁμοιάζουσι, μεταξὺ τοῦ βελγικοῦ καὶ γαλλικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρθροῦ 9, ὅπερ θὰ ἐπικαλεσθῶσιν, ὅπως γείνωσι Βέλγοι τὰ τέκνα τῶν Γάλλων τὰ γεννηθέντα ἐν Βελγίῳ, ἅτινα δι' ἡμᾶς διαμένουσι Γάλλοι (1).

Αἱ συγκρούσεις αὗται αἰροῦνται μόνον διὰ διπλωματικῶν συμβάσεων. Γεννῶνται δ' ἕνεκεν ἐλαττώσεως ὁμοιομόρφου σχεδίου καὶ ἐκ τοῦ ἐγωϊσμοῦ τῶν νομοθεσιῶν, καθότι ἕκαστον Κράτος ὤφειλε νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰς γείτονας χώρας.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ὁ νόμος τῆς χώρας δεῖον νὰ ὀρίσῃ οὐχὶ εἰς ποῖον ἔθνος ἀνήκει τις, ἀλλ' ἂν εἶναι ἀλλοδαπὸς ἢ Γάλλος· τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο εἶναι καθ' ἡμᾶς δημοσίας τάξεως (2). Ἀπαξ ὅμως τῆς ἰδιότητος ταύτης τοῦ ἀλλοδαποῦ βεβαιωθείσης, τίνας κανόνας δεῖον

(1) Κατὰ τὸν Λαινὲ ἡ σύγκρουσις αὕτη βλῆται μόνον διὰ συμβάσεως.

(2) Ἀντιδοξεῖ ὁ Daniel de Folleville, *Naturalisation*, n° 423 440.

ν' ἀκολουθήσωμεν πρὸς καθορισμὸν καὶ τῆς ἐθνότητος αὐτοῦ, ὅπως γνωρίσωμεν τίς ὁ προσωπικὸς νόμος ὁ ἐφαρμοστέος;

Τὸ μόνον μέσον πρὸς ἀποφυγὴν πλημμελῶν ἐφαρμογῶν εἶναι τὸ ν' ἀκολουθήσῃ τις τοὺς κανόνας τοὺς τεθέντας ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ νόμου, ἐκτὸς ἂν τὰ δύο ἔθνη, μεταξὺ τῶν ὁποίων πρόκειται νὰ γείνη ἐπιλογὴ. ἔχωσι τοὺς αὐτοὺς νόμους ὡς πρὸς τὴν ἐθνότητα.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ γαλλικοῦ νόμου ὡς πρὸς τὸ *jus sanguinis* εἶναι ἐξαίρετος· ἕνεκα τούτου ὁ νόμος τοῦ Φεβρουαρίου 1851 εἶναι ἐπικριτέος, διότι, ὡς πρὸς ἢν ἀφορᾷ περίπτωσιν, ἐπιβάλλει, ἐκτὸς ἐναντίας ἐπιλογῆς, τὴν γαλλικὴν ἐθνότητα εἰς τὸ τέκνον τὸ γεννηθὲν παρ' ἀλλοδαποῦ.

Προτιμότερον ἦθελεν εἶναι ν' ἀφεθῇ προσωρὶ νῶς τῷ τέκνῳ καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις ἢ ἐθνότητος τῶν γονέων αὐτοῦ, διότι ἐκ τούτων λαμβάνει τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς αὐτοῦ ιδιότητας, καὶ συνεχίζει τὴν οἰκογένειάν των, βάσιν οὐσιώδη τοῦ Κράτους, ἐνῶ ἡ γέννησις εἰς τόπον τινα εἶναι ἐξ ἐναντίας γεγονός ἐὼς τυχαῖον. Τὸ τέκνον ἦθελεν ἔχει μετὰ τὴν ἐννλικίωσίν του ἑνὸς ἔτους προθεσμίαν πρὸς ἐπιλογὴν, ἢ δὲ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία θὰ ὤφειλετο εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλαν χώραν μετὰ τὴν ἐπιλογὴν (1). — Ἡ τελευ-

(1) Κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1882 ὁ Λαινὲ φαίνεται κλί-

ταία αὕτη ἄλλως τε περιστάσις ἐκανονίσθη ὑπὸ
τὸ πνεῦμα τοῦτο διὰ συνθήκης μετὰ τοῦ Βελγίου.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος διὰ τῆς
πολιτογραφήσεως (1).

Πολιτογράφησις καλεῖται ἡ ἀπόκτησις νέας
ἐθνότητος διὰ πράξεως ἐκουσίας τῶν δημοσίων
ἀρχῶν χώρας τινός, ἥτις ἐπὶ τῇ αἰτήσει ἀλλοδα-
ποῦ, προσλαμβάνει αὐτὸν μετὰ τῶν ὁμοεθνῶν
αὐτῆς. Ἡ πολιτογράφησις ὅθεν θεωρεῖται δι-
καίως ὡς εὐνοια ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς νομο-
θεσίαις.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην θεωρουμένη ἡ πολι-
τογράφησις παρουσιάζει χαρακτῆρα κατ' ἐξοχὴν
συναλλαγματικόν, καὶ προϋποθέτει τὴν σύμπρα-
ξιν τριῶν βουλήσεων.

1^{ον} Τῆς βουλήσεως τοῦ αἰτοῦντος τὴν πολιτο-
γράφησιν.

2^{ον} Τῆς τοῦ Κράτους τοῦ προσλαμβάνοντος
αὐτὸν μετὰ τῶν ὁμοεθνῶν του.

3^{ον} Τῆς τοῦ Κράτους, οὗτινος ἀποβάλλει τὴν
ἐθνότητα.

νων μᾶλλον πρὸν ἕτερον σύστημα, ἥτοι τὸ τῆς ἀμοιβαιό-
τητος.

(1) Ἴδε περὶ πολιτογραφήσεως τὰς σοφὰς μελέτας τῶν
Beudant καθηγητῶν τῆς ἐν Παρίσις Νομικῆς Σχολῆς καὶ
Δανιὴλ δὲ Φολλεβίλ καθηγητοῦ ἐν Δουαί.

Ἐκ τοῦ συναλλαγματικοῦ τούτου χαρακτῆρος τῆς πολιτογραφήσεως ἔπεται ἀφ' ἑνὸς μὲν, ὅτι αὕτη εἶναι οὐσιωδῶς προσωπική, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὅτι λαμβάνει χώραν δι' ἐκουσίας παραχωρήσεως τοῦ Κράτους, ἐν ᾧ γίνεται ἡ πολιτογράφησις.

Ἐν τούτοις ἐκτὸς τοῦ συστήματος τούτου, τοῦ κοινοῦ ἐν ἀπάσαις ταῖς εὐρωπαϊκαῖς νομοθεσίαις, ὑπάρχουσι διάφορα θεωρητικὰ συστήματα αποκλείοντα ἐν μέρει ἢ ὁλοτελῶς τὴν σύμπραξιν ταύτην τῶν βουλήσεων. Τὰ ὑπερβολικὰ ταῦτα συστήματα δύνανται νὰ συμπτυχθῶσιν εἰς τρία, καθ' ἃς περιστάσεις μία οἰαδήποτε τῶν βουλήσεων δύναται νὰ παραλειφθῇ.

1^{ον} Ἀποκλειστικότης ἢ ἀπαγόρευσις τοῦ πολιτογραφεῖν ἢ τοῦ πολιτογραφεῖσθαι. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐφηρμοζέτο ἐν Σπάρτῃ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

2^{ον} Πολιτογράφησις ἐπιβεβλημένη ὑπὸ τοῦ Κράτους. Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο σύστημα τῆς διαρκοῦς πίστεως ἐφαρμόζεται ἔτι ἐν Βενεζουέλῃ.

3^{ον} Πολιτογράφησις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς βουλῆσεως τοῦ ἐνδιαφερομένου, καὶ ἀποτελοῦσα δι' αὐτὸν δικαίωμα. Ἐν Γαλλίᾳ τὸ σύστημα τοῦτο καθιερώθη ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ 1790 καὶ τῶν Συνταγμάτων τοῦ 1791 τῶν ἐτῶν III καὶ VIII· υἱοθετήθη δὲ σήμερον ὑπὸ χωρῶν τινῶν ἰδίως τῶν ἐν τῇ Νοτίᾳ Ἀμερικῇ (1).

(1) Γερμανία (*Aufnahme*) Ἀϊτί, Νορβηγία, Δανιμαρκία, Ἑλλάς, Μονακὸν (πρὸ τοῦ 1877), Οὐραγουαί, Χιλῆ, Παραγουαί, Βενεζουέλα.

§ 1. — ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΩΝ

1. — **Γαλλία καὶ γαλλικαὶ κτήσεις.** — Α. — Γαλλία. — Ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ τῆς ἀποκτηθείσης πολιτογραφήσεως ὑπὸ ἀλλοδαποῦ ἐν Γαλλίᾳ. Θέλομεν πραγματευθῆ βραδύτερον περὶ ἀπώλειας τῆς ἐθνότητος ἢ τῆς πολιτογραφήσεως τοῦ Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἡ νομοθεσία ἡ ἀφορῶσα τὴν ἀπόκτησιν τῆς γαλλικῆς ἐθνότητος διὰ τῆς πολιτογραφήσεως διπλῶς διὰ διαφόρων διαδοχικῶν φάσεων.

1^η Πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. — Ἀπεκτᾶτο ἡ πολιτογράφησις διὰ γραμμάτων πολιτογραφήσεως παραχωρουμένων ὑπὸ τῆς βασιλικῆς Καγκελαρίας.

2^η Νόμος τῆς 30 Ἀπριλίου καὶ 2 Μαΐου 1790. — «Γάλλος θεωρεῖται μετὰ πενταετῇ διαμονὴν πᾶς ἀλλοδαπὸς ἀποκτῶν ἀκίνητα ἐν Γαλλίᾳ, νυμφευόμενος Γαλλίδα, ἰδρύων ἐμπορικὸν κατάστημα, ἢ λαμβάνων τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου ἐν γαλλικῇ τινὶ πόλει» (1).

3^η Σύνταγμα τῆς 3^{ης} Σεπτεμβρίου 1791. — Ἡ πολιτογράφησις ἐπιτρέπεται ἐπίσης ἀνεξέταστος μετὰ πενταετῇ διαμονὴν καὶ ὑπὸ τοῦς

(1) Ὁ νόμος οὗτος ἐφηρμοζετο μόνον εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς τοὺς ἐγκατεστημένους τότε ἐν Γαλλίᾳ, ἢ εἶχε ἀποτέλεσμα καὶ διὰ τὸ μέλλον; Παραδεχόμεθα μετὰ τῆς νομολογίας τὴν δευτέραν γνώμην (ἀντιδοξεῖ ὁ Fœlix. *Revue du droit français et étranger*, t. X, p. 446).

αὐτοὺς ὅρους τοῦ νόμου τοῦ 1790, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ ἀπόκτησις τοῦ δικαιώματος τοῦ πολίτου ἐν γαλλικῇ τινι πόλει δὲν ἀρκεῖ πλέον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ὁ ἀστικὸς ὅρκος.

4^{ον} Σύνταγμα τοῦ 1793. — Γίνεται πολίτης Γάλλος πᾶς ἀλλοδαπὸς «ὅστις ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος ἄξιος τῆς ἀνθρωπότητος».

5^{ον} Σύνταγμα τῆς 5^{ης} Φρουκτιδὸρ ἔτος III. — Οἱ ὅροι τῆς πολιτογραφήσεως εἰσιν οἱ αὐτοὶ τοῦ 1791· ἡ διαμονὴ ὅμως ἐν Γαλλίᾳ ἔδει νὰ διαρκέσῃ ἐπτὰ ἔτη μετὰ τὴν προηγουμένην δῆλωσιν ταύτης. Ἀποκτᾷ ἄλλως τε δικαίωμα ἐπὶ τῆς πολιτογραφήσεως ὁ ἐκπληρώσας τοὺς ὅρους τούτους ἀλλοδαπός.

6^{ον} Σύνταγμα τῆς 22 Φριμαῖρ ἔτος VIII. — Ἡ τῆς διαμονῆς ὑποχρέωσις γίνεται δεκαετής, ἡ δὲ πολιτογράφησις ἀποτελεῖ δικαίωμα.

7^{ον} Αὐτοκρατορία. — Ἡ γνωμοδότησις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας τῆς 18^{ης} Πραιριάλ ἔτος XI καὶ τὸ Διάταγμα τῆς 17^{ης} Μαρτίου 1809 μεταβάλλουσιν ἐκ θεμελίων τοὺς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ ἔτους VIII παραδεδεγμένους κανόνας. Κατὰ μὲν τὴν εἰρημένην γνωμοδότησιν ὁ ἀλλοδαπὸς ὀφείλει νὰ λάβῃ ἀδειαν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἐγκατασταθῇ ἐν Γαλλίᾳ· (τὸ 13^{ον} ἄρθρον τοῦ ἀστικοῦ κώδικος πραγματεύεται περὶ τῆς ἀδείας ταύτης). — Κατὰ δὲ τὸ διάταγμα ἡ πολιτογράφησις ἀποκτᾶται μετὰ τὴν δεκαετῇ

διαμονήν, μόνον ἐὰν παρεχωρήθῃ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Κράτους· συνεπῶς παύει νὰ ᾖ δικαίωμα.

8^{ον} Διάταγμα τῆς 4^{ης} Ἰουνίου 1814. — Διακρίνουσι τὴν ἀπλῆν πολιτογραφῆσιν, ἥτις ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάγῃται εἰς τοὺς κανόνας τοῦ Συντάγματος τοῦ ἔτους VIII, τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας τοῦ ἔτους XI καὶ τῆς Διατάξεως τοῦ 1809, καὶ τὴν μεγάλην πολιτογραφῆσιν, ἥτις μόνον ἀπονέμει τὸ τοῦ ἐκλέγεσθαι δικαίωμα, καὶ ἥτις παραχωρεῖται μόνον ὑπὸ τῶν Βουλῶν, κυρίων ἄλλως τε νὰ συντάμωσι τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς.

9^{ον} Προσωρινὴ Κυβέρνησις τοῦ 1848. — Τὸ Διάταγμα τῆς 28 Μαρτίου 1848 δίδει τῇ Κυβερνήσει τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιτρέπειν τὴν πολιτογραφῆσιν ὑπὸ μόνον τὸν ὅρον τῆς πενταετοῦς διαμονῆς ἀνευ προηγουμένης δηλώσεως.

10^{ον} Νόμος τῆς 3^{ης} Δεκεμβρίου 1849. — Συγκεφαλαιοῖ τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος τοῦ ἔτους VIII, τῆς γνωμοδοτήσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας τοῦ ἔτους XI, τῶν Διαταγμάτων τοῦ 1809 καὶ 1814 ἐπὶ τῆς πολιτογραφῆσεως καὶ ἐπαναφέρει τὴν διάκρισιν τῆς ἀπλῆς καὶ μεγάλης πολιτογραφῆσεως.

11^{ον} Διάταγμα τῆς 25 Ἰανουαρίου 1858. — Τὸ ὀργανικὸν Διάταγμα τοῦτο καταργεῖ σιωπηρῶς διὰ τοῦ 26 ἄρθρου τὴν διάκρισιν μεταξὺ τῆς

μεγάλης καὶ μικρᾶς πολιτογραφήσεως κυρῆτον ἐκλογίμους, ἄνευ ὅρου διαμονῆς, ἅπαντας τοὺς ἐκλογεῖς τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν εἴκοσι πέντε ἐτῶν (1).

12^{ος} Νόμος τῆς 18^{ης} Ἰουνίου 1867. — Ὁ νόμος οὗτος ὁ μόνος ἐν ἰσχύει σήμερον ἐπιβάλλει τῷ ἀλλοδαπῷ τῷ ἐπιθυμοῦντι νὰ πολιτογραφηθῇ τὴν ὑποχρέωσιν τριετοῦς διαμονῆς μετὰ τὸ εἴκοστόν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἀδείας τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ πολιτογράφησις παραχωρεῖται διὰ Διατάγματος μετὰ προηγουμένην ἐξέτασιν, ἡ δὲ προθεσμία τῆς διαμονῆς μετριάζεται εἰς ἓν ἔτος, εἰάν ὁ ἀλλοδαπὸς παρέσχεν ὑπηρεσίας τῇ Γαλλίᾳ. Δὲν ὑπάρχει δὲ πλέον διάκρισις μεταξὺ μεγάλης καὶ μικρᾶς πολιτογραφήσεως.

Ὁ πολιτογραφηθεὶς ἀλλοδαπὸς ἐξομοιοῦται ἀπολύτως τῷ Γάλλῳ καὶ ὡς πρὸς τὰ πολιτικὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ ἀστικά δικαιώματα.

Ἐὰν ἡ πολιτογράφησις ἀπεκτῇθῃ διὰ δόλου, σταθερὰ νομολογία κηρύσσει αὐτὴν ἄκυρον καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἀποτελέσματος.

B. — Ἀλγερία. — Τὸ δόγμα τῆς Γερουσίας τῆς 14^{ης} Ἰουλίου 1865 κατήργησε τὸν τύπον τῆς προηγουμένης δηλώσεως διὰ τοὺς ἀλλοδαποὺς

(1) Οὕτω ὁ πρίγκιψ Πονιατόφσκι, πολιτογραφηθεὶς διὰ Διατάγματος διωρίσθη ἐπίσης δι' ἁπλοῦς Διατάγματος γενοῦσθαι.

τοὺς ἐν Ἀλγερίᾳ ἐγκατεστημένους καὶ ἐπιθυμούντας νὰ πολιτογραφηθῶσιν. Ἐπίσης οἱ ἰθαγενεῖς Ἰσραηλῖται (ἀπὸ τοῦ Διατάγματος τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1870) δύνανται νὰ πολιτογραφηθῶσι μετὰ τριετῇ ἀπλῶς διαμονήν. Οἱ ἰθαγενεῖς Μουσουλμάνοι δὲν ἀπολαύουσι πολιτικῶν δικαιωμάτων, καὶ ἡ πολιτικὴ αὐτῶν ἱκανότης ὑποβάλλεται τῷ προσωπικῷ αὐτῶν νόμῳ.

Νέα Καληδονία. — Τὸ Διάταγμα τῆς 10 Δεκεμβρίου 1882 ἐπιτρέπει τὴν πολιτογράφησιν τοῖς ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἐγκατεστημένοις ἐν τῇ ἀποικίᾳ ἀλλοδαποῖς, ἄνευ προηγουμένης δηλώσεως.

2. — **Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι.** — **A.** — **Εὐρώπη.** — **Βέλγιον.** — Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Συντάγματος τοῦ 1832 καὶ τοῦ νόμου τοῦ 1835 ἀπαιτεῖται νόμος πρὸς πολιτογράφησιν. Διακρίνουσι δὲ τὴν μικρὰν πολιτογράφησιν, δι' ἣν ἀπαιτεῖται τριετὴς διαμονή, καὶ τὴν μεγάλην, παραχωρουμένην μόνον τοῖς παρασχοῦσιν ὑπηρεσίας τῇ χώρᾳ, καὶ μόνην ἀπονέμουσαν τὰ πολιτικὰ δικαιώματα.

Τὸ ἄρθρον 17 τοῦ ἀστικοῦ ἡμῶν κώδικος ἰσχύει ὡς πρὸς τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐθνότητος.

Ἰταλία. — Κατὰ τὸν ἀστικὸν κώδικα τοῦ 1865 διακρίνουσιν ἔτι δύο πολιτογραφήσεις· τὴν παραχωρουμένην διὰ βασιλικοῦ Διατάγματος, τὴν καὶ ἀπονέμουσαν τὰ ἀστικά δικαιώματα καὶ τινὰ πολιτικά, καὶ τὴν χορηγουμένην διὰ νόμου,

ἥτις συμπαραχωρεῖ ἅπαντα τὰ πολιτικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τοῦ ἐκλέγεσθαι.

Ὁ Ἰταλὸς δύναται νὰ πολιτογραφηθῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ μετὰ τὴν ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαν του.

Ἡ γεμονία τοῦ Μονακό. — Ἡ πολιτογράφησις ἦτο δικαίωμα διὰ τὸν ἀλλοδαπὸν τὸν διαμένοντα ἐν αὐτῇ· ἡ διάταξις τῆς 18 Ἰουλίου 1877 μετέβαλε τοῦτο εἰς εὐνοίαν παραχωρουμένην κατὰ βούλησιν τοῦ Ἡγεμόνος.

Γερμανία. — Οἱ Γερμανοὶ ἔχουσι διπλὴν ἐθνότητα, ὥς μέλη τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ὥς μέλη γερμανικοῦ τινος Κράτους. Κατὰ τὸ Σύνταγμα ἐκεῖνοι μόνον θεωροῦνται μέλη τῆς αὐτοκρατορίας, οἵτινες εἰσὶ καὶ μέλη Κράτους τινὸς γερμανικοῦ. Ἡ ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος ἐν γερμανικῷ τινι Κράτει, ἐκανονίσθη ὁμοιομόρφως δι' ἅπαντα τὰ Κράτη τῆς Γερμανίας διὰ τοῦ ἀπὸ 1^{ης} Ἰουνίου 1870 νόμου. Διὰ τὸν ὄντα ἤδη μέλος γερμανικοῦ τινὸς Κράτους ἡ πολιτογράφησις ἐν τοῖς ἑτέροις Κράτεσι ἀποτελεῖ δικαίωμα (*Aufnahme*), ὥς πρὸς δὲ τοὺς μὴ ὄντας τοιούτους, αὕτη εἶναι εὐνοία παραχωρουμένη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν οἱαδήποτε περιπτώσει ὀφείλει νὰ ἐκπληρῇ τις ὅρους τινὰς λ.χ. ἱκανότητος, ἐντιμότητος, κατοικίας, οὐδεμίᾳ ὁμως προθεσμίᾳ διαμονῆς ἀπαιτεῖται. — Ἡ παραδοχὴ ἐν τοῖς δημοσίοις λειτουργήμασιν ἀποτελεῖ σιωπηρὰν πολιτογράφησιν.

Ὁ Γερμανὸς δὲν δύναται νὰ πολιτογραφηθῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἄνευ ἀδείας ἐκπατρισμοῦ (1).

Ἀγγλία. — Ἀπαντᾶται ἐν τῇ ἀγγλικῇ νομοθεσίᾳ εἶδος τι ἡμιπολιτογραφήσεως ὀνομαζομένης *denization*, ἣτις ἀποτελεῖ ὡς πρὸς τοὺς ἀποκτῶντας αὐτὴν μέσῃν τινὰ κατάστασιν μεταξὺ Ἀγγλου καὶ πολιτογραφηθέντος, καὶ ἣτις παραχωρεῖ αὐτοῖς τὰ πλεῖστα τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων ἄνευ ἀπωλείας τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν ἐθνότητος.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν κυρίως πολιτογράφησιν διακριτέον μεταξὺ τῆς παραχωρουμένης διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας δυνάμει τῆς ἀπὸ 12 Μαΐου 1870 Πράξεως, καὶ τῆς ἀπονεμομένης διὰ τοῦ Κοινοβουλίου. Ἡ πρώτη παρέχεται μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον πενταετοῦς διαμονῆς προαπαιτουμένης ἱκετηρίου ἀναφορᾶς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοῦ τῆς πίστεως ὅρκου μετὰ τὴν πολιτογράφησιν. Ἡ δὲ δευτέρα ἐπικυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ψηφίσματος τῆς 6 Αὐγούστου 1844 παρέχει μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐδρεύειν ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ καὶ τοῦ μετέχειν τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου.

Πρὸ τῆς ἐν ἔτει 1870 Πράξεως ἡ ἐν τῇ ἀλλο-

(1) Ὁ Λαινὲ ἐπικρίνει δικαίως τὴν τοιαύτην διάταξιν καὶ υποδεικνύει ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἐξ ὅλης τῆς γῆς τὰ μέσα τῆς υπάρξεως πρέπει νὰ ἔχῃ διὰ τοῦτο μάλιστα τὸ δικαίωμα τοῦ μεταβάλλειν ἐθνότητα.

δαπῇ πολιτογράφησις δὲν ἐπέφερε τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐθνότητος (1).

Ἑλβετία. — Πρὸ τοῦ νόμου τῆς 3 Ἰουλίου 1876 ἡ ὁμοσπονδιακὴ ἀρχὴ δὲν ἐπενέβαινεν εἰς τὰς ὑπὸ τῶν διαφόρων Πολιτειῶν αὐτῆς παρεχόμενας πολιτογραφήσεις, μετὰ τοῦτον ὅμως αὐτὴ ἦτο ἡ ἀρμοδιὰ νὰ ἐπιτρέπη τοῖς ἀλλοδαποῖς τὴν πολιτογράφησιν ἐν Πολιτείᾳ τινὶ μετὰ διευτη διαμονήν, ἐὰν τοῦτο δὲν ἐγίνετο αἰτία συγκρούσεως νόμων μετὰ τῆς πρῶν πατρίδος αὐτῶν.

Ἡ ἐλβετικὴ ἐθνότης ἀπόλλυται διὰ τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογραφήσεως.

Μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου. — Κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1878 ἡ πολιτογράφησις δέον νὰ συμβιβάζεται μετὰ τῶν προηγουμένων ὑποχρεώσεων τοῦ πολιτογραφουμένου πρὸς τὴν χώραν, ἧς ἀπώλεσε τὴν ἐθνότητα.

Νορβηγία καὶ Δανιμαρκία. — Ἡ πολιτογράφησις εἶναι δικαίωμα διὰ πάντα ἐγκαθιστάμενον ἐν Νορβηγίᾳ ἢ Δανιμαρκίᾳ μετὰ τοῦ *animo commorandi*. Παρέχει ὅμως μόνον τὴν ιδιότητα τοῦ ὑπηκόου, οὐχὶ δὲ τὴν τῆς ἰθαγενείας ἀποκτωμένης διὰ τῆς γεννήσεως.

(1) Χάριν τοῦ ἀρχαίου δόγματος τῆς αἰωνίου πίστεως *Nemo potest exuere patriam*. Τὸ ζήτημα τοῦ *impressment* ἐγεγρῆν μετὰ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Ἀγγλίας, ἥτις ἐναυτολόγει βιαίως ναύτας ἀγγλικῆς καταγωγῆς γενομένους Ἀμερικανούς, ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς μεταβολῆς τῆς καθιερωθείσης διὰ τῆς ἐν ἔτει 1870 Πράξεως.

Ἑλλάς. — Ἡ πολιτογράφησις εἶναι δικαίωμα διὰ πάντα ἐγκτεστημένον ἐν Ἑλλάδι καὶ δίδοντα ὄρκον πίστεως τῷ Βασιλεῖ καὶ τῷ Συντάγματι.

Β. — Ἀμερική. — 1. — Βόρειος Ἀμερική. — Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι. — Κατὰ τὰ διατάγματα τοῦ 1802 καὶ 1824, ὅπως πολιτογραφηθῇ τις ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, δεῖται πενταετοῦς διαμονῆς καὶ ἐκδηλώσεως τῆς βουλήσεως.

Δύο δ' ἔτη δεόν νὰ παρέλθωσιν ἀπὸ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς βουλήσεως μέχρι τῆς παροχῆς τῆς αἰτηθείσης ιδιότητος. — Δύναται νὰ γείνη τις μέλος τῆς βουλῆς τῶν ἀντιπροσώπων μετὰ ἐπτά ἔτη ἀπὸ τῆς πολιτογραφήσεως, καὶ γερουσιαστῆς μετὰ ἐννέα, οὐδέποτε ὅμως Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. Ἡ ἀμερικανικὴ ἐθνότης δὲν ἀπόλλυται διὰ τῆς πολιτογραφήσεως ἐν ἐτέρᾳ χώρᾳ· ἐν τούτοις νομοθετικὴ διάταξις τῆς 27 Ἰουλίου 1868 ἀνεγνώρισε θεωρητικῶς ὅτι, τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκπατρισμοῦ εἶναι δίκαιον φυσικόν· δυνάμει δὲ τῆς διατάξεως ταύτης, αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι, ἐλλεῖψει ἐσωτερικοῦ νόμου, συνεβλήθησαν διὰσυμβάσεων μετὰ τῆς Αὐστρίας, Γερμανίας καὶ τῶν διαφόρων γερμανικῶν Κρατῶν, Βελγίου, Δανιμαρκίας, Σουηδίας, Ἀγγλίας καὶ Μεξικοῦ, δι' ὧν οἱ ὁμοεθνεῖς Ἀμερικανοὶ δύνανται ν' ἀπαρνηθῶσι τὴν ἐθνότητα αὐτῶν πολιτογραφούμενοι ἐν ταῖς διαφόροις ταύταις χώραις. Οὐ-

δεμία ὅμως τοιαύτη συνθήκη ὑπάρχει μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑνωμένων Πολιτειῶν.

Μεξικόν. — Ἡ πολιτογράφησις εἶναι δικαίωμα διὰ τοὺς ἀποίκους.

Ἀϊτί. — Ἡ πολιτογράφησις εἶναι δικαίωμα διὰ πάντας τοὺς μελανῆς ἢ ἰνδικῆς καταγωγῆς ἐγκαθισταμένους ἐν τῇ νήσῳ· οἱ λευκοὶ ἀποκλείονται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος.

2. — **Νότιος Ἀμερική.** — Ἀργεντινὴ Δημοκρατία, Βολιβία, Οὐραγουάϊ, Χώρα τοῦ Ἰσημερινοῦ, Περού, Παραγουάϊ. — Ἡ πολιτογράφησις εἶναι δικαίωμα διὰ πάντα νυμφευόμενον γυναῖκα ἡμεδαπὴν ἢ γινόμενον ἰδιοκτήτην· πάντοτε ὅμως ὁ πολιτογραφηθεὶς ὑπόκειται εἰς πολιτικὰς τινὰς ἀνικανότητας.

Χιλή. — Ἡ Χιλὴ διακρίνει δύο πολιτογραφήσεις, τὴν κοινὴν καὶ τὴν προνομιοῦχον· ἡ πρώτη ἀποτελεῖ δικαίωμα, ἡ δευτέρα εὐνοίαν.

Βρασιλία. — Ἡ πολιτογράφησις ἐκανονίσθη ἐν Βρασιλίᾳ διὰ τοῦ ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1871 νόμου. Ἀποτελεῖ εὐνοίαν, ἣν ἡ Κυβέρνησις παρέχει ὑπὸ ὅρους μᾶλλον ἢ ἥττον αὐστηροὺς κατὰ τὰς περιστάσεις.

Κολομβία. — Ἡ Κολομβία διαφέρει τῶν ἄλλων ἰσπανο-αμερικανικῶν δημοκρατιῶν, καθότι ἀποδέχεται τὸν πολιτογραφηθέντα εἰς ἅπαντα τὰ δημόσια λειτουργήματα, ἐτι δὲ καὶ εἰς τὸ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας.

Βενεζουέλα. — Ἡ πολιτογράφησις οὐχὶ μόνον εἶναι δικαίωμα τοῖς μετανάσταις, ἀλλὰ τοῖς εἶναι ἐπιβεβλημένη (νόμος τοῦ 1855 καὶ Διάταγμα τῆς 14 Ἰανουαρίου 1874). Ἐπὶ πλέον κατὰ τὸ 7 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος οὐδέποτε ἀπόλλυται ἡ ἐθνότης αὕτη· οὕτω οἱ ἐκ γενετῆς Βενεζουέλοι δὲν ἀποβάλλουσιν αὐτὴν διὰ τῆς πολιτογραφήσεως αὐτῶν ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ, ὥς καὶ οἱ ἀλλοδαποί, πρὸς οὓς παρεχωρήθη ἡ καὶ ἐπεβλήθη διὰ τῆς ἐπανόδου αὐτῶν εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των. Ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη διάταξις γίνεται βεβαίως πηγὴ συγκρούσεων. Συνεπεία τοῦ Διατάγματος τοῦ 1874 ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἐν τῇ Ἐπισήμῳ Ἐφημερίδι ὑπόμνημα ὑποδεικνύον τοῖς ὁμοεθνεσίν ἡμῶν τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχουσι καθ' ὃν δὲ χρόνον τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἐδημοσιεύετο, ἡ Κυβέρνησις τῆς Βενεζουέλας ἐξέδιδε (3 Μαΐου 1875) νέον Διάταγμα ἐπιτρέπον τοῖς μετανάσταις τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἐθνότητός των ὑπὸ ὅρους τινάς· ἡ παραχώρησις ὅμως αὕτη εἶναι λίαν ἀνεπαρκής.

§ 2.—ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΤΕΚΝΩΝ

Οἱ κανόνες τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν ὥς πρὸς τ' ἀποτελέσματα τῆς πολιτογραφήσεως τοῦ πατρὸς δὲν εἶναι ὁμοιόμορφοι. Δύνανται δὲ νὰ διαιρεθῶσιν αἱ νομοθεσίαι αὗται ἐπὶ τοῦ προκειμένου

εἰς τέσσαρας ομάδας, καθ' ὅσον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀρχὴν τῆς προσωπικότητος ὡς πρὸς τὴν πολιτογράφησιν.

Πρώτη ομάδα: Γαλλία (νόμος τοῦ 1867). Βέλγιον (νόμος τῆς 22 Σεπτεμβρίου 1835), Τουρκία (Διάταγμα τοῦ 1876). Ῥωσσία (οὐκά-
ζιον τῆς 6 Μαρτίου 1864). — Ἡ πολιτογράφησις εἶναι κατ' ἐξοχὴν προσωπικὴ τῷ πατρί.

Παρ' ἡμῖν, ὁ νόμος τοῦ 1851 (ἄρθ. 2) ἐπεξέ-
τεινε τὸ εὐεργέτημα τῆς ἐπιλογῆς, τῆς ἐπιτρε-
πομένης διὰ τοῦ ἁρθρου 9 ὡς πρὸς τὰ γεννη-
θέντα ἐν Γαλλίᾳ τέκνα πρὸ τῆς πολιτογραφήσεως
τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καὶ ὡς πρὸς τὰ τέκνα τὰ γεν-
νηθέντα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐπίσης πρὸ τῆς
πολιτογραφήσεως τοῦ πατρὸς αὐτῶν· διότι τὰ
τέκνα τὰ γεννηθέντα μετὰ τὴν πολιτογράφησιν
ταύτην γεννῶνται βεβαίως Γάλλοι. Ἡ προθεσμία
διὰ μὲν τὰ ἀνήλικα τέκνα εἶναι μονοετὴς μετὰ
τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀλλοδαπῆς αὐτῶν ἐνηλι-
κιότητος, διὰ δὲ τὰ ἐνήλικα μονοετὴς μετὰ τὴν
πολιτογράφησιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ νόμος τῆς
7 Φεβρουαρίου 1882 διὰ διατάξεως ἀναλόγου τῆς
τοῦ 1 ἁρθρου τοῦ νόμου τοῦ 1874 ὡς πρὸς τὰ ἐν
Γαλλίᾳ γεννηθέντα ἄρρενα ὑπ' ἀλλοδαποῦ γεν-
νηθέντος ἐπίσης ἐν Γαλλίᾳ, ἐπιτρέπει τοῖς ἀνη-
λικοῖς υἱοῖς τοῦ πολιτογραφηθέντος νὰ ἐξαιτή-

σώνται καὶ κατὰ τὴν ἀνηλικιότητα αὐτῶν τῇ συγ-
καταθέσει τῶν γονέων ἢ ἐπιτρόπων τὴν γαλλί-
κὴν ἐθνότητα, ὅπως δυνηθῶσι νὰ εἰσαχθῶσιν ἐν
ταῖς Σχολαῖς τῆς Κυβερνήσεως.

Τὰ ἐκ Γάλλων γονέων πολιτογραφηθέντων ἐν
τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντα τέκνα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ
διαμένονσι Γάλλοι μέχρι τῆς ἐνηλικιώσεως τῶν
ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔχουσι διὰ βίου τὸ
δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς (ἀστικὸς κώδιξ, ἀρθ.
10, § 2).

Δευτέρα ὁμάς: Ἰταλία (ἀστικὸς κώδιξ).
Ἀγγλία (Πρᾶξις τοῦ 1870). — Τὰ ἀνήλικα τέ-
κνα ἀκολουθοῦσι τὴν νέαν ἐθνότητα τοῦ πολιτο-
γραφηθέντος πατρὸς τῶν, εἰς ὧσιν, ὡς αὐτός,
ἐγκατεστημένα ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν ᾗ ἀπεκτίθη ἡ πο-
λιτογραφῆσις.

Τρίτη ὁμάς: Ἑλβετία (νόμος τῆς 3 Ἰου-
νίου 1876). — Ἡ πολιτογράφησις τοῦ πατρὸς
συμπαρασύρει κατ' ἀρχὴν τὴν τῶν ἀνηλίκων τέ-
κνων, ἀλλ' ὁ κανὼν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς
ἐξαίρεσιν, εἰς ὃν νόμος τῆς χώρας τῆς καταγωγῆς
καθιερῇ τὴν προσωπικότητα τῆς πολιτο-
γραφήσεως.

Τετάρτη ὁμάς: Γερμανία (νόμος τῆς 1
Ἰουνίου 1870). — Ἡ πολιτογράφησις τοῦ πατρὸς
συμπαρασύρει ἀναγκαίως καὶ τὴν τῶν ἀνηλί-
κων τέκνων (1).

(1) Ἡ Γερμανία ἐπέβαλε τὸν κανόνα τοῦτον τοῖς κατοί-

§ 3.—ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΖΥΓΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ
ΕΘΝΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΑΥΤΟΥ.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου αἱ νομοθεσίαι δύ-
ναιτο εἰσὶν ἐπίσης νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τέσσαρας ομά-
δας κατὰ τὴν μάλλον ἢ ἥττον παραδοχὴν τῆς
ἀρχῆς τῆς προσωπικότητος ὡς πρὸς τὴν πολιτο-
γράφησιν.

Πρώτη ομάδα: Γαλλία, Βέλγιον, Τουρ-
κία. — Ἡ πολιτογράφησις εἶναι προσωπικὴ
καὶ ἐκουσία. Ἡ ἀρχὴ αὕτη συνδυάζεται ἀρι-
στα μετὰ τοῦ κανόνος, δι' οὗ ἀλλοδαπὴ τις γίνε-
ται Γαλλὴ διὰ τοῦ γάμου αὐτῆς μετὰ Γάλλου, ἢ
καὶ τὰ νάπαλιν, καθότι ἐνεργεῖ ἐκουσίως (ἀστι-
κὸς κῶδιξ, ἀρθρον 12, 19).

Δευτέρα ομάδα: Ἰταλία. — Ἡ πολιτογρά-
φησις τοῦ συζύγου συμπαρασύρει τὴν τῆς γυ-
ναικὸς ὑπὸ τὸν ὅρον διαμονῆς ἐπὶ τινι χρόνον.

Τρίτη ομάδα: Ἑλβετία. — Ἡ πολιτογράφη-
σις τοῦ συζύγου συμπαρασύρει τὴν τῆς γυναι-
κὸς ἐκτὸς ἐναντίας καὶ σαφοῦς δηλώσεως καὶ
ἐάν, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὁ νόμος τῆς χώρας
τῆς καταγωγῆς καθιερῇ τὴν ἀρχὴν τῆς προσω-
πικότητος ὡς πρὸς τὴν πολιτογράφησιν.

Τετάρτη ομάδα: Ῥωσσία (οὐκάκιον τοῦ
1864). Γερμανία (νόμος τοῦ 1870). Ἀγγλία
καὶ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας ἐν περιπτώσει ἐπιλο-
γῆς τοῦ πατρὸς ὑπὲρ τῆς γερμανικῆς ἐθνότητος.

(Πραῖξις τοῦ 1870). — Ἡ πολιτογράφησις τοῦ συζύγου συμπαρασύρει ἀναγκαίως τὴν τῆς γυναῖκος (1).

§ 4. — ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΝΟΜΩΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΟΓΡΑΦΗΣΕΩΣ.

Εἶναι τὰ μάλιστα σύμφωνον ταῖς νεωτέραις ιδέαις, στηριζομέναις ἄλλως τε ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας καὶ δικαιοσύνης, τὸ ὅτι πᾶν ἄτομον δύναται νὰ μεταβάλῃ ἐθνότητα. Μέχρις οὗ ὅμως ἡ λύσις αὕτη γίνῃ πανταχοῦ παραδεκτή, εἶναι δίκαιον τοῦλάχιστον νὰ ἐπιτρέπηται ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογράφησις τῶ ἐκπληρώσαντι ἀπάσας αὐτοῦ τὰς ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν ἐγκαταλειπομένην χώραν. Εἶναι ὅμως δυσχερές, ὅπως οἱ κανόνες οὗτοι καθιερωθῶσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐν ἀπάσαις ταῖς νομοθεσίαις· ἐκ τούτου δὲ γινώσκονται πλείστα συγκρούσεις νόμων εἴτε ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ὅρων εἴτε ἕνεκα τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τινων χωρῶν τοῖς ὁμοεθνεσίν αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογράφησιν των, εἴτε διότι νομοθεσίαι τινὲς ἐπιβάλλουσι τὴν πολιτογράφησιν εἰς ἀλλοδαποὺς θεωρουμένους παρὰ τῆς χώρας τῆς καταγωγῆς των ὡς μὴ παύσαντας ἀνήκοντας αὐτῇ.

1. — Συγκρούσεις νόμων ἕνεκεν τῶν ἀπα-

(1) Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Ἀγγλία μόναι δὲν δίδουσι τὴν αὐτὴν λύσιν διὰ τὴν γυναῖκα, ἥν καὶ διὰ τὰ ἀνήλικα τέκνα.

τουμένων ὅρων ἐν τισι χώραις διὰ τὴν πολιτογράφησιν τῶν ὁμοεθνῶν των ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. — Οὕτω σύγκρουσις νόμων θέλει προκύψει λ.χ. μεταξὺ Γερμανίας, ἥτις ἀπαιτεῖ ἀδειαν ἐκπατρισμοῦ, καὶ τῶν χωρῶν, αἵτινες, ὡς ἡ Γαλλία, δὲν ἐπιβάλλουσι τὸν ὅρον τοῦτον τῷ ἀλλοδαπῷ τῷ ἐπιθυμοῦντι νὰ πολιτογραφηθῇ. Ἐπίσης μεταξὺ χωρῶν τινων, αἵτινες ἀπαιτοῦσι παρὰ τοῦ ἐπιθυμοῦντος νὰ πολιτογραφηθῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ὅπως μὴ στρέψῃ τὰ ὄπλα κατὰ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ πατρίδος, ἐνῷ τὸ ἔθνος, εἰς ὃ προσέρχεται, δὲν τῷ ἐπιβάλλει τὸν ὅρον τοῦτον.

2. — Συγκρούσεις νόμων ἔνεκεν τῆς ἀπαγορεύσεως ἐν τισι χώραις ὡς πρὸς τὴν πολιτογράφησιν τῶν ὁμοεθνῶν των ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. — Σύγκρουσις δύνатаи νὰ προκύψῃ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑνωμένων Πολιτειῶν, καθότι, ὡς λέγομεν ἄνωτέρω, τὴν 27 Ἰουλίου 1868 αἱ Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι ἐδημοσίευσαν νόμον περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμοεθνῶν των, ὅστις ὑπῆρξεν ἀφετηρία διαφόρων διπλωματικῶν συμβάσεων. Πρὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ, ἡ τῆς 22 Φεβρουαρίου 1868 μεταξὺ Ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ Πρωσσίας συνομολογηθεῖσα σύμβασις παρέδωκε τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκπατρισμοῦ, ἐνῷ αἱ νεώτεραι μετὰ τῆς Γερμανίας συμβάσεις μετέβαλον τὴν κατάστασιν ταύτην· μὴ ὑπαρχούσης ὁμῶς οὐδεμιᾶς τοιαύτης συνθήκης μεταξὺ Γαλλίας

καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, σύγκρουσις νόμων εἶναι πάντοτε δυνατή.

Ἐπίσης σύγκρουσις νόμων ἠδύνατο νὰ προκύψῃ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας πρὸ τῆς Πράξεως τοῦ 1870, δι' ἧς αὕτη ἀνεγνώρισε τοῖς ὁμοεθνεῖσιν αὐτῆς τὸ δικαίωμα τοῦ μεταβάλλειν πατρίδα.

3. — **Συγκρούσεις νόμων ἔνεκεν τοῦ ὑποχρεωτικοῦ χαρακτῆρος τῆς πολιτογραφήσεως ἐν τισι χώραις.** — Οὕτω λ.χ. σύγκρουσις νόμων δύναται νὰ προκύψῃ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Βενεζουέλας, ἣν ἄλλως τε δύνανται ν' ἀποφύγωσι δίδοντες τὴν ὑπεροχὴν τῷ νόμῳ τῷ μὴ ἐπιβάλλοντι τὴν ἐθνότητα· ἥδη δέ, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ἡ Βενεζουέλα διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 3 Μαΐου 1875 ἐπιτρέπει τοῖς μετανάσταις ν' ἀναλαμβάνωσι τὴν πρώην ἐθνότητά των ὑπὸ τινὰς ὅρους.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος διὰ τῆς προσαρτήσεως.

Τί γενήσονται ὡς πρὸς τὴν ἔποψιν τῆς ἐθνότητος οἱ κάτοικοι προσαρτηθείσης χώρας;

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἡγείρε διὰ τὴν χώραν ἡμῶν θλιβεράς ἀμφισβητήσεις.

Ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν δυνάμεθα ν' ἀτενίσωμεν αὐτὸ ἐκ δύο ἀπόψεων· 1^{ον} ὡς πρὸς τοὺς αὐτεξουσίους, 2^{ον} ὡς πρὸς τοὺς ὁπωσδήποτε διατελοῦντας ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἑτέρου.

§ 1. — ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΘΝΟΤΗΤΟΣ
ΤΩΝ ΑΥΤΕΞΟΥΣΙΩΝ

Α. — **Διακρίσεις.** — Τ' ἀποτελέσματα τῆς προσαρτήσεως ἐπὶ τῆς ἐθνότητος τῶν αὐτεξουσίων δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς τέσσαρας τάξεις ἀναλόγως τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως ἢ τῆς κατοικίας αὐτῶν.

1^{ον} Εἰς τὰ πρόσωπα τὰ γεννηθέντα καὶ κατοικοῦντα ἐπὶ τοῦ παραχωρηθέντος ἢ κατακτηθέντος ἐδάφους.

2^{ον} Τὰ γεννηθέντα ἀλλὰ μὴ κατοικοῦντα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τούτου.

3^{ον} Τὰ κατοικοῦντα οὐχὶ ὁμῶς γεννηθέντα ἐπ' αὐτοῦ.

4^{ον} Τὰ οὔτε κατοικοῦντα οὔτε γεννηθέντα ἐπὶ τοῦ προσαρτηθέντος ἐδάφους, ἀλλ' ὧν οἱ γονεῖς ἐγεννήθησαν ἐπ' αὐτοῦ.

Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει οἱ αὐτεξούσιοι λαμβάνουσι τὴν ἐθνότητα τῆς εἰς ἣν προσηρτήθη τὸ ἔδαφος χώρας.

Ὡς πρὸς τὰς ἐτέρας τρεῖς περιπτώσεις προϋτάθην ἢ ἐξῆς διακρίσεις· ἐὰν δηλ. τὸ προσαρτηθὲν ἔδαφος ἦτο ἢ μὴ ἀνεξάρτητον πρὸ τῆς προσαρτήσεως. Καὶ ἐὰν μὲν ἦτο ἐντελῶς ἀνεξάρτητον καὶ κυρίαρχον, ἢ ἀπήλαυνεν αὐτονομίαν τινός, οἱ προσαρτηθέντες λαμβάνουσι

τὴν ἐθνότητα τῆς εἰς ἣν προσερτῆθησαν χωρὰς. Ἐν ἐναντία ὁμῶς περιπτώσει δὲν μεταβάλλουσιν ἐθνότητα.

Β. — Δικαίωμα ἐπιλογῆς. — Ὅπως ἀποφύγηται τὴν νέαν ἐθνότητα μετὰ τὴν προσάρτησιν, διακριτέον·

1^η Ἐὰν κατάγεται ἐκ τοῦ προσαρτηθέντος ἐδάφους χωρὶς νὰ κατοικῇ ἐν αὐτῷ, δεόν νὰ δηλώσῃ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς.

2^η Ἐὰν κατοικῇ, ἀλλὰ δὲν κατάγεται ἐξ αὐτοῦ, δεόν νὰ μεταφέρῃ τὴν κατοικίαν του ἐκτὸς τοῦ περὶ οὗ πρόκειται ἐδάφους.

3^η Ἐὰν κατάγεται καὶ κατοικῇ ἐν αὐτῷ, ὀφείλει νὰ δηλώσῃ τὴν ἐπιλογὴν του, καὶ μεταφέρῃ τὴν κατοικίαν ἐκτὸς τοῦ ἐδάφους.

Γ. — Ἡ προσάρτησις παρέχει τὴν νέαν ἐθνότητα μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν συνεπειῶν κατ' ἐξαιρέσιν κάτοικοί τινες τοῦ προσαρτηθέντος ἐδάφους διατηροῦσι τοὺς προσωπικοὺς αὐτῶν θεσμούς, ὡς ἐγένετο ὡς πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Ἀλγερίας.

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο παράγεται ἀπὸ τῆς λήξεως τῶν χορηγουμένων προθεσμιῶν διὰ τὴν ἐπιλογὴν, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συνθήκης, καθότι οἱ κάτοικοι τοῦ προσαρτηθέντος ἐδάφους μεταβάλλουσιν ἐθνότητα οὐχὶ δυνάμει τῆς συνθήκης, ἀλλὰ δυνάμει σιωπηρᾶς συναντήσεως τῶν

βουλήσεων, ἥτις συνάγεται ἐκ τῆς σιωπῆς αὐτῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιλογὴν.

Δ. — Δύο πρόσφατοι συνθῆκαι ἤγειραν διὰ τὴν Γαλλίαν διάφορα ζητήματα σχέσιν ἔχοντα πρὸς τὴν μεταβολὴν τῆς ἐθνότητος τῆς προκυπτούσης ἐκ τῆς προσαρτήσεως· αἱ συνθῆκαι αὗται ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν ἐξῆς δύο ἀντιθέτων περιπτώσεων· ἐν τῇ μιᾷ πρόκειται περὶ προσαρτήσεως πρὸς ὄφελος, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ πρὸς βλάβην τῆς χώρας ἡμῶν.

Αἱ συνθῆκαι αὗται εἰσὶν 1^{ον} ἡ τοῦ Τουρίνου (24 Μαρτίου 1860) περὶ προσαρτήσεως τῆς Νικαίας καὶ Σαβοΐας τῇ Γαλλίᾳ· 2^{ον} ἡ τῆς Φραγκφούρτης (5 Μαρτίου 1871) περὶ προσαρτήσεως τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας τῇ Γερμανίᾳ.

Συνθήκη τοῦ Τουρίνου. — Συμφώνως ταῖς ἐκτεθείσαις ἀρχαῖς ἡ συνθήκη τοῦ Τουρίνου ὥφειλε νὰ μὴ ἐπιβάλλῃ μεταβολὴν ἐθνότητος, ἢ μόνον τοῖς Σαρδῶσις τοῖς καταγομένοις ἐκ προσαρτηθεισῶν χωρῶν αἰτίνες πρὸ τῆς προσαρτήσεως οὐδεμιᾶς ἀπύλανον αὐτονομίας· ἐναντίον ὅμως τῶν ἀρχῶν τούτων, τὸ ἄρθρον 6 τῆς συνθήκης καθιέρωσε κανόνα οὐδόλως νομικόν, ὅστις ἐπέπρωτο σκληρῶς ν' ἀντιστραφῇ καθ' ἡμῶν, περιέχων διάταξιν, δι' ἧς οἱ Σαρδῶοι ὑπῆκοοι οἱ ἀπλῶς κατοικοῦντες ἐν Σαβοΐᾳ καὶ ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς Νικαίας, ἐπιθυμοῦντες νὰ διατηρῶσι τὴν προτέραν αὐτῶν ἐθνότητα, ὥφειλον νὰ

μεταφέρωσιν ἐπὶ ἐν ἔτος τὴν κατοικίαν τῶν ἐν Ἰταλίᾳ· διὰ μόνου δὲ τοῦ μέσου τούτου διετήρουν αὐτήν.

Μῆνας τινὰς μετὰ τὴν συνθήκην τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 30 Ἰουνίου 1860 Διατάγματος παρεχώρει τοῖς ἐνγλίκοις Σαρδῶσι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν Σαβοΐᾳ καὶ ἐν τῇ κομητείᾳ τῆς Νικαίας τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτῶσι τὴν γαλλικὴν ἐθνότητα ἐν διαστήματι ἐνὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ Διατάγματος ἐπὶ ἀπλῇ αὐτῶν αἰτήσει. Δύναται νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ἀκύρωσις τοῦ ἁρθρου 6 τῆς συνθήκης; Ἀπόφασίς τις τοῦ Ἐφετείου τοῦ Σαμπερύ τῆς 4 Μαΐου 1875 λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἡ δὲ διάταξις τοῦ ἀπὸ 30 Ἰουνίου Διατάγματος ἐθεωρήθη μάλιστα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς Νικαίας τῷ 1873 καὶ τοῦ Ἐφετείου τῆς Γρενόβλης ἐσχάτως οὐσιωδῶς ἀντικειμένη τῇ συνθήκῃ, καὶ συνεπῶς ὥς μὴ ὑπάρχουσα (1). Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ἡ συνθήκη καὶ τὸ Διάταγμα δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι, καθότι δεόν οἱ νόμοι νὰ ἐρμηνεύωνται ὥς οἷόν τε *potius ut valeant quam ut pereant*· ἡ μὲν συνθήκη θεωρεῖ ὥς Γάλλους αὐτοδικαίως τοὺς Σαρδῶσι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τοῦ προσαρτηθέντος ἐδάφους ὠρισμένως ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας

(1) Ἀπόφασις τοῦ Ἐφετείου τῆς 22 Ἰουλίου 1880. — Ὁ Λαὸν συμμερίζεται τὴν γνώμην ταύτην· κατ' αὐτὸν τὸ Διάταγμα, πρᾶξις μονομερὴς, δὲν δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς συνθήκης, πράξεως ἀμφοτεροβαροῦς.

αὐτῆς· («νυν», λέγει τὸ ἄρθρον 6)· τὸ δὲ Διάταγμα εὐκολύνει τὴν πολιτογράφησιν τῶν Σαρδῶν, οἵτινες μετέφερον κατὰ τὸν μεταξὺ τῆς συνθήκης καὶ τοῦ Διατάγματος χρόνον τὴν κατοικίαν τῶν εἰς τὰς χώρας ταύτας.

Ἐκ τοῦ 2 ἁρθρου τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ἀναφύεται δευτέρα δυσχέρεια, ἣν θέλομεν ἐξετάσει ἐν τῇ ἐπομένῃ παραγράφῳ, ἐν ἣ πραγματευόμεθα περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς προσαρτήσεως ἐπὶ τῆς ἐθνότητος τῶν ἀνηλίκων τέκνων.

Συνθήκη τῆς Πραγκφόρτης. — Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τῆς συνθήκης ταύτης μεταβάλλουσιν ἐθνότητα μόνον οἱ γεννηθέντες καὶ κατοικοῦντες ἐν Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία. Ἡ Γερμανία ὅμως ἀπήτησεν, ὅπως καὶ τὰ ἄτομα τὰ μὴ καταγόμενα, ἀλλὰ κατοικοῦντα ἐν Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία μὴ δύνωνται νὰ διαμείνωσι Γάλλοι, ἢ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς μεταφορᾶς τῆς κατοικίας αὐτῶν ἐκτὸς τῶν χωρῶν τούτων· στηρίζει δὲ τὴν ἀπαίτησίν της ταύτην, ἐναντίαν ἄλλως τε τῶν διατάξεων τῆς συνθήκης, ἐπὶ δῆθεν κανόνος τινὸς τοῦ κοινοῦ δικαίου, καὶ ἰδίως ἐπὶ τοῦ παρελθόντος, ὅπερ ἐδημιούργησεν ἡ συνθήκη τοῦ Τουρίνου.

§ 2. — ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΘΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΠΟ ΕΞΟΥΣΙΑΝ ΕΤΕΡΟΥ ΔΙΑΤΕΛΟΥΣΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1. — **Ἰπανδροὶ γυναῖκες.** — Δύο σύστήματα ὑπάρχουσι. Τὸ μὲν εἶναι τῶν Βεδὰν καὶ Λαβδέ,

οἷτινες φρονοῦσιν ὅτι ἡ γυνὴ ἀκολουθεῖ ἐν πάσῃ περιπτώσει τὴν κατάστασιν τοῦ ἑαυτῆς συζύγου. Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι βεβαίως σύμφωνον τῇ λογικῇ, ἐὰν παραδεχθῇ τις μετὰ τῶν σοφῶν τούτων Διδασκάλων ὅτι ἡ ἀπὸ τραπέζης κακοίτης κεχωρισμένη γυνὴ δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἐθνότητα μόνον τῇ συγκαταθέσει τοῦ ἑαυτῆς συζύγου· τὴν θεωρίαν ὅμως ταύτην δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν.

Τὸ δὲ ὑποστηριχθὲν ὑπὸ τοῦ Φολλεβίλλ παρὰ τῇ γυναικί προσωπικὸν δικαίωμα ἐπιλογῆς Συντασσόμεθα ἀδιστάκτως τῷ συστήματι τούτῳ τῷ μόνῳ καθ' ἡμᾶς συμβιβαζομένῳ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς γυναικός. ἐπὶ πλεον μάλιστ' ὑποστηρίζομεν ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει πρέπει νὰ ὑποβάλληται τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς τῇ γυναικός ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς πρώτης αὐτῆς ἐθνότητος τῇ ἀνδρικῇ ἢ δικαστικῇ ἀδείᾳ. Ἦθελεν εἶσθαι παραδεκτὸν γυνὴ ἐκ Λοθαριγγίας νὰ καταδικασθῇ, ἵνα γείνη Γερμανίς, διότι ὁ ἑαυτῆς συζυγος δὲν ἐποίησε χρῆσιν τοῦ τῆς ἐπιλογῆς δικαιώματος; δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ δικαιώματος ἐντελῶς προσωπικοῦ; ἐνῷ δὲ δὲ ἀπαιτεῖται ἡ τοῦ ἀνδρός συναίνεσις διὰ τὴν ἀναγνώρισιν φυσικοῦ τέκνου, πῶς εἶναι δυνατόν' ἀπαιτῆται αὕτη διὰ τὴν διεκδίκησιν τῆς ἀπελευμένης ἐθνότητος!

2. — **Ἀνήλικα τέκνα.** — Τὰ ἀνωτέρω δύο συ

στήματα ἀπαντῶνται ἐπίσης καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀνηλίκους. Ἡμεῖς συντασσόμεθα τῷ συστήματι τῷ μὴ προσβάλλοντι τὴν ἐλευθερίαν τῶν τέκνων, ἀλλ' ἐπιτρέποντι αὐτοῖς τὴν ἐπιλογὴν κατὰ τὴν ἐνηλικίωσίν των.

Αἱ συνθήκαι τοῦ Τουρίνου καὶ Φραγκφόρτης ἐγέννησαν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δυσχερείας.

Συνθήκη τοῦ Τουρίνου. — Ἡ συνθήκη αὕτη ἀναγράφει ἐν τῷ 2 αὐτῆς ἄρθρῳ ὅτι ἀπαντες οἱ Σαρδῶοι οἱ γεννηθέντες ἐπὶ τῶν προσαρτηθεισῶν χωρῶν γίνονται αὐτοδικαίως Γάλλοι (ἐκτὸς ἐν περιπτώσει ἐπιλογῆς διὰ τὴν ἰταλικὴν ἐθνότητα).

Τὸ Διάταγμα ὅμως τῆς 30 Ἰουνίου ἐν τῷ 2 αὐτοῦ ἄρθρῳ ἀναγράφει ὅτι οἱ ἀνήλικοι Σαρδῶοι οἱ καταγόμενοι ἐκ τῶν προσαρτηθεισῶν χωρῶν δύνανται νὰ ἐξαιτήσωνται τὴν τοῦ Γάλλου ἐθνότητα κατὰ τὸ μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν των ἔτος συμφώνως τῷ 9 ἄρθρῳ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος. Τὸ Διάταγμα τοῦτο δὲν καταργεῖ ἄρα γε τὸ 6 ἄρθρον τῆς συνθήκης, καὶ δὲν ἔπρεπε κατὰ τὰς διατάξεις αὐτοῦ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ ἐν λόγῳ ἀνήλικοι δὲν ἐγένοντο αὐτοδικαίως Γάλλοι, οὔτε ἠδύναντο νὰ γείνωσιν ἢ δυνάμει μεταγενεστέρας ἐπιλογῆς; Ἡ νομολογία δὲν ἐσκέφθη οὕτω, καὶ ἀπεφάνθη ὅτι τὸ Διάταγμα δὲν ἠδύνατο νὰ μεταβάλῃ τὴν συνθήκην (1).

(1) Ἀποφάσεις τοῦ Ἐφετερίου τοῦ Λις (17 Μαΐου 1861).

Συνθήκη τῆς Φραγκφούρτης. — Κατὰ τὴν συνθήκην ταύτην οὐδεμία ὑπάρχει διαφορά ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς μεταξὺ ἐνγλίκων καὶ ἀνγλίκων, χειραφετηθέντων ἢ μὴ· σημειώ-
τέον ὅμως ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἔδει νὰ ἐξασκῇ-
ται ὑπὲρ τῶν ἀνγλίκων διὰ τῆς μεσολαβήσεως ἢ
συμπράξεως τῶν νομίμων αὐτῶν ἀντιπροσώπων.
ἦτοι τοῦ πατρὸς, τοῦ κηδεμόνος ἢ τοῦ ἐπιτρόπου.

Κατὰ τὸ ἔτος ὅμως 1872 Διάταγμα τοῦ Διοικη-
τοῦ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίης ἐκήρυσσεν
ὅτι καὶ οἱ χειραφετηθέντες ἀνγλικοὶ οἱ καταγόν-
μενοὶ ἐκ τῶν χωρῶν τούτων δὲν ἠδύναντο διὰ
τῆς μεσολαβήσεως ἢ συμπράξεως τῶν νομίμων
αὐτῶν ἀντιπροσώπων νὰ ποιήσωσιν ἐπιλογὴν
ἐναντίαν ἐκείνης, ἣν ἤθελον ποιήσει αὐτοὶ οἱ ἴδιοι
ἀντιπρόσωποι δι' ἑαυτούς, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι
ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἤθελον ἀποκτήσει κατο-
κίαν διάφορον τῆς τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν. Ὁ
τοῦ Σαμπερύ (22 Δεκεμβρίου 1862), τοῦ δικαστηρίου τῆς
Νικαίας (8 Δεκεμβρίου 1875), πρὸ πάντων δὲ ἀπόφασις
τοῦ δικαστηρίου τῆς Λυῶν τῆς 24 Μαρτίου 1877 (ὑπόθε-
σις τοῦ βουλευτοῦ Πέτρου Δουράν). — Ὁ Λαννὲ ἐπικρίνε-
την νομολογίαν ταύτην, ἣν ἄλλως τε ἀποκρούουσι τὰ ἰτα-
λικά δικαστήρια. Ἀναγνωρίζει μετ' αὐτῆς ὅτι Διάταγμα
δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ συνθήκην, ἀφοῦ τὸ ἐπιχείρημα
τοῦτο μεταχειρίζεται ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀρ-
θρου 1 τοῦ Διατάγματος τοῦ 1860 τοῦ σχετικοῦ τοῖς Σαρ-
δόφους τοῖς ἐν Σαβοΐᾳ διαμένουσιν. Ἐνταῦθα ὅμως, κατ' αὐ-
τόν, τῆς συνθήκης σιωπῶσης ἐπὶ τοῦ εἰδικοῦ ζητήματος
τῶν ἀνγλίκων, ἐν Διάταγμα ἠδύνατο ἐννόμως νὰ πα-
ρέμβῃ, ὅπως κανονίσῃ τοῦτο.

αὐτὸς κανὼν ἐπεξετάθη ἐπὶ τῶν μὴ χειραφετηθέντων ἀνηλίκων τῶν κατοικοῦντων ἀπλῶς ἐν Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία.

Διὰ τῆς διατάξεως ὅμως ταύτης συνεχέετο ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ κατοικία μετὰ τῆς διαμονῆς, καὶ ἀφ' ἑτέρου παρεγνώριζετο ἡ ἀρχή, καθ' ἣν ἡ ἱκανότης τῶν χειραφετηθέντων ἀνηλίκων, συμπράττοντος τοῦ ἐπιτρόπου αὐτῶν, εἶναι ὁμοία τῆς τῶν ἐνηλίκων.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς διατάξεως ταύτης ὑπόμνημα τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως δημοσιευθὲν ἐν τῇ Ἐπισήμῳ Ἐφημερίδι τὴν 14 Σεπτεμβρίου 1872 ἐδήλου ὅτι ἀνεγνώριζεν ὡς ἰσχυράν, ὡς πρὸς τὴν χώραν ἡμῶν τὴν ἐπιλογὴν τοῦ χειραφετηθέντος ἀνηλίκου, συμπράττοντος τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀντιπροσώπου· ἡ δὲ Νομολογία ῥητῶς ἐξεφράσθη ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐναντίον τῶν ἀπαιτήσεων τῆς γερμανικῆς Κυβερνήσεως, εἰς ἃς ὅμως ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποταχθῶσιν οἱ ἀνήλικοι τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας. « Ἡ βία καταργεῖ τὸ δίκαιον! »

Ἐπίσης ἡ γαλλικὴ στρατιωτικὴ διοίκησις ἐκάνονισεν ὑπὸ τὸ αὐτὸ τῆς νομολογίας πνεῦμα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἐν Γαλλία, τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἡ ἐπιλογὴ τῶν ἀνηλίκων τῆς Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας τίθησιν αὐτούς.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Γάμος.

Ἐπραγματεύθημεν διαδοχικῶς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐθνότητος διὰ τῆς γεννήσεως, τῆς πολιτογραφήσεως καὶ τῆς προσαρτήσεως. Ἦδη μένει νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἀπόκτησιν αὐτῆς διὰ τοῦ γάμου.

Γενεκὴ ἀρχή. — Κατὰ τὴν λογικὴν ἢ γυνὴ συνάπτουσα γάμον ἀκολουθεῖ τὴν ἐθνότητα τοῦ ἑαυτῆς συζύγου. Ἡ ἐπέκτασις τῆς τοῦ συζύγου ἐθνότητος ἐπὶ τῆς γυναικὸς, ἀναπόφευκτος οὖσι διὰ τὴν συγκράτησιν τῶν ἐκ τοῦ γάμου γεννηθέντων σχέσεων, στηρίζεται, ὡς εἶπομεν, ἐπὶ τοῦ τεκμηρίου τῆς βουλήσεως τῆς γυναικὸς τῇ προσερχομένης εἰς γάμον μετ' ἄλλοδαποῦ.

Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐγένετο παραδεκτὴ οὐχὶ μόνον ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, Γερμανίᾳ, Τουρκίᾳ, Ἑλβετίᾳ καὶ ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Παραγνωρίζεται ὅμως ἐν Βολιβία καὶ Βενεζουέλᾳ καθότι ἐν ταῖς χώραις ταύταις ὁ ἀνὴρ, νυμφευόμενος ἰθαγενῇ γυναῖκα, ὑποβάλλεται τῇ ἐθνότητι αὐτῆς.

Ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐν τῇ γαλλικῇ νομοθεσίᾳ. — Ἐν Γαλλίᾳ τὸ 12 ἄρθρον ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς γαλλικῆς ἐθνότητος ὑπὸ ἀλλοδαπῆς προσερχομένης εἰς γάμον μετὰ Γάλλου καὶ τὸ 19 ἄρθρον ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀλλοδαπῆς ἐθνότητος ὑπὸ γυναικὸς Γαλλίδος καὶ

θιεροῦσι τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ γυνή, προσερχομένη εἰς γάμον, ὑποτίθεται ὅτι παραδέχεται τὴν τοῦ συζύγου αὐτῆς ἐθνότητα (1). Ἀδιάφορον δὲ ἂν ἡ ἀλλοδαπὴ εἶναι ἐνὶ ἡλικίᾳ ἢ ἀνήλικος κατὰ τὸν χρόνον τοῦ γάμου αὐτῆς μετὰ Γάλλου, διότι τὸ ἄρθρον 12 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος οὐδεμίαν ποιεῖ διάκρισιν, καὶ ἀποκτᾷ τὴν γαλλικὴν ἐθνότητα ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν. Ἀδιάφορον ἐπίσης ἐὰν ἡ γυνὴ ἢ συνάπτουσα γάμον μετὰ Γάλλου εἶναι πρῶν Γαλλὴ ἢ ἀλλοδαπὴ ἐκ γενετῆς. Ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν ἀποκτᾷ τὴν γαλλικὴν ἐθνότητα *ipso facto*, μὴ ὑποχρεομένη νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς ἐν τοῖς ἄρθροις 18 καὶ 19 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἐπιβαλλομένους ὅρους. Ἀδιάφορον μάλιστα, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ἐὰν ὁ γάμος ᾖ ἐγκυρὸς ἢ ἀκυρῶσιμος, ἀρκεῖ ἡ γυνὴ νὰ ᾖ καλῶς πίστεως, καθότι ὁ νομιζόμενος γάμος παράγει ἅπαντα τὰ ἀποτελέσματα ἐγκύρου γάμου· ἡ δὲ ἐθνότης, ἣν ἀπέκτησε διὰ τοῦ γάμου τούτου, διαμένει καὶ μετὰ τὴν ἀκύρωσιν αὐτοῦ. — Ἐγείρεται ὅμως τὸ ζήτημα ἐὰν ἐφαρμόζεται ὁ αὐτὸς κανὼν ἐν περιπτώσει γάμου οὐχὶ μόνον ἀκυρωσίμου, ἀλλ' ἀπολύτως ἀκύρου. Φρονοῦμεν ὅτι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δεόν νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ ἀρχαὶ αἱ κανονίζουσαι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ νομιζομένου γάμου.

(1) Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι δὲν δύναται αὕτη ν' ἀποκτήσῃ βραδύτερον ἑτέραν ἐθνότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΟΤΗΤΟΣ

§ 1. — ΠΩΣ ΑΠΟΛΑΓΤΑΙ Η ΕΘΝΟΤΗΣ;

Ἡ ἐθνότης ἀπόλλυται:

1^{ον} Διὰ τῆς ἀποδοχῆς δημοσίων λειτουργημάτων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως (ἀστικός κώδιξ, ἀρθ. 17).

2^{ον} Διὰ τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατοικίας ἄνευ προθέσεως ἐπιστροφῆς, (ἀστικός κώδιξ, ἀρθ. 17). Κατὰ τὸν γερμανικὸν κώδικα ἡ πρόθεσις ἐπιστροφῆς ὑποτίθεται ἐκλιπούσα διὰ τῆς δεκαετοῦς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατοικίας.

3^{ον} Διὰ τῆς δουλεμπορίας (Διάταγμα τῆς 27 Ἀπριλίου 1848, ἀρθ. 8).

4^{ον} Διὰ τῆς ἐκουσίας καὶ ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως ὑπηρεσίας ἐν ἀλλοδαπῷ στρατῷ, ἢ διὰ τῆς συμμετοχῆς ἀλλοδαποῦ στρατιωτικοῦ σώματός, (ἀστικός κώδιξ, ἀρθ. 21). Οἱ γερμανικοὶ καὶ ἰταλικοὶ νόμοι συμφωνοῦσι τοῖς γαλλικοῖς ὡς πρὸς τοῦτο.

5^{ον} Διὰ τοῦ μετ' ἀλλοδαποῦ γάμου (ἀρθρον 19).

6^{ον} Διὰ τῆς προσαρτήσεως μέρους τινὸς τῆς χώρας εἰς ξένον κράτος.

7^{ον} Διὰ τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογραφήσεως (ἀρθρον 17).

Μόνον αἱ δύο τελευταῖαι περιπτώσεις παρέ-

χουσι τῷ ἀτόμῳ διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς ἐθνότητος αὐτοῦ νέαν ἐθνότητα.

Πολιτογράφησις Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.—

Εἰδομεν ἀνωτέρω ὅτι διὰ τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογραφήσεως ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως ἀπόλλυται ἡ γαλλικὴ ἐθνότης (ἀστικὸς κώδιξ, ἀρθρον 17). Κατὰ τὰ Διατάγματα τῆς 6 Ἀπριλίου 1809 καὶ 26 Αὐγούστου 1811 ἡ πολιτογράφησις αὕτη δύναται νὰ λάβῃ χώραν μόνον τῇ ἀδείᾳ τῆς Κυβερνήσεως, ἄλλως τιμωρεῖται διὰ τῆς ἀνικανότητος τοῦ κληρονομεῖν, διὰ τῆς ἀπωλείας τῶν τίτλων, διὰ τῆς ἐκ τῆς χώρας ἐξορίας, καὶ ἐν περιπτώσει ἐπανόδου εἰς Γαλλίαν διὰ τῆς καθεύξεως. Τὰ Διατάγματα ταῦτα, ὧν ἡ συνταγματικότης ἀμφισβητήθη εἶναι, καθ' ἡμᾶς, ἐτι ἐν ἐνεργείᾳ. Κατὰ τὴν νομολογίαν ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογράφησις δὲν ἐπιφέρει ἀποτελέσματα ἐν Γαλλίᾳ, οὔτε συνεπάγεται τὴν ἀπώλειαν τῆς γαλλικῆς ἐθνότητος, παρεκτὸς ἐὰν ἢ εἰλικρινής, καὶ δὲν ἐπεζητήθη πρὸς καταδολίευσιν τοῦ νόμου. Ἡ θεωρία αὕτη εἶναι ἡ τῆς *fraus legis*, καὶ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν βουλήσεων, ἥτις, καθ' ἡμᾶς εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τοὺς νομικοὺς κανόνας.

Ἡ ἀλλοδαπὴ ἐθνότης δύναται ν' ἀποκτηθῇ ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ συζύγου; Τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται νὰ τεθῇ μόνον ἐν περιπτώσει χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης· ἡ δίκη δὲ Μποφρεμόν-Βιέσσκο κατέστησεν

αὐτὸ διάσημον. Φρονοῦμεν ὅτι δέον ν' ἀπαν-
σωμεν καταφαιτικῶς, στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς ἰστο-
ρικῆς παραδόσεως, ἐπὶ τῆς ῥήξεως διὰ τοῦ ἀ-
τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμοῦ, τῆς ἐν τῷ γά-
μῳ ὑποταγῆς, ἐπὶ τῆς ἐλλείψεως ἀπαγορευτικοῦ
νόμου, καὶ ἐπὶ τῶν ἀτόπων ἀποτελεσ-
ματων τοῦ ἐναντίου συστήματος, ὅπερ θὰ ἐπέτρε-
το ἡ συνζύγω, τῷ μεταβάλλοντι ἐθνότητα (1) ὅπως
διαζευχθῇ, ν' ἀπαγορευθῇ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ νὰ
μεταβάλῃ τοιαύτην, καὶ νὰ κρατῇ αὐτὴν ὑπεξο-
σίαν μετὰ τὸν δεύτερον γάμον του!

§ 2. — ΠΩΣ ΕΠΑΝΑΚΤΑΤΑΙ Ἡ ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ ΕΘΝΟΤΗΣ;

Κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, κατὰ γενι-
κὸν κανόνα, ὅπως ἐπανακτιθῇ ἡ ἀπολεσθεῖσα γα-
λλικὴ ἐθνότης, ἀρκεῖ ἡ εἰς Γαλλίαν ἐπάνοδος
ἡμετέρας τῆς Κυβερνήσεως σὺν τῇ δηλώσει τῆς
αὐτῷ ἐγκραταστάσεως. Ὁ γερμανικὸς νόμος ἀν-
αλαμβάνει τὸν αὐτὸν κανόνα ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ
ἐθνότης ἀλλοδαπῇ διαμονῇ διήρκεσεν ἑλαττον τῶν δέ-
κα ἐτῶν, ὅτε ἀπλῆ αἵτησις ἀρκεῖ ὅπως ἐπανακτι-
θῇ ἡ γερμανικὴ ἐθνότης.

Ἄλλ' ἐν ᾗ περιπτώσει ἀπωλέσθῃ ἡ γαλλικὴ
ἐθνότης διὰ τῆς ὑπηρεσίας ἐν ἀλλοδαπῷ στρα-
τῇ, πρὸς ἐπανάκτισιν αὐτῆς δέον νὰ ἐκπληρωθῶσιν
οἱ κοινοὶ περὶ πολιτογραφίσεως τύποι.

(1) Ὁ νόμος τῆς 27 Ἰουλίου 1884, ὁ ἐπαναφέρει τὸ δ-
ξυγίον ἐν Γαλλίᾳ, δὲν εἶχε δημοσιευθῇ κατὰ τὴν ἐκδο-
τὴς παρούσης συγγραφῆς.

Σ. Μ.

Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη δὲν εἶναι ἡ μόνη, καθότι καὶ ἐν ἑτέρᾳ περιπτώσει ὁ νόμος δείκνυται ἐπιεικέστερος, καὶ ἐπιτρέπει εὐκολώτερον τὴν ἐπανάκτησιν τῆς ἐθνότητος, ὥς συμβαίνει ἐν περιπτώσει γάμου Γαλλίδος μετ' ἀλλοδαποῦ, διότι τὸ 18 ἄρθρον τοῦ ἡμετέρου ἀστικοῦ κώδικος θεσπίζει ὅτι ἐὰν ἡ Γαλλίς αὕτη διαμένῃ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὴν χρείαν αὐτῆς γίνεται ἐκ νέου Γαλλίς αὐτοδικαίως. Ἐν τῇ περιπτώσει μόνον, καθ' ἣν δὲν διαμένει ἐν Γαλλίᾳ, ὀφείλει, ὅπως γίνῃ ἐκ νέου Γαλλίς, νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ δηλώσῃ ὅτι θέλει ἐγκατασταθῇ ἐν Γαλλίᾳ.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Κατάστασις τῶν ἀλλοδαπῶν.

Ἡ κατάστασις τῶν ἀλλοδαπῶν δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τρεῖς ἐπόψεις· ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, τῶν ἀστικῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς κατοικίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν ἀπολαύουσι τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἐν οὐδεμίᾳ νομοθεσίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Δέον νὰ μὴ συγχέωμεν τὴν θεωρίαν τοῦ διεθνoῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου μετὰ τῆς τῆς ἀστικῆς ἱκανότητος τῶν ἀλλοδαπῶν. Ἡ σύγκρουσις τῶν

νόμων γεννᾶται ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν νομοθεσιῶν, θὰ συνέβαινε δὲ καὶ ἂν ἔτι ἐν τινι χώρᾳ αἱ ἀλλοδαποὶ ἀφωμοιοῦντο ὁλοσχερῶς τοῖς ὁμοεθνεσιν ὡς πρὸς τὴν ἐνάσκησιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων. Οὕτω ὁ ἰταλικὸς κῶδιξ, καίτοι ἀφωμοιοῦσιν τὸν ἀλλοδαπὸν τῷ Ἰταλῷ, ἔθεσεν ὅμως κανόνα τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Τὸ ζήτημα ὅμως τῆς τῶν ἀλλοδαπῶν ἱκανότητος εἶναι προδικαστικόν, διότι ὄντως σύγκρουσις νόμων γεννᾶται μόνον μετὰ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου. Π.χ. πρὸ τοῦ νόμου τοῦ 1819 τοῦ ἐπιτρέποντος τοῖς ἀλλοδαποῖς τὸ κληρονομεῖν ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἦτο χρεῖα νὰ ἐξετασθῇ, ὡς σήμερον, κατὰ τίνα νόμον ἐκληρονομοῦν οὗτοι; τὸ ζήτημα τοῦτο ἐγεννήθη μόνον συνεπείᾳ τῆς λύσεως, ἥτις ἐδόθη τῷ ζητήματι τῆς τῶν ἀλλοδαπῶν ἱκανότητος ὡς πρὸς τὰς κληρονομίας.

§ 4. — ΑΡΧΑΙΟΝ ΜΟΝΑΡΧΙΚΟΝ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Ὑπενθυμίζομεν διὰ βραχέων τὰς τῶν ἀλλοδαπῶν ἀνικανότητας πρὸς τῆς Ἐπαναστάσεως. Ὑπεβάλλοντο τῷ δικαιώματι τῆς ξενοκληρίας· παρημποδίζοντο ἐν τῇ ἐνασκήσει τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς ἀστικῶν δικαιωμάτων ὑπὸ τῆς ἐγγυήσεως τῶν ἀλλοδαπῶν ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν δὲ τῶν ἐνοχικῶν αὐτῶν ὑποχρεώσεων ἐτίθεντο ἐν ἡσέσони μοίρα τῶν Γάλλων, καθότι δὲν ἠδύναντο ν' ἀποφύγωσιν, ὡς οὗτοι, τὴν προσωπικὴν κρᾶτησιν διὰ τῆς ἐκστάσεως τῶν ὑπαρχόντων.

§ 2. — ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ὁ ἡμέτερος κώδιξ διακρίνει μεταξὺ τῶν ἀλλοδαπῶν τῶν ἐχόντων ἄδειαν διαμονῆς ἐν Γαλλίᾳ καὶ τῶν στερουμένων τοιαύτης.

Ἀλλοδαποὶ ἔχοντες ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. — Ἀπολαύουσι τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων ὡς οἱ Γάλλοι· (ἀστικὸς κώδιξ, ἄρθρον 13).

Δὲν δύνανται νὰ ἐξορισθῶσι διὰ Διατάγματος ἐν τέλει ἡ ἄδεια αὕτη χρησιμεύει ὡς ἀφετηρία τοῦ χρόνου τῆς διαμονῆς τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὴν πολιτογράφησιν.

Γενικῶς εἶναι παραδεκτὸν ὅτι ἡ ἄδεια διαμονῆς ἡ διδομένη τῷ ἀλλοδαπῷ θεωρεῖται σιωπηρῶς παραχωρουμένη καὶ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ.

Ἀλλοδαποὶ μὴ ἔχοντες ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. — Οὗτοι δύνανται νὰ ἐξορισθῶσιν ἐκ τῆς Γαλλίας δι' ἀπλῆς διοικητικῆς πράξεως, ἥτοι δι' ἀστυνομικοῦ μέτρου (νόμος τῆς 3 Δεκεμβρίου 1849 μεταβληθεὶς τῷ 1882).

Διπλωματικὴ ἀμοιβαιότης. — Ὡς πρὸς τὰ ἀστικά δικαιώματα τῶν ἀλλοδαπῶν τρία συστήματα διαιροῦσι τὴν νομολογίαν καὶ τοὺς συγγραφεῖς. Τὰ διάφορα ὅμως ταῦτα συστήματα παραδέχονται τὸν κοινὸν κανόνα τὸν ἀναγραφόμενον ἐν τῷ ἄρθρῳ 11 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, καθότι οἷονδ' ἵποτε τῶν τριῶν τούτων συστημάτων ἀκολουθήσωμεν, τὰ δικαιώματα, ἅτινα δὲν ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἀλλοδαποί, παραχωροῦνται ἐξ ἑναν-

τίας αὐτοῖς, ἐὰν ὑπάρχη ἀμοιβαιότης προκείμενουσα ἐκ συνθηκῶν μεταξὺ Γαλλίας καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς ἃ ἀνήκουσιν οἱ ἀλλοδαποὶ οὗτοι, ὡς ἡ συνθήκη μετὰ τῆς Σαρδηνίας, ἥτις ἀπῆλλαξε τοὺς Γάλλους καὶ Σαρδῶνους τῆς τῶν ἀλλοδαπῶν ἐγγυήσεως, καὶ ἡ συνθήκη τοῦ 1828 μετὰ τῆς Ἑλβετίας ἐπὶ τῆς δικαστικῆς ἀρμοδιότητος καὶ ἐκτελέσεως τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων.

Τίνων ἀστικῶν δικαιωμάτων ἀπολαύουσιν οἱ ἀλλοδαποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ, μὴ ὑπαρχούσης διπλωματικῆς ἀμοιβαιότητος;—Πρῶτον σύστημα. Οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν ἀπολαύουσιν ἐτέρων ἀστικῶν δικαιωμάτων ἐκτὸς τῶν παραχωρουμένων αὐτοῖς δι' εἰδικῶν διατάξεων τοῦ νόμου π.χ. τοῦ γάμου (ἄρθ. 12 καὶ 20), τῆς ἀποκτήσεως ἀκινήτων ἐν Γαλλίᾳ (ἄρθ. 3) καὶ μετοχῶν τῆς Τραπεζικῆς (Διάταγμα 16 Ἰανουαρίου 1808, ἄρθ. 3), τοῦ δανεῖζειν Γάλλοις (ἄρθρον 15), ἐγείρειν ἀγωγὴν κατὰ Γάλλου (ἄρθ. 16), ἀποκτᾶν διὰ δωρεᾶς (νόμος τῆς 14 Ἰουλίου 1819), διεκδικεῖν φιλολογικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν ἰδιοκτησίαν, διπλώματα ἐφευρέσεως ἢ σημεῖα ἐργοστασίου (διατάγματα τῆς 5 Φεβρουαρίου 1810 καὶ 28 Μαρτίου 1852, νόμοι τῆς 5 Ἰουλίου 1844, 13 Ἰουνίου 1857 καὶ 27 Ἰουνίου 1866).

Τὸ σύστημα τοῦτο ἐγκατελείφθη γενικῶς ὡς ἐναντίον τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν τοῦ

κώδικος καὶ τῶν τάσεων τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ.

Δεύτερον σύστημα.—Οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν ἀπολαύουσι τῶν κυρίως ἀστικῶν δικαιωμάτων, ἥτοι ἐκείνων, ἅτινα ἐδημιούργησε τὸ θετικὸν γαλλικὸν δίκαιον, ὡς ἡ νόθεσία, ἡ νόμιμος ὑποθήκη, τὰ δικαιώματα τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν τέκνων, ἡ ἐπιτροπεία τῶν ἀνηλίκων ἐκτὸς τῶν ἰδίων κατιόντων καὶ τὸ γαμικὸν συμβόλαιον κατὰ τὸ σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης.

Ἀπολαύουσιν ἐξ ἐναντίας τῶν δικαιωμάτων τῶν θεωρηθέντων κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ κώδικος ὡς ἀναγομένων τῷ φυσικῷ δικαίῳ, ἀδιάφορον ἂν ταῦτά εἰσιν ἀναγεγραμμένα ἐν κειμένῳ τινὶ (ὡς ὁ γάμος, τὸ ἀπαλλοτριεῖν, τὸ συμβάλλεσθαι, τὸ ἀποκτᾶν) ἢ μὴ (ὡς ἡ παραγραφή, τὸ ἐπιτροπεύειν τῶν ἰδίων κατιόντων Γάλλων). Τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ ἀκολουθεῖ ἡ νομολογία, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἀρθ. 11 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος. Ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη, ἣν ποιεῖ τὸ σύστημα τοῦτο, καὶ ἣν τὰ δικαστήρια θέλουσιν ἐφαρμόζει κατὰ τὰς περιστάσεις, δὲν εἶναι οὐσιωδῶς εὐμετάβλητος καὶ ἐντελῶς αὐθαίρετος, καὶ δὲν διαφωνεῖ πρὸς τοὺς κανόνας τοῦ κώδικος; διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀναγκάζει ν' ἀγαγνωρίσωμεν περιορισμοὺς ἐπιβαλλομένους τοῖς ἀλλοδαποῖς κατὰ τὴν ἐνάσκησιν δικαιωμάτων ἀναγομένων τῷ φυσικῷ

δικαίῳ, ὥς συμβαίνει ἐπὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ παρίστασθαι ἐν δίκαστηρίῳ, ὅπερ τὰ ἄρθρα 15 καὶ 16 περιορίζουσι στεροῦντα, ὥς γνωστόν, τοῦ ἀλλοδαποῦς τοῦ εὐεργετήματος τοῦ κανόνος *actor sequitur forum rei* καὶ ἐπιβάλλοντα αὐτοῖς τὴν τῶν ἀλλοδαπῶν ἐγγύησιν, ἀφ' ἐτέρου δὲ ν' ἀναγνωρίσωμεν τοῖς ἀλλοδαποῖς τὴν ἀπολαυτὴν δικαιωμάτων μὴ ἀναγομένων μὲν τῷ φυσικῷ δικαίῳ, παραχωρουμένων ὅμως αὐτοῖς ῥητῶς ὑπὸ εἰδικῶν νόμων, ὧν προεμνημονεύσαμεν (16 'Ιανουαρίου 1808 ἀπόκτησις μετοχῶν τῆς Γαλλικῆς Τραπεζίης· 10 'Απριλίου 1810 παραχώρησις ἀνθρωποφυλακείων· 5 'Ιουλίου 1844, 28 Μαρτίου 1852, 27 'Ιουνίου 1866 φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἰδιοκτησία, διπλώματα ἐφευρέσεως· 13 'Ιουνίου 1857 σημεῖα ἐργοστασίων κτλ.).

Τρίτον σύστημα. — Οἱ ἀλλοδαποὶ ἀπολαύουσιν ἀπάντων τῶν δικαιωμάτων ἐκτὸς τῶν ἀπαγορευθέντων αὐτοῖς δι' εἰδικῆς διατάξεως. Πρὸ τοῦ νόμου τῆς 14 'Ιουλίου 1819 τοῦ ὑποτιθεμένου ὡς καταργήσαντος τὸ δίκαιον τῆς ξενικληρίας καὶ πρὸ τοῦ τῆς 24 'Ιουλίου 1867 τοῦ καταργήσαντος τὴν προσωπικὴν κράτησιν τὰ δικαιώματα τὰ ἀπαγορευόμενα τοῖς ἀλλοδαποῖς ἦσαν λίαν σπουδαῖα, διότι συμπεριελάμβανον τὸ δικαίωμα τοῦ διαδέχεσθαι καὶ ἀποκτᾶν ἐκ δωρεᾶς μεταξὺ ζώντων καὶ ἐκ διαθήκης (ἄρθ. 726 καὶ 912), καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποφεύγειν τὴν

προσωπικὴν κράτησιν ἐν ἀστικάῃς ὑποθέσεσιν καὶ τὸ τῆς ἐκστάσεως τῶν ὑπαρχόντων (ἀστικὸς κῶδιξ ἄρθ. 2002, ἄρθ. 905 τῆς Πολ. Δικονομίας, νόμος τῆς 17. Ἀπριλίου 1832 καὶ 13 Δεκεμβρίου 1848. Σήμερον δὲ τὰ δικαιώματα ταῦτα περιωρίσθησαν μόνον εἰς τὸν κανόνα *actor sequitur forum rei* καὶ εἰς τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἐγγυήσεως τῶν ἀλλοδαπῶν· σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν περιπτώσει ἀδείας διαμονῆς ἢ διπλωματικῆς ἀμοιβαιότητος παραχωροῦνται καὶ νῦν τοῖς ἀλλοδαποῖς.

§ 3. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Τὸ τέρμα, πρὸς ὃ δεόν νὰ τείνωσιν ἅπασαι αἱ νομοθεσίαι, εἶναι ἡ ἀπόλυτος ἀφομοίωσις τῶν ἀλλοδαπῶν τοῖς ἡμεδαποῖς ὡς πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων, τῶν δημοσίων καὶ πολιτικῶν ἀνηκόντων ἀποκλειστικῶς μόνοις τοῖς ἡμεδαποῖς· τοῦτο παρεδέχθη ἡ Ἰταλία.

Ἰταλία. — Τὸ ἄρθ. 3 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος τοῦ 1865 ἀφομοιοῖ ὁλοσχερῶς τοὺς ἀλλοδαποὺς τοῖς ἡμεδαποῖς. — Ἡ νόμιμος ὑποθήκη παραχωρεῖται ταῖς ὑπάνδροις γυναιξί, τοῖς ἀνηλίκαις καὶ τοῖς ἀπηγορευμένοις.

Βέλγιον. — Ἡ βελγικὴ νομοθεσία ὁμοιάζει σχεδὸν τῇ ἡμετέρᾳ. — Τὰ ἄρθρα 726 καὶ 912 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος κατηργήθησαν, ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ. — Ἡ νόμιμος ὑποθήκη τῶν ὑπάνδρων γυναικῶν, τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων ἀναγνωρίζεται.

Νέος νόμος εὑρίσκεται ὑπὸ μελέτην, ὅστις πρὸς τὸν θάνατον νὰ ἐξαλείψῃ πᾶσαν διαφορὰν μεταξὺ ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν.

Ὁλλανδία. — Οἱ ἀλλοδαποὶ ἀφομοιοῦνται τοῖς ἡμεδαποῖς ὡς πρὸς τὴν ἐνάσκησιν ἀπάντων τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων ἐκτὸς ἐν περιπτώσει ἐξαιρέσεως ῥητῶς ὀριζομένης, ὡς ἦτο μέχρι τοῦ 1869 διὰ τοὺς ἀλλοδαποὺς ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ λαμβάνειν ἐκ δωρεᾶς, εἰς δὲν ὑπῆρχεν ἀμοιβαίότης μεταξὺ Ὁλλανδίας καὶ τῶν χωρῶν, εἰς αὐτὰν ἦν οἱ ἀλλοδαποὶ οὗτοι. Ἡ διάταξις αὕτη καταργήθη διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Αὐγούστου 1869 νόμου.

Ἀγγλία. — Μέχρι τῶν τελευταίων τούτων χρόνων πλείστοι ὑπῆρχον περιορισμοὶ ὡς πρὸς τὴν ἀφομοίωσιν τῶν ἀλλοδαπῶν τοῖς Ἀγγλοῖς. Διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 16 Αὐγούστου 1844 ἐπετράπη τοῖς ἀλλοδαποῖς νὰ μισθῶσι γαίαν ἢ ὑποστατικά ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη, διὰ δὲ τοῦ τῆς 12 Μαΐου 1870 καὶ νὰ κατέχωσιν ἀκίνητα ἐν Ἀγγλίᾳ.

Σήμερον ἡ ἀφομοίωσις ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόκτησιν καὶ μεταβίβασιν τῶν ἀκινήτων ἢ κινητῶν εἶναι πλήρης ἐκτὸς ὡς πρὸς τὴν κυριότητα τῶν πλοίων.

Ἑτεραι χῶραι τῆς Εὐρώπης. — Ἡ πρὸς τὴν ἀφομοίωσιν τάσις ἐκδηλοῦται ἐπίσης καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις τῆς Εὐρώπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΚΑΤΟΙΚΙΑ

§ 1. — ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΓΑΛΛΟΥ ΕΝ Τῇ ΑΛΛΟΔΑΠῃ

Ὁ Γάλλος δύναται νὰ ἔχη κατοικίαν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καθότι, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, τὸ ἀρθρον 102 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος οὐδὲν κώλυμα ἐπιφέρει καὶ ὄντως ἡ φράσις αὐτοῦ «ἡ κατοικία παντὸς Γάλλου ὑπάρχει ἐν ᾧ τόπῳ ἔχει τὸ κύριον αὐτοῦ ἴδρυμα» οὐδόλως ἀποκλείει τὴν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατοικίαν, ἐπομένως ἐν αὐτῇ ἐνάγεται καὶ ἐν αὐτῇ λαμβάνει χώραν ἡ ἀνοικίς τῆς κληρονομίας αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐὰν ὁ νόμος τῆς ἀλλοδαπῆς χώρας δὲν ἐπιτρέπῃ τὴν ἀπόκτησιν τοιαύτης κατοικίας, δέον νὰ θεωρῇται ἡ ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἀποκτηθεῖσα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατοικία ὡς ἀνώμαλος καὶ συνεπῶς ἄκυρος.

§ 2. — ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΟῦ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑ

Ἀλλοδαπὸς ἔχων ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. — Οὗτος δύναται νὰ ἔχη κατοικίαν ἐν Γαλλίᾳ, ἐπομένως ἐν ταύτῃ δέον ν' ἀνοιχθῇ ἡ κληρονομία αὐτοῦ.

Ἀλλοδαπὸς μὴ ἔχων ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. — Δύναται νὰ ἔχη οὗτος κατοικίαν ἐν Γαλλίᾳ; Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, οὗτινος κύριον ἐνδιαφέρον εἶναι ποῦ θέλει ἀνοιχθῇ ἡ κληρονομία, δύο συστήματα ὑπάρχουσι.

Πρῶτον σύστημα. — Ἀλλοδαπὸς μὴ ἔχων

ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ δὲν δύναται νὰ ἔχη κατοικίαν ἐν αὐτῇ.

1^η Διότι κατὰ γνώμην, ἣν ἐξέφρασε τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας τοῦ Πραιριὰλ ἔτος XI, ἀλλοδαπὸς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν Γαλλίᾳ ὀφείλει νὰ λάβῃ ἄδειαν διαμονῆς.

2^η Διότι τὸ ἀρθ. 13 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἀφομοιοῖ τῷ Γάλλῳ μόνον τὸν ἀλλοδαπὸν, «εἰς ὃν τῇ ἀδείᾳ τοῦ Βασιλέως ἐπετράπη ἡ ἐγκατάστασις τῆς κατοικίας του ἐν Γαλλίᾳ».

3^η Διότι τὸ ἀρθ. 102 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἔχον οὕτω, «κατοικία παντὸς Γάλλου εἶναι.....» ἀποκλείει σιωπηλῶς τοὺς ἀλλοδαποὺς τούτους.

Δεύτερον σύστημα. — Ἀλλοδαπὸς ἔχων ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ δύναται νὰ ἔχη κατοικίαν ἐν αὐτῇ.

1^η Ἡ γνώμη τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας τοῦ Πραιριὰλ ἔτος XI μὴ καταχωρηθεῖσα ἐν τῇ συλλογῇ τῶν νόμων δὲν ἔχει ἰσχὺν νόμου, ἀλλῶς τε οὔτε λύει τὸ ζήτημα.

2^η Τὸ ἀρθρον 13 ἀποβλέπει τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων καὶ οὐδόλως τὴν κατοικίαν.

3^η Ἡ ἐν τῷ ἀρθρῳ 102 ἐκφρασις «παντὸς Γάλλου» σημαίνει «παντὸς πολίτου Γάλλου» καὶ οὐχὶ «ἀλλοδαποῦ».

4^η Ἡ κατοικία θεωρεῖται καὶ ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς δικαίωμα ἀπορρέον ἐκ τοῦ φυσικοῦ

κοῦ δικαίου, ἡ ἀπόλαυσις τοῦ ὁποίου παρε-
χωρεῖτο τοῖς ἀλλοδαποῖς καὶ παρὰ τῆς νομολο-
γίας, ἥτις χορηγεῖ δικαιώματα μόνον ὅταν ᾖ τῇ
διάταξις τοῦ νόμου δὲν ἀπαγορεύῃ τοῦτο.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

*Δικαστικὴ ἀρμοδιότης μεταξὺ διαδίκων
διαφόρων χωρῶν.*

Διαίρεσις. — Οἱ ἀλλοδαποὶ πρόξενοι δυνάμει
exequatur ἐκδιωόμενου ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερ-
νήσεως ἐπελαμβάνοντο ἄλλοτε ἐν Γαλλίᾳ τῶν
μεταξὺ τῶν ὁμοεθνῶν τῶν δικῶν. Ταῦτὸ δὲ συν-
έβαινε καὶ διὰ τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γάλλους
προξένους ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ Γάλλων δίκας, εἰς
οὓς τὸ Διάταγμα τοῦ 1778 ἐπέβαλλε τὴν προσ-
φυγὴν εἰς τὴν νομοθεσίαν αὐτῶν ἐπὶ ποινῇ προ-
στίμου 1500 λιρῶν. Ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐπε-
ξετείνετο καὶ εἰς τὰς μεταξὺ Γάλλων καὶ ἀλλο-
δαπῶν ἐν Γαλλίᾳ δίκας· ἐφαρμόζεται ὅμως σή-
μερον ἐν Ἀνατολῇ καὶ ταῖς βορείοις χώραις τῆς
Ἀφρικῆς, ἥτοι τῆς Βαρβαρίας.

Δέον ὄθεν νὰ ἐξετάσωμεν πρῶτον τοὺς ἐφαρ-
μοζομένους κανόνας ἐν Γαλλίᾳ ὡς πρὸς τὴν διε-
θνῇ δικαστικῇ ἀρμοδιότητι, καὶ ἰδίως τὸ 14^{ον}
ἄρθρ. τοῦ κώδικος ἡμῶν· ἐπίσης ἐν τίνι μέτρῳ
τὰ διάφορα τῆς χριστιανωσύνης ἔθνη ἐφήρμοσαν
τοὺς κανόνας τούτους, καὶ θὰ σπουδάσωμεν ἀκο-
λούθως τὴν κατάστασιν, ἣν ἐδημιούργησαν αἱ

συνθῆκαι καὶ αἱ προσομολογήσεις διὰ τοὺς Γάλλους καὶ ἀλλοδαποὺς ἐν ταῖς μωαμεθανικαῖς χώραις καὶ τῇ ἀπωτάτῃ Ἀνατολῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Τρεῖς περιπτώσεις δύνανται νὰ παρουσιασθῶσι

1^ο Γάλλος ἐνάγων κατ' ἀλλοδαποῦ ἐναγομένου.

2^ο Ἀλλοδαπὸς ἐνάγων κατὰ Γάλλου ἐναγομένου.

3^ο Ἀλλοδαπὸς ἐνάγων κατ' ἀλλοδαποῦ ἐναγομένου.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Γάλλος ἐνάγων κατ' ἀλλοδαποῦ ἐναγομένου.

Αἱ ἀγωγαί, ὡς γνωστόν, εἰσὶ πραγματικαὶ ἢ προσωπικαὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ ἀπαιτουμένου δικαιώματος θεωρούμεναι, κινηταὶ ἢ ἀκίνητοι ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ ἀντικειμένου αὐτῶν, καὶ μικταὶ (ἄρθρ. 59 Πολ. Δικ.) αἱ συννενοῦσαι τὸν διπλοῦν χαρακτῆρα προσωπικοῦ καὶ πραγματικοῦ δικαιώματος, ὡς λ. χ. ἡ ἀγωγή τοῦ ἀγοραστοῦ κατὰ τοῦ πωλητοῦ, ὅστις ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐνέχεται ἀπέναντι τούτου προσωπικῶς (ἄρθρ. 1582), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ἀγοραστὴς ἀπαιτεῖ δικαίωμα κυριότητος, καθότι κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον ἡ πώλησις εἶναι μεταβιβάστικη κυριότητος.

§ 1. — ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΟΙ ΑΓΟΡΑΙ

Τὸ δικαστήριον τῆς τοποθεσίας τοῦ διεκδικου-

μένου ἀκινήτου εἶναι πάντοτε ἀρμόδιον ἐπὶ πραγματικῶν ἀκινήτων ἀγωγῶν.

§ 2. — ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΚΙΝΗΤΑΙ ΑΓΩΓΑΙ

Διὰ τὰς πραγματικὰς κινήτας ἀγωγὰς, αἵτινες ἄλλως τέ εἰσι σπανιώταται ἔνεκεν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθρ. 2279, ἐφαρμοστέοι εἰσὶν οἱ κανόνες, οὓς θέλομεν ἐφαρμόσει ὡς πρὸς τὰς προσωπικὰς ἀγωγὰς: *mobilis sequuntur personam*.

§ 3. — ΜΙΚΤΑΙ ΑΓΩΓΑΙ

Αἱ μικταὶ ἀγωγαί, οὔσαι, ὡς εἰπόμεν, προσωπικαὶ καὶ πραγματικαὶ συγχρόνως, ὑπόκεινται εἰς διπλὴν ἀρμοδιότητα (ἀρθρ. 59 Πολ. Δικ.), ἀρκεῖ μόνον νὰ ᾧσιν ἀκίνητοι, διότι αἱ μικταὶ κινήται ἀγωγαὶ ἀφομοιοῦνται πρὸς τὰς προσωπικὰς ἀγωγὰς, ἀφοῦ, ὡς εἴρηται, τὰ κινήτὰ ἀκολουθοῦσι τὸ πρόσωπον. Ὡς πραγματικαὶ αἱ μικταὶ ἀκίνητοι ἀγωγαὶ δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς τοποθεσίας τοῦ ἀκινήτου, ὡς προσωπικαὶ δὲ ὑποβάλλονται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν εἰδικῶν κανόνων, περὶ ὧν θέλομεν πραγματευθῆ, καὶ οἵτινες, κατ' ἐξαίρεσιν, ἐπιτρέπουσι τὴν προσφυγὴν εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ ἐνάγοντος.

§ 4. — ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ ΑΓΩΓΑΙ

Διακριτέον ἐπίσης ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἀλλοδαπὸς ἔχη ἢ μὴ ἀδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ.

Ἐναγόμενος ἀλλοδαπὸς ἔχων ἄδειαν διαμονῆς ἐν Γαλλίᾳ. — Τὸ 13^{ον} ἀρθρ. τοῦ ἀστικοῦ κώδικος παραχωρεῖ τῷ ἀλλοδαπῷ τούτῳ τὰ αὐτὰ

ἀστικά δικαιώματα, ἅπερ καὶ τοῖς Γάλλοις· ὅθεν ἀπολαύει οὗτος, ὡς οἱ Γάλλοι, τοῦ εὐεργετήματος τοῦ κανόνος *actor sequitur forum rei*, καὶ τὸ 14^{ον} ἄρθρ. δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα. Ἐὰν δ' ἔχῃ τὴν διαμονὴν του ἐν Γαλλίᾳ, τὰ γαλλικὰ δικαστήριά εἰσι τότε βεβαίως ἀρμόδια δυνάμει οὐχ τοῦ ἄρθρ. 14, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ δικαίου· ὁ κανὼν δὲ *actor sequitur forum rei* δὲν δικαιούται νὰ ἐπικαλεσθῇ, δὲν θὰ ἔχῃ ἕτερον ἀποτέλεσμα, ἢ νὰ καθορίσῃ μεταξὺ τῶν δικαστηρίων τῆς Γαλλίας ἐκεῖνο, εἰς ὃ ὑπάγεται. Τὸ δικαστήριον τοῦτο, συμφῶνως τῷ κοινῷ κανόνι, ἐφαρμοστέῳ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, καθότι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀλλοδαπὸς ἀπολαύει ἀπάντων τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων, εἶναι τὸ τῆς διαμονῆς τοῦ ἀλλοδαποῦ (4).

Ἐναγόμενος ἀλλοδαπὸς μὴ ἔχων ἄδειαν διαμονῆς ἐν Γαλλίᾳ. — Ἐπὶ προσωπικῶν ἐπομένως καὶ ἐπὶ κινητῶν ἀγωγῶν ὁ Γάλλος δύναται νὰ ἐναγάγῃ τὸν ἀλλοδαπὸν ἐνώπιον γαλλικοῦ δικαστηρίου· ὁ ἀλλοδαπὸς ὅθεν δὲν ἀπολαμβάνει τοῦ εὐεργετήματος *actor sequitur forum rei*, δι' οὗ ἐπιτρέπεται τῷ ἐναγομένῳ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας αὐτοῦ (ἄρθρ. 59 Πολ.

(4) Τὸ ἀκυρ. δι' ἀποφάσεως τῆς 2 Ἰουλίου 1882, πρὸς κειμένον περὶ ἀλλοδαποῦ διαμένοντος ἀπλῶς ἐν Γαλλίᾳ ἦεν ἄδειας, ἀπεφάνθη ὅτι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς διαμονῆς του ὀφείλει νὰ ἐναχθῇ οὗτος. Ἡ νομολογία αὕτη δέον *a fortiori* νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν περιπτώσει ἀλλοδαποῦ διαμένοντος ἐν Γαλλίᾳ μετ' ἀδείας.

Δικ., § 2). Τοῦτο δὲ ὑποδεικνύει τὸ ἄρθρ. 14 διὰ πλεονασμῶν, οἵτινες ἐξηγοῦνται ἐκ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν τοῦ κώδικος καὶ ἐκ τῆς προσθήκης τῆς τελευταίας παραγράφου κατόπιν τῆς παραδοχῆς τῆς πρώτης: «Ὁ ἀλλοδαπὸς καὶ τοι μὴ διαμένων ἐν Γαλλίᾳ, δύναται νὰ ἐναχθῇ ἐνώπιον τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐν Γαλλίᾳ συναφθεισῶν ἐνοχῶν μετὰ Γάλλου, ὡς καὶ τῶν συναφθεισῶν ἐν ἀλλοδαπῇ ἐπίσης μετὰ Γάλλων.

Ἀλλὰ δεόν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ νὰ εὔρη τις δικαιοσύνην παρ' ἀλλοδαποῦ δὲν ἔγκειται μόνον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ δυνατόν τῆς ἐκτελέσεως ταύτης. Μετὰ τὴν κατάργησιν ὅμως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως εἶναι δύσκολος ἡ ἐκτέλεσις αὕτη ἐν Γαλλίᾳ κατ' ἀλλοδαποῦ. Ἐν τῇ πρακτικῇ ὁ Γάλλος δεόν νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων τοῦ τύπου τῆς ἐκτελέσεως, ὅπως ἐκτελέσῃ ἐν ἀλλοδαπῇ ἀπόφασιν γαλλικοῦ δικαστηρίου κατ' ἀλλοδαποῦ.

Δυσχερεῖται ἐκ τοῦ ἄρθρου 14.—Τὸ ἄρθρ. 14 συνετάχθη χάριν τοῦ ἰδιωτικοῦ συμφέροντος τῶν Γάλλων ὑπὸ τὸ πρόσχημα νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτοὺς κατὰ τῆς ὑποτιθεμένης δῆθεν μεροληψίας τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων· ἐφαρμόζεται ὅθεν μόνον ὅταν ὁ ἐναγόμενος ᾔναι ἀλλοδαπὸς κατὰ τὸν χρόνον τῆς διενέξεως. Ἐκ τῆς ἀρχῆς

ταύτης τῆς καθιστώσης τὸ ἄρθ. 14 κανόνα γεννῶν καὶ ἀπόλυτον αἰ ἐξῆς ἀπορρέουσι συνέπειαι.

1^ο Τὸ 14 ἄρθρον ἐφαρμόζεται ἐφ' ὧλων τῶν ἐνοχῶν, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ αἰτία αὐτῶν· ἡ λέξις «συναφθεισῶν» λαμβάνεται ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ *lato sensu*, ἡ δὲ λέξις «ἐνοχῶν» ἐφαρμόζεται ἐφ' ὧλων τῶν ἐνοχῶν, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ φύσις καὶ ἡ αἰτία αὐτῶν, ἐπομένως οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν ἐκ συμβάσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ οἰονεῖ ἀδικήματος.

2^ο Τὸ ἄρθρον 14 ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, καθ' ἣν ἡ ἀπαιτήσις εὐρίσκεται ἐν ταῖς χερσὶ Γάλλου τινὸς δι' ἐκχωρήσεως ἢ ὀπισθογραφήσεως. — Τοῦτο ἐθεωρήθη ἀδικον, καὶ πραγματικῶς φαίνεται ἀπαράδεκτον ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ νὰ δύνηται ἡ ἐκχώρησις ἢ ἡ ὀπισθογραφήσις τῆς ἀπαιτήσεως νὰ μεταβάλῃ τὴν δικαιοδοσίαν, εἰς ἣν ὑπάγεται ὁ ὀφειλέτης. Δέον ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ ἐλπὶς τοῦ ὀφειλέτου τοῦ νὰ δικασθῇ ὑπὸ τοῦ δεῖνος ἢ δεῖνος δικαστηρίου δὲν ἀποτελεῖ δικαίωμα (1).

3^ο Τὸ ἄρθ. 14 ἐφαρμόζεται καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ὁ ὀφειλέτης εἶναι ἡγεμὼν ἢ ξένον τι Κράτος (2).

(1) Ἀκυρῶτ. 18 Αὐγούστου 1856. — Ἡ νομολογία παραδέχεται τὸ σύστημα τοῦτο μόνον ἐν περιπτώσει ὀπισθογραφήσεως, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν περιπτώσει ἐκχωρήσεως.

(2) Demangeat, *Revue pratique de droit français* 1856. — Ἡ νομολογία παραδέχεται τὴν ἐναντίαν γνώμην.

Ὁμοίως ἐφαρμόζεται οὐχὶ μόνον ἐπὶ ἀτόμων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ νομικῶν προσώπων, ὡς αἱ ἐταιρεῖαι.

4^{ον} Ὁ Γάλλος δύναται νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἐκ τοῦ ἄρθρου 14 δικαιώματος τοῦ ἐνάγειν τὸν ἀλλοδαπὸν αὐτοῦ ὀφειλέτην ἐνώπιον τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων *juri in favorem suum introducto cuique licet renunciare*. Ἡ παραίτησις αὕτη δύναται νὰ γείνη ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς, ὡς συμβαίνει, ὁπότεν ἐνάγῃ τὸν ἀλλοδαπὸν ὁ Γάλλος ἐνώπιον τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων. Ἡ ἐρμηνεῖα αὕτη τῆς βουλήσεως εἶναι ἀνεξάρτητος τοῦ ζητήματος τοῦ δεδικασμένου, ὅπερ δὲν δύναται νὰ τεθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀφοῦ ἀπόφασις ἀλλοδαπῇ δὲν εἶναι ἐκτέλεστὴ ἐν Γαλλίᾳ.

5^{ον} Ἐὰν ὁ ἐνάγων ᾖναι ἀλλοδαπός, γενόμενος Γάλλος διὰ προσαρτήσεως, γάμου, πολιτογραφήσεως, ἢ δυνάμει ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 9 παραχωρουμένου πλεονεκτήματος, ἀπολαμβάνει διὰ τὸ μέλλον τοῦ εὐεργετήματος τοῦ ἄρθρ. 14 καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις, ἃς ἀπέκτησε πρὶν ἢ ἀποκτήσῃ τὴν ιδιότητα τοῦ Γάλλου.

6^{ον} Ἐὰν τέλος ὁ ἐνάγων Γάλλος διαμένῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀπολαύει ἐπίσης τοῦ εὐεργετήματος τοῦ ἄρθρ. 14. Αἱ ἀπόλυτοι καὶ γενικαὶ ἐκφράσεις τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν ἐπιτρέπουν οὐδεμίαν διάκρισιν· τὸ δὲ κύριον αἷτιον αὐτοῦ, ἡ δυσπιστία πρὸς τὸν ἀλλοδαπὸν δικαστήν, ἐξακο-

λουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς καὶ εἰς τὰ ἑτέρας.

Διπλωματικὴ ἀμοιβαιότης. — Δέον νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι συμφώνως τῷ ἄρθρ. 11 διπλωματικαὶ συμβάσεις δύνανται νὰ συνομολογηθῶσι ὑπὲρ τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐναγομένου κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρ. 14· ἐξ ἀμοιβαιότητος δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γαλλίας τοιαύτης φύσεως συνθῆκαι ὑπάρχουσι μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας, καὶ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλβετίας (1828).

Ποῦν τὸ ἀρμόδιον γαλλικὸν δικαστήριον — Ὁ νόμος ὀρίζει ὅτι ὁ Γάλλος δύναται νὰ ἐνάγῃ ἐνώπιον γαλλικοῦ δικαστηρίου τὸν ἀλλοδαπὸν. Ἀλλ' ἐνώπιον τίνος δικαστηρίου; Τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπερ ἀναφέρεται μόνον ἐπὶ προσωπικῆς ἀγωγῆς, εἶναι λίαν λεπτόν.

Ἄλλοτε τὸ πλησιέστερον τοῖς ὁρίοις τῆς ἀλλοδαπῆς χώρας δικαστήριον ἦτο τὸ ἀρμόδιον. Σήμερον διακρίνουσι·

1^ο· Ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς διαμένῃ ἐν Γαλλίᾳ, ἐνάγεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς διαμονῆς αὐτοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 59 τῆς Πολ. Δικονομίας.

2^ο· Ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς οὔτε κατοικίαν οὔτε διαμονὴν ἔχῃ ἐν Γαλλίᾳ, ὁ δὲ Γάλλος ἐνάγων ἔχη τοιαύτην, ἡ ἀγωγὴ δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς κατοικίας τοῦ ἐνάγοντος.

3^ο· Ἡ ἐμπορικὴ ἢ πολιτικὴ ἀγωγὴ δύναται ἐ

πίσης, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἐνοχὴ συνήφθη ἐν Γαλλίᾳ, νὰ εἰσαχθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ τόπου τῆς συνάψεως αὐτῆς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ἢ ἐξ ἀναλογίας τοῦ ἀρθρ. 420 τῆς Πολ. Δικονομίας σχετιζομένου πρὸς τὴν διαδικασίαν ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν.

4^ο. Τέλος ἐν ἡ περιπτώσει ὁ ἐναγόμενος ἀλλοδαπὸς καὶ ὁ ἐνάγων Γάλλος δὲν διαμένουσιν ἐν Γαλλίᾳ, ἡ δὲ ἐνοχὴ συνήφθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἡ ἀγωγὴ εἰσάγεται ἐν οἴῳδῇποτε δικαστηρίῳ τῆς Γαλλίας ἢ θελε κρίνει συμφερότερον ὁ ἐνάγων, ἢ ἢ θελεν ὀρίσει τὸ ἀκυρωτικόν· τὸν κανονισμόν δὲ τοῦτον τῆς ἀρμοδιότητος θεωροῦμεν ὡς τὴν πλέον νομικὴν λύσιν. Ἡ διάταξις ὅμως τοῦ ἀρθ. 14 ἀποτελεῖ ἐν τέλει ἐξαίρεσιν ἀδέξιον καὶ καταλυτικὴν τοῦ γενικοῦ κανόνος *actor sequitur forum rei*, ἥτις ἐδει νὰ ἐξοβελισθῇ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας,

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἐνάγων ἀλλοδαπὸς κατὰ ἐναγομένου Γάλλου.

Ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος *actor sequitur forum rei*. — Ὁ ἐνάγων ἀλλοδαπός, καίτοι μὴ διαμένων ἐν Γαλλίᾳ, δύναται ἐν περιπτώσει προσωπικῆς ἢ κινητῆς ἀγωγῆς νὰ ἐναγάγῃ τὸν Γάλλον ἐνώπιον γαλλικοῦ δικαστηρίου (ἀστικὸς κώδιξ, ἀρθ. 15). Ὁ κανὼν *actor sequitur forum rei* λαμβάνει ἐνταῦθα τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἐφαρμογὴν· ὁ δὲ Γάλλος δὲν δύναται νὰ παραπλησθῇ, διότι

ἐνήχθη ἐνώπιον τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δικαστῶν ἀφοῦ οὕτως ἀποφεύγει ἐνόχλησιν, ἐξασφαλίζεται ὡς πρὸς τὴν ἀμεροληψίαν τοῦ δικαστηρίου, καὶ εἶναι βέβαιος ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει θέλει ἀπολαύσει τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἐφαρμογῆς τῶν γαλλικῶν νόμων.

Δυσχέρεια τοῦ ἄρθρου 15.—Τὸ ἄρθ. 15 ἐφαρμόζεται οὐχὶ μόνον τοῖς ἐκ καταγωγῆς Γάλλοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς γενομένοις διὰ μεταγενεστέρως τινὸς πράξεως, ὡς ἡ πολιτογράφησις καὶ ἡ προσάρτησις.

Ἐφαρμόζεται ἐπίσης τοῖς ἀλλοδαποῖς, οἵτινες διαμένουσιν ἐν Γαλλίᾳ μετ' ἀδείας, καθότι οὗτοι ἀφωμοιωθήσαν τοῖς Γάλλοις ὡς πρὸς τὴν ἐνόρκησιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων.

Ἵνα ὅμως ὁ Γάλλος ὑπόκειται τῇ γαλλικῇ δικαιοδοσίᾳ, δεόν νὰ μὴ ἔχη τὴν κατοικίαν του ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, διότι ἄλλως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ 15 ἄρθρου ἠθέλεν ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος *actor sequitur forum rei*, καὶ τότε ἀντὶ ὠφελείας ἠθέλε προξενήσει αὐτῷ βλάβην.

Ἐγγύησις τῶν ἀλλοδαπῶν.—Τὸ δικαίωμα, ὅπερ τὸ ἄρθ. 15 παρέχει τῷ ἀλλοδαπῷ τοῦ ἐνάγειν τὸν Γάλλον ἐνώπιον τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ἐγίγνετο ἀφορμὴ κινδύνου· ὁ ἀλλοδαπὸς ἠδύνατο, ἐγείρων δίκην ἐντελῶς ἀνυπόστατον κατὰ Γάλλου, νὰ ὑποβάλῃ αὐτὸν ἀδίκως εἰς ἐξοδα, ὧν ἡ ἐπιστροφὴ θὰ καθίστατο ἀδύνατος ἐν περιπτώσει

ἐξαφανίσεως τοῦ ἀλλοδαποῦ. Ὁ λόγος οὗτος ἐπεισε τὸν νομοθέτην, ὅπως διατηρήσῃ ἐν τοῖς νόμοις ἡμῶν τὴν ἐγγύησιν τῶν ἀλλοδαπῶν (ἄρθρον 16 ἀστ. κώδικος, 166, 167, 423 Πολ. Δικ.).

Ἐπιβάλλεται δὲ αὕτη μόνον τῷ ἀλλοδαπῷ ἐνάγοντι, καθότι δέον νὰ μὴ φέρονται προσκόμματα τῷ ἱερῷ δικαίωματι τῆς ὑπερασπίσεως ἐννοοῦσι δ' ἐνάγοντα τὸν ἀρχικῶς τοιοῦτον, καθότι ὁ ἐναγόμενος πρωτοδίκως ἀλλοδαπὸς ἐφ' ἐσιβάλλων δὲν ὑποβάλλεται τῇ ἐγγυήσει ταύτῃ, ἂν καὶ ἐνάγων ὡς πρὸς τὴν ἐφ' ἐσιν, διότι ἡ ἐφ' ἐσις εἶναι συνέχεια τῆς ὑπερασπίσεως (1).

Τὸ αὐτὸ λεκτέον ὡς πρὸς τὸν ἀλλοδαπὸν, ὅστις ἐπιδιώκει τὴν ἐκτέλεσιν τίτλου ἐκτελεστοῦ, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἀληθοῦς αἰτήσεως. Ἐπίσης ὡς πρὸς τὸν ἀλλοδαπὸν, ὅστις ἐξαιτεῖται τι ἀνταγωγικῶς.

Ὁ ἀστικὸς κώδιξ (ἄρθ. 16) ἀπαλλάσσει ἐπίσης τὸν ἐνάγοντα ἀλλοδαπὸν τῆς ἐγγυήσεως ταύτης εἰς τὰς ἐξῆς περιπτώσεις:

1^α. Ἐπὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως ἕνεκεν τῆς εὐνοίας, ἥτις παρέχεται ταῖς ἐμπορικαῖς σχέσεσιν, ἕνεκεν τῆς μετριοτήτος τῶν ἐξόδων καὶ τῆς ἀναγκαίας ταχύτητος τῶν τοιούτων ὑποθέσεων (2).

(1) Ἡ νομολογία, παραδεχομένη τὴν λύσιν ταύτην ὡς πρὸς τὴν ἐφ' ἐσιν, ἀπορρίπτει αὐτὴν ὡς πρὸς τὰ ἐκτακτά ἔνδικα μέσα, τὴν ἀναίρεσιν καὶ τὴν ἀναψηλάφησιν.

(2) Ἡ ἐγγύησις ὅμως αὕτη εἶναι ἀναγκαία ἐπὶ ποινικῆς ὑποθέσεως, ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς παρίσταται ὡς πολιτικὸς ἐνά-

2^{ον} Ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς κατέχη ἀκίνητα ἐν Γαλλίᾳ ἀρκοῦντα, ὅπως ἐξασφαλίσωσι τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων· διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ βεβαίως ὁ Γάλλος δὲν ἐκτίθεται εἰς τὸν κίνδυνον, ὅν ἡ ἐγγύσις αὐτῇ σκοπεῖ νὰ προλάβῃ. Ταῦτὸ δὲ λεκτέον, ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς κατατίθῃσι τὸ ποσόν, ὅπερ ὁ δικαστὴς ἐκρίνεν ἀναγκαῖον ὡς ἐγγύσιν.

Περὶ τὸν δὲ νὰ εἰπῶμεν ὅτι ὁ ἀλλοδαπός, ὁ ἔχων ἄδειαν διαμονῆς ἐν Γαλλίᾳ (ἄρθρ. 13) ἢ οὐτινος τὸ ἔθνος συνωμολόγησεν, ὡς ἡ Ἑλβετία, συνθήκας ἀμοιβαιότητος μετὰ τῆς Γαλλίας, δὲν ὑπόκειται τῇ ἐγγυήσει τῶν ἀλλοδαπῶν. Τὸ δὲ ζήτημα, ἐὰν ἡ ἐγγύσις αὐτῇ ἐπιβάλληται τῷ ἐνάγοντι ἀλλοδαπῷ κατὰ ἐναγομένου ἀλλοδαποῦ, λύομεν καταφατικῶς ἐν τῷ ἐπομένῳ τμήματι.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Ἐράγων ἀλλοδαπὸς κατὰ ἐναγομένου ἀλλοδαποῦ.

Διαιρέσεις.— Καθ' ἣν περιπτώσιν ὁ ἐνάγων εἶναι ἀλλοδαπός, ὡς καὶ ὅταν ᾖναι Γάλλος, δεόν νὰ διακρίνωμεν, ἐὰν πρόκειται περὶ πραγματικῆς ἀκινήτου ἀγωγῆς, μικτῆς, ἢ προσωπικῆς, καθότι αἱ πραγματικαὶ κινηταὶ ἀγωγαί, αἵτινες ἄλλως τέ εἰσι λίαν σπάνιαι, (ὑπάρχουσι μόνον ἐν τῇ περιπτώσει, ἣν ἀναφέρει τὸ ἄρθρ. 2279, § 2), ἀφομοιοῦνται ταῖς προσωπικαῖς ἀγωγαῖς χάριν τοῦ γων εἴτε δι' ἀπ' εὐθείας ἀγωγῆς, εἴτε ἐνσόμενος τῷ Εἰσαγγελεῖ (ἀκυρ. 18 Φεβρ. 1840).

μνησθέντος κανόνος *mobilia sequuntur personam*.

Ἐγγύσεις τῶν ἀλλοδαπῶν. — Ἡ ἀρμοδιότης τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς διαφόρους ταύτας ἀγωγὰς ἀναγνωρίζεται, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, ἐν μέτρῳ τινὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐρεῖ ἀναλόγως τῶν διαφόρων συστημάτων. Ζήτημα ὅθεν γενικὸν τίθεται, ἐὰν ἡ ἐγγύσις αὕτη ἐπιβάλληται τῷ ἐνάγοντι ἀλλοδαπῷ κατ' ἐναγομένου ἀλλοδαποῦ. Ἡμεῖς, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἀποφαινόμεθα καταφατικῶς.

Ἡ λύσις αὕτη, σύμφωνος πρὸς τοὺς κανόνας τοῦ ἀρχαίου δικαίου, λίαν σφοδρῶς κατεπολεμήθη· φρονοῦμεν ὅμως ὅτι δεόν νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς ταύτην ἕνεκα τῆς γενικότητος τῶν ἐκφράσεων τοῦ ἀρθρ. 16 «ὁ ἐνάγων ἀλλοδαπὸς» καὶ ἕνεκα λόγων δικαιοσύνης, οἵτινές εἰσιν οἱ αὐτοὶ διὰ τὸν ἐναγόμενον ἀλλοδαπὸν ὡς καὶ τὸν ἐναγόμενον Γάλλον· ἰδίως δὲ ἐπειδὴ τὸ δικαίωμα τοῦ ὑποχρεοῦν τὸν ἐνάγοντα ἀλλοδαπὸν, ὅπως δώσῃ ἐγγύσιν, εἶναι ἀστικὸν δικαίωμα, δεόν νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐνταῦθα τὸν κανόνα, ὃν παρεδέχθημεν, καὶ ὅστις παραχωρεῖ τοῖς ἀλλοδαποῖς τὴν ἀπόλαυσιν ἀπάντων τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων, ἅτινα δὲν ἀπαγορεύονται αὐτοῖς δι' εἰδικοῦ τινος κειμένου.

§ 1. — ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΑΚΙΝΗΤΟΙ ΑΓΩΓΑΙ

Ἐπὶ πραγματικῶν ἀκινήτων ἀγωγῶν, τὸ δικαστήριον τῆς τοποθεσίας τοῦ ἐπιδίκου ἀκινήτου

εἶναι τὸ μόνον ἀρμόδιον· αὕτη εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κοινοῦ κανόνος τοῦ ἀρθρ. 59 τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ τοῦ ἀρθρ. 3 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος· καθ' ὃ τὰ ἀκίνητα, ἔστω καὶ κατεχόμενα ὑπ' ἀλλοδαπῶν, διέπονται ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ νόμου.

§ 2. — ΜΙΚΤΑΙ ΛΟΓΩΝ

Ὡς πρὸς τὰς μικτὰς ἀγωγὰς ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ἐναγάγῃ τὸν ἐναγόμενον ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς τοποθεσίας τοῦ ἀκινήτου. Ἐπίσης δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ τῶν κανόνων, περὶ ὧν πραγματευόμεθα ἐπὶ προσωπικῆς ἀγωγῆς.

§ 3. — ΠΡΟΣΩΠΙΚΑΙ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑΙ ΚΙΝΗΤΑΙ ΛΟΓΩΝ

Ἄλλοδαπὸς ἔχων ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. — Εἶδομεν ὅτι ὁ ἀλλοδαπὸς ὁ ἔχων ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ ἀπῆλθε τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, ὡς ὁ Γάλλος· δύναται ὅθεν, ὡς αὐτός, νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ εὐεργέτημα τοῦ 14 ἀρθ. ἀπέναντι τοῦ ἐναγομένου ἀλλοδαποῦ, ὅπερ ἀνήκει αὐτῷ καὶ διὰ τὰς ἀπαιτήσεις, ἃς ἀπέκτησε πρὸ τῆς λύσεως τῆς ἀδείας τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὰς ὑποθέσεις τὰς ἀφορώσας τὴν κατάστασιν καὶ ἰκανότητα αὐτοῦ.

Τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ ἐν περιπτώσει διπλωματικῆς ἀμοιβαιότητος (ἀστικὸς κώδιξ, ἀρθρ. 11).

Ἄλλοδαπὸς μὴ ἔχων ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. — Ὡς πρὸς τὸν ἀλλοδαπὸν τοῦτον δύο συστήματα παρουσιάζονται. Τὸ μὲν τῆς νομολογίας δὲν παραδέχεται τὴν ἀρμοδιότητα τῶν

γαλλικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν δίκας, ἢ ἐντὸς ὁρίων ἀπολύτως περιορισμένων καὶ κατ' ἐξαίρεσιν. Τὸ δὲ ἀφομοιοῦν τὸν ἀλλοδαπὸν τῷ Γάλλῳ παραδέχεται κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ἀρμοδιότητα μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, καθ' ἃς περιστάσεις ταῦτά εἰσιν ἀρμόδια μεταξὺ Γάλλων.

Πρῶτον σύστημα. — Ἡ νομολογία κατ' ἀρχὴν παραδέχεται τὴν ἀπόλυτον ἀναρμοδιότητα τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων, *ratione materiae*, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι θεωρεῖ αὐτὴν δημοσίας τάξεως, ἐπομένως δύναται αὐτεπαγγέλτως ν' ἀπαγγελθῇ ὑπὸ τῶν δικαστῶν. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην τὰ γαλλικὰ δικαστήρια περιορίζονται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς δίκας, καθ' ἃς μόνον γαλλικὰ συμφέροντα ἐνέχονται.

Ἐν τισι μόνον περιστάσεσι καὶ κατ' ἐξαίρεσιν ἡ ἀναρμοδιότης αὕτη θέλει εἶσθαι μόνον σχετική, *ratione personae*, ὅτε ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς ἐνστάσεως ταύτης, ἢν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ μόνον *in limine litis*. οἱ δὲ δικασταὶ δὲν δύνανται ν' ἀναπληρώσωσιν αὐτόν.

Οὕτω δὲ ἡ νομολογία παρεδέχθη πάντοτε ὅτι τὰ γαλλικὰ δικαστήρια ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ κηρύξωσιν ἑαυτὰ κατὰ βούλησιν ἀρμόδια ἢ μὴ, προκειμένον νὰ δικάσωσι μεταξὺ ἀλλοδαπῶν.

1^α Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων καθ' ἃς περιστάσεις προβλέπει τὸ ἀρθ. 420 τῆς Πολ. Δικονο-

μίας. — Οἱ λόγοι, ἐφ' ὧν ἡ νομολογία στηρίζεται πρὸς παραδοχὴν τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης, εἰς πρῶτον ἢ παράδοσις, δεύτερον ἢ ἀνάγκη τῆς ταχύτητος καὶ τῆς καλῆς πίστεως ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς ὑποθέσεσιν.

2^{ον} Ἐπὶ ἀποζημιώσεων, ὅταν πρόκηται ν' ἀποφασίσωσιν ἐπὶ πολιτικῶν ἀγωγῶν τῶν γεννωμένων ἐξ ἀδικημάτων διαπραχθέντων ἐν Γαλλίᾳ. Τοῦτο δὲ εἶναι συνέπεια τοῦ ἀρθ. 3, καθ' ὃ οἱ τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἀστυνομίαν ἀφορῶντες νόμοι ὑποχρεοῦσι καὶ ὑπερασπίζουσιν ἅπαντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν ἐπικράτειαν.

3^{ον} Ὅταν πρόκηται περὶ μέτρων καθαρῶς συντηρητικῶν, ἢ περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐκτελεστῶν.

Ἐν πάσῃ ἐτέρᾳ περιπτώσει ἡ νομολογία κτηνύσσει τὰ γαλλικὰ δικαστήρια ἀναρμόδια, ἰδίως μάλιστα ἐπὶ ἀπαγορεύσεως καὶ δικαστικοῦ ἀντιλήπτορος, ἐπὶ τῶν περὶ χωρισμοῦ κτημάτων καὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοιτῆς αἰτήσεων, καὶ γενικῶς ἐφ' ὅλων τῶν ἀφορῶντων τὴν κατάστασιν. Στηρίζεται δὲ κυρίως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπὶ τοῦ λόγου ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου πηγάζει οὐχὶ ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι δὲν ἐπιβάλλεται τοῖς γαλλικοῖς δικαστηρίοις ἡ γνῶσις τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων ἐπὶ προσωπικῶν ὑποθέσεων.

Δεύτερον σύστημα. — Προτιμῶμεν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀρμοδιότητος τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν διαφορὰς ἐν ἀπάσαις ταῖς περιστάσεσι, καθ' ἃς ταῦτά εἰσιν ἀρμόδια μεταξὺ Γάλλων.

Τὸ σύστημα τοῦτο, καθ' ἡμᾶς, εἶναι συνέπεια τῆς ἀρχῆς, ἣν παρεδέχθημεν εἰς τὸ περὶ ικανότητος τῶν ἀλλοδαπῶν ζήτημα, καθότι παραχωροῦμεν ὄντως αὐτοῖς ἅπαντα τὰ δικαιώματα, ἅτινα εἰδικῇ τοῦ νόμου διάταξις δὲν τοῖς ἀπαγορεύει· τὸ δὲ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι ἐνώπιον τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ἀνάγεται μεταξὺ τούτων. Ἀλλως τε καὶ κατὰ τὸ σύστημα τῆς νομολογίας, ἥτις, στηριζομένη εἰς δῆθεν διάκρισιν τινα περιλαμβανομένην σιωπηρῶς ἐν τῷ ἀρθ. 11, χορηγεῖ τοῖς ἀλλοδαποῖς μόνον τὰ ἀστικά δικαιώματα τὰ πηγάζοντα ἐκ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, τὰ γαλλικὰ δικαστήρια ἔδει νὰ θεωρηθῶσιν ἀρμόδια. Καὶ ὄντως, ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ ἰδίως ὡς πρὸς τὸ τοῦ συμβάλλεσθαι δεόν νὰ ὑπάρχη κύρωσις, τὴν δὲ κύρωσιν ταύτην μόνον τὰ γαλλικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ παράσχωσι.

Τὸ σύστημα ὅθεν τῆς νομολογίας δὲν εἶναι λογικὸν ὡς μὴ συμφωνοῦν μετὰ τῆς θεωρίας, ἣν παρεδέχεται ὡς πρὸς τὴν ἀστικὴν ικανότητα τῶν ἀλλοδαπῶν. Πρὸς δὲ τούτοις, ἐὰν κατ' ἀρχὴν ἡ ἀναρμοδιότης τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ᾖ ἀπόλυτος καὶ δημοσίας τάξεως, ὡς ἰσχυρίζονται

αἱ πλεῖσται τῶν ἀποφάσεων, οὐδεμία ἐξαίρεσις ἐπιτρέπεται, καθότι αἱ ἐξαίρεσεις, ἀντὶ νὰ ἐπιδραῖναι βαιῶσι τὸν κανόνα, ἤθελον τὸν καταστρέψῃ. Ἄλλως τε οἱ λόγοι, οὓς ἐπικαλοῦνται πρὸς δικαιολόγησιν τῆς ἀρμοδιότητος τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἀστικῶν.

Ἐφαρμοστέοι ὄθεν, καθ' ἡμᾶς, οἱ κανόνες οἱ τεθέντες ὑπὸ τοῦ ἀρθρ. 59 τῆς Πολ. Δικονομίας ἐπὶ τε τῶν ζητημάτων περὶ καταστάσεως καὶ ἰκανότητος, ὡς καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἄλλων. Ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς ἐναγόμενος ἔχῃ κατοικίαν ἢ διαμονὴν ἐν Γαλλίᾳ, ἐνάγει αὐτὸν ὁ ἀλλοδαπὸς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς κατοικίας ἢ τῆς διαμονῆς ταύτης. Ἐὰν δὲ ὁ ἐναγόμενος ἀποδεικνύῃ ὅτι ἔχει κατοικίαν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δύναται τότε νὰ ἀντιτάξῃ τὴν τῆς ἀναρμοδιότητος ἐνστάσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

(Χριστιανικαὶ χώραι)

Θέλουμεν διατηρήσει ἐν τῇ ταχείᾳ ταύτῃ ἐπιθεωρήσει τῶν ἐν ἐνεργείᾳ νομοθεσιῶν ἐν ταῖς διαφόροις χριστιανικαῖς χώραις τὴν διαίρεσιν, ἣν ἠκολουθήσαμεν ἐν τῇ ἐξετάσει τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας, καὶ θέλουμεν διακρίνει κατὰ τὰς περιστάσεις, ἐὰν πρόκηται περὶ ἡμεδαπῶν ἐναγόντων, κατ' ἀλλοδαπῶν ἐναγομένων, ἄλλο-

δαπῶν ἐναγόντων κατ' ἡμεδαπῶν ἐναγομένων, ἢ ἀλλοδαπῶν ἐναγόντων κατ' ἀλλοδαπῶν ἐναγομένων.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

*Ἡμεδαποὶ ἐνάγοντες κατ' ἀλλοδαπῶν
ἐναγομένων.*

Νομοθεσίαι τινὲς ὁμοιάζουσι τῇ ἡμετέρᾳ, ἔτε-
ραι ἐξ ἐναντίας ἐλευθεριώτεραι καὶ ὄντως σοφώ-
τεραι ἐφαρμόζουσι τὸν κανόνα *actor sequitur fo-
rum rei* ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἡμε-
δαπῶν, καὶ ἀφομοιοῦσιν ἐντελῶς τοὺς μὲν τοῖς
δὲ ὡς πρὸς τὴν ἀρμοδιότητα.

Νομοθεσίαι παρεμφερεῖς τῇ ἡμετέρᾳ. —
Κάτω Χωραί. — Ἡ Πολιτικὴ Δικονομία τῶν
Κάτω Χωρῶν (ἄρθ. 127) ἀντιγράφει τὸ ἡμέτερον
ἄρθρον 14.

Πολωνία. — Πολιτεία τῆς Βώδ. — Ἡ νο-
μοθεσία τῶν δύο τούτων χωρῶν ἐφαρμόζει τὸ ἄρ-
θρον 14 ἐκτὸς ἀσημάντων τινῶν παραλλαγῶν.

**Νομοθεσίαι ἀφομοιοῦσαι τοὺς ἀλλοδα-
ποὺς τοῖς ἡμεδαποῖς ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν
τοῦ κανόνος** *actor sequitur forum rei*. — Μέγα
Δουκάτον τῆς Βάδης. — Ἐκτὸς ὠρισμένων
τινῶν περιπτώσεων ἡ νομοθεσία τῆς Βάδης ἐφαρ-
μόζει τοῖς ἀλλοδαποῖς τὸν κανόνα *actor sequitur
forum rei*.

Βέλγιον. — Ὁ βέλγικὸς κῶδιξ σιωπηρῶς κα-
τήργησε τὸ 14^{ον} ἡμῶν ἄρθρον.

Ιταλία. — Ὁ ἀστικός κώδιξ τοῦ 1865 διὰ περιέλαβε τὸ ἄρθρ. 14, καὶ ἀφομοιοῖ τοὺς ἀλλοδαποὺς τοῖς ἡμεδαποῖς. Ἐν τούτοις τὸ ἀκυρωτικὸν τοῦ Τουρίνου παραδέχεται τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμοιβαιότητος στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἰταλικῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Ἀγγλία. — Ἐν Ἀγγλίᾳ διακρίνουσιν ἂν ὁ ἀλλοδαπὸς ᾖ ἢ μὴ παρών.

Γερμανία. — Ἐν τῇ Γερμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ ὁ κανὼν *actor sequitur forum rei* θεωρεῖται ὁ γενικὸς κανὼν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀλλοδαποὶ ἐράγορτες καθ' ἡμεδαπῶν ἐραγομένων.

Νομοθεσίαι ἀνάλογοι τῇ ἡμετέρᾳ. — Αἱ πλεῖσται τῶν νομοθεσιῶν ὑποβάλλουσι τὸν ἀλλοδαπὸν εἰς ἐγγύησιν, ἐν ᾗ περιπτώσει ἠθελεν ἐγείρει δίκην καθ' ἡμεδαποῦ.

Βέλγιον. — Ἡ βελγικὴ νομοθεσία διетήρησε τὸ ἄρθρ. 16 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος καὶ τὰ ἄρθρα 166, 167 τῆς Πολιτ. Δικονομίας, ὁ δὲ νέος κώδιξ τῆς Πολιτ. Δικονομίας συνταχθεὶς ἐν ἔτει 1876 δὲν κατήργησε ταῦτα.

Κάτω Χῶραι. — Τὸ αὐτὸ λεκτέον περὶ τῶν Κάτω Χωρῶν (ἄρθ. 152, 153 τῆς Πολιτ. Δικονομίας). — Ἡ δὲ ὑποχρέωσις τῆς ἐγγυήσεως τῶν ἀλλοδαπῶν ὑπάρχει καὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, ἐπὶ πλείον, ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς κατέχη ἀκί-

νητα ἐν Ὁλλανδία ὀφείλει νὰ παραχωρήσῃ ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τούτων ἐνυπόθηκον ἐγγύησιν.

Γερμανία. — Ὁ νέος κῶδιξ τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας (10 Ἰανουαρίου 1877) περιλαμβάνει ἐπίσης τὴν ἐγγύησιν τῶν ἀλλοδαπῶν, ἂν καὶ κανονίζῃ ταύτην ἡπιώτερον ἡμῶν, ἀπαλλάττουσα λ.χ. τὸν ἐφωδιασμένον διὰ τίτλου ἐκτελεστοῦ ἀλλοδαπὸν.

Ἑλβετία. — Ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἐλβετικῶν ἐπαρχιῶν ἡ ἐγγύησις τῶν ἀλλοδαπῶν εἶναι ἀπαιτητέα· ἡ συνθήκη ὅμως τῆς 15 Ἰουνίου 1869 ἀπαλλάσσει τοὺς Γάλλους ἐπ' ἀμοιβαιότητι.

Νομοθεσίαι, αἵτινες κατ' ἀρχὴν ἀποκροῦσιν τὴν ἐγγύησιν τῶν ἀλλοδαπῶν. — Ἀγγλία, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. — Ἐν ταῖς δύο ταύταις χώραις ἡ ἐγγύησις αὕτη ὀφείλεται ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐνάγοντος, μόνον ἐν περιπτώσει καθ' ἣν οὔτε κατοικίαν οὔτε διαμονὴν ἔχει ἐν τῇ χώρᾳ.

Πολωνία. — Ὁ ἀλλοδαπὸς ὑπόκειται εἰς ἐγγύησιν, μόνον ἐὰν δὲν ἔχῃ βιομηχανικὸν κατὰστημα ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἰταλία. — Ἡ Ἰταλία, ἐλευθεριωτέρα πάσης ἄλλης χώρας ἐπὶ διεθνῶν ζητημάτων, ἀφομοιοῖ ἐντελῶς τοῖς ἡμεδαποῖς τοὺς ἀλλοδαπούς, οὐδέποτε δὲ ὑποβάλλει αὐτοὺς εἰς τὴν ἐγγύησιν τῶν ἀλλοδαπῶν.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀλλοδαπὸς ἐνάγων κατ' ἀλλοδαποῦ ἐναγομένο

Ἰταλία. — Οἱ ἀλλοδαποὶ ἀφομοιοῦνται ἐν ἰταλίας τοῖς ἡμεδαποῖς, καὶ δύνανται νὰ παρίστανται ἐνώπιον τῶν ἰταλικῶν δικαστηρίων, ἀρκεῖ μόνον νὰ διαμένωσιν ἐν Ἰταλίᾳ· ἐπίσης ἐν ἣ περιπτώσει ἡ ἐνοχὴ συνήφθη ἢ μέλλει νὰ ἐκτελεσθῇ αὐτῇ.

Βέλγιον. — Ἀνάλογόν τι σύστημα ἐφηρμοσθῇ ἐν Βελγίῳ διὰ τοῦ νόμου τῆς 5 Μαρτίου 1877.

Ἀγγλία καὶ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι. — Οὗτοι οἱ δύο νόμοι ἐν ταῖς δύο ταύταις χώραις κανονίζουσι τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τοὺς ἀλλοδαπούς· ἡ δὲ νομολογία ἀναγνωρίζει τὴν ἀρμοδιότητα ταύτην ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς κατοικίας ἢ τῆς διαμονῆς, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ.

Γερμανία, Αὐστρία. — Αἱ νομοθεσίαι τῶν χωρῶν τούτων ἐφαρμόζουσι γενικῶς σχεδὸν τὴν ἀλλοδαπῶ ὡς τῇ ἡμεδαπῇ τὸν κανόνα *actor sequitur forum rei*· ὅπως ὅμως ὁ κανὼν οὗτος ἀπὸ τῆς ἐξαιρέσεως τῆς ἀρμοδιότητος τοῖς γερμανικοῖς ἢ αὐστριακοῖς δικαστηρίοις, δέον ὁ ἀλλοδαπὸς νὰ ἔχη κατοικίαν ἢ τοῦλάχιστον διαμονὴν ἐν τῇ χώρᾳ, καὶ ὅτι ὁ *reus* δὲν δύναται νὰ ἔχη *forum* ἢ ὑπ' αὐτὸν τὸν ὅρον.

Ῥωσία, Ἑλβετία, Ἰσπανία. — Ἡ Ῥωσία διὰ συμβάσεως τοῦ 1787, ἡ Ἑλβετία δι' ὁμοίαν τῆς 15 Ἰουνίου 1869 καὶ ἡ Ἰσπανία ἐπίσης δι

συμβάσεως τῆς 7 Ἰανουαρίου 1862 παρεχώρησαν τοῖς Γάλλοις τὸ δικαίωμα τοῦ παρίστασθαι ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ὡς οἱ ἡμεδαποὶ αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΑΡΒΑΡΙΑΣ

Οἱ κανόνες, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δικαστικὴν ἀρμοδιότητα τῶν ἀλλοδαπῶν ἐν ταῖς χώραις τῆς ἄκρας Ἀνατολῆς, καθιερώθησαν διὰ συνθηκῶν συναφθεισῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ αἵωνος τούτου. Οἱ δὲ κανόνες οἱ ἀκολουθοῦμενοι ἐν ταῖς χώραις ταῖς ὑποκειμέναις τῇ πραγματικῇ ἢ ὀνομαστικῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Πιστῶν ἀπορρέουσιν ἐκ τῶν προσομολογήσεων, αἵτινες ἀποτελοῦσι πράξεις φιλοφρονητικὰς τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης θεωρουμένας οὐχ' ἥττον ὑποχρεωτικὰς. Ἡ πρώτη ἡμερολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1535, ἡ δὲ τελευταία ἀπὸ τοῦ 1740. Κατηργήθησαν δὲ ἐν μὲν τῇ Ἀλγερίᾳ ἀπὸ τῆς γαλλικῆς κατακτήσεως ἐν δὲ τῇ Τύνιδι διὰ τοῦ νόμου τῆς 27 Μαρτίου 1883, ἐν δὲ τῇ Αἰγύπτῳ ἀντικατεστάθησαν πρό τινων ἐτῶν δι' εἰδικοῦ συστήματος. Διατηροῦνται ὅμως ἐτι ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς λιμέσι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐν τῇ Ἀντιβασιλείᾳ τῆς Τριπόλεως.

Θέλουμεν ὅθεν ἐξετάσει διαδοχικῶς τοὺς κανόνας περὶ δικαστικῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἀλλοδαπῶν.

1^α· Ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς λιμέσι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐν τῇ Ἀντιβασιλείᾳ τῆς Τριπόλεως.

2^{ον} Ἐν Αἰγύπτῳ.

3^{ον} Ἐν τῇ ἁκρᾷ Ἀνατολῇ, ἥτοι ἐν Περσίᾳ, ἐν Ἰνδίαῖς, ἐν Κίνᾳ καὶ ἐν Ἰαπωνίᾳ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Ἐμπορικοὶ λιμένες τῆς Ἀνατολῆς καὶ Ἀντιβασιλεία τῆς Τριπόλεως.

Αἱ προσομολογήσεις ἐφαρμοζόμεναι ἔτι ἐν τοῖς ἔμπορικοῖς λιμέσι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐν τῇ Ἀντιβασιλείᾳ τῆς Τριπόλεως κανονίζουσι τὴν κατὰ στασιν τῶν ἀλλοδαπῶν.

1^{ον} Ἐπὶ ποινικῶν ἀγωγῶν.

2^{ον} Ἐπὶ ἀστικῶν ἀφωρῶσων πραγματικὰ ἀκίνητα δικαιώματα.

3^{ον} Ἐπὶ ἀστικῶν ἀφωρῶσων προσωπικὰ ἢ κίνητα δικαιώματα.

4^{ον} Ἐπὶ ἔμπορικῶν.

Οἱ ἐπὶ ἔμπορικῶν ἀγωγῶν κανόνες ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἀστικῶν προσωπικῶν ἢ κινήτων ἀγωγῶν.

§ 1. — ΠΟΙΝΙΚΑΙ ΑΓΩΓΑΙ

Αἱ ποινικαὶ δίκαι συνεπάγονται ἀφ' ἑνὸς μὲν κανόνας τῆς κυρίως ἀρμοδιότητος, καὶ ἀφ' ἑτέρου κανόνας δικονομικοῦς.

Ἀρμοδιότης. — Ἡ ἀρμοδιότης δὲν εἶναι αὐτὴ ὅταν τὸ ἐγκλήμα διεπράχθη παρὰ Γάλλου κατὰ Γάλλου, ὥς ὅταν διεπράχθη παρὰ Γάλλου κατ' ἰθαγενοῦς ἢ ἀλλοδαποῦ.

A. — Ἐγκλήματα διαπραχθέντα ὑπὸ

Γάλλου κατὰ Γάλλου. — Ὁ Πρόξενος εἶναι ὁ μόνος ἀρμόδιος.

Β. — Ἐγκλήματα διαπραχθέντα ὑπὸ Γάλλου κατ' ἰθαγενοῦς ἢ ἀλλοδαποῦ. — Κατὰ τὸν νόμον τὰ ἰθαγενῇ δικαστήριά εἰσιν ἀρμόδια ὑπὸ τὸν ὅρον ἵνα ὁ Γάλλος Πρόξενος ἢ κατὰ τὰς περιστάσεις, ὁ ἀλλοδαπὸς Πρόξενος ἢ Πρεσβευτὴς παρευρίσκωνται κατὰ τὴν δίκην.

Πράγματι ὁμῶς προσφεύγουσι πρὸς τὸν Πρόξενον.

Δικονομία. — Ὡς πρὸς τὰ κακουργήματα, οἱ Πρόξενοι ἔχουσιν ἀνακριτικὴν ἐξουσίαν. Ὡς πρὸς τὰ πλημелλήματα καὶ πταίσματα δικάζουσι τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐκδίδουσι τὴν ἀπόφασιν.

Αἱ προξενικαὶ ἀποφάσεις ἐφεσιβάλλονται ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου τοῦ Αἵξ, ὑπόκεινται δὲ καὶ εἰς ἀναίρεσιν.

§ 2. — ΑΓΩΓΑΙ ΑΦΟΡΩΣΑΙ ΑΣΤΙΚΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Κατ' ἀρχήν, τὰ ἰθαγενῇ δικαστήριά εἰσιν ἀρμόδια, ἢ δικαιοδοσία των ὁμῶς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀντικατεστάθη ὑπὸ τῆς τῶν Προξένων.

§ 3. — ΑΓΩΓΑΙ ΑΦΟΡΩΣΑΙ ΑΣΤΙΚΑ ΚΙΝΗΤΑ ἢ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ.

Οἱ περὶ ἀρμοδιότητος κανόνες μεταβάλλονται κατὰ τὰς περιστάσεις ὡς ὅταν πρόκειται περὶ διαφορῶν μεταξὺ Γάλλων, μεταξὺ Γάλλων καὶ ἰθαγενῶν, ἢ μεταξὺ Γάλλων καὶ ἀλλοδαπῶν μὴ ἰθαγενῶν.

Διαφορὰ μεταξὺ Γάλλων. — Οἱ ἡμέτεροι Πρόξενοι ἢ Πρεσβευταὶ εἰσὶν ἀποκλειστικῶς ἀρμοδίιοι ἐν ἀνάγκῃ πρόστιμόν τι δύναται νὰ ἐπιβληθῇ. (Προσομολόγησις τοῦ 1778).

Διαφορὰ μεταξὺ Γάλλων καὶ ἰθαγενῶν. — Κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τῆς προσομολογήσεως τοῦ 1740, τὰ ἰθαγενῆ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια διερμηνεῖς ὅμως μόνον εἶναι ἀνάγκη νὰ παρῇ καταδικασταὶ (1). Ἐν τῇ πρακτικῇ καταφεύγουσι πρὸς δικαστήριον μικτὸν συγκεείμενον ἐκ Γάλλων καὶ ἰθαγενῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν ὁθωμανοῦ ὑπαλλήλου.

Διαφορὰ μεταξὺ Γάλλων καὶ ἀλλοδαπῶν καὶ μὴ ἰθαγενῶν. — Ἡ προσομολόγησις τοῦ 1778 ἐπιτρέπει τοῖς Γάλλοις ἐν περιπτώσει διαφοράς αὐτῶν μεθ' ἑτέρων ἀλλοδαπῶν νὰ προσφύγωσι εἴτε πρὸς τὰ ἰθαγενῆ δικαστήρια εἴτε πρὸς τοὺς Πρόξενους ἢ Πρεσβευτάς. Ἐν τῇ πρακτικῇ καταφεύγουσιν εἰς μικτὰς ἐπιτροπὰς, περὶ ὧν ἡ νομολογία κηρύσσει ὅτι ἡ δικαιοδοσία αὐτῶν δὲν εἶναι ὑποχρεωτική.

Αἱ μικταὶ αὗται ἐπιτροπαὶ συνέστησαν διὰ Συμβάσεως συνομολογηθείσης τῷ 1820 ἐν Κωνσταντινουπόλει μεταξὺ τῶν Πρεσβευτῶν Γαλλίας, Αὐστρίας, Ῥωσσίας καὶ Ἀγγλίας, δυνάμει τῆς ὁποίας αἱ μικταὶ ἐπιτροπαὶ δεόν νὰ σύγκειται.

(1) Ἡ διάταξις αὕτη ἐν τῇ πρακτικῇ σχεδὸν δὲν ἐφαρμόζεται.

ται ἐκ δύο δικαστῶν, ὧν ὁ εἰς διορίζεται ὑπὸ τῆς Πρεσβείας τοῦ ἐνάγοντος, ὁ δ' ἕτερος ὑπὸ τῆς τοῦ ἐναγομένου.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Αἴγυπτος.

Ἐν Αἰγύπτῳ ἰδίως ἀνεπτύχθη ἡ προξενικὴ δικαιοδοσία μέχρι δὲ τοῦ 1875 ὁ ἐφαρμοζόμενος κανὼν ἀπένειμεν ἀρμοδιότητα τῷ γάλλῳ Προξένῳ ὁπόταν εἰς τῶν ὁμοεθνῶν ἡμῶν ἦτο διάδικος.

Ἡ Συνθήκη τῆς 10 Νοεμβρίου 1875, ἐν ἐνεργείᾳ ἀπὸ τῆς 1 Φεβρουαρίου 1876, μετέβαλε καθ' ὁλοκληρίαν τὴν διοργάνωσιν τῆς διεθνοῦς δικαιοσύνης ἐν Αἰγύπτῳ, οὐδεμίᾳ δὲ καινοτομίᾳ ἐγένετο ἐπὶ τῆς πραγματικῆς προστασίας, ἥτις ἐνασκεῖται κατὰ τὸ παρὸν ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἣν δὲν ἐκανόνισαν εἰσέτι εὐρωπαϊκαὶ Συμβάσεις. Ἡ διοργάνωσις τοῦ 1875 περιλαμβάνει συγχρόνως τὴν τε ποινικὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν ἀστικὴν καὶ ἐμπορικὴν δι' ἀμφοτέρας δὲ ταύτας ἡ τῶν Προξένων ἀρμοδιότης δὲν ἐξέλιπεν ἐντελῶς, ἀλλ' ἀναγνωρίζεται ἐν τισι περιστάσεσιν, ὥς θέλομεν προσδιορίσει.

§ 1. — ΠΟΙΝΙΚΑΙ ΑΓΩΓΑΙ

Διοργάνωσις. — Τρεῖς ποινικαὶ δικαιοδοσίαι καὶ μίᾳ ἀνακριτικῇ συνέστησαν. Αὗται δ' εἰσὶ:
1^α ἐν πταισματοδικεῖον, συγκαίμενον ἐξ ἐνὸς δικαστοῦ, ὅστις εἶναι ἐν τῶν ἀλλοδαπῶν μελῶν τοῦ

πολιτικοῦ δικαστηρίου, 2^ο ἐν πλημμελειοδικεῖον συγκείμενον ἐκ τριῶν δικαστῶν, ἐξ ὧν δύο ἄλλοδαποί, καὶ τεσσάρων παρέδρων, 3^ο ἐν κακουργοδικεῖον συγκείμενον ἐκ τριῶν δικαστῶν καὶ δύο δέκα ἐνόρκων, ἀπάντων ἄλλοδαπῶν.

Ἡ ἀνακριτικὴ δικαιοδοσία σύγκειται ἐξ ἐνὸς Δικαστικοῦ Συμβουλίου ἢ παραπεμπτικοῦ καὶ ταρτιζομένου ὡς τὸ πλημμελειοδικεῖον.

Ἀρμοδιότης.—Τὸ πταισματοδικεῖον ἀποφασίζει ἐπὶ πάντων τῶν πταισμάτων.

Τὸ δικαστήριον τῶν πλημμελειοδικῶν ὡς καὶ τὸ κακουργοδικεῖον δικάζουσι·

1^ο Κακουργήματα ἢ πλημμελήματα κατὰ δικαστῶν ἢ δικαστικῶν προσώπων ἐν τῇ ἐκτελέσει ἢ χάριν τῆς ἐκτελέσεως τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

2^ο Κακουργήματα ἢ πλημμελήματα προσεπτόμενα τοῖς δικασταῖς ἢ δικαστικοῖς προσώποις, οἵτινες κατεχράσθησαν τῶν καθηκόντων τῶν.

3^ο Κακουργήματα ἢ πλημμελήματα διαπραχθέντα ἁμέσως κατὰ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων.

Ἐκτὸς τῶν περιπτώσεων τούτων ἡ ἀρχαία ἀρμοδιότης τῶν προξένων ὑφίσταται.

§ 2. — ΑΣΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ ΑΓΩΓΑΙ.

Διοργάνωσις.—Ἡ συνθήκη τοῦ 1875 ἐγκάτεστησε τρία μικτὰ δικαστήρια καὶ ἐν Ἐφετεῖον ἐδρεῦον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Τὰ μικτὰ δικαστήρια σύγκεινται ἐξ ἐπτὰ δικα-

στῶν, ἐξ ὧν τέσσαρες ἀλλοδαποὶ καὶ τρεῖς ἰθαγενεῖς, εἰς οὓς προστίθεται ἐπὶ ἐμπορικῶν ἀγωγῶν εἰς ἀλλοδαπὸς ἔμπορος καὶ εἰς ἰθαγενής.

Τὸ Ἐφετεῖον σύγκειται ἐξ ἑνδεκα δικαστῶν, ἐξ ὧν ἐπτὰ μόνον ἀλλοδαποὶ ἀνήκοντες ἕκαστος εἰς ἓν τῶν κατωτέρω ἐθνῶν· Γαλλία, Ἀγγλία, Γερμανία, Αὐστρία, Ῥωσσία, Ἰταλία, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι (1). Οἱ δικασταὶ οὗτοι διορίζονται ὑπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ὑποδεικνύει μεταξύ τούτων τὸν Πρόεδρον καὶ Ἀντιπρόεδρον. Ὁ Πρόεδρος ἀναγκαίως δεόν νὰ ᾖ ἀλλοδαπός.

Ἡ Εἰσαγγελία σύγκειται ἐξ ἑνὸς Εἰσαγγελέως καὶ Ἀντεισαγγελέων.

Ἀπαντες οἱ δικασταὶ τῶν τε Δικαστηρίων καὶ τοῦ Ἐφετείου ἀπολαύουσι τῶν προνομίων τῆς ἰσοβιότητος.

Ἀρμοδιότης. — Τὰ οὕτω συγκεκροτημένα δικαστήρια δικάζουσι·

1^{ον} Δίκας μεταξύ ἀλλοδαπῶν καὶ ἰθαγενῶν.

2^{ον} Δίκας μεταξύ ἀλλοδαπῶν διαφόρων ἐθνότητων.

3^{ον} Περὶ πραγματικῶν ἀκινήτων ἀγωγῶν, οἷα ἄν ποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἐθνότης τῶν διαδίκων.

Τὰ δικαστήρια ταῦτα ἐφαρμόζουσι πρὸς ἐκδί-

(1) Ἐν τῷ Ἐφετεῖῳ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡ Ἑλλὰς ἀντιπροσωπεύεται παρ' ἑνὸς δικαστοῦ τοῦ κ. Μ. Ἀντωνιάδου διορισθέντος παρὰ τὴν σύμβασιν, ἐνεκεν τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ ἰκανότητος.

Σ. Μ.

κασιν τῶν ὑποθέσεων Κώδικα ἐκπεπονημένον ἐπὶ τῶν ἡμετέρων κωδίκων.

Ὡς πρὸς ἀπάσας τὰς διαφορὰς τὰς μεταξὺ αὐτῶν τῆς αὐτῆς ἐθγότητος (περὶ καταστάσεως, γάμου, διαδοχῆς κτλ.) οἱ Προξένοι τῶν διαφορῶν ἐθνῶν εἰσιν ἀποκλειστικῶς ἀρμόδιοι.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀκρά Ἀνατολή.

Κίνα.— Ἡ συνθήκη τῆς 24 Σεπτεμβρίου 1844 ἤνοιξε τοῖς Γάλλοις πέντε λιμένας τῆς Κίνας μετὰ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐγκαθιδρύσεως ἐν αὐτοῖς Προξένων, δικαζόντων ἐντὸς ὁρίων τινῶν διαφορῶν μεταξὺ Γάλλων καὶ Σινῶν.

Αἱ ἀναφυόμεναι δίκαι φέρονται πρὸς συμβιβασμὸν ἐνώπιον τοῦ Προξένου· ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ ἀρμόδιον εἶναι μικτόν τι δικαστήριον συνιστάμενον διὰ τὴν περίστασιν, ἐν ᾧ λαμβάνουσι μέρος Σῖναι δικασταί.

Ἐπὶ ποινικῶν ὑποθέσεων ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχὴ τῆς προσωπικότητος· ἐπομένως δικαστικὴ ἀρμοδιότης ἀναγνωρίζεται τῇ χώρᾳ τοῦ ἐγκληματῆσαντος.

Ἐφεσις προξενικῶν ἀποφάσεων δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἐπὶ ὑποθέσεων μὴ ὑπερβαίνουσιν τὰ 3000 φρ. Ἀρχικῶς ἡ ἐφεσις ἐγίγνετο ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου τῆς Pondichéry, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ιδρύσεως Ἐφετείου ἐν Σαϊγγὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ἐκκαλοῦνται αἱ ἀποφάσεις.

Οἱ ὡς εἴρηται κανόνες καθιερώθησαν ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 8 Ἰουλίου 1852, ὅστις ἐν τῷ 1 αὐτοῦ ἀρθρῷ ἀναφέρεται εἰς τὸ Διάταγμα τοῦ Ἰουνίου 1778, καὶ ἐν τῷ 8 αὐτοῦ ἀρθρῷ εἰς τὸν νόμον τῆς 28 Μαΐου 1836. Τό τε Διάταγμα καὶ ὁ νόμος σχετίζονται ὡς πρὸς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων ἐν τοῖς ἐμπορικῶς λιμέσι τῆς Ἀνατολῆς καὶ Βαρβαρίας.

Κράτη τοῦ Ἰμάμου τῆς Μασκάτης.— Νόμος τῆς αὐτῆς ἡμερολογίας (8 Ἰουλίου 1852) ἐκάθισεν ἐπίσης τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Προξένων ἐν τοῖς Κράτεσι τοῦ Ἰμάμου τῆς Μασκάτης, καὶ ἐπεκύρωσε τοὺς κανόνες τοὺς καθιερωθέντας ὑπὸ τῆς Συνθήκης τῆς 19 Νοεμβρίου 1844.

Κατὰ τὸν νόμον καὶ τὴν Συνθήκην ταύτην ὁ Προξένος εἶναι ἀρμόδιος δι' ἀπάσας τὰς μεταξὺ Γάλλων διαφορὰς.

Ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ Γάλλων καὶ ἰθαγενῶν διαφορὰς ἀρμοδιότητα ἔχουσιν ὅτε μὲν ὁ Προξένος, ὅτε δὲ τὸ ἰθαγενὲς δικαστήριον κατὰ τὰς περιστάσεις, εἰς δὲ δὴν ὁ ἐνάγων ἦναι Γάλλος ἢ ἰθαγενής.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς μεταξὺ Γάλλων καὶ ἀλλοδαπῶν μὴ ἰθαγενῶν διαφορὰς τὰ ἰθαγενῆ δικαστήρια εἰσιν ἀναρμόδια.

Ἐφεσις τῶν προξενικῶν ἀποφάσεων εἶναι δεκτὴ ἐπὶ ποσοῦ ἀνωτέρου τῶν 1500 φρ. ἐκκαλοῦνται δὲ αὐταὶ ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου τῆς Ἐνώσεως.

Περσία. — Ἡ Γαλλία συνωμολόγησε μετὰ τῆς Περσίας Συνθήκας παρεμφερεῖς ταῖς μετὰ τοῦ Ἰμάμου τῆς Μασκάτης συναφθείσαις τῷ 1844, ὧν οἱ περὶ ἀρμοδιότητος κανόνες εἰσὶν οἱ αὐτοί.
Ἐφετεῖον ὠρίσθη τὸ τῆς Σαϊγκόν.

Σιὰμ. — Ἡ Γαλλία συνωμολόγησε τὴν 15 Αὐγούστου 1876 μετὰ τοῦ Βασιλέως τοῦ Σιὰμ Συνθήκην ὁμοίαν τῇ μετὰ τῆς Κίνας συναφθείσῃ τῷ 1844. Αἱ ἐφέσεις φέρονται ἐνώπιον τοῦ Ἐφετερίου τῆς Σαϊγκόν.

Ἰαπωνία. — Συνθήκη ἀνάλογος ἐπίσης τῆς μετὰ τῆς Κίνας συνωμολογήθη τὴν 9 Ὀκτωβρίου 1859 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἰαπωνίας· αἱ δὲ ἐφέσεις φέρονται ὡσαύτως ἐνώπιον τοῦ Ἐφετερίου τῆς Σαϊγκόν.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΓΚΡΟΥΣΙΣ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ

Διαίρεσις. — Θέλομεν προσπαθήσει ν' ἀποδείξωμεν ὅτι αἱ συγκρούσεις τῶν ἀστικῶν νόμων κανονίζονται συμφώνως τῇ γενικῇ θεωρίᾳ καὶ τῇ θεμελιώδει διακρίσει, ἥς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀστικοῦ ἡμῶν κώδικος τίθησι, καὶ ἥς ἐξητάσαμεν ἥδη ὑπὸ ἱστορικὴν ἑποψίν. Ἡ διάκρισις αὕτη εἶναι ἡ τῶν πραγματικῶν ἢ τοπικῶν νόμων ἐφαρμοστέων ἐπὶ πραγμάτων, καὶ ἡ τῶν προσωπικῶν νόμων ἐπὶ προσώπων, ἥτοι πραγματικοὶ ἐφαρμοστέων ἐπὶ προσώπων, ἥτοι πραγματικοὶ καὶ προσωπικοὶ θεσμοί. Θέλομεν ἐξετάσει τὰς δύο ταύτας κατηγορίας τῶν νόμων ἐν πρώτοις ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, δικαιολογοῦντες, ἐπεξηγοῦντες, γενικεύοντες τοὺς ἐπὶ τῆς διακρίσεως ταύτης στηριζομένους κανόνας, κατατάσσοντες τὰς περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς ἐκάστου τῶν θεσμῶν τούτων, καὶ διαγράφοντες τὰ ὅρια τῆς ἐπεκτάσεως αὐτῶν· ἀκολουθῶς θέλομεν ἐξετάσει αὐτοὺς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων, ἅτινα ἐκανόνισεν ὁ ἀστικὸς ἡμῶν κώδιξ, ὡς λ.χ. ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς καταδίκης προερχομένων ἀνικανότητων, ἐπὶ τοῦ γάμου καὶ διαζυγίου, τῆς πατρότητος καὶ υἱοθεσίας, τῆς πατρικῆς ἐξουσίας καὶ νομίμου ἐπικαρπίας, τῆς ἐπιτροπείας, τῶν κληρονομιῶν, τῶν συμβάσεων καὶ ἐνοχῶν, ἰδίως δὲ

τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου καὶ τῶν ὑποθηκῶν, καὶ τέλος τῆς παραγραφῆς. Ἐντεῦθεν πηγάζουσι δύο Τίτλοι, ὁ μὲν σχετικὸς πρὸς τοὺς γενικοὺς κανόνας, ὁ δὲ πρὸς τὰς εἰδικὰς ἐφαρμογὰς τῶν κανόνων τούτων.

Παρὰ ταῖς δύο ταύταις κατηγορίαις τῶν νόμων, καθ' ἃς σύγκρουσις δύναται νὰ προκύψῃ μεταξὺ τοῦ ἐθνικοῦ καὶ ἀλλοδαποῦ νόμου, ὑπάρχουσι τρία ἕτερα εἶδη νόμων ὑπαγόμενα εἰς ἰδιαιτέρους κανόνας. Ταῦτα δ' εἰσὶν· 1^{ος} νόμοι ἀφορῶντες τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἀστυνومیαν (1)· 2^{ος} νόμοι ἀναγόμενοι εἰς τὸν τύπον τῶν πράξεων· 3^{ος} νόμοι ἀφορῶντες τὸ δεδικασμένον καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων.

Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτουσι τρεῖς νέοι Τίτλοι συμπληροῦντες τὴν μελέτην ἡμῶν ἐπὶ τῶν συγκρούσεων τῶν νομοθεσιῶν.

ΠΡΩΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Πραγματικοὶ καὶ προσωπικοὶ νόμοι.

Λογικὴ βάσις τῆς λύσεως τῶν συγκρούσεων τῶν νόμων.— Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς διακρίσεως τῶν πραγματικῶν ἀπὸ τῶν προσωπικῶν νόμων, ἥτις καθ' ἡμᾶς εἶναι ἡ σταθερὰ καὶ μόνιμος βάσις τῆς λύσεως ἀπασῶν τῶν δυνατῶν συγκρούσεων μεταξὺ τῶν νομοθεσιῶν

(1) Διὰ τῶν λέξεων τούτων δὲν ἐννοοῦμεν τοὺς ποινικοὺς νόμους, οὓς δὲν συμπεριλαμβάνομεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μελέτῃ.

τῶν διαφόρων χωρῶν, γενικόν τι ζήτημα γεν-
 νᾶται· εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ, ὡς προτεί-
 νομεν, λογικὴ τις λύσις ἐπὶ τῶν συγκρούσεων
 τούτων, ἢ ἐξ ἐναντίας ἕκαστον ἔθνος δέον νὰ ἐμ-
 μένη εἰς τὴν ὑπάρχουσαν κατάστασιν τῶν πραγ-
 μάτων προσπαθοῦν ὅπως ὅπως ἐπιτύχη παρὰ τῶν
 ἀλλοδαπῶν ἐθνῶν παραχωρήσεις συμφώνους τοῖς
 ἰδίους αὐτοῦ κανόσι; — Ἡ δευτέρα τῶν θεωριῶν
 τούτων οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ ἀρχαία θεωρία τῆς
comitas, ἣν ἐπρέσβευεν ἡ Ὁλλανδικὴ σχολὴ τοῦ
 18 αἰῶνος.

Θεωρία τῆς *comitas*. — Ἴδου εἰς τὴ συνίστα-
 ται ἡ θεωρία αὕτη, ἥτις μέχρι τῶν τελευταίων
 τούτων ἐτῶν ἐδιδάσκετο γενικῶς.

Ἐκαστον ἔθνος εἶναι ἐλεύθερον νὰ μὴ λαμ-
 βάνῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἀλλοδαποὺς νόμους, ὥστε τὰ
 δικαστήρια αὐτοῦ νὰ ἐφαρμόζωσι μόνον τοὺς
 ἰδίους νόμους καὶ τὰνάπαλιν, ἔθνος τι δὲν δύνα-
 ται ν' ἀπαιτήσῃ, ὅπως οἱ νόμοι αὐτοῦ ἐφαρμοσθῶ-
 σιν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν ἑτέρου Κράτους. Ἡ ἐνέργεια
 ὅθεν ἀλλοδαποῦ νόμου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔθνους
 τινὸς ἐξαρτᾶται ἀπολύτως ἐκ τῆς καλῆς θελή-
 σεως τοῦ ἔθνους τούτου· ἐπομένως οὐδόλως
 ἐφαρμόζεται ὑποχρεωτικῶς, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκ φιλο-
 φρονήσεως *ex comitato* ἢ *ob reciproquam utilitatem*.
 Ἡ σπουδὴ ὅθεν τοῦ διεθνοῦς ἰδιωτικοῦ δικαίου
 ἔγκειται ἐν τῇ ἀναζητήσει τῶν καθιερωθέντων
 κανόνων ὑπὸ τῆς χρήσεως τῶν ἐθίμων, καὶ τῆς νο-

μολογίας, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τῶν θεωρητικῶν ἀρχῶν.

Ἀναίρεσις τῆς θεωρίας ταύτης. — Θεωροῦμεν τὴν θεωρίαν ταύτην ἐλλειπῇ, καθότι, στηρίζουσα ἀναγκαίως τὸ διεθνὲς δίκαιον ἐπὶ ἀρχαίων ἰδεῶν, ἀποδεικνύει ὅτι οὐδεμίαν ἐπιδέχεται πρόοδον· ἀφ' ἑτέρου τὸ κριτήριον τῆς θεωρίας ταύτης μόνον ἀβεβαιότητα καὶ σύγχυσις θέλει ἐπιφέρει, διότι ποῖον πραγματικῶς θέλει εἶσθαι τὸ ὅριον τῆς φιλοφροσύνης; πῶς θέλει προσδιορισθῇ ἡ ὠφέλεια αὐτῆς;

Καθ' ἡμᾶς τὸ Κράτος ἔχει ἀποστολὴν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐντελεστέραν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀτόμου· ἔχει ὅθεν καθῆκον συντελοῦν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην νὰ εὐκολύνῃ τὰς μεταξὺ ἡμεδαπῶν καὶ ἀλλοδαπῶν σχέσεις. Τὸ δίκαιον ἐπιβάλλεται τοῖς ἔθνεσιν ὡς καὶ τοῖς ἀτόμοις.

Θεωρία τῶν θεσμῶν. — Παραδεχόμεθα ὅθεν τὴν ὑπαρξίν γενικῆς θεωρίας διδούσης ἡμῖν τὴν κλειδὰ τῶν δυσχερειῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ἡ θεωρία αὕτη πηγάζει ἐκ τῆς τῶν πραγματικῶν ἢ προσωπικῶν θεσμῶν ἐπινοηθεῖσα κατὰ τὸν μεσαιῶνα· ταύτην δὲ οἱ συντάκται τοῦ ἀστικοῦ κώδικος εἶχον ὑπ' ὄψιν συντάσσοντες τὸ 3^{ον} αὐτοῦ ἀρθρον, οὗτινος τὴν ἱστορίαν ἐξεθέσαμεν ἐν τῷ πρώτῳ ἡμῶν μέρει. Ἡ θεωρία αὕτη διαιρεῖ τοὺς νόμους εἰς δύο κατηγορίας, εἰς πραγματικούς ἢ τοπικούς ἀφ' ἑνός, καὶ προσωπικούς ἀφ' ἑτέρου.

Ἐμμέφθησαν τὸ σύστημα τοῦτο ὡς ἡμαρτη-
 μένον διὰ τὸ αὐθαίρετον καὶ ἀνακριβὲς αὐτοῦ.
 Κατὰ τὴν γνώμην συγγραφέων τινῶν αἱ δυσχέ-
 ρειαι ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν, τὸ ἀδύνατον τοῦ νὰ
 συμπεριληφθῶσιν ἅπαντες οἱ νόμοι ἐν ταῖς δύο
 ταύταις κατηγορίαις, πρὸ πάντων δὲ τὸ ἐσφαλ-
 μένον τῆς βάσεως αὐτῆς εἰσὶν ἀρκοῦντες λόγοι
 πρὸς ἀπόρριψιν τῆς θεωρίας τῶν θεσμῶν. Ἡ βά-
 σις πραγματικῶς αὐτῆς εἶναι ὅτι ἅπαντες οἱ νό-
 μοι ἦσαν κατ' ἀρχὴν τοπικοί, καὶ ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη
 μετεβλήθη μόνον διὰ μετριάσμων, οὗς ἡ δικαιο-
 σύνη καὶ ἡ ἰσότης ὑπνγόρευον.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην οὐδόλως ἀπασχο-
 λοῦσιν ἡμᾶς δυσχέρειαι περὶ τὴν κατάταξιν· ἀρ-
 κεῖ μόνον νὰ θέσωμεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ κατηγορίᾳ τοὺς
 νόμους τοὺς ἀφορῶντας τὸν τύπον τῆς πράξεως,
 καὶ τοὺς ἀφορῶντας τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀποφά-
 σεων, οἵτινές εἰσι πραγματικῶς *sui generis*.

Τὴν τελευταίαν μόνον τῶν ἐπικρίσεων, ἃς δια-
 τυποῦσιν οἱ ἐναντιοφρονοῦντες, εὐρίσκομεν ἐντε-
 λῶς βάσιμον· δὲν εἶναι ὁμῶς ἱκανή, ὅπως πείσῃ
 ἡμᾶς νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν θεωρίαν τῶν θε-
 σμῶν. Παραδεχόμεθα ὅτι ἡ βάση τῆς θεωρίας
 τῶν θεσμῶν, ὡς ἀντελήφθησαν αὐτῆς οἱ γλωσσο-
 γράφοι τοῦ 14 αἰῶνος, εἶναι ἀπαράδεκτος· εἶναι
 μάλιστα πλάνη ὅτι οἱ νόμοι εἰσὶ κατ' ἀρχὴν το-
 πικοί, ἐξ ἐναντίας εἰσὶ φύσει προσωπικοί, καθότι
 τὰ πράγματα ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν προσώπων, ὁ δὲ

νόμος ἀσχολεῖται περὶ αὐτὰ μόνον ἕνεκεν τῶν μετὰ τῶν προσώπων σχέσεών των, ἐπομένως, ἐκ τὸς εἰς πρόκειται περὶ ἰδιαίτερου συμφέροντος τοῦ Κράτους, ὁ προσωπικὸς χαρακτήρ δέον νὰ ὑπερισχύῃ. Παραδεχόμενοι μετὰ τοῦ κώδικος τὴν θεωρίαν τῶν θεσμῶν, ὅπως ἔχωμεν λογικὴν βάσιν πρὸς λύσιν τῶν συγκρούσεων, ἀνατρέπομεν οὖν πρὸς τὴν ἀρχὴν ὅτι οἱ νόμοι ἅπαντές εἰσι τοπικοὶ διότι καθ' ἡμᾶς ὑπάρχουσι πραγματικοὶ καὶ προσωπικοὶ θεσμοί, ὧν οἱ τελευταῖοι εἰσιν ὁ κανὼν, οἱ δ' ἕτεροι ἢ ἐξαίρεσις.

Ὅπως καθορίσωμεν ἐν γένει τὴν ἑκτασιν τῶν δύο τούτων εἰδῶν τῶν θεσμῶν ἢ τῶν δύο τούτων θεσμῶν, λαμβανομένης τῆς λέξεως ὑπὸ τῆς ἔννοιαν τῆς ὁλότητος τῶν νόμων, λέγομεν ὅτι προσωπικοὶ μὲν νόμοι εἰσιν οἱ ἐφαρμοζόμενοι πρὸς τὸν προσώπῳ ἐν οἴῳδήποτε καὶ ἂν ᾗ τόπῳ, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ διαμονῆς, πραγματικοὶ δ' εἰσιν οἱ ἐφαρμοζόμενοι ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῶν εὐρισκομένων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ κρατοῦσιν οἱ νόμοι οὗτοι, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς ιδιότητος ἢ ἐθνότητος τοῦ κυρίου αὐτῶν. Αὕτη ἡ τοῦ κώδικος θεωρία.

Διαίρεσις. — Θέλομεν ὅθεν ἐξετάσει διαδοχικῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ πρόσωπα, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὅψιν τῶν πραγμάτων, δηλ. τὸν κανόνα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ πράγματα, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς ιδιότητος τῶν προσώπων (ἀνεξαρτήτως

πάσης συμβάσεως, διότι αὐται τιθέασιν ἀναγκαιῶς ἐν τῷ μέσῳ τὴν προσωπικότητα) — ἤτοι τὴν ἐξαίρεσιν. — Ἐπὶ τῶν προσώπων οὕτω θεωρουμένων θέλομεν ἐφαρμόσει τοὺς προσωπικοὺς νόμους συμφώνως τῷ τεθέντι κανόνι· ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων, ὡς ἐξαίρεσιν, τοὺς πραγματικοὺς ἢ τοπικοὺς, περιορίζοντες τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην διὰ πολυαρίθμων καὶ σπουδαίων ἐπιφυλάξεων (ἰδίως ὡς πρὸς τὰ κινητά). Τέλος ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ θέλομεν ἐξετάσει τοὺς νόμους τοὺς ἀφορῶντας τὰς μεταξὺ προσώπων καὶ πραγμάτων σχέσεις, — ἤτοι τὰ περὶ ἰκανότητος ζητήματα (ἀφοῦ ἅπαξ προσδιωρίσαμεν ἴδιον τίτλον διὰ τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὸν τύπον τῶν πράξεων, ἅτινά εἰσιν ἄσχετα πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας ἡμῶν), δι' ὧν εἰσερχόμεθα εἰς τὸν γενικὸν κανόνα, καὶ εὕρισκόμεθα πρὸ τῶν καθαρῶς προσωπικῶν νόμων.

Ἐπὶ τῶν διαφόρων τούτων ζητημάτων θέλομεν ἐξετάσει διαδοχικῶς τὴν ἐφαρμογὴν, ἣν ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ἐποίησε τῶν ἀνωτέρῳ τεθεισῶν ἀρχῶν, ὡς καὶ αἱ ἄλλοδαπαὶ νομοθεσίαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΩΝ

Κατ' ἀρχὴν, ὡς ἀνωτέρῳ εἵπομεν, καὶ ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων προκυπτουσῶν ἐκ τῶν νόμων τῆς δημοσίας τάξεως ἐκάστου Κράτους, τὰ πρό-

σωπα καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα ὑπόκεινται τῷ νόμῳ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἔθνους.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Γαλλικὴ νομοθεσία.

Ὁ κανὼν, ὅτι τὰ πρόσωπα ὑπόκεινται τῷ ἔθνικῳ αὐτῶν νόμῳ, ἐφαρμόζεται ἐν Γαλλίᾳ, καὶ διπλῶν συνεπάγεται συνέπειαν, τὴν μὲν ὡς πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γάλλους, τὴν δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ ἀλλοδαπούς.

§ 1.—ΤΙΝΙ ΝΟΜῳ ῬΟΚΕΙΤΑΙ ΕΠΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ῬΠΟΘΕΣΕΩΝ Ο ΔΙΑΜΕΝΩΝ
Η ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΕΝ Τῇ ΑΛΛΟΔΑΠῇ ΓΑΛΛΟΣ ;

Γενικὴ ἀρχή. — Τὸ ἀρθ. 3 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ὀρίζει ὅτι ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γάλλος ὑπόκειται τῷ γαλλικῷ νόμῳ ὅσον ἀφορᾷ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν κατάστασιν αὐτοῦ (διὰ τῆς λέξεως κατάστασις ἐννοοῦμεν τὴν ιδιότητα τοῦ ἀτόμου ὡς πρὸς τὴν ἀστικὴν αὐτοῦ προσωπικότητα, ἂν ὄντ. ἤναι ἐγγαμος ἢ ἀγαμος, νόμιμον τέκνον, υἱοθετηθὲν ἢ φυσικόν, ζῶν ἢ οὐ κτλ.), ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἱκανότητα.

Τίς νόμος ἐφαρμοστέος, ὁ τῆς κατοικίας ἢ ὁ ἐθνικός; — Ὅτε ἡ Γαλλία διηρεῖτο εἰς ἐπαρχίας, ἐφηρμόζετο τὸ ἔθιμον τῆς κατοικίας· ἀπὸ τῆς ἐνοποιήσεως ὅμως τῆς νομοθεσίας ὁ ἐθνικός νόμος ἀντικατέστησε τὸν τῆς κατοικίας. Συγγράφει τινες συγχέοντες τὴν κατοικίαν μετὰ τῆς ἐθνότητος διδάσκουσιν ὅτι σήμερον ἔτι ὁ νόμος τῆς κατοικίας εἶναι ἐφαρμοστέος, ἐξ οὗ ἠθελε

προκύψει ὅτι, ἐὰν ὁ Γάλλος εἶχε τὴν κατοικίαν του ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἤθελεν εἶσθαι ἐφαρμοστέος ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος καὶ ἐπὶ προσωπικῆς ὑποθέσεως. Στηρίζονται δὲ οὗτοι ἐπὶ τοῦ τοῦ ἀρθ. 3 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, ὅπερ φαίνεται ἐννοοῦν τὴν διαμονήν· «οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαμένοντες Γάλλοι»· ἡ λέξις διαμένοντες λαμβάνεται, κατ' αὐτούς, ἀντὶ τῆς λέξεως κατοικοῦντες.

Δὲν συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην ταύτην. Καθ' ἡμᾶς ἡ λέξις «διαμένοντες», (ἥτις, δέον νὰ μὴ λησμονῶμεν, προγεῖται ἐν τῷ ἀρθ. 3 τῆς λέξεως «καίτοι»), ἐλήφθη ἐν τῇ συνήθει αὐτῆς ἐννοία, καὶ οὐχὶ ἀντὶ ἐτέρας λέξεως. Οὕτω τὰ ἀρθ. 170 καὶ 999, τὰ ἐφαρμοζόμενα φανερώς ἐπὶ τε τῆς κατοικίας καὶ τῆς διαμονῆς, χρῶνται τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ λέξει ἐν τῇ συνήθει αὐτῆς ἐννοίᾳ. Ἐὰν δὲ ὁ νομοθέτης τοῦ 1804 ἀντικατέστησε τὸν τῆς κατοικίας νόμον διὰ τοῦ ἐθνικοῦ νόμου, τοῦτο ἐγένετο, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ γαλλικὸς προσωπικὸς νόμος συνετάχθη, ὅπως διέπῃ ἅπαντας τοὺς Γάλλους, οἵτινες βεβαίως δὲν παύουσιν ὄντες τοιοῦτοι, διότι ἔχουσι τὴν κατοικίαν των ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι οἱ νόμοι ἤθελον εἶσθαι μάταιοι, ἐὰν πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῶν ἤρκει ἡ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους ἐγκατάστασις τῆς κατοικίας· ὁ προσωπικὸς νόμος συνταξιδεύει μετὰ τῶν Γάλλων, — *post equitem*

sedet, personam sequitur sicut umbra, sicut cicatrix in corpore.

Ἄρκει ὅθεν, καθ' ἡμᾶς, νὰ ᾖ τις Γάλλος, ἔχων ἢ μὴ τὴν κατοικίαν του ἐν Γαλλίᾳ, ὅπως ὑποβληθῇ τῷ γαλλικῷ νόμῳ.

§ 2. — ΤΙΝΙ ΝΟΜῳ ΥΠΟΚΕΙΤΑΙ, ΕΠΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ, Ο ΝΟΜΟΣ ΤΑΛΛΙΑ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ἢ ΔΙΑΜΕΝΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ;

Θέσις τοῦ ζητήματος. — Δέον νὰ μὴ συγκρίνωμεν, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, τὸ ζήτημα τῆς συγκρούσεως μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ νόμου τῆς χώρας τοῦ ἀλλοδαποῦ καὶ τοῦ γαλλικοῦ προσωπικοῦ νόμου ἀφ' ἑνὸς μετὰ τοῦ ζητήματος τῆς ἀστικῆς τῶν ἀλλοδαπῶν ἱκανότητος ἐν Γαλλίᾳ ἀφ' ἑτέρου. Ἐκ τοῦ ὅτι ἐπιτρέπεται τῷ ἀλλοδαπῷ ν' ἀπολαύῃ ἀστικῶν δικαιωμάτων ἐν Γαλλίᾳ, δὲν ἔπεται βεβαίως ὅτι ὁ γαλλικὸς νόμος εἶναι ἐφαρμοστέος αὐτῷ ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν καὶ ἱκανότητά αὐτοῦ, ἀλλὰ μένει νὰ προσδιορισθῇ ἐν τίνι μέτρῳ θέλει ἀπολαύει τῶν ἀστικῶν τούτων δικαιωμάτων, καὶ τίνι τρόπῳ θὰ ἐνασκή ταῦτα.

Τὸ μέτρον καὶ τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἐνασκίσεως καθορίζει ὁ ἐθνικὸς νόμος· τούτου δ' ἐνεκα κατετάξαμεν τὸ ζήτημα τῆς ἀστικῆς ἱκανότητος τῶν ἀλλοδαπῶν μεταξὺ τῶν προδικαστικῶν ζητημάτων.

Γενικὴ ἀρχή· ἀπόδειξις. — Ἄν καὶ τὸ ἀρθ. 8 οὐδὲν λέγει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, δέον ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ ἐν Γαλλίᾳ ἀλλοδαπὸς ὑπό-

κειται τῷ νόμῳ τῆς ιδίας αὐτοῦ πατρίδος ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν καὶ ἱκανότητα αὐτοῦ· ταῦτ' αὖθις συμβαίνει, ὡς ῥητῶς λέγει τὸ ἄρθ. 3, καὶ διὰ τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γάλλον. Ἡ ἀμοιβαιότης αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τε τῆς λογικῆς καὶ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἀπάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, ἧς ἡ παράβασις θὰ προὔκάλει ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατὰ τῶν Γάλλων μέτρα ἀντεκδικητικά.

Ἡ ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ προεισαγωγικοῦ τίτλου τοῦ κώδικος διάταξις, ἡ ὑποβάλλουσα τὸν ἀλλοδαπὸν τῷ γαλλικῷ νόμῳ οὐχὶ μόνον ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐξωβελίσθη· ἐκ δὲ τῆς καταργήσεως ταύτης καταφαίνεται ἡ ὀριστικὴ θέλπισις τοῦ νομοθέτου.

Τέλος, ἀφοῦ τὸ 3 ἄρθρον δὲν περιέχει οὐδεμίαν ῥητὴν διάταξιν καθιεροῦσαν τὴν ἀρχήν, ἣν παραδεχόμεθα, καὶ ἀφοῦ ῥητῶς ὑποβάλλει τοὺς ἀλλοδαποὺς ὑπὸ τοὺς τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας ὡς καὶ τοὺς πραγματικοὺς γαλλικοὺς νόμους ἄνευ οὐδεμιᾶς μνείας τῶν προσωπικῶν νόμων, ἐξάγεται ἐκ τούτου ὁ σκοπὸς τοῦ νομοθέτου τοῦ ν' ἀφεθῇ ὁ ἐν Γαλλίᾳ ἀλλοδαπὸς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ νόμου.

Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἡ νομολογία ἐρμηνεύει μὲν τὸ 3 ἄρθρον, δὲν παραχωρεῖ ὅμως τὴν ἀμοιβαιότητα γενικῶς, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ἐξῆς δύο περιορισμούς.

Ἄλλοδαποὶ νόμοι προσβάλλοντες τὴν δημοσίαν τάξιν ἐν Γαλλίᾳ.— Ἡ νομολογία παρὰ δέχεται, καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτῆς ἐν μέτρῳ τινί, ὅτι ἡ τεθεῖσα ἀρχὴ ὑπόκειται εἰς ἐξαίρεσιν ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος ἤθελε προσβάλλει τὰ χρηστὰ ἢ θη ἢ τὴν δημοσίαν τάξιν, ὡς λ. χ. συμβαίνει, ὁπότεν ἀλλοδαπὸς καταγόμενος ἐκ χώρας, ἐν ᾗ ἐπιτρέπεται ἡ πολυγαμία, ἢ θεν δὲν ἔχει τὴν ἀπαίτησιν, δυνάμει τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ νόμου νὰ συνάψῃ ἐν Γαλλίᾳ πολλοὺς γάμους ταῦτοχρόνως.

Ἄλλ' εἰς τίνας περιστάσεις προσβάλλεται ἡ δημοσία τάξις; θὰ προσεβάλλετο π. χ., ὁπότεν ἀνομίμως διεzeugμένος κατὰ τοὺς νόμους τῆς χώρας τοῦ ἀλλοδαπὸς ἐζήτει νὰ συνάψῃ νέον γάμον ἐν Γαλλίᾳ; (1) Τὸ ζήτημα εἶναι λίαν λεπτὸν καὶ σπουδαῖον, δι' ὃ καὶ πολλάκις ἡ νομολογία μετεβλήθη· πραγματευόμεθα δὲ τοῦτο ἐν τῷ δευτέρῳ τίτλῳ, ἐν ᾧ ἐξετάζομεν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων, οὓς ἐθέσαμεν ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ τίτλῳ, ἐπὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων τῶν καθοριζομένων ὑπὸ τοῦ κώδικος. Πρὸς τὸ παρὸν παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἡ διάκρισις ἡ διαχωρίζουσα τὰ ζητήματα τ' ἀφορῶντα τὴν γενικὴν δημοσίαν τάξιν ἀπὸ τῶν τῆς τοπικῆς δημοσίας τάξεως εἶναι λίαν λεπτή· οὐδὲν δὲ κινδυνωδέστερον τοῦ σπιν-

(1) Μετὰ τὸν νόμον τῆς 29 Ἰουλίου 1884 τὸν ἐπαναφέροντα τὸ διαζύγιον ἐν Γαλλίᾳ, ἡ ἐρώτησις αὕτη οὐδὲν παρουσιάζει πρακτικὸν ἐνδιαφέρον.

ρίξειν νομολογίαν ἐπὶ τῆς ἀστασίας τῆς διεθνοῦς ἠθικῆς. « Ἀλήθεια ἐντεῦθεν, πλάνη ἐκεῖθεν! »

Ἀλλοδαποὶ νόμοι προσβάλλοντες γαλλικὸν ἰδιωτικὸν συμφέρον. — Ἐπιδέχονται ἐπίσης ἐξαίρεσιν οἱ προσωπικοὶ ἀλλοδαποὶ νόμοι, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἠθελε προσβάλλει γαλλικὸν ἰδιωτικὸν συμφέρον; Ἡ νομολογία ἀποφαίνεται καταφατικῶς, ἰδίως καθ' ἣν περίπτωσιν ἀτομὸν τι θεωρούμενον ἱκανὸν ἐν Γαλλίᾳ ζητεῖ νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀνικανότητος αὐτοῦ κατὰ Γάλλου. Ἡ περίστασις αὕτη δύναται νὰ παρουσιασθῇ, ὅποτεν ὁ ἀλλοδαπός, ὑπερβὰς τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, θεωρῆται ἐν Γαλλίᾳ ἐνήλικος, ἀνήλικος ὅμως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ ὅποτεν ἀλλοδαπὴ γυνή, ἱκανὴ ἐν Γαλλίᾳ, θεωρῆται ἀνίκανος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Θέλομεν ἐξετάσει βραδύτερον τὰ ζητήματα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἱκανότητα τῶν ἀλλοδαπῶν συμβαλλομένων· λέγομεν ὅμως ἀπὸ τοῦδε ὅτι δὲν ἀκολουθοῦμεν τὴν γνώμην τῆς νομολογίας, οὔτε διαβλέπομεν ἐν τοῖς ζητήμασι τούτοις παράβασιν τῆς ἀρχῆς, ἣν ἐθέσαμεν.

Τίς νόμος ἐφαρμοστέος ὁ τῆς κατοικίας ἢ ὁ ἐθνικός; — Ἀλλοτε ἔνεκεν τῆς ἀρχῆς τῆς ἀμοιβαιότητος παρεδέχοντο ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γάλλος ὑπεβάλλετο τῷ νόμῳ τῆς κατοικίας αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ταύτὸν συνέδαινε διὰ τὸν ἐν Γαλλίᾳ ἀλλοδαπὸν. Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερολίνου

Οἱ αὐτοὶ συγγραφεῖς, οἱ διδάσκοντες ὅτι ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔχων τὴν κατοικίαν του Γάλλος ὑπάγεται τῷ ἀλλοδαπῷ νόμῳ, διδάσκουσιν ἐπίσης ὅτι, ὁ ἐν Γαλλίᾳ κατοικῶν ἀλλοδαπός, ὑπόκειται τῷ γαλλικῷ νόμῳ πρὸς διάκρισιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ μὴ κατοικοῦντος ἐν Γαλλίᾳ ἀλλοδαποῦ τοῦ ὑπαγομένου τῷ νόμῳ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χώρας. Οἱ αὐτοὶ λόγοι. οἱ πείσαντες ἡμᾶς, ν' ἀποκρούσωμεν τὴν λύσιν ταύτην ὡς πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κατοικοῦντα Γάλλον, ἀπαγορεύουσιν ἡμῖν νὰ παραδεχθῶμεν αὐτὴν ἐν τῇ ἐναντία ὑποθέσει.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι.

§ 1. — ΕΡΗΝΟΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Βέλγιον. Μέγα δουκάτον τῆς Βάδης. Πολωνία. — Ἡ νομοθεσία τῶν χωρῶν τούτων εἶναι σύμφωνος τῇ ἡμετέρᾳ ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν προσωπικῶν νόμων.

Ἰταλία. — Ἐν τῷ κώδικι αὐτῆς τοῦ 1865 νιοθέτησε τὸ αὐτὸ σύστημα.

Ὁλλανδία. — Ἐπίσης τὸ ἀρθ. 3 τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἐνεγράφη ἐν τῷ ὀλλανδικῷ κώδικι.

Ἑλβετία. — Αἱ πολιτεῖαι τῆς Βῶδ καὶ Γενεύης ἀκολουθοῦσι τὸ γαλλικὸν σύστημα· αἱ τῆς Βέρνης, Φριβούργου καὶ Λουσέρνης παραδέχονται τὸν κανόνα ὅτι οἱ προσώπικοι νόμοι παρακολουθοῦσι τοῖς ὁμοεθνεῖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος.

Ῥωσσία. — Τῷ Ῥώσῳ παρακολουθεῖ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁ προσωπικὸς αὐτοῦ νόμος· τῷ ἀλλοδαπῷ ὅμως ἐν Ῥωσσίᾳ οὐχί.

Γερμανία. — Ὁ νόμος τῆς κατοικίας τῶν προσώπων ἀποτελεῖ τὸν προσωπικὸν αὐτῶν θεσμόν.

Ἀγγλία. — Τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ἀνεφέραμεν, εἶναι κατ' ἐξοχὴν φεουδαλικὸν καὶ τῶν ἐθίμων, καθότι εἶναι ἄστατον ὡς πρὸς τὰς νεωτέρας θεωρίας, καὶ δὲν ἀναπτύσσεται ἢ διὰ τῆς πρακτικῆς. Ἐκ τούτου ἔπεται ὅτι, κατ' αὐτό, ὁ ἐφαρμοστέος νόμος ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματα τῶν πράξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν ιδιότητα τῶν προσώπων εἶναι ὁ τοῦ τόπου τῆς γενέσεως αὐτῶν. Οὕτως ἡ νόμιμος ἐπικαρπία, ἣν ὁ γαλλικὸς νόμος κανονίζει πρὸς ὄφελος τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς, δὲν δύναται νὰ ἐνασκηθῇ ἐπὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀκινήτων· ἐπίσης ὁ Ἀγγλικὸς νόμος δὲν ἐπιτρέπει τοῖς ἀλλοδαποῖς οὔτε τὴν ἐπιτροπείαν, οὔτε νὰ ᾧσι δικαστικοὶ ἀντιλήπτορες, οὔτε τὴν νομιμοποίησιν διὰ μεταγενεστέρου γάμου, ἀλλὰ ἐπιτρέπει τὴν υἰοθεσίαν ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως μὴ παράγῃ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀκινήτων.

§ 2. — ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΜΕΤΑΣΤ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Σύγκρισις τῶν γαλλικῶν καὶ γερμανικῶν συστημάτων μετὰ τοῦ ἀγγλικοῦ. — Ὡς εἶδομεν τὸ γαλλικὸν καὶ γερμανικὸν δίκαιον παραδέχον-

ται τὸν προσωπικὸν θεσμόν· ἐξ ἐναντίας δὲ τὸ ἀγγλικὸν ἔνεκεν τοῦ κατ' ἐξοχὴν φεουδαλικού χαρακτῆρος αὐτοῦ δὲν παραδέχεται τὴν παρέμβασιν ἐπὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐδάφους ἐτέρου νόμου ἐκτὸς τοῦ ἀγγλικοῦ. Κατ' αὐτὸ ἡ προσωπικότης τοῦ νόμου εἶναι σύστημα βάρβαρον, καὶ οἱ παραδεχόμενοι αὐτὸ κινδυνεύουσι, νὰ καθιερώσωσιν ἅπαντα τὰ ἐλαττώματα καὶ ἀπάσας τὰς κατὰ χρήσεις.

Δέον ὅθεν νὰ κλίνωμεν πρὸς τὸ γαλλικὸν σύστημα, οὔτινος ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ προσωπικὸς νόμος δὲν κανονίζει ἅπαντα τὰ ζητήματα, ἀλλὰ μόνον, κατὰ τὸ ἄρθρον 3, τὰ τῆς καταστάσεως καὶ ἱκανότητος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ ἐν ἐκάστη χώρᾳ περιορίζεται ἐν δέοντι μέτρῳ χάριν τοῦ συμφέροντος τῆς δημοσίας τάξεως.

Σύγκρισις τοῦ γαλλικοῦ μετὰ τοῦ γερμανικοῦ συστήματος.— Κατὰ τὸ γερμανικὸν σύστημα ἡ κατάστασις τῶν προσώπων διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς κατοικίας.

Τὸ σύστημα τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ δύο ἐπιχειρημάτων, τοῦ τῆς παραδόσεως, καὶ τοῦ τῆς λογικῆς.

Ὡς πρὸς τὸ ἐκ τῆς παραδόσεως ἐπιχείρημα ἀπαντῶμεν ὅτι ὁ κανὼν, ὅστις ἠδύνατο νὰ ἦ κατὰλληλος μεταξὺ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ αὐτοῦ Κράτους, δὲν εἶναι πλέον τοιοῦτος μεταξὺ δύο διαφόρων Κρατῶν. Ἡδύνατο τοῦλάχιστον νὰ ἐφαρ-

μώσωσι τὸν τῆς κατοικίας νόμον ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ τῶν διαφόρων γερμανικῶν Κρατῶν σχέσεις, καὶ τὸν τῆς ἐθνότητος ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ Γερμανῶν καὶ ἀλλοδαπῶν σχέσεις.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἐκ τῆς λογικῆς ἐπιχείρημα, τὸ στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι, ἐπειδὴ ἡ κατοικία εἶναι ἡ ἔδρα τῶν συμφερόντων τοῦ ἀτόμου, καὶ ἔνεκα τούτου ἀναγκαίως ὑπάρχει στενὸς δεσμός μεταξὺ κατοικίας καὶ προσώπου, ἀπαντῶμεν ὅτι, ἐὰν ἡ κατοικία δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ δικαίων τινῶν, οὐδεμίαν ὁμῶς θέλει ἔχει ἐπὶ τῆς καταστάσεως καὶ ἰκανότητος τῶν προσώπων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων. Ἐπὶ πλείον ἡ βάσις τοῦ γαλλικοῦ συστήματος, ἥτοι ἡ ἐθνότης, εἶναι σταθερωτέρα τῆς τοῦ γερμανικοῦ, ἥτοι τῆς κατοικίας· ἡ δὲ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἶναι ὑπὸ ἑτέραν ἐποψὴν εὐχερεστέρα, διότι δυνατόν νὰ ἔχῃ τις κατοικίας μὲν πολλὰς, μίαν ὁμῶς ἐθνότητα.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Ἐπίδρασις τῆς μεταβολῆς τῆς ἐθνότητος ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν προσώπων.

Ἐν περιπτώσει μεταβολῆς ἐθνότητος ἰσχύει ὁ νόμος τῆς ἀποκτηθείσης ἐθνότητος· τοῦτο δ' εἶναι ἀναγκαία συνέπεια τῆς μεταβολῆς ταύτης.

Ἡ τῆς ἐθνότητος ὁμῶς μεταβολὴ δὲν ἔχει ἀναδρομικὴν δύναμιν· ἐὰν λ. χ. ἐνὶ ἡλικίᾳ τις γίνε-
ται ἀνήλικος διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς ἐθνότητος,

ἅπασαι αἱ πράξεις, ἃς ἐνήργησε προηγουμένως, διαμένουσιν ἔγκυροι.

Ἀφ' ἑτέρου, ἐὰν πρόκειται περὶ ἀρχηγοῦ οἰκογενείας, ἢ τῆς ἐθνότητος μεταβολῇ οὐδόλως ἄλλοιοῖ τὴν κατάστασιν τῆς γυναικὸς ἢ τῶν τέκνων, καθότι, ὡς εἴρηται, δὲν ἀλλάσσουν ταῦτα ἐθνότητα, ἐπομένως ὁ ἀρχαῖος προσώπικὸς νόμος ἐφαρμόζεται αὐτοῖς· τὸ δ' ἐναντίον ἤθελεν εἶσθαι ἄδικον καὶ ἄλογον.

Ὅτι δὲ λέγομεν ἐπὶ μεταβολῆς ἐθνότητος, δεῖον νὰ ἐξηρμόζετο, κατὰ τὴν γερμανικὴν θεωρίαν, καὶ ἐπὶ μεταβολῆς τῆς κατοικίας.

Προσθετέον ὅτι διαφόρως ἤθελε συμβαίνει ἐν αἷς χώραις, ὡς ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Ῥωσσία, ἢ μεταβολῇ τῆς ἐθνότητος τοῦ συζύγου ἢ πατρὸς συμπαρασύρει τὴν τῆς γυναικὸς καὶ τῶν ἀνηλίκων τέκνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΩΝ

Διαιρέσεις.—Τὰ πράγματα διαιροῦνται εἰς κινητὰ ἢ ἀκίνητα (ἀρθ. 518 Ἀστικ. Κώδ.), ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι κοινὰ τινα γνωρίσματα.

Ἐκ τούτου εἰς τρία μέρη δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τὴν σπουδὴν τῶν κανόνων τῆς διεθνοῦς νομοθεσίας ὡς πρὸς τὰ πράγματα· καὶ ἐν πρώ-
πρώτοις θέλομεν ἐξετάσει τοὺς εἰς ἅπαντα τὰ πράγματα κοινούς κανόνας, ἀκολούθως τοὺς ἀφο-

ρῶντας τ' ἀκίνητα, καὶ κατόπιν τοὺς διέποντας τὰ κινητά.

Ἐν ἐκάστω τῶν τμημάτων τούτων θέλομεν ἐξετάσει τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξετάσωμεν τὰς τοῦ γαλλικοῦ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

*Ζητήματα ἀφορῶντα ἅπαντα ἀδιακρίτως
τὰ πράγματα.*

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Τὰ πράγματα δύνανται νὰ ὀρισθῶσιν οὕτω· πᾶσα ὑλικὴ οὐσία παρέχουσα ὠφελείας τῷ ἀνθρώπῳ, περὶ ἧς τὸ δίκαιον πραγματεύεται.

Οὕτω πῶς θεωρούμενα τὰ πράγματα ὑποβάλλονται τῷ πραγματικῷ θεσμῷ. ἥτοι τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἐφ' ἧς κεῖνται, διότι εἰσὶν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ Κράτους· ὁ δὲ κανονισμὸς αὐτῶν εἶναι ζήτημα δημοσίας καὶ κοινωνικῆς τάξεως.

Ὁ νόμος τῆς χώρας, ἐφ' ἧς κεῖνται τὰ πράγματα καθορίζει·

1^{ον} Τίνα ὑπόκεινται εἰς ἰδιωτικὴν κυριότητα, καθότι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι κοινωνικῆς τάξεως.

2^{ον} Ἐὰν τὰ πράγματα ἀλλοδαποῦ τινος ἢ μὴ εἰσι κινητὰ ἢ ἀκίνητα, διότι καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι γενικῆς τάξεως.

Οὕτω τῷ ἐγγχωρίῳ νόμῳ ἀνήκει νὰ καθορίσῃ,

ἐὰν τὰ οἰκοδομήματα καὶ τὰ ὑλικά διὰ προσαν-
ξήσεως ἐξομοιοῦνται τῷ ἐδάφει, ὅπερ ὑπάγεται
κατ' ἐξοχὴν τῇ ἐθνικῇ κυριαρχίᾳ.

§ 2. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Ἀμφότεροι οἱ τεθέντες οὔτοι κανόνες ἐπανε-
ρίσκονται ἐν ἀπάσαις ταῖς νομοθεσίαις.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ζητήματα ἀγορῶντα τ' ἀκίνητα.

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἐφαρμογὴ τοῦ πραγματικοῦ θεσμοῦ. —
Πραγματικά δικαιώματα. — Κατὰ τὸ 3 ἄρθρον
τοῦ ἀστικοῦ κώδικος τ' ἀκίνητα καὶ ὑπ' ἄλλο-
δαπῶν ἔτι κατεχόμενα ὑπόκεινται τῷ γαλλικῷ
νόμῳ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι συνέπεια τοῦ δικαίου
τῆς κυριαρχίας, τῷ ἀνήκοντι τῷ Κράτει, ὅπερ
ἤθελε προσβληθῇ, ἐὰν γαλλικὸν ἔδαφος ὑπεβάλ-
λετο εἰς ἀλλοδαποὺς νόμους. Ἐνταῦθα ἀκριβῶς
καὶ κατ' ἐξοχὴν παρουσιάζεται συμφέρον δημό-
σιας καὶ κοινωνικῆς τάξεως.

Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται:

1^ο Τῷ δικαίῳ τῆς κυριότητος αὐτῷ καθ' ἑαυτὸ
θεωρουμένῳ.

2^ο Τοῖς περιορισμοῖς τῆς κυριότητος, ὡς λ. χ.
ταῖς νομίμοις δουλείαις.

3^ο Τῇ ἀπλῇ κατοχῇ, τῇ ἐπικαρπίᾳ, τῇ χρή-
σει, καὶ τῇ οἰκίσει.

Χρῆσις. — Δέον ἐν τούτοις νὰ ποιήσωμεν ἐπι-
φύλαξιν τινα ὡς πρὸς τὴν ἐν τῷ ἄρθ. 632 περιε-

χομένην ἀπαγόρευσιν τῷ χρήστῃ τοῦ ἐκχωρεῖν ἢ ἐνοικιάζειν τὸ δικαίωμα του τοῦτο ἄλλω τινί. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνάγεται ἰδίως τῷ ἰδιωτικῷ δικαίῳ, οὐδόλως δὲ ἐνδιαφέρει τὴν κοινωνικὴν τάξιν, συνεπῶς ἐκφεύγει τῶν ὁρίων τῶν τοπικῶν νόμων.

Μίσθωσις.—Ὡς πρὸς τὴν μίσθωσιν, ἐπειδὴ ἡ ἐξ αὐτῆς σύμβασις παρέχει τῷ μισθωτῇ μόνον δικαίωμα προσωπικὸν οὐχὶ δὲ καὶ πραγματικόν, ὁ γαλλικὸς νόμος δὲν ἐφαρμόζεται αἱ μισθώσεις ὅθεν διέπονται οὐχὶ ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου, ἐὰν οὗτος παραχωρῇ τῷ μισθωτῇ μόνον δικαίωμα προσωπικόν. Ἐὰν ὅμως ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος ἀναγνωρίζῃ τῷ μισθωτῇ πραγματικὸν δικαίωμα, καὶ ἐφαρμοσθῇ παρ' ἡμῶν, τότε τ' ἀκίνητα θὰ διείποντο ὑπ' ἀλλοδαποῦ νόμου, ὅπερ ἀπολύτως ἐναντίον τοῦ ἀρθ. 3.

Τρόποι ἀποκτήσεως καὶ ἀπαλλοτριώσεως.—Ἐπίσης ὁ ἐγχώριος νόμος κανονίζει τοὺς τρόπους τῆς ἀποκτήσεως καὶ ἀπαλλοτριώσεως. Οὕτως αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθ. 1138 τοῦ ἀπαλλάσσοντος τὴν πώλησιν παντὸς τύπου, καὶ αἱ τοῦ νόμου τῆς 23 Μαρτίου 1855 τοῦ ἀπαιτοῦντος τὴν μεταγραφὴν ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ ζώντων μεταβιβάσεις κυριότητος διὰ τὰ ἀκίνητα ἐφαρμόζονται τοῖς ἀλλοδαποῖς ὡς πρὸς τὴν πώλησιν ἢ ἀπόκτησιν ἀκινήτων κειμένων ἐν Γαλλίᾳ — ἥτις πώλησις καὶ ἀπόκτησις ἐπιτρέπεται τοῖς ἀλλοδα-

ἐὰν τὰ οἰκοδομήματα καὶ τὰ ὑλικά διὰ προσαι
ξήσεως ἐξομοιοῦνται τῷ ἐδάφει, ὅπερ ὑπάγεται
κατ' ἐξοχὴν τῇ ἐθνικῇ κυριαρχίᾳ.

§ 2. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Ἀμφότεροι οἱ τεθέντες οὔτοι κανόνες ἐπανε
ρίσκονται ἐν ἀπάσαις ταῖς νομοθεσίαις.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ζητήματα ἀφορῶντα τ' ἀκίνητα.

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἐφαρμογὴ τοῦ πραγματικοῦ θεσμοῦ.

Πραγματικὰ δικαιώματα. — Κατὰ τὸ 3 ἄρθρον
τοῦ ἀστικοῦ κώδικος τ' ἀκίνητα καὶ ὑπ' ἄλλοι
δαπῶν ἔτι κατεχόμενα ὑπόκεινται τῷ γαλλικῷ
νόμῳ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι συνέπεια τοῦ δικαίου
τῆς κυριαρχίας, τῷ ἀνήκοντι τῷ Κράτει, ὅπερ
ἤθελε προσβληθῇ, ἐὰν γαλλικὸν ἔδαφος ὑπεβάλ
λετο εἰς ἀλλοδαποὺς νόμους. Ἐνταῦθα ἀκριβῶς
καὶ κατ' ἐξοχὴν παρουσιάζεται συμφέρον δημο
σίας καὶ κοινωνικῆς τάξεως.

Ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται:

1^α Τῷ δικαίῳ τῆς κυριότητος αὐτῷ καθ' ἑαυτῷ
θεωρουμένῳ.

2^α Τοῖς περιορισμοῖς τῆς κυριότητος, ὡς λ. χ.
ταῖς νομίμοις δουλείαις.

3^α Τῇ ἀπλῇ κατοχῇ, τῇ ἐπικαρπίᾳ, τῇ χρῆ
σει, καὶ τῇ οἰκίσει.

Χρήσεις. — Δέον ἐν τούτοις νὰ ποιήσωμεν ἐπι
φύλαξιν τινα ὡς πρὸς τὴν ἐν τῷ ἄρθ. 632 περιε

ρμένην ἀπαγόρευσιν τῷ χρήστῃ τοῦ ἐκχωρεῖν
ἐνοικιάζειν τὸ δικαίωμά του τοῦτο ἄλλῳ τινί.
Ὁ ζήτημα τοῦτο ἀνάγεται ἰδίως τῷ ἰδιωτικῷ δι-
αίῳ, οὐδόλως δὲ ἐνδιαφέρει τὴν κοινωνικὴν τά-
ξιν, συνεπῶς ἐκφεύγει τῶν ὁρίων τῶν τοπικῶν
νόμων.

Μίσθωσις.— Ὡς πρὸς τὴν μίσθωσιν, ἐπειδὴ ἡ
αὐτῆς σύμβασις παρέχει τῷ μισθωτῇ μόνον δι-
καίωμα προσωπικὸν οὐχὶ δὲ καὶ πραγματικόν, ὁ
γαλλικὸς νόμος δὲν ἐφαρμόζεται· αἱ μισθώσεις
οὐθεν διέπονται οὐχὶ ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ, ἀλλ' ὑπὸ
τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου, ἐὰν οὗτος παραχωρῇ τῷ
μισθωτῇ μόνον δικαίωμα προσωπικόν. Ἐὰν ὅμως
ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος ἀναγνωρίζῃ τῷ μισθωτῇ
πραγματικὸν δικαίωμα, καὶ ἐφαρμοσθῇ παρ' ἡ-
μῶν, τότε τ' ἀκίνητα θὰ διείποντο ὑπ' ἀλλοδαποῦ
νόμου, ὅπερ ἀπολύτως ἐνάντιον τοῦ ἀρθ. 3.

Τρόποι ἀποκτήσεως καὶ ἀπαλλοτριώσεως.
— Ἐπίσης ὁ ἐγχώριος νόμος κανονίζει τοὺς τρό-
πους τῆς ἀποκτήσεως καὶ ἀπαλλοτριώσεως. Οὐ-
τως αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθ. 1138 τοῦ ἀπαλλάσσον-
τος τὴν πώλησιν παντὸς τύπου, καὶ αἱ τοῦ νόμου
τῆς 23 Μαρτίου 1855 τοῦ ἀπαιτοῦντος τὴν μετα-
γραφὴν ὡς πρὸς τὰς μεταξὺ ζώντων μεταβιβά-
σεις κυριότητος διὰ τὰ ἀκίνητα ἐφαρμόζονται
τοῖς ἀλλοδαποῖς ὡς πρὸς τὴν πώλησιν ἢ ἀπό-
κτησιν ἀκινήτων κειμένων ἐν Γαλλίᾳ — ἥτις πώ-
λησις καὶ ἀπόκτησις ἐπιτρέπεται τοῖς ἀλλοδα-

ποῖς, ὥς πάντες εἰσι σύμφωνοι καὶ ὥς τὸ ἀρθ. ὑπονοεῖ. — Ἀντιστρόφως δὲν θέλομεν ἐφαρμόσει τοὺς διαφόρους τούτους κανόνας ὥς πρὸς τὴν πώλησιν ἢ ἀποκτήσιν ἀκινήτων κειμένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ τοι πωληθέντων ἢ ἀποκτηθέντων ἐν δυνάμει συμβάσεων συναφθεισῶν ἐν Γαλλίᾳ εἴτε παρὰ Γάλλων, εἴτε *a-fortiori* παρ' ἀλλοδαπῶν. — Πραγματικοὶ θεσμοὶ *clauduntur territorio*.

Κατάσχσεις ἀκινήτων. — Ὁ ἐγχώριος νόμος ἐν τέλει κανονίζει τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτριώσιν ἐκ κατασχέσεως ἀκινήτων προερχομένην, καθότι ἡ δημοσία καὶ κοινωνικὴ τάξις ἐν διαφέρεται κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

§ 2. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Ἡ ἀρχὴ ὅτι οἱ κανονίζοντες τ' ἀκίνητα νόμοι εἰσὶν οἱ τῆς τοποθεσίας τῶν ἀκινήτων, ἀρχὴ σπυριζομένη ἐπὶ τῆς ἐθνότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ δικαίου τῆς κυριαρχίας παντὸς Κράτους, ἀπαντᾷ ἐν ἀπάσαις ταῖς νομοθεσίαις. Οὕτως ἡ σὺνταξις ἐγγράφου ἀπαιτουμένου ἐν Ἀγγλίᾳ ὥς πρὸς τὴν πώλησιν ἀκινήτων εἶναι τύπος ἐπιβαλλόμενος τοῖς τε ἀλλοδαποῖς καὶ ἡμεδαποῖς.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Ζητήματα ἀφορῶντα τὰ κινητά.

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Mobilia sequuntur personam. — Ἐπὶ τῶν κινητῶν δὲν ὑπάρχει κείμενον· παραδέχονται ὅμοιοι κανόνα ἀντίστροφον τοῦ περὶ ἀκινήτων, τοῦτέστι

δὲν κανονίζονται ταῦτα ὑπὸ τῶν πραγματικῶν θεσμῶν.

Ὁ κανὼν οὗτος ὁ θεωρῶν τὰ κινητὰ ὡς παρεπόμενα τῷ προσώπῳ, καὶ συνεπῶς ἐφαρμόζων αὐτοῖς τὸν προσωπικὸν νόμον τοῦ κυρίου αὐτῶν, οὐχὶ δὲ τὸν τῆς τοποθεσίας, στηρίζεται α') ἐπὶ τῆς παραδόσεως, β') ἐπὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἐργασιῶν, γ') ἐπὶ τῆς ἀρχῆς ὅτι τὰ κινητὰ δὲν ἔχουσι παντελῶς τοποθεσίαν, οὔτε ὀριστικὴν θέσιν, καὶ τέλος ἐπὶ ἐπιχειρήματος ἐξ ἀντιδιαστολῆς πηγάζοντος ἐκ τοῦ ἀρθ. 3, § 2, ὅπερ ὁμιλεῖ μόνον περὶ ἀκινήτων· «τ' ἀκίνητα, καὶ τοι κατεχόμενα ὑπ' ἀλλοδαπῶν, διέπονται ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ νόμου». Ὁ κανὼν οὗτος ἐξεφράζετο κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον διὰ τῶν ἐξῆς λέξεων· *mobilier sequuntur personam*, ὁ δὲ Dumoulin προσέθετε· *ossibus personae inhaerent*.

Δεὸν ὅμως νὰ μὴ ἐκλάβῃ τις τὰς λέξεις *mobilier sequuntur personam* ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι τὰ κινητὰ τῶν ἐν Γαλίᾳ ἐρχομένων ἀλλοδαπῶν ὑπόκεινται τῷ γαλλικῷ νόμῳ, διότι τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἀκριβῶς ἐναντίον τοῦ ὡς εἴρηται κανόνος. Τὰ κινητὰ ἀκολουθοῦσι τὸ πρόσωπον, ἥτοι τὴν τύχην τοῦ προσώπου, τὸν νόμον αὐτοῦ· λαμβανομένης δὲ τῆς ἐκφράσεως ταύτης κατὰ γράμμα, ἡ ἔννοια εἶναι νομικῶς ἐξ ἴσου ἀληθής, ὡς καὶ πραγματικῶς, καθότι ὁ ἐφαρμοστέος τοῖς

κινητοῖς νόμος καθωρίσθῃ ἅπαξ σταθερῶς ἀνεξαρτήτως τῶν μετατοπίσεων τοῦ κυρίου αὐτῶν.

Περιορισμοὶ τοῦ κανόνος τούτου. — Ἡ ἀρχή, ἣν ἐξεθέσαμεν, ὑπόκειται εἰς τινὰς περιορισμούς.

Τὰ κινητὰ καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα ὑπόκεινται τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἐφ' ἧς κεῖνται, ὅταν ἀποτελῶσι παρακολούθημα ἀκινήτου.

Ἐπίσης τὰ δικαιώματα τῆς κυριότητος, τοῦ ἐνεχύρου, τῆς ἐπικαρπίας, τῶν προνομίων, τὰ ἔχοντα ἀντικείμενον κινητά, ὑπόκεινται τῷ νόμῳ τῆς ἐφ' ἧς κεῖνται χώρας· λ.χ. ὁ ἀλλοδαπὸς ἐνεχυροῦχος δανειστὴς ἐν Γαλλίᾳ ὑπόκειται τοῖς αὐστηροῖς περὶ ἐνεχύρου γαλλικοῖς νόμοις.

Ὡσαύτως οἱ τρόποι τῆς κτήσεως καὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν κινητῶν καθορίζονται ὑπὸ τοῦ ἐγχωρίου νόμου· π.χ. ἐν Γαλλίᾳ ἀρκεῖ μόνον ἡ σύμβασις πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος τῶν κινητῶν, ἔστω καὶ ἂν ἡ μεταβίβασις αὕτη γείνηται ὑπὸ Γερμανοῦ ἢ εἰς Γερμανόν, καὶ τοι ὁ γερμανικὸς νόμος ἀπαιτεῖ, ὥς ὁ ῥωμαϊκός, καὶ τὴν παράδοσιν.

Ὡσαύτως οἱ κανόνες περὶ στιγμιαίας παραγραφῆς, ἣν ὀρίζει τὸ ἀρθ. 2779, ἐπίσης οἱ ἀφορῶντες τὰ ἐγκαταλελειμμένα καὶ ἀδέσποτα κινητά, ἅτινα παραχωροῦνται τῷ Κράτει, καὶ τέλος οἱ περὶ κατασχέσεως κανόνες θίγουσιν ἅπαντες τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους, συνεπῶς

ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τῆς ἐφ' ἧς κεῖνται τὰ κινητὰ ταῦτα χώρας.

Συγκρούσεις τῶν περὶ κινητῶν νόμων τῶν διαφόρων ἐθνῶν. — Οἱ ὡς εἴρηται περιορισμοί, οἱ ἀντικαθιστῶντες ἐν τισι περιστάσεσι τὸν κανόνα *mobilia sequuntur personam* διὰ τοῦ νόμου τῆς ἐφ' ἧς κεῖνται τὰ κινητὰ χώρας, γεννῶσι δυσχερείας τινὰς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ, διότι ταῦτα μετατοπιζόμενα εὐκόλως δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς σύγκρουσιν τοὺς νόμους τῶν διαφόρων ἐθνῶν, εἴτε ἔνεκεν τῆς διαφορᾶς τῶν περὶ παραγραφῆς προθεσμιῶν, εἴτε ἔνεκεν τῆς διαφορᾶς τῶν περὶ συστάσεως τοῦ ἐνεχύρου νόμων. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμῶν Τίτλῳ, ἐν ᾧ ἐξετάζομεν τὴν ἐφαρμογὴν τῶν γενικῶν κανόνων, οὕς ἐκτίθεμεν ἥδη, θέλομεν ὑποδείξει οἷαν δίδομεν λύσιν καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος.

§ 2. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς χώραις ἡ περὶ κινητῶν νομοθεσία ἔχει βάσιν τὸν προσωπικὸν θεσμὸν τοῦ κυρίου· ἡ ἀρχὴ ὁμοῦς αὕτη ὑφίσταται τροποποιήσεις τινὰς ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ.

Γερμανία. — Ἐν Βαυαρίᾳ καὶ Σαξωνίᾳ ἡ περὶ κινητῶν νομοθεσία ὁμοιάζει τῇ γαλλικῇ. Ἐν Πρωσσίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ ἡ κινήτη περιουσία διέπεται ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ νόμου τοῦ κυρίου, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾗ ἡ διαμονὴ αὐτοῦ· ὁ προσωπικὸς ὁμοῦς οὗτος νόμος εἶναι ὁ τῆς κατοικίας.

Ἰταλία. — Τὰ κινητὰ ὑπόκεινται τῷ νόμῳ τοῦ κυρίου αὐτῶν· ἀναιρεῖται ὅμως ὁ κανὼν οὗτος ἐν ᾗ περιπτώσει ὑπάρχουσιν ἐναντία διατάξεις ἐν τῇ νομοθεσίᾳ τῆς ἐφ' ἧς ταῦτα κεῖνται χώρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΕΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ πραγματευόμεθα μόνον περὶ ζητημάτων τῆς ἱκανότητος, ἐπιφυλαχθέντες ἐν εἰδικῷ τίτλῳ νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν κυρίως τύπων (1), οἵτινες δὲν ἀνάγονται εἰς τὴν τῶν πραγματικῶν καὶ προσωπικῶν θεσμῶν διάκρισιν.

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Προσωπικότης τῶν θεσμῶν. — Ἀμφισβητεῖται ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἡμῶν δικαίῳ, ἐὰν ἡ ἱκανότης ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν πραγματικῶν ἢ προσωπικῶν θεσμῶν. Σήμερον ὅμως εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ προσωπικὸς νόμος ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὥς καὶ τὸ 3 ἄρθρον τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ῥητῶς ἀποφαίνεται.

Περίπτωσις, καθ' ἣν ὁ κανὼν οὗτος ἤθελε παραβιάζει γαλλικὸν συμφέρον. — Εἰς τὸν κανόνα τοῦτον χωρεῖ ἐξαίρεσις; τὰ ἄρθρα 903 καὶ 904 π.χ. τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἀνάγονται εἰς τὸν προσωπικὸν θεσμόν; καὶ ἀντιστρόφως, ἠθέλομεν

(1) Ἡ διάκρισις τῶν τύπων εἰς ἐσωτερικοὺς (ὡς τὰ ζητήματά ἱκανότητος) καὶ ἐξωτερικοὺς δὲν εἶναι παράδεκτὴ σήμερον. Ἴδε Duguit, *Des conflits de législation relatifs à la forme des actes civils*.

ἀποδεχθῇ τὸν προσωπικὸν ἀλλοδαποῦ τινος νόμον, καὶ τοι παραβλάπτοντα γαλλικὰ συμφέροντα;

Οὐδεμία χωρεῖ ἐξαίρεσις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς ἄνω εἶπομεν, οὔτε δυνάμεθα νὰ ἐξετάσωμεν, ἐὰν συμφέροντά τινα παραβλάπτωνται ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κανόνος· ἀφ' οὗ ἅπαξ τὸ ἄρθ. 3 θεωρεῖ ἐν Γαλλίᾳ τοὺς ἀλλοδαποὺς ὡς ἀνικάνους, δέον νὰ παρακολουθήσωσιν ἅπασαι αἱ συνέπειαι τῆς ἀνικανότητος ταύτης.

Δὲν θέλει ὁμῶς ἐπιτραπῇ τοῦλάχιστον ἐξαίρεσις ἐν ἣ περιπτώσει ἀλλοδαπὸς τις μετεχειρίσθῃ δόλια μέσα πρὸς ἐξαπάτησιν, προκειμένου περὶ τῆς ικανότητος αὐτοῦ; Ἀπαντῶμεν ἐπίσης ἀποφατικῶς. Καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οὐδεμία χωρεῖ ἐξαίρεσις τοῦ τεθέντος κανόνος, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ δικαίου. Ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἀλλοδαποῦ, ἀνικάνου κατὰ τὸν προσωπικὸν αὐτοῦ νόμον, ἀκυροῦται· ὑπόκειται ὁμῶς οὗτος ἕνεκεν τοῦ ἀδικήματος ἢ οἰονεὶ ἀδικήματος εἰς ἀποζημιώσεις.

§ 2 — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Ἐπανευρίσκομεν ἐτι ἐνταῦθα τὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρά ἐκάστης νομοθεσίας.

Ἰταλία. — Ἐν Ἰταλίᾳ, ὡς ἐν Γαλλίᾳ, ἡ ικανότης κανονίζεται ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ νόμου ἐκάστου προσώπου.

Γερμανία. — Ἐν Γερμανίᾳ ἐξ ἐναντίας ὁ τῆς κατοικίας νόμος κανονίζει τὴν ικανότητα.

Ἀγγλία, Ἡνωμένα Πολιτεῖαι. — Ἡ Ἀγγλία καὶ αἱ Ἡνωμένα Πολιτεῖαι οὐδόλως λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τοὺς ἀλλοδαποὺς νόμους ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα. — Ἐσημειώσαμεν ἤδη τὴν λεπτομέρειαν ταύτην τοῦ ἀγγλικοῦ δικαίου τοῦ ἀκάμπτου εἰς πᾶσαν παραχώρησιν.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Ἐφαρμογὴ τῶν γενικῶν κανόνων.

Διαίρεσις καὶ παραπομπά. — Ἐξηγήσαμεν τοὺς κανόνας τοὺς ἰσχύοντας ἐπὶ τῶν συγκρούσεων τῶν νομοθεσιῶν ὡς πρὸς τὰ ζητήματα τὰ σχετιζόμενα εἴτε πρὸς τὰ πρόσωπα, εἴτε πρὸς τὰ πράγματα εἴτε ὡς πρὸς τὴν σχέσιν τῶν προσώπων μετὰ τῶν πραγμάτων.

Ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐξετάσωμεν τὰ διάφορα ἀντικείμενα, περὶ ὧν ἀσχολεῖται ὁ ἀστικὸς κώδιξ καὶ ἐφαρμόσωμεν ἐφ' ἑκάστου τὰς ἀρχάς, ὥς ἐξεθέσαμεν. Θέλομεν ἀκολουθήσει ὡς πρὸς τοῦτο τὴν ἐν τῷ ἀστικῷ κώδικι τάξιν. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰσιν ἤδη λελυμένα πλεῖστα ζητήματα εἴτε ἐν τῇ περὶ προδικαστικῶν ζητημάτων μελέτῃ ἡμῶν, — ὡς τὰ περὶ ἀπολαβῆς τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων (1), περὶ ἐθνότητος, περὶ κατοικίας, — εἴτε ἐν ταῖς διασαφήσεσιν ἡ-

(1) Τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀλλοδαποὺς, διότι ἀπομένει ἡμῖν νὰ ἐξετάσωμεν τὴν στέρησιν τῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων τὴν προερχομένην ἐκ καταδικαστικῶν ἀποφάσεων.

μῶν ἐπὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἐφαρμογῆς τῶν πραγματικῶν θεσμῶν, — ὡς τὰ ζητήματα περὶ κατασχέσεως ἀκινήτων καὶ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ Βιβλίῳ τοῦ ἀστικοῦ κώδικος (διάκρισις τῶν πραγμάτων, κυριότης, ἐπικαρπία, δουλείαι). — Ἀφ' ἑτέρου, δὲ θὰ ἐξετάσωμεν ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ τ' ἀδικήματα καὶ οἰονεὶ ἀδικήματα, ἅτινα δὲν ἔχουσι θέσιν ἐνταῦθα, ὡς ὄντα ἀντικείμενον ἰδιαίτερας μελέτης, καὶ ἀνήκοντα μᾶλλον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἀστυνομίαν ἀφορῶντων νόμων. Ἐπίσης ἰδίως χρήζουσι μελέτης τὰ περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων καὶ ἀποδείξεων ζητήματα ὡς ἀνήκοντα τῇ σπουδῇ τῶν περὶ τῶν τύπων τῶν πράξεων νόμων, ὡς καὶ τὰ περὶ δεδικασμένου καὶ δικαστικῆς ὑποθήκης, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν ἐξέτασιν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΣΑΙ ΕΚ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ (1)

Γενικὸς κανὼν. — Τρεῖς κυρίως ἀνικανότητες ἐκ καταδικαστικῶν ἀποφάσεων ἀναφέρουσιν οἱ κώδικες ἡμῶν α'.) τὸν πολιτικὸν θάνατον, ἐξ οὗ δὲν ἀπομένει σήμερον ἢ ἡ εἰδικὴ ἀνικανότης τοῦ διαθέτειν καὶ δέχεσθαι ἐκ δωρεᾶς, β'.) τὴν στέρν-

(1) Τὰ λοιπὰ ζητήματα τοῦ Πρώτου Τίτλου τοῦ κώδικος ἡμῶν, ἐθνότης καὶ δικαιώματα τῶν ἀλλοδαπῶν, ἐξετάσθησαν ὑπὸ διεθνῇ ἐποψίᾳ ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμῶν μέρει.

σιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, καὶ γ'.) τὴν νόμιμον ἀπαγόρευσιν. Κατ' ἀρχὴν αἱ ἀνικανότητες αὗται ἀκολουθοῦσι τὸν Γάλλον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ὥς καὶ αἱ ὑπὸ ἀλλοδαπῶν νόμων ἀναγραφόμεναι ἀκολουθοῦσι τὸν ἀλλοδαπὸν ἐν Γαλλίᾳ.

Τοῦτο δὲ θεσπίζει εἴτε ῥητῶς εἴτε σιωπηρῶς τὸ ἄρθρον 3.

Ἐν τούτοις δύο παρατηρήσεις εἰσὶν ἀναγκαῖαι.

Πολιτικὸς θάνατος. — Ὡς πρὸς τὸν πολιτικὸν θάνατον λεκτέον ὅτι ἡ κατάργησις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 31 Μαΐου 1854 ἐθεωρήθη μέτρον δημοσίας τάξεως· ἄρα δὲν ἐφαρμόζεται ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν τῶν καταδεδικασμένων παρ' ἄλλων νομοθεσιῶν.

Νόμιμος ἀπαγόρευσις. — Ἐτέθη τὸ ζήτημα ἂν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἔδει ν' ἀναγνωρισθῇ ἢ ἐν Γαλλίᾳ κηρυχθεῖσα νόμιμος ἀπαγόρευσις. Οἱ ἀποκρινόμενοι ἀποφατικῶς δισχυρίζονται ὅτι, προκειμένου περὶ ποινικοῦ νόμου, ὥς ἐνταῦθα, ὁ ἀλλοδαπὸς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ σεβασθῇ τοῦτον.

Οἱ δ' ἐναντιοφρονοῦντες ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ νόμιμος ἀπαγόρευσις εἶναι πρὸ παντὸς ἄλλου μεταβολὴ τῆς καταστάσεως τοῦ προσώπου· ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη δέον, ὥς πᾶσαι αἱ ἄλλαι, ὥς ἂν ἔδομεν, ν' ἀναγνωρίζωνται ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΑΦΑΝΤΩΝ (1)

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ τίτλος περὶ ἀφανείας ἀποτελεῖ καινοτομίαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ κώδικι ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἀρχαῖον δίκαιον· ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑπάρχουσι προηγούμενα ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εἰς ἃ νὰ προστρέξωμεν.

Χαρακτὴρ τοῦ θεσμοῦ. — Τίς ὁ χαρακτὴρ τοῦ θεσμοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀφάνειαν; Τῷ ἐρωτήματι τούτῳ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δοθῇ ἀπάντησις ὀριστικὴ καὶ ἀναντίρροτος. Ἡ λύσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γνώμης, ἣν ἤθελε σχηματίσει τις ἐπὶ τῶν δύο συστημάτων τῶν διαιρούντων τοὺς συγγραφεῖς ὡς πρὸς τὴν περὶ ἀφανείας νομοθεσίαν.

Κατὰ τοὺς μὲν ἡ κήρυξις τῆς ἀφανείας εἶναι «πρόωρος ἀπόδοσις τῆς κληρονομίας». Ἀποφάσεις μάλιστα διεκήρυξαν ὅτι ἡ προσωρινὴ ἐγκατάστασις εἰς τὴν διακατοχὴν τῆς περιουσίας τοῦ ἀφάντου, ἣν διατάσσει ὁ νόμος, ἀποτελεῖ δικαίωμα κυριότητος.

(1) Ἐκ τοῦ πρώτου τίτλου τοῦ 1 βιβλίου τοῦ ἀστικοῦ κώδικος μεταβαίνομεν εἰς τὸν τέταρτον, διότι αἱ ληξιαρχικαὶ πράξεις (βιβλίον πρῶτον, τίτλος δεῦτερος τοῦ κώδικος) ἐγείρουσιν ὑπὸ διεθνῇ ἐποψίᾳ ζητήματα περὶ τῶν τύπων τῶν πράξεων, ἅτινα θέλομεν ἐξετάσει ἐν τῷ τρίτῳ τίτλῳ· τὰ δὲ περὶ κατοικίας ζητήματα (τίτλος τρίτος τοῦ κώδικος) ἐπραγματεύθημεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐποψίαν ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμῶν μέρει τίτλῳ δευτέρῳ κεφ. τρίτῳ.

Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ὁ θεσμός ἠθέλην
σθαι πραγματικός.

Κατὰ τοὺς στηριζομένους δὲ ἐπὶ τῶν προ-
ρασκευαστικῶν ιδίως ἐργασιῶν καὶ τοῦ κειμένου
τοῦ κώδικος (ἄρθ. 125: «ἡ προσωρινὴ διακατο-
εῖναι παρακαταθήκη»), αἱ περὶ ἀφανείας δια-
ξεις εἰσὶν ἀπλῶς μέτρα προστατευτικά, διότι καὶ
τὴν ἐκφρασιν τοῦ ἁρθρου 112 ὁ νόμος πα-
ραβαίνει μόνον, ἵνα προνοήσῃ περὶ τῆς διοικήσε-
ως τῶν ἐγκαταλειφθέντων ὑπὸ τοῦ ἀφάντου. Εἴ-
σκουσι μάλιστα ἀληθῆ ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν
διατάξεων τούτων καὶ τῶν περὶ ἐπιτροπείας καὶ
νόμων. Ἀναγκάζονται ὅθεν ἐξ ὅλων τούτων,
συμπεράνωσιν ὅτι ὁ θεσμός τῆς ἀφανείας εἶναι
καθαρῶς προσωπικός.

Ἐφαρμογὴ τοῦ ἁρθρου 3.— Ἡ τελευταία
αὕτη λύσις, πρὸς ἣν κλίνομεν, φαίνεται ἡμῶν
ὑπὲρ τὸ δέον ἀπόλυτος, διότι ἔχει τὸ μειονε-
κτημα, νὰ ἢ ἐντελῶς θεωρητικὴ μὴ λαμβάνουσα
ὑπ' ὄψιν τὸ θετικὸν δίκαιον τὸ καθιερωθὲν ὑπὸ
τοῦ 3 ἁρθ. τοῦ κώδικος ἡμῶν, καθ' ὃ τ' ἀκίνητα
τοῦ ἀφάντου δέον νὰ διαφυλαχθῶσι καὶ διοικη-
θῶσι κατὰ τὸν νόμον τῆς ἐξ' ἧς κεῖνται χώρας.
Ἐφαρμόζομεν ἐξ ἐναντίας ὡς πρὸς τὴν διοίκη-
σιν τῶν κινητῶν τὸν προσωπικὸν θεσμόν τοῦ
ἀφάντου, κατὰ τὸν προεκτεθέντα κανόνα *mobilis
sequuntur personam*.

Ἐκ τούτου δυνατόν νὰ ἐπέλθωσι παράδοξοι

συνέπειαι, διότι τῶν προθεσμιῶν πρὸς διακατοχήν τῶν πραγμάτων προσώπου τινὸς μὴ οὐσῶν τῶν αὐτῶν ἐν ἀπάσαις ταῖς χώραις, ἤθελε προκύψει, ὥστε ἄτομόν τι, θεωρούμενον ὡς ἄφαντον ἐν Ἰταλίᾳ, νὰ μὴ ᾖ τοιοῦτον ἐν Αὐστρίᾳ. Ἀλλ' ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθ. 3, ὅπερ, διαιροῦν τὴν περιουσίαν τοῦ ἀτόμου, πλάττει δύο διαφόρους περιουσίας, ἐκάστη τῶν ὁποίων διέπεται ὑπὸ διαφόρων κανόνων, ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν συνέπειαν ταύτην.

Διακρίσεις. — Συγγραφεὺς τις ἐπρότεινε διακρίσιν μεταξὺ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀφανείας ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τῶν ὡς πρὸς τὰ πράγματα. Κατ' αὐτὸν ἡ διακατοχὴ ἡ ἐπιτρεπομένη ἐπὶ τῶν πραγμάτων τοῦ ἀφάντου ὑπάγεται τῷ πραγματικῷ θεσμῷ, ἐπομένως διέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἐφ' ἧς κεῖνται ταῦτα χώρας· ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ κήρυξις τῆς ἀφανείας ἀνάγεται εἰς τὸν προσωπικὸν θεσμόν. Ἀλλ', ὡς δικαίως παρετήρησαν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαιρεθῇ ἡ κατάστασις τοῦ προσώπου· δεόν ὅθεν νὰ παραδεχθῶμεν κατ' ἀρχὴν τὴν προσωπικότητα, ἃν καὶ ἐφαρμόζομεν, ὡς ἐπράξαμεν, τὴν διάταξιν τοῦ 3 ἁρθρου ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ ἀφάντου.

Ἡ προσωπικότης αὕτη τῶν θεσμῶν εἶναι ἄλλως ἀναμφισβήτητος ὡς πρὸς τοὺς ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀφάντου ἀναγομένους κανόνας, ὡς λ.χ. τοὺς ἀφορῶντας τὸν γάμον καὶ

τὴν ἐπιτροπείαν τῶν τέκνων αὐτοῦ (ἀστικὸς διξ, Βιβλ. I, Τίτλος IV, Κεφ. III, τμήμα III κεφ. IV).

Ἄλλοι παραδέχονται διάκρισιν ὅλως διὰ τὸν χρόνον τῆς προηγουμένης, καὶ κατατάσσουσιν τοῖς πραγματικοῖς θεσμοῖς ἀπάσας τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἀφανείας Τίτλου τὰς σχετιζομένας ἐν δημοσίᾳ τάξει. Ἐν τῇ διακρίσει ταύτῃ ἔγκειται κατ' αὐτοὺς τὸ κριτήριον, διότι τὸ δικαίωμα λαμβάνειν κατεπείγοντα μέτρα ὡς πρὸς τὴν παρουσίαν τοῦ ἀφάντου πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας τάξεως, — εἴτε τὰ μέτρα ταῦτα ἀφορῶσι οὐχὶ τὴν ἐπιτροπείαν, ἀλλὰ τὴν φύλαξιν τῶν ἀνηλίκων τέκνων, εἴτε συνίστανται εἰς πράξεις συντηρητικὰς διατεταγμένας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς παρουσίας τοῦ ἀφάντου, — ὑπάγεται, καὶ τὴν γνώμην ταύτην, εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμούς· καθότι θεωρεῖται τοῦτο καθήκον ἀνώτερον τοῦ Κράτους, ὅπερ ἀνακηρύσσει καὶ τὸ βελγικὸν σύνταγμα (ἄρθ. 128) ὡς καὶ ἡ νομοθεσία τῶν Κάτω Χωρῶν.

Ὡς παρατηρεῖ τις, ἅπαντα τὰ μέτρα τ' ἀφορῶντα τὴν περίοδον τῆς τεκμαρτῆς ἀφανείας ὑπάγονται τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἐφ' ᾗ κεῖται ἡ παρουσία· τὰ δὲ ἀναγόμενα εἰς τὴν περίοδον τῆς κηρύξεως τῆς ἀφανείας κανονίζονται ὑπὸ τῆς τεθείσης ὑπὸ τοῦ ἄρθρου ἀρχῆς.

Συγκρούσεις νόμων. — Παραδεχθέντες τὴν προσωπικότητα τῶν περὶ τοῦ γάμου τοῦ σύζυγου τοῦ ἀφάντου διατάξεων, ὑποκείμεθα εἰς σύγκρουσιν νόμων μεταξὺ τῶν νομοθεσιῶν τῶν κανονιστικῶν διαφόρως τὸ ζήτημα τοῦτο.

Οὕτω λ.χ. ἐνῷ ὁ ἀστικός ἡμῶν κωδὶξ ἐν ἄρθρῳ 139 θεωρεῖ διαρκοῦντα τὸν γάμον τοῦ ἀφάντου, ἐξ ἐναντίας ὁ τῶν Κάτω Χωρῶν (1) καθιερωτὸ γερμανικὸν σύστημα, καὶ θεωρῶν τὴν κήρυξιν τῆς ἀφανείας ὡς κήρυξιν θανάτου ἐπιτρέπει τῷ συζύγῳ τοῦ ἀφάντου ἕτερον γάμον.

Κατὰ τὰς συνθήκας ταύτας ἐπιτρέπεται ἄρᾳ γε τῷ Ὁλλανδῷ, οὔτινος ὁ σύζυγος εἶναι ἀφαντος, νὰ συνάψῃ γάμον ἐν Γαλλίᾳ; Ἄν καὶ ἡ ἐναντία γνώμη ἀριθμεῖ ὁπαδοὺς ἔχοντας μεγάλην ἀθεντίαν, φρονοῦμεν ἐν τούτοις ὅτι, τῆς τοῦ θανάτου κηρύξεως ἰσοδυναμούσης ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ ἀλλοδαποῦ τῇ λύσει τοῦ γάμου, ὁ σύζυγος, οὔτινος ὁ γάμος ἐλύθη οὕτω νομίμως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δύναται νὰ συνάψῃ ἕτερον ἐν Γαλλίᾳ (2).

Ἐπίσης φρονοῦμεν ὅτι Ὁλλανδοὶς ὑπὸ κκοος κατοικῶν ἐν Γαλλίᾳ ἢ Βελγίῳ, — τοῦ βελγικοῦ νόμου ταυτοῦ ὄντος ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῷ γαλλικῷ, — δύναται νὰ ἐπιζητήσῃ ἐν ταῖς χώραις ταύταις, ὅπως κηρυχθῇ ὡς τεθνεὺς ὁ σύζυγος αὐ-

(1) Ἄρθρα 523, 524.

(2) Ἴδε κατωτ. κεφ. τέταρτον ἐνθα δίδομεν τὴν αὐτὴν λύσιν ὡς πρὸς τὸν γάμον τοῦ νομίμως ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ διαζευχθέντος ἀλλοδαποῦ.

τοῦ, τῆς δημοσίας τάξεως μὴ ἐνδιαφερομένης
τῷ ζητήματι τούτῳ, θεωρουμένῳ, καθ' ἡμᾶς,
ζήτημα ἀπλῶς καταστάσεως. Ἀντιστρόφως ὁ Γάλλος
ἐν Ὁλλανδίᾳ δὲν δύναται νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν
κήρυξιν τοῦ ἀφάντου ὡς τεθνεώτος, ἦν ἐπιτρέ-
πει μὲν ὁ ὀλλανδικός, ἀπαγορεύει ὅμως ὁ γαλλί-
κός νόμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΓΑΜΟΣ

Διαιρέσεις. — Τὸ παρὸν κεφάλαιον εἶναι το-
σπουδαιότερον τῆς μελέτης ἡμῶν πρὸς ἀπλο-
ποίησιν δ' αὐτοῦ παραπέμπομεν εἰς τὸ ἐπόμενον
κεφάλαιον ἅπαντα τ' ἀφορῶντα τὴν λύσιν τοῦ
γάμου ζητήματα, ἀκολουθοῦντες, ὡς ὑπεσχέθη-
μεν, τὴν τάξιν τοῦ κώδικος.

Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ θέλομεν ἐξετάσει δια-
δοχικῶς.

1^ο Τοὺς ἀπαιτουμένους ὅρους διὰ τὴν νομι-
μότητα τοῦ γάμου.

2^ο Τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ, καὶ ἰδίως τὸν κα-
νονισμόν τῆς τοῦ συζύγου ἐξουσίας.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἐπόψεις ταύτας ἡ διέ-
πουσα ἀρχὴ εἶναι ἡ αὐτὴ· ὁ γαλλικὸς νόμος
ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τοὺς γάμους τοὺς συνα-
φθέντας ὑπὸ Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐκτὸς τῶν
ἀφορῶντων τοὺς τύπους κανόνων. Ἐπίσης ὁ ἀλ-
λοδαπὸς νόμος δεόν νὰ κανονίζῃ παρ' ἡμῖν τοὺς
ὅρους τοὺς ἀπαιτουμένους, ὅπως ὁ ἐν Γαλλίᾳ ὑπ

ἀλλοδαπῶν συναφθεῖς γάμος ἢ ἐγκυρος, ὡς καὶ τ' ἀποτελέσματα αὐτοῦ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Ὅροι διὰ τὴν νομιμότητα τοῦ γάμου ἀπαιτούμενοι.

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἀρχαῖον Δίκαιον. — Οἱ ἀρχαῖοι νομομαθεῖς δὲν εἶχον ιδέας σταθεράς περὶ τῆς νομιμότητος τοῦ ὑπὸ Γάλλου συναφθέντος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γάμου ἢ τοῦ συναφθέντος ἐν Γαλλίᾳ ὑπ' ἀλλοδαποῦ. Ἡ νομολογία ἐν τούτοις παρεδέχετο ὅτι ὡς πρὸς τοὺς οὐσιώδεις ὅρους τῆς νομιμότητος τοῦ γάμου ἔδει ν' ἀκολουθῇται ὁ τῆς κατοικίας νόμος.

Νεώτερον Δίκαιον. — Ὁ ἀστικὸς ἡμῶν κῶδιξ προβλέπει τὴν μίαν τῶν περιπτώσεων, αἵτινες δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν ἐν τῇ πρακτικῇ, ἥτοι μόνον τὴν ἀφορῶσαν τὸν γάμον Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐξ ἀναλογίας δὲ διετύπωσαν οἱ συγγραφεῖς τὸν ἐφαρμοστέον κανόνα ὡς πρὸς τὸν ἐν Γαλλίᾳ ὑπ' ἀλλοδαπῶν συναφθέντα γάμον.

A. — Γάμος Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ὅροι ἀφορῶντες τοὺς τύπους. — Ὁ κῶδιξ ἡμῶν διακρίνει τοὺς ὅρους τῶν τύπων ἀπὸ τοὺς τῆς οὐσίας ὅσον ἀφορᾷ τὸν γάμον Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Τὸ 170 ἄρθρον ἐκφράζεται οὕτω· «Ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συναφθεῖς γάμος μεταξὺ Γάλλων ἢ μεταξὺ Γάλλου καὶ ἀλλοδαποῦ εἶναι ἐγκυρος, εἰ ἐγένετο κατὰ τοὺς ἐν χρήσει τύπους

τῆς χώρας, ἀρκεῖ μόνον νὰ προηγήθῃσαν αἱ καθοριζόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 63 ἐν τῷ περὶ ληξιαρχικῶν πράξεων τίτλῳ δημοσιεύσεις, καὶ ἂν ὁ Γάλλος δὲν παρέβῃ τὰς ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ διατάξεις». Περὶ τῶν τύπων, ἐφ' ὧν ἐφαρμυστέος ὁ γνωστός κανὼν *locus regit actum*, θεωροῦμεν ἀσχοληθῆναι, ὅταν ἐξετάσωμεν ἐν τῷ τρίτῳ ἡμῶν τίτλῳ τὰ ζητήματα τὰ πρὸς τὸν κανὼν τοῦτον καὶ τὸν τύπον τῶν ἀστικῶν πράξεων σχετιζόμενα, ὅτε θὰ ἐξετάσωμεν συγχρόνως καὶ τὴν ἰδιαιτέραν διατύπωσιν τὴν ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 170 διὰ τῆς ἐξῆς ἐκφράσεως· «ἀρκεῖ μόνον νὰ προηγήθῃσαν αἱ καθοριζόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 63 δημοσιεύσεις».

Ὅροι ἀφορῶντες τὴν οὐσίαν. — Περιορίζομεθα ὅθεν νὰ ἐξετάσωμεν τὸ οὐσιῶδες ζήτημα τὸ ἐγερθὲν ἐκ τῶν τελευταίων λέξεων τοῦ ἀρθ. 170 «ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συναφθεὶς γάμος μεταξὺ Γάλλων ἢ μεταξὺ Γάλλου καὶ ἀλλοδαποῦ εἶναι ἐγκυρὸς . . . ἀρκεῖ μόνον ὁ Γάλλος νὰ μὴ παρέβῃ τὰς ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ διατάξεις».

Αἱ διατάξεις αὗται κανονίζουνσι τὰ κατὰ τὴν συναίνεσιν τῶν συζύγων, τὴν ἡλικίαν, τὴν συναίνεσιν τῶν ἀνιόντων τὰ περὶ πράξεως πατρὸς σεβείας, τὰ ἐκ τῆς συγγενείας κωλύματα, τὰ ἀφορῶντα τὸ κώλυμα τοῦ συνάμειβαι δεύτερον γάμον πρὸ τῆς λύσεως τοῦ πρώτου καὶ τὰς κατὰ τοῦ γάμου ἐνστάσεις.

Ἡ παράδοσις τῶν διατάξεων τούτων καθίστη-
σιν ἀκυρωτέον τὸν γάμον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν
παράδοσιν;

Δύο συστήματα προϋτάθησαν ἐπὶ τοῦ προκει-
μένου.

Σύστημα πρῶτον.—Ναί· ὁ γάμος εἶναι ἀκυ-
ρωτέος δι' αὐτὴν ταύτην τὴν παράδοσιν· ἡ λύ-
σις δ' αὕτη ἐξάγεται ἐξ ἀντιδιαστολῆς ἐκ τοῦ ἄρ-
θρου 170, ὅπερ κηρύσσει ἔγκυρον τὸν ἐν τῇ ἀλ-
λοδαπῇ γάμον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐτηρήθῃσαν
αἱ διατάξεις αὗται.

Σύστημα δεύτερον (1). — Οὐχί· δὲν εἶναι
ἀκυρωτέος ὁ γάμος δι' αὐτὴν ταύτην τὴν παρά-
δοσιν, διότι τὸ ἄρθ. 170 δὲν ἀπαγγέλλει τὴν ἀκυ-
ρότητα, ἀλλ' ἐφαρμόζει τὸν ἐν τῷ ἄρθ. 3 γενικὸν
κανόνα. Ἐξεταστέον ὅθεν τίς ἡ φύσις τῆς παρα-
διασθείσης διατάξεως.

Ἐὰν μὲν πρόκειται περὶ κωλύματος ἀκυρωτι-
κοῦ (ἐλλειψίς νομίμου ἡλικίας, πλάνη, συγγέ-
νεια), ὁ γάμος ἀκυροῦται.

Ἐὰν δὲ πρόκειται περὶ ἀπαγορευτικοῦ κωλύ-
ματος (ἐλλειψίς πράξεως πατροσεβείας, ἑνστασις),
ὁ γάμος εἶναι κατ' ἀρχὴν ἔγκυρος.

Fraus legis. — Ἡ νομολογία παραδέχεται ὅτι
καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ γάμος δύναται ν' ἀ-

(1) Τὸ σύστημα τοῦτο ἀκολουθεῖ ὁ Λαινέ, εἰς ὃ συντασ-
σόμεθα καὶ ἡμεῖς, μὴ παραδεχόμενοι ὅμως, ὡς αὐτός, τὴν
ἐπιφύλαξιν, ἣν παρεδέχθη ἡ νομολογία.

κυρωθῇ, εἰν ἔλαβε χώραν δόλος, ὡς λ.χ. εἰν ἔλλειψις πράξεως πατροσεβείας προέρχεται δόλου. Δὲν παραδεχόμεθα τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην διότι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ἡ ἐξερεύνησις τῶν προθέσεων δὲν δύναται νὰ ὑπεισέλθῃ εἰς τὸ ἔδαφος τοῦ ἀστικοῦ νόμου· ἡ δὲ θεωρία τῆς καταδολεύσεως τῶν νόμων (*fraus legis*) φαίνεται ἡμῶν οὐχὶ νομικὴ ὡς πρὸς τε τὸν γάμον καὶ τὴν ποινικογράφησιν. Τὸ ζήτημα εἶναι ἂν ἡ ἀκυρότης ὑπάρχῃ ἢ δὲν ὑπάρχῃ· προκειμένου δὲ περὶ τῆς λύματος ἀπαγορευτικοῦ, δὲν δύναται, καθ' ἡμῶν νὰ ὑπάρξῃ. Ἐὰν λοιπὸν ὁ νόμος δὲν ὀρίξῃ ἀκυρότητα, δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ζήτημα περὶ καταδολεύσεως τοῦ νόμου.

Ἡ θεωρία τῆς *fraus legis* κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν εἶναι λείψανον τοῦ συστήματος τῆς *comitas*, καθ' ὃ οἱ ἐπιζητοῦντες νὰ ὑπεκφύγῳσι τοὺς νόμους τῆς ἑαυτῶν χώρας, εἰσὶν ἀνάξιοι τῆς δημοῦς φιλοφροσύνης.

Τίνα νόμον δεόν ν' ἀκολουθήσωμεν πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἱκανότητος τῆς γυναικὸς, τοῦ προσωπικὸν αὐτῆς νόμον ἢ τὸν τοῦ ἀνδρός;
Ἡ ἱκανότης τῆς γυναικὸς ὡς πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συναφθέντα γάμον δεόν νὰ ἐκτιμηθῇ κατὰ τὸν προσωπικὸν αὐτῆς νόμον, καὶ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ ἠθέλεν εἶσθαι ἀρμόδιον, εἰν δὲν συνεξευγνύετο, καθόσον, ἀφότου ἡ ἀκυρότης τοῦ γάμου ἐπεξητῆθη, δὲν δύναται νὰ θεω-

νηθῇ εὐρισκομένη ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀν-
θρώπου.

B. — Γάμος ἀλλοδαπῶν ἐν Γαλλίᾳ.

Ἐφαρμογὴ τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου. — Ἐν-
ταῦθα ὁ κῶδιξ σιωπᾷ, ἀλλ' ἐξ ἀναλογίας τῆς
καθιερωθείσης ὡς πρὸς τὸν γάμον Γάλλων ἀρχῆς
παραδεχόμεθα ὅτι ὡς πρὸς τοὺς οὐσιώδεις ὅρους
ἐφαρμοστέος ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος.

Πρακτικαὶ δυσχερεῖαι. — Ἐὰν δικαιώμεθα
ἄπαιτήσωμεν παρὰ τῶν Γάλλων δικαστῶν τὴν
τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων γνῶσιν, οὐδόλως ὅμως
δικαιούμεθα τοῦτο παρὰ τῶν ἐπὶ τῶν ληξιαρχικῶν
πράξεων Γάλλων ὑπαλλήλων τῶν προσκαλουμέ-
νων, ὅπως παραστῶσιν εἰς τέλει γάμου ἀλλο-
δαπῶν· ἐν τῇ πρακτικῇ δὲ συμβαίνει συνήθως
να μὴ γνωρίζωσιν οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι, ἐὰν ὑπάρ-
ξωσιν ἢ οὐ κωλύματα γάμου ἐν τῷ ἀλλοδαπῷ
νόμῳ.

Διπλωματικαὶ συμβάσεις καὶ ὑπουργικαὶ ἐγκύ-
κλιοι ἐπεδίωξαν τὴν θεραπείαν τῶν δυσχερειῶν
τούτων.

Συμβάσεις καὶ ὑπουργικαὶ ἐγκύκλιοι. —
Κατὰ τὸ 1837 συνωμολογήθη Σύμβασις μεταξὺ
Γαλλίας ἀφ' ἑνὸς καὶ Βυρτεμβέργης καὶ Βαυαρίας
ἀφ' ἑτέρου, καθ' ἣν οἱ ἐκ τῶν χωρῶν τούτων
καταγόμενοι δὲν δύνανται νὰ συζευχθῶσιν ἐν
Γαλλίᾳ ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως αὐτῶν.

Τὴν δὲ 4 Μαΐου 1855 ἐγκύκλιος τοῦ ὑπουργοῦ

τῆς Δικαιοσύνης ὑπεχρέου τοὺς Δημάρχους νὰ
 παιτῶσι παρὰ τῶν ἀλλοδαπῶν πιστοποιητικῶν
 βεβαιοῦν ὅτι δύνανται νὰ συζευχθῶσι. Ἡ ἐγκλι-
 κλιος αὕτη δὲν ἐγένετο εὐπρόσδεκτος, καθότι
 ἔλεγον, ὑπῆρχε φόβος, μήπως ἡ ἀμέλεια τῶν
 ἀλλοδαπῶν ὑπαλλήλων ἤθελε καταστήσει σχεδόν
 ἀδύνατον τὴν ἐκδοσὶν τοιούτων ἐγγράφων. Ὑπο-
 δεῖξαν πρὸς τοῦτοις τὴν μικρὰν πίστιν τῶν
 πιστοποιητικῶν τούτων ὡς καὶ τὸν κίνδυνον τῶν
 ἐπαπειλούμενων ἐκ τῆς ἀλήσεως μέτρων ἀντενέ-
 κτικῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. Ἐνεκεν τῶν παρατι-
 ρήσεων τούτων ὑπουργικὸν γράμμα τῆς 7 τοῦ
 ἐπομένου Ἰουλίου ἐπέτρεψε τοῖς ἐπὶ τῶν λι-
 ξιαρχικῶν πράξεων Γάλλοις ὑπαλλήλοις, νὰ πε-
 ριορισθῶσι πρὸς ἀντίκατάστασιν τῶν πιστο-
 ποιητικῶν τούτων εἰς συμβολαιογραφικὴν προ-
 ξιν ἐκδιδομένην κατὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 70 τοῦ
 ἀστικῶν κώδικος διαγραφόμενους τύπους.

§ 2. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Διάφορα συστήματα.—Τρία συστήματα δια-
 ροῦσι τὰς διαφόρους νομοθεσίας· α'.) τὸ γαλλικόν
 καὶ ἰταλικὸν σύστημα τὸ ἐφαρμόζον τὸν ἐθνικὸν
 τῶν μελλόντων συζύγων νόμον· β'.) τὸ γερμανι-
 κόν, ὅπερ, ὡς πολλάκις ἐρρήθη, ἀντικαθιστᾷ τὸν
 νόμον τῆς χώρας τῶν συζύγων διὰ τοῦ τῆς κα-
 τοικίας· καὶ τέλος τὸ σύστημα τῆς ἀγγλικῆς νο-
 μοθεσίας, ὅπερ ἀντλεῖ ἐκ τῆς φεουδαλικῆς αὐτο-
 ιδιότητος ἰδιαίτερόν τινα χαρακτῆρα πραγμά-

κότητος. Κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο σύστημα νόμος τῆς χώρας, ἐφ' ἧς συνήφθη ὁ γάμος προ-
βάζεται.

Ἱταλία. — Ἡ Ἱταλία, ὡς γνωρίζομεν, εἶναι μᾶλλον προκεχωρημένον καὶ ἐλεύθερον Κρά-
τος ὡς πρὸς τὸ διεθνὲς ἰδιωτικὸν δίκαιον· ὁ
προοδευτικὸς οὗτος χαρακτὴρ τῆς Ἱταλικῆς νο-
μοθεσίας ἐκδηλοῦται διὰ τῆς σχεδὸν σταθερᾶς
ἐφαρμογῆς τῆς ἀρχῆς τῆς προσωπικότητος. Οὕτω
κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων ἰταλῶν συγγρα-
φῶν εὐρίσκομεν τὴν ἀρχὴν ταύτην ἐφαρμοζο-
μένην ὑπὸ τῆς ἰταλικῆς νομολογίας ἐν ταῖς ἐξῆς
ἀντιθέτοις ὑποθέσεσι.

α') Γάμος Ἰταλοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. —
Ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ κανόνες τοῦ ἰταλικοῦ
ἀστικοῦ κώδικος εἰσιν ὅμοιοι τοῖς τοῦ ἡμετέρου.

β') Γάμος ἀλλοδαπῶν ἐν Ἱταλίᾳ. — Κατὰ
τὸ ἀρθ. 102 τοῦ ἰταλικοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἡ τοῦ
ἀλλοδαποῦ ἱκανότης ὡς πρὸς τὸν γάμον κανονί-
ζεται ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ νόμου, ἐνῶ
κατὰ τὸ ἀρθ. 103 ὁ ἀλλοδαπὸς υποβάλλεται τῷ
ἰταλικῷ νόμῳ ὡς πρὸς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου.
Ἱταλοί τινες συγγραφεῖς ἐρμηνεύοντες τὸ ἀρθ.
103 κατὰ γράμμα ἀποκρούουσιν ἀπολύτως τὸν
προσωπικὸν θεσμόν τοῦ ἀλλοδαποῦ. Ἄλλοι δὲ
διακρίνουσι μεταξὺ τῶν ἀρνητικῶν ὅρων, περὶ
τῶν ἀσχολεῖται τὸ ἀρθ. 103, καὶ τῶν θετικῶν,
ὅτι τινες υποβάλλονται τῷ ἀλλοδαπῷ νόμῳ. Ἡ διά-

κρισις ὅμως αὕτη ἐπὶ οὐδεμιᾶς στηρίζεται σπουδαίας βάσεως. Οἱ πλεῖστοι, ὡς εἶρηται, τῶν συγγραφέων καὶ ἡ σχεδὸν σταθερὰ νομολογία παραδέχονται τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπολύτου προσωπικότητος τῶν θεσμῶν, ἐπομένως τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προσωπικοῦ νόμου τοῦ ἀλλοδαποῦ.

Γερμανία (Πρωσσία). — Ὁ τῆς κατοικίας νόμος. — Ἐν Γερμανίᾳ οἱ περὶ γάμου οὐκ οὐκ σιώδεις ὅροι ἐκτιμῶνται κατὰ τὸν τῆς κατοικίας νόμον· ὁπότεν ὅμως ὁ τῆς κατοικίας τοῦ συζύγου νόμος ἦναι ἐναντίος τῷ τῆς κατοικίας τῆς συζύγου, τίς ὁ ἐφαρμοστέος; ὁ τοῦ συζύγου ἢ ὁ προσωπικὸς θεσμὸς ἐκατέρων; Τὸ ζήτημα ἀμφισβητεῖται.

Ἐφαρμόζεται ἄλλως τε ὁ κανὼν ἐπὶ τῶν δυνάμεων ἀντιστροφῶν ὑποθέσεων· ἐπὶ γάμου μεταξὺ Πρώσων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἢ ἐπὶ γάμου ἀλλοδαπῶν ἐν Πρωσσίᾳ.

Γάμος μεταξὺ Πρώσων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. — Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ οὐδεμία ἰδιαιτέρα ἀδεία ἀπαιτεῖται.

Γάμος μεταξὺ ἀλλοδαπῶν ἐν Πρωσσίᾳ. — Ὁ ἀλλοδαπὸς δεόν νὰ παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν δηλοῦν ὅτι οὐδὲν νόμιμον πρὸς τὸν γάμον κώλυμα ὑπάρχει κατὰ τὸν νόμον τῆς κατοικίας αὐτοῦ.

Οἱ συνάπτόμενοι ἐν τούτοις γάμοι ἐν Πρωσσίᾳ ὑπὸ Ἀγγλῶν, Γάλλων ἢ Ἀμερικανῶν δυνάμεων

εἰδικῶν συμβάσεων ἀπαλλάσσονται τῆς παρου-
σάσεως πιστοποιητικῶν.

Ἀγγλία, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. — Πολλά-
κις ἤδη ὑπεδείξαμεν τὸν πραγματικὸν χαρα-
κτῆρα τοῦ ἀγγλικοῦ δικαίου, ὅπερ κατ' ἀρχὴν
ἀκολουθεῖ ὡς πρὸς τε τὰ τῆς οὐσίας ζητήματα
καὶ ὡς πρὸς τὰ τῶν τύπων τὸν νόμον τῆς χώρας,
ἐφ' ἧς συνήφθη ὁ γάμος *lex loci actus*.

Γάμος Ἀγγλοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. — Ἐν
ἡ περιπτώσει δύο Ἀγγλοὶ ἀνήλικοι κατὰ τὸν γαλ-
λικὸν νόμον νυμφεύονται ἐν Γαλλίᾳ, ὁ γάμος αὐ-
τῶν, καίτοι ἔγκυρος κατὰ τοὺς ἀγγλικοὺς νό-
μους, θέλει κηρυχθῆ ἄκυρος, καθότι ὀφειλὸν ἐν
Γαλλίᾳ ν' ἀκολουθησῶσι τὸν γαλλικὸν νόμον
lex loci.

Γάμος ἀλλοδαποῦ ἐν Ἀγγλίᾳ. — Ὡσαύ-
τως ἐν ἡ περιπτώσει δύο Γάλλοι ἀνήλικοι νυμ-
φεύονται ἐν Ἀγγλίᾳ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως
τῶν γονέων αὐτῶν, ἡ περὶ ἀκυρότητος αἰτησις ἐν
Ἀγγλίᾳ ἠθελεν εἶσθαι ἀπαράδεκτος.

Ἐπὶ πλεόν ἐν ἡ περιπτώσει δύο ἀνήλικοι νυμ-
φεύονται ἐν Ἀγγλίᾳ ἄνευ ὑποβολῆς πράξεων
πατροσεβείας, ἡ ἀκυρότης, ἥτις θὰ ἐπετυγχάνετο
ἐν Γαλλίᾳ χάρις τῇ θεωρίᾳ τῆς *fraus legis*, ἠθε-
λεν εἶσθαι ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπαράδεκτος.

Οἱ ἐν Gretna-Green γάμοι. — Τὸ ἔγκυρον τοῦ
γάμου τοῦ συναφθέντος ὑπὸ ἀλλοδαπῶν ἐν ταῖς
Ἡνωμέναις Πολιτεῖαις ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ παρα-

βάσει τῶν ἐπιβαλλομένων ὑπ' τῆς χώρας αὐτῶν ὅρων, εἶναι τοσοῦτῳ μᾶλλον σπουδαῖον. ὅσῳ οἱ ἀπαιτούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ σκωτικοῦ ἢ ἀμερικανικοῦ νόμου ὅροι εἰσὶν ἥττον αὐστηροί.

Οὕτω ἐν Σκωτία καὶ εἰς τινὰ Κράτη τῆς Βορείου Ἀμερικῆς συνάπτεται ὁ γάμος ἄνευ ἐτέρου τύπου, ἀλλὰ διὰ μόνης τῆς ἐκδηλώσεως τῆς συναινέσεως ἐνώπιον τοῦ πρώτου τυχόντος μάρτυρος. Σκωτὸς τις σιδηρουργὸς ἐγκατεστημένος ἐν Gretna-Green ἐπὶ τῶν σκωτικῶν ὁρίων εἶχε τὴν εἰδικότητα ὥς μάρτυς νὰ παγιῶνῃ τὰς ἀλύσεις τοῦ γάμου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι μετὰ τὸν νόμον τοῦ 1876 οἱ τοιοῦτοι γάμοι δὲν θέλουσιν εἶσθαι τοῦ λοιποῦ ἔγκυροι. ἐκτὸς ἐὰν εἰς τῶν συζύγων ἔχῃ 21 ἡμερῶν διαμονὴν ἐν Σκωτία· ἡ ἀπαίτησις ὅμως αὕτη τοῦ νόμου δὲν εἶναι ἱκανὴ βεβαίως ν' ἀναστείλῃ τοὺς νέους τοὺς μὴ θέλοντας νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν πατρικὴν θέλησιν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀποτελέσματα τοῦ γάμου.

Τ' ἀποτελέσματα τοῦ γάμου τ' ἀναγραφόμενα ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ ἑκτῷ κεφαλαίῳ τοῦ περὶ γάμου Τίτλου τοῦ ἡμετέρου κώδικος ἀνάγονται εἰς τρία·

1. Ὁ γάμος ἐπιφέρει τὴν περὶ διατροφῆς ὑποχρέωσιν.
2. Παράγει τοῖς συζύγοις δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις.

3. Μεταβάλλει τὴν τῆς γυναικὸς ἰκανότητα.

§ 1. — ΠΕΡΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

Προσωπικότης τῶν θεσμῶν. — Ἡ περὶ διατροφῆς τῆς οἰκογενείας ὑποχρέωσις ἀνάγεται εἰς τοὺς προσωπικοὺς ἢ εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμοὺς; Οἱ τῆς τελευταίας γνώμης ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τοῦ ἀρθ. 3, § 1, ἀποδόντες τῇ περὶ διατροφῆς διατάξει χαρακτῆρα νόμου ἀφορῶντος τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἀστυνομίαν. Καὶ ἐνταῦθα ὁμῶς παρατηρητέον ὅτι δεόν νὰ μὴ ἐπεκτείνωμεν τὸν χαρακτῆρα δημοσίας τάξεως τὸν ἀπονεμόμενον εἰς νόμους τινάς· ἡ κοινωνικὴ τάξις οὐδόλως κινδυνεύει, ὥς ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ἂν καὶ ἡ περὶ διατροφῆς ὑποχρέωσις μεταξὺ συγγενῶν εἶναι ἐντελῶς ἀγνωστος. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἡ περὶ διατροφῆς ὑποχρέωσις πηγάζει ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς οἰκογενείας, ἐξ ἧς, ὡς γνωστὸν, ἅπαντα τὰ πηγάζοντα δικαιώματα ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν προσωπικῶν θεσμῶν.

Σύγκρουσις τῶν ἐθνικῶν νόμων ἐκατέρων τῶν μερῶν. — Ὁ τοῦ ἐνάγοντος πρὸς διατροφήν νόμος δυνατόν νὰ διαφέρῃ τοῦ τοῦ ἐναγομένου. Τίς τῶν δύο ἐπικρατέστερος; Ζήτημα τοιοῦτον παρουσιάσθη πρό τινων ἐτῶν ἐν τινὶ ὑποθέσει ἐκδικασθείση διαδοχικῶς ὑπὸ τε τοῦ Ἐφετείου τῶν Παρισίων καὶ τοῦ τῆς Νέας Υόρκης. Ἀλλ' οὔτε τὸ γαλλικὸν οὔτε τὸ ἀμερικανικὸν δικαστή-

ριον ἔλυσαν τοῦτο, περιορισθέντος ἐκάστου νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἴδιον αὐτοῦ νόμον. Ὁ Demangeat κινύσσει τὸ ζήτημα τοῦτο ἄλυτον, καὶ θεωρεῖ ἐφαρμοστέον τὸν τῆς χώρας νόμον. Ἐὰν ἐκ τῶν περὶ ἀποδείξεως καὶ ἀρμοδιότητος κανόνων κρίνωμεν ἐξ ἀναλογίας, φρονοῦμεν ὅτι ἐφαρμοστέος μᾶλλον ὁ τοῦ ἐναγομένου νόμος, καὶ ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει δεόν νὰ ἐξετάσωμεν, ἐὰν τοιοῦτου ἐδούς ἀγωγὴν ἐπιτρέπη ὁ ἴδιος τοῦ ἐνάγοντος προσωπικὸς νόμος. Ἐν τῷ προεκτεθέντι λ.χ. παραδείγματι, ἐν ᾧ ἐπρόκειτο περὶ ἐνάγοντος Γάλλου γαμβροῦ, ὁ ἐναγόμενος ἀμερικανὸς πενθερὸς ἠδύνατο ν' ἀποκρούσῃ τὴν αἴτησιν, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ νόμου τοῦ μὴ ἀναγνωρίζοντος τὴν περὶ διατροφῆς μεταξὺ συγγενῶν ὑποχρέωσιν· ἐπίσης δ' ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἀλλοδαπὸς οὗτος πενθερὸς ἐνάγων τὸν γαμβρόν αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ τοῦ γαλλικοῦ νόμου, ἐκτὸς ἐὰν ὁ νόμος τῆς χώρας αὐτοῦ τῷ ἐδίδῃ τοιαύτην ἀγωγὴν.

§ 2 — ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ

Προσωπικότης τῶν θεσμῶν. — Κατ' ἀρχὴν οἱ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν συζύγων θεσμοὶ εἰσὶ προσωπικοί.

Γενικῶς παραδέχονται ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη δεόν νὰ μετριασθῇ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν τῆς χώρας θεσμῶν τῶν ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν. Ἰδοὺ δὲ ὑπὸ τίνας ἐπιφυλάξεις ἐφαρμοστέα, καθ'

ἡμᾶς, ἡ ἀρχὴ αὕτη. Δὲν παραδεχόμεθα βεβαίως ὅτι ὁ ἀλλοδαπὸς δύναται ἐν Γαλλίᾳ νὰ ἐπωφεληθῇ νομοθεσίας, ἥτις, ὡς αἱ Νεαραὶ τοῦ 'Ιουστινιανοῦ, παρέχει τῷ συζύγῳ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβάλλειν σωματικὰς ποινὰς τῇ γυναικὶ αὐτοῦ *modicam castiglionem adhibere*, ἢ νὰ κατακρατῇ αὐτὴν ἐν ἰδιαιτέρᾳ φυλακῇ, ὡς ἐπιτρέπει τοῦτο ὁ ἀγγλικὸς νόμος, ἢ νὰ ποιήσῃ χρῆσιν τῆς «κατ' οἶκον φυλακῆς», περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ πορτογαλλικὸς νόμος.

Αἱ πράξεις αὗται ἀποτελοῦσι πλημμελήματα προδλεπόμενα ὑπὸ τῶν ποινικῶν ἡμῶν νόμων (Ποιν. κώδιξ, ἀρθ. 311, 341, 344, 345, 349) οἵτινες μάλιστα εἶναι δι' ἡμᾶς τὸ κριτήριον. Ἐκτὸς ὅμως τῶν κανόνων, ὧν ἡ παράβασις τιμωρεῖται ὑπὸ τῆς ποινικῆς ἡμῶν νομοθεσίας, φερόμεν ὅτι δεόν νὰ διατηρηθῇ ἀπολύτως ἡ ἀρχὴ ἡμῶν. Ὁ τῆς χώρας νόμος π.χ. εἶναι ἐφαρμοστέος ἐν περιπτώσει ἐλλείψεως ὑπερασπίσεως ἢ γαμικῆς πίστεως ἐκ μέρους τοῦ συζύγου, ἢ ἐν περιπτώσει ἀπειθείας ἢ ἀρνήσεως τῆς συζύγου τοῦ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ἑαυτῆς σύζυγον ἐνθα προτιμᾷ νὰ διαμένῃ (1), καὶ τέλος ἐν περιπτώσει

(1) Συνεπὼς θέλομεν ἐπιτρέψῃ εἰς γυναῖκα Σουιδὴν ἢ Σαξωνίδα, ὅπως ζητήσῃ ἐν Γαλλίᾳ πρόσκαιρον χωρισμὸν τοῦ ἑαυτῆς συζύγου, ὡς ἐπιτρέποιντο οἱ σουιδικοὶ καὶ σαξωνικοὶ νόμοι (Glasson, ἐν τῷ περὶ ἀστικοῦ γάμου καὶ διαζυγίου βιβλίῳ αὐτοῦ, σελ. 118). — Ἐπίσης θέλομεν ἐπιτρέψῃ εἰς Γερμανίδα νὰ ἐπιζητήσῃ συμφώνως τῷ γερμα-

ἐκλύσεως τῶν συζυγικῶν δεσμῶν καὶ τῶν ἀμοιβαίων ὑποχρεώσεων διὰ τοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμοῦ.

Ἄμα ὅμως ἐξέλθωμεν τῶν ὁρίων, ἅτινα ἐχαράξαμεν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν τῆς χώρας θεσμῶν τῶν ἀφορώντων τὴν δημοσίαν τάξιν, δὲν συναντῶμεν πλέον ἢ αὐθαιρεσίαν καὶ σύγχυσιν.

§ 3. — ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Περὶ τῆς συναινέσεως τοῦ συζύγου ἐν ταῖς διαφόροις νομοθεσίαις. — Τίς ἡ βάσις τῆς ἀνικανότητος τῆς ὑπάνδρου γυναικός; Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου καὶ τοῦ τῆς νομιμότητος τῆς ἀνικανότητος ταύτης δὲν ἀνάγεται εἰς τὴν μελέτην ἡμῶν.

Κατατασσόμεθα μεταξὺ τῶν φρονούντων ὅτι ἡ ἀνικανότης αὕτη, ἐκτὸς τῆς ἱστορικῆς παραδόσεως, οὐδεμίαν ἔχει λογικὴν βάσιν, καὶ τῶν ἐπιθυμούντων, ὡς ὁ Ἰταλὸς ὑπουργὸς Miglietti (1), νὰ καταργεῖτο ἐν ταῖς χώραις, ἐν αἷς ὑπάρχει εἰσέτι.

Αἱ διάφοροι νομοθεσίαι διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς νικῶ νόμῳ, τὸν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸν ἐνεκεν μοιχείας διαπραχθεῖσης ὑπὸ τοῦ συζύγου ἐκτὸς τῆς συζυγικῆς κατοικίας.

(1) Ἡ ἀντίστασις τῆς ἰταλικῆς Γερουσίας ἠμπόδισε τὴν ριζικὴν ταύτην ἀναμόρφωσιν· ἡ ἀνικανότης ὅμως ἐθεωρήθη ὡς ἐξαίρεσις καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν πρόοδον, εἶπεν ὁ Πιζανέλλη εἰς τῶν ἐργατῶν τοῦ νόμου.

τὴν ἱκανότητα τῆς ὑπάνδρου γυναικός. Ὡς εἶπε δὲ ὁ θεωρούμενος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὡς ὁ μέγιστος τῶν Γάλλων νομοδιδασκάλων, «ὀλίγα ὑπάρχουσι ζητήματα, ἐφ' ὧν αἱ γυνῶμαί εἰσι τοσοῦτο διηρημένοι, ὥς εἰς τὸ προκείμενον».

Τρία συστήματα διαιροῦσι τὰς νεωτέρας νομοθεσίας.

Κατὰ τὸ πρῶτον, ὅπερ εἶναι τὸ τῆς Αὐστρίας, Γερμανίας καὶ Ῥωσσίας, ἡ ἐγγαμος γυνὴ ἔχει τὴν αὐτὴν ἱκανότητα, ἣν ἔχει κόρη ἐνήλικος ἢ χήρα. Τὸ αὐτὸ σύστημα παραδέχονται καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ· ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ἀνίκανος ὡς ἐγγαμος, ἀλλ' ὡς γυνή, καὶ δυνάμει τοῦ Βελλεϊανίου δόγματος, ὅπερ ἰσχύει ἔτι.

Κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἀγγλικοῦ δικαίου τὸ ἐφαρμοζόμενον ἔτι ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις καὶ μεταβληθὲν ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 9 Αὐγούστου 1870 ἡ τῆς ἐγγάμου γυναικὸς ἱκανότης ἀπορρόφᾶται ἐντελῶς ὑπὸ τῆς τοῦ συζύγου· γνωρίζεται δὲ ἡ ὑπάνδρος γυνὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *feme covert* κατ' ἀντίθεσιν τοῦ *feme sole*, σημαίνοντος κόρην ἢ χήραν.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων συστημάτων τίθεται τὸ γαλλικὸν καὶ ἰταλικόν, καθ' ὃ ἡ γυνὴ εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνδρὸς χωρὶς ἡ ἀνικανότης αὐτῇ νὰ ᾖ ἐντελής. Ἡ Ἰταλία ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι πλέον προκεχωρημένη τῆς Γαλλίας, καθότι ἀφ' ἐνὸς μὲν παραδέχεται ὅτι ὁ

σύζυγος δύναται νὰ δώσῃ τῇ γυναικὶ γενεὴν ἄδειαν διὰ τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου ἢ μεταγενεστέρως, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἄδεια αὕτη κατὰ τὸ 131 ἄρθρον τοῦ ἰταλικοῦ κώδικος τοῦ 1865 εἶναι ἀναγκαία μόνον καθ' ὠρισμένας περιπτώσεις.

Προσωπικότης τῶν θεσμῶν. — Οἰονδήποτε καὶ ἂν ἡ τὸ παραδεκτέον σύστημα, εἶναι φανερόν ὅτι κατ' ἀρχὴν οἱ θεσμοὶ εἰσι κατ' ἐξοχὴν προσωπικοί, ἐπομένως ἐφαρμοστέον τὸ ἄρθρον ἡμῶν 3 § 3. Μόνοι οἱ θεωροῦντες, ὡς ὁ Ποτιέ, τὴν ἀνικανότητα τῆς γυναικὸς ὡς προερχομένην ἐκ θείας καταγωγῆς, διαβλέπουσιν ἐνταῦθα ζήτημα δημοσίας τάξεως καὶ φύσεως δυναμένης νὰ μεταβάλῃ τὸν χαρακτῆρα τῶν θεσμῶν καὶ ἀπαιτούσης τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ τῆς χώρας νόμου. Ἀναγκάζομεθα ὅμως καὶ πάλιν νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι οὐδόλως ἔννομος εἶναι ἡ ἐπέκτασις τοῦ χαρακτῆρος τῆς δημοσίας τάξεως ὑπὸ ἔννοιάν τινα ἅπαντες οἱ νόμοι, ἰδίως δὲ οἱ ἀφορῶντες τὴν κατὰστασιν καὶ ἰκανότητα τῶν προσώπων εἰς δημοσίας τάξεως. Ὡς πρὸς δὲ τὰ χρηστὰ ἤθη, ἅτινα ἠθέλησαν ἐπίσης νὰ φέρωσιν ὡς ἐπιχείρημα ἀποτελοῦσι καὶ ταῦτα κριτήριον κατ' ἐξοχὴν ἁστατον, ἐπιπόλαιον καὶ ἐλαστικόν, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ληθῇ ὡς βάσις νομικῆς θεωρίας.

Προτεινόμεναι ἐξαιρέσεις. — Νομολογία τις ἦν ἀναγκαζόμεθα νὰ ἐπικρίνωμεν, τείνει ἐν τοῖς τοῖς εἰς τὸ ν' ἀπωθῇ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον ὃν

οὐχὶ κατ' ἀρχὴν τοῦλάχιστον ὁμως ἐν δεδομέ-
ναις περιστάσεσιν· ἡ ἐξαίρεσις οὐδ' αὐτὴ ἐγένετο
δεκτὴ ὑπὸ ἀποφάσεων, οὐχὶ μόνον ὅταν ὁ ἀλλο-
δαπὸς νόμος ἐχαρακτηρίσθῃ ἐναντίος πρὸς τὴν
δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἦθῃ, ἀλλ' ἐτι ὅταν
ἡ ἐφαρμογὴ αὐτοῦ παρέβλαπτε τυχὸν γαλλικὰ
συμφέροντα (1). Τοῦτο θεωρεῖται ὑφ' ἡμῶν ἀπάρ-
νησις αὐτῶν τούτων τῶν ἀρχῶν.

Συγκρούσεις νομοθεσιῶν. — Αἱ τῶν νόμων
συγκρούσεις εἰσὶ σπάνιαι ἐπὶ τοῦ προκειμένου,
ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναι-
κὸς ἐθνότης εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ αὐτὴ, ἀφ' ἑ-
τέρου δὲ διότι ὑπάρχει ὁ κανὼν, ὃν παραδέχονται
ἅπασαι αἱ νομοθεσίαι, καὶ ὅστις θεωρεῖ τὸ ζή-
τημα τῆς ἱκανότητος τῆς γυναικὸς ἀναγόμενον
εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμοὺς. Κατὰ τὸ γερμα-
νικὸν μόνον σύστημα ὁ προσωπικὸς νόμος θέλει
εἶσθαι ὁ τῆς κατοικίας, ἐνῶ κατὰ τὸ γαλλικὸν ὁ
ἐθνικὸς.

(1) Ἰδεῖς ἰδίως ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν Παρισίων
τῆς 15 Μαρτίου 1831 κηρύσσουσαν ὅτι κατὰ γενικὸν κα-
νὼνα τὰ ἐν Γαλλίᾳ συντασσόμενα συμβόλαια διέπονται
ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ νόμου, ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ νόμοι δὲν
ἐφαρμόζονται ἐν Γαλλίᾳ καθότι ἡ ὑπαρξίς αὐτῶν οὔτε δη-
μόσιος οὔτε βεβαία εἶναι, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ
ἐκ τοῦ Βελλεϊανείου δόγματος ἀνικανότης δὲν ἐφαρμόζε-
ται ἐν Γαλλίᾳ ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας τὰς ἀνηκούσας εἰς
χώραν, ἐν ἣ τοῦτο ἰσχύει. Αἱ θεωρίαι αὗται ἀντιψάσκουσιν
ἀπολύτως πρὸς τὰς νεωτέρας θεωρίας τῆς διεθνοῦς ἰδιω-
τικοῦ δικαίου. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, ἥτις ἐν τούτοις ὑπε-
βλήθη τῷ Ἀκυρωτικῷ, δὲν ἠκυρώθη.

Σύγκρουσις ὅθεν νόμων δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἢ μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν, διότι ὡς γνωστὸν κατὰ τὸ ἀγγλικὸν σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ἀντίθετον τῶν ἡπειρωτικῶν νομοθεσιῶν, ἐφαρμόζεται πάντοτε ὁ τῆς χώρας νόμος.

Μάλιστα δέ, ἵνα ἀκριβολογήσῃ τις, ἡ σύγκρουσις αὕτη τῶν νόμων δὲν θέλει γεννηθῇ οὐδέποτε ἐν Γαλλίᾳ, καθότι τὰ γαλλικὰ δικαστήρια συμφώνως ταῖς ἐκτεθεῖσαις ἀρχαῖς ὀφείλουσι νὰ ἐφαρμόζωσι πάντοτε τὸν ἀγγλικὸν νόμον, εἴτε αὐτὸς θέτει τὴν ὑπανδρὸν γυναῖκα ἐν ἀπολύτῳ ἐξαρτήσει, εἴτε χειραφετεῖ αὐτὴν ἐντελῶς καὶ καθιστᾷ *feme sole* ἀντὶ *feme covert*, ὡς ἐν περιπτώσει παραφροσύνης τοῦ συζύγου. Σύγκρουσις ὅθεν νόμων δὲν θέλει ὑπάρξει.

Ἡ Ἀγγλία ἐξ ἐναντίας δυνάμει τῆς ἀρχῆς τῆς πραγματικότητος τῶν θεσμῶν θέλει ἐφαρμόσει τὸν τῆς χώρας αὐτῆς νόμον τῇ Γαλλίδι τὸν τοσοῦτον δυσμενῆ τῇ γυναικὶ κατὰ τὰς πλείους τῶν περιστάσεων· ἀλλ' ἡ σύγκρουσις αὕτη τῶν νόμων λύεται μόνον διὰ διπλωματικῆς συμβάσεως, μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ἀναμόρφωσις τοῦ γηραιοῦ βρεττανικοῦ *common law*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

**ΠΕΡΙ ΛΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ. — ΠΕΡΙ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ
ΚΑΙ ΧΩΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΑΙ ΚΟΙΤΗΣ**

Σπανιότης καὶ σπουδαιότης τῶν συγκρούσεων

σεων τῶν νόμων ἐπὶ τοῦ προκειμένου. — Αἱ συγκρούσεις τῶν νόμων ἐνταῦθά εἰσι σπάνιαι, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν οἱ ἀλλοδαποὶ ἀπαρέσκονται νὰ προσφεύγωσιν ἐπὶ διαφορῶν τοιούτου εἶδους εἰς τὰ δικαστήρια τῆς χώρας, εἰς ἣν κατοικοῦσιν, ἐνῶ τοῖς εἶναι εὐκόλῳ νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς χώρας τῆς καταγωγῆς αὐτῶν λύσιν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ σύμφωνον τῇ θελήσει των. ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι καὶ τὰ δικαστήρια ταῦτα εἰσὶ γενικῶς ὀλίγον διατεθειμένα ὅπως ἐπιλαμβάνωνται τοιούτων ζητημάτων.

Ἐὰν ὅμως αἱ τῶν νόμων συγκρούσεις εἰσὶ σπάνιαι οὐχ' ἥττον παρουσιάζουσιν, ὅταν ἀναφύωνται, πραγματικὴν σπουδαιότητα ἕνεκα τῶν διεγειρομένων ἐκάστοτε ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ζητημάτων, ὧν πλεῖστα ὑπῆρξαν ἀφορμὴ πολυκρότων συζητήσεων.

Διαίρεσις. — Οἱ διάφοροι λόγοι τῆς λύσεως τοῦ γάμου, οὓς παραδέχονται τὰ διάφορα ἔθνη, εἰσὶν, ἐκτὸς τῆς ἀκυρότητος τοῦ γάμου, ὁ θάνατος, ὁ μόνος λόγος ὃν ἀναγνωρίζει ἡ νῦν γαλλικὴ νομοθεσία, ὁ πολιτικὸς θάνατος διατηρούμενος μὲν ἐν τισι νομοθεσίαις καταργηθεὶς δ' ἐν Γαλλίᾳ τὴν 31 Μαΐου 1854, καὶ τὸ διαζύγιον καταργηθὲν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1816 (1). Ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ

(1) Ὑπενθυμίζομεν ὅτι ὁ ἀπὸ 27 Ἰουλίου 1884 νόμος ἐπαναφέρει τὸ διαζύγιον ἐν Γαλλίᾳ ἐπομένως τὸ ἀμέσως κατωτέρω κεφάλαιον περὶ διαζυγίου δὲν δύναται νὰ ἔχη ἡ ἱστορικὴν ἀξίαν.

κοίτης χωρισμός δὲν λύει μὲν τὸν γάμον παρα-
λύει ὅμως τοὺς δεσμοὺς αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῆς θανάτῳ λύσεως τοῦ γάμου δὲν θέλο-
μεν ἐνασχοληθῆ μὴ παρουσιαζομένης οὐδεμιᾶς
συγκρούσεως νόμων μεταξὺ τῶν διαφόρων νομο-
θεσιῶν.

Ὡς πρὸς τὸν πολιτικὸν θάνατον καὶ τὴν τοῦ
θανάτου κήρυξιν, ἥτις, κατὰ τὸν Ὁλλανδικὸν
κώδικα ἀντικαθιστᾷ τὴν τῆς ἀφανείας, παραπέμ-
πομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τε τὰς σχετικὰς ἡμῶν
παρατηρήσεις ἃς ἐποιήσαμεν ὡς πρὸς τὰς ἐκ κα-
ταδικαστικῶν ἀποφάσεων προκυπτούσας ἀνικα-
νότητας καὶ εἰς τὸ περὶ ἀφανείας κεφάλαιον.

Θέλομεν ὅθεν ἐξετάσει ἐνταῦθα μόνον τὰς ἐκ
τῆς διαφορᾶς τῶν νομοθεσιῶν ὡς πρὸς τὸ διαζύ-
γιον προκυπτούσας συγκρούσεις τῶν νόμων. Ἡ
σχέσις ὅμως τῶν ζητημάτων ὑποχρεοῖ ἡμᾶς νὰ
προσαρτήσωμεν εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο καὶ τὴν
ἐξέτασιν τῆς τοῦ γάμου ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς μετα-
βολῆς τῆς ἐθνότητος, ζητήματος οὐπερ ἀκροθι-
γῶς ἠψάμεθα ἐν τῷ περὶ πολιτογραφήσεως Γαλ-
λίδος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κεφαλαίῳ καὶ ἐφ' οὗ μετὰ
λύπης λέγομεν, διαφωνοῦμεν μετὰ τῶν σοφῶν
διδασκάλων τῆς ἐν Παρισίοις νομικῆς Σχολῆς.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ διαζυγίου.

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ γαλλικὴ νομοθεσία δὲν

ἐπιτρέπει σήμερον τὸ διαζύγιον, ὅπερ καταργη-
θὲν ὑπὸ τοῦ ἀπὸ 8 Μαΐου 1816 νόμου ἀποκατε-
στάθη τῷ 1882 διὰ τῆς ψήφου τῆς βουλῆς τῶν
ἀντιπροσώπων, ἀλλ' ἡ Γερουσία δὲν ἐξεφράσθη
ἐπὶ ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος. Πρὸ
τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἀλλοδαπῶν νομοθε-
σιῶν τῶν ἐπιτρεπουσῶν τὸ διαζύγιον, ἡ τῶν νό-
μων σύγκρουσις εἶναι πλέον ἢ βεβαία καὶ καθ'
ἡν περίπτωσιν Γάλλος ἐπιζητεῖ νὰ διαζευχθῇ ἐν
τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ὁπόταν ἀλλοδαποὶ ἐπιζητῶσιν
εἴτε νὰ διαζευχθῶσι εἴτε νὰ συνάψωσι νέον γά-
μον ἐν Γαλλίᾳ μετὰ προγενεστέραν κήρυξιν δια-
ζυγίου.

A. — *Γάλλος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.*

Ἀκυρότης τοῦ διαζυγίου. — Ἡ ἀρχὴ τῆς
προσωπικότητος τῶν θεσμῶν τῶν ἀφορώντων
τὴν κατάστασιν τῶν προσώπων, — ἀρχὴ καθιε-
ρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 3 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος καὶ
ὑποβάλλουσα καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ τὸν Γάλλον τῷ
γαλλικῷ νόμῳ, — ἐπιφέρει ὡς ἀναγκαίαν συνέ-
πειαν τὴν ἀκυρότητα ὡς πρὸς τ' ἀστικά ἀποτε-
λέσματα τοῦ διαζυγίου τοῦ κηρυχθέντος ὑπὲρ ἡ
κατὰ Γάλλον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐπομένως καὶ τὴν
ἀκυρότητα τοῦ δευτέρου γάμου τοῦ συναφθέντος
ὑπὸ Γάλλον οὕτω πως διαζευχθέντος (1). Ση-

(1) Ὁ Λαινὲ μάλιστα μετὰ τοῦ Laurent, οὗτινος ἀκολου-
θεῖ πολλάκις τὴν γνώμην, προσθέτουσιν ὅτι ἐὰν οἱ δια-
ζευχθέντες καὶ συζευχθέντες ἐκ νέου Γάλλοι ἐπιστρέψω-

μειωτέον ὅμως ὅτι τὸ διαζύγιον τοῦτο δύναται νὰ κηρυχθῇ μόνον ἐν αἷς χώραις δὲν παραδέχονται τὴν προσωπικότητα τῶν νόμων ὡς πρὸς τὴν

σιν εἰς Γαλλίαν δύνανται νὰ καταδιωχθῶσιν ἐπὶ διαγαμίας. Πράγματι δὲ ὑπῆκοος τις Ἀγγλος ὀνόματι Lolley διαζευχθεὶς ἐν Σκωτίᾳ καὶ συνάψας νέον γάμον μετὰ τὸ διαζύγιον, ἐδικάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ καταδικάσθη ὡς δίκαιος εἰς ἐξορίαν. Τὴν νομολογίαν ταύτην γνωρίζουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὸνομα *Lolley's case*. Παρατηρητέον ὅμως ὅτι ὁ Lolley συνῆψε τὸν νέον γάμον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ οὐχὶ ἐν Σκωτίᾳ. Ἀλλ' οἱ Laurent καὶ Laigné βαινουσι καὶ περαιτέρω, καθότι ἐπαπειλοῦσι ποινῆς διαγαμίας κατὰ τοῦ αὐτοῦ διαζευχθέντος καὶ συνάψαντος νέον γάμον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γάλλου. — Δὲν δυνάμεθα ν' ἀκολουθήσωμεν αὐτοὺς μέχρι τοῦ σημείου τούτου, ἀλλ' ἀποδεχόμεθα τὴν ἀρκούντως αὐστηρὰν ἀγγλικὴν νομολογίαν. Ἄν, καὶ, καὶ ἡμῶς το τε κηρυχθὲν ἀπαξ διαζύγιον καὶ ὁ ἐκ δευτέρου συναφθεὶς γάμος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ Γάλλου εἶσιν ἄκυρα ἀστικῶς, τὸ διαζύγιον ὅμως πράγματι ὑπάρχει καὶ τοῦτο ἀρκεῖ νὰ συγχωρήσῃ ὑπὸ ἐποψίν ποινικὴν τὸν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συναφθέντα δεῦτερον γάμον. Βεβαίως, ὑπὸ ἐποψίν καθαρῶς θεωρητικὴν ἐξεταζομένου τοῦ ζητήματος φρονοῦμεν ὅτι αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀρχαὶ ὄφειλον νὰ ἐφαρμόσωσι τὸν γαλλικὸν μᾶλλον νόμον ἢ τὸν ἴδιον ἐαυτῶν. μὴ πράξασαι ὅμως τοῦτο κατέστησαν ἀδύνατον πᾶσαν ποινικὴν καταδίωξιν κατὰ Γάλλου ἔνεκεν πράξεως ἐφ' ἣν ἐνήργησαν ἐν ἅπασιν τοῖς κυριαρχικοῖς δικαιώμασι τῶν ἐαυτῶν χώρας, καθότι ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διαζευχθεὶς καὶ συνάψας νέον γάμον Γάλλος δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ ποινικῶς ἐν Γαλλίᾳ ἀπαραλλάκτως ὅπως ὁ ἐνοχὸς ἐγκλήματος Γάλλος ἐν ἀλλοδαπῇ καὶ ἀπαλλαγείς ὑπὸ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου (ἀρθ. 5 Ποινικ. Δικ.).

Φρονοῦμεν ὅθεν ὅτι ἡ πριγκίπισσα Γεωργία Βιδέσκι π.χ. δὲν ἠδύνατο νὰ καταδιωχθῇ ποινικῶς, ἐὰν ἐπέστρεφεν εἰς Γαλλίαν, ἔνεκεν τοῦ δευτέρου αὐτῆς γάμου.

κατάστασιν τῶν προσώπων, ἢ ἐν αἷς ὑπερισχύει ὁ τῆς χώρας νόμος ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι ἐνέχεται ἡ δημοσία τάξις. Οὕτω δι' ἀποφάσεως του τοῦ Ἐφετερίου τῶν Δύο-Γεφυρῶν ἐν τῇ παραρρήνιφ Βαναρίᾳ ἐπέτρεψε τὸ διαζύγιον κατὰ Γάλλον, θεωρήσαν τοῦτο δημοσίας τάξεως. Τοιαύτῃ τις ἀπόφασις εἶναι καλλίστη ἀναίρεσις τοῦ συστήματος τοῦ παριστῶντος τὸ διαζύγιον ὡς ἐναντίον τῇ δημοσίᾳ τάξει καὶ ἡ σαφεστέρα ἀπόδειξις τῆς μηδαμινότητος τοῦ κριτηρίου ὅπερ ἀνερευνῶσι ἐν ἐρμηνείᾳ τοσοῦτον ἀσταθεῖ.

B. — Ἀλλοδαποὶ ἐν Γαλλίᾳ.

Ἀλλοδαπὸς ἔχων ἄδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ. — Οὗτος ἀπολαύει ἀπάντων τῶν ἀστικῶν τοῦ Γάλλου δικαιωμάτων· ἐκ τούτου ὁμοῦ δὲν ἔπεται ὅτι ἐφαρμοστέος αὐτῷ νόμος ἔσται ὁ γαλλικός, διότι κατὰ τοῦτο εὐρίσκεται ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἐν ἣ καὶ ὁ μὴ ἔχων ἄδειαν διαμονῆς ἐν Γαλλίᾳ ἀλλοδαπός· ἡ μόνη μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ εἶναι ὅτι κατὰ τὴν νομολογίαν, τὰ γαλλικὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ κηρυχθῶσιν ἀναρμόδια ὡς πρὸς τὸν τελευταῖον, ἐνῶ εἰσὶν ἀναγκαίως ἀρμόδια ὡς πρὸς τὸν πρῶτον.

Ἀλλοδαποὶ μὴ ἔχοντες ἄδειαν τοῦ διαμενεῖν ἐναντίον τῆς γνώμης, ἣν ἐκφέρομεν ἄλλοθι, παραδεχόμεθα μετὰ τοῦ Δαινὲ ὅτι ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολιτογράφησις αὐτῆς (ἥτις ἐὰν ἦτο ἰσχυρὰ θὰ καθίστα τό τε διαζύγιον καὶ τὸν νέον γάμον ἀπροσβλήτους) δὲν ἀπεκτῆθι νομίμως.

νειν ἐν Γαλλίᾳ. — Ὡς πρὸς τούτους κατὰ τὴν νομολογίαν τὰ γαλλικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀναρμόδια, καὶ ὀφείλουσι νὰ μὴ ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῶν αἰτήσεων αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον νὰ διατάσσωσι ἐνίοτε προσωρινὰ μέτρα.

Ἐξ ἐναντίας κατὰ τὸ σύστημα, ὅπερ ἡσπάσθημεν, τὰ γαλλικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια ἐπὶ τε τῆς οὐσίας καὶ ἐπὶ τῶν προσωρινῶν μέτρων. Ὑπολείπεται μόνον νὰ γνωρίσωμεν πῶς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ ἡμέτερα δικαστήρια θ' ἀποφαίνωνται ἐπὶ τε τῶν ἐχόντων καὶ μὴ ἄδειαν διαμονῆς ἀλλοδαπῶν.

Διαζύγιον μεταξὺ ἀλλοδαπῶν δύναται νὰ κηρυχθῇ ἐν Γαλλίᾳ; — Κατὰ τὴν θεωρίαν, καθ' ἣν οἱ τῆς χώρας θεσμοὶ ὑπερισχύουσι τῶν προσωπικῶν ὁπόταν ἡ δημοσία τάξις ἐνέχῃται, τὰ γαλλικὰ δικαστήρια ἢ κατὰ τὰς περιστάσεις αἱ ἐπὶ τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων ὑπάλληλοι δὲν ὀφείλουσι νὰ κηρύττωσι τὸ διαζύγιον ὁπόταν ἀλλοδαποὶ ἐπιζητῶσιν αὐτό, ἀλλὰ τὸ πολὺ μόνον τὸν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμόν.

Δὲν παραδεχόμεθα τὴν θεωρίαν ταύτην καὶ πολλάκις ἤδη ἀντεκρούσαμεν τοὺς ἐπιζητήσαντας ν' ἀποδώσωσι τῷ νόμῳ τῷ καταγοῦντι τὸ διαζύγιον χαρακτῆρα δημοσίας τάξεως καὶ ἡθικῆς πρὸς ἐπικράτησιν τῶν πραγματικῶν ἀντὶ τῶν προσωπικῶν θεσμῶν. Ὑπενθυμίζομεν μόνον τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετερίου τῶν Δύο-Γεφυρῶν τὴν

κηρύσσουσιν ἐξ ἐναντίας τὸ διαζύγιον δημοσίας τάξεως! «Ὁραία δικαιοσύνη» ἀνακράζει ὁ Πα-
σχάλ. «ἡ στηριζούσα τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς ἐπὶ
ἀξιωματίων δῆθεν τῆς ἠθικῆς ἀντιφασκόντων ἀλ-
λήλοις εἰς ὀλίγων λευγῶν ἀπόστασιν!»

Διατί τὸ νὰ ἐπιτρέπηται τοῖς ἐπὶ τῶν ληξιαρ-
χικῶν πράξεων ὑπαλλήλοις νὰ ὑπανδρεύωσι κό-
ρην ἀμερικανίδα ἡλικίας ὀδώδεκα ἐτῶν ἄνευ τῆς
συγκαταθέσεως τῶν γονέων αὐτῆς θεωρεῖται ἡτ-
τον ἀνῆθικον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐπιτρέπηται τοῖς δικα-
σταῖς ν' ἀπαγγέλλωσι τὸ διαζύγιον ἐπὶ τῇ αἰτήσει
ἀλλοδαποῦ;

«Μὴ καταχρώμεθα τοῦ ὀνόματος τῆς ἠθικῆς
ὅπως ἀπονεύωμεν ἡμῖν ὑπερηφάνως τὸ μονοπώ-
λιον» ἀνέκραξε τῷ 1860 ὁ Εἰσαγγελεὺς τοῦ Ἀκυ-
ρωτικοῦ Dupin. «Μεταξὺ τῶν προσβάλλόντων τὰ
ἄρρηστα ἦθι ζητημάτων διακριτέον τὰ προσβάλ-
λοντα τὴν ἠθικὴν ὅλων τῶν αἰώνων καὶ λαῶν» —
(καὶ ταῦτα εἰσὶ τὰ προσβλεπόμενα καὶ τιμωρούμενα
ὑπὸ τῆς ποινικῆς νομοθεσίας) — «ἀπὸ τῶν προ-
σβαλλόντων μόνον τὰ δημόσια ἦθι ταύτης ἢ
ἐκείνης τῆς πολιτείας». *Quaedam natura turpia
sunt, quaedam civiliter et quasi more civitatis*, ἔλε-
γεν ὁ Cujas κατὰ τὸν Οὐλπιανόν (1).

(1) Ὑπὲρ τῆς γνώμης ἡμῶν, ἐναντίας τῆς τοῦ Λαυρέν-
τι τοῦ προκειμένου, δὲν δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν οὐδε-
μίαν ἀπόφασιν, διότι τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη ὀριστικῶς ὑπὸ
τῆς νομολογίας. Ἡ ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου 1860 ἀπόφασις
τοῦ ἀκυρωτικοῦ ἢ ἐπιτρέπουσα τοῖς νομίμως διαζευχθεῖ-

**Ἀλλοδαπὸς νομίμως διαζευχθεὶς δύναται
νὰ συνάψῃ νέον γάμον ἐν Γαλλίᾳ.** — Τὸ ζήτημα παρουσιάζει ἀμφιβολίας μόνον ὁπόταν ὁ

σιν ἄλλοδαποὶς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν τοῦ νὰ συνάπτῃ νέον γάμον ἐν Γαλλίᾳ ὑποδεικνύει μᾶλλον, συμφώνως τῇ γνώμῃ τοῦ Λαινέ, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται τοῖς γαλλικοῖς δικαστηρίοις νὰ διατάσσωσιν ἢ ἐπικυρώσιν διαζύγια, οὔτε τοῖς ἐπὶ τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων ὑπαλλήλοις ν' ἀπαγγέλλουσιν τοιαῦτα. Ὁ Durin ἐν τῇ ἀγορεύσει αὐτοῦ, φαίνεται ὑποστηρίζων τὸ δόγμα τοῦτο. — Φρονοῦμεν ὅτι τὸ ἀνώτατον δικαστήριον δὲν ἐδείχθη ἀρκετὰ σταθερόν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς ἀρχῆς ἣν ἐθετε διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης. Δυνάμεθα δὲ νὰ στηριξώμεν τὴν γνώμην ἡμῶν ἐπὶ τῆς πολλῆς σαφούς διατυπωθείσης τῷ 1826 ὑπὲρ τῆς ἀπαγγελίας τοῦ διαζυγίου ὑπὸ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων συμφῶς τῇ ἀγορεύσει τοῦ Troplong Εἰσαγγελέως τοῦ Ἐφετερίου τῆς Νανσύ, Ἐπίσης δυνάμεθα νὰ ἐπικαλεσθώμεν τὸ κύρος τοῦ ἐπιφανοῦς Merlie, *Quest. de droit*, νῶ *Divorce* sect. III, § 4, et *Rep. vῶ Divorce*, sect. IV, § 10.

Ἐξεταστέον τίς νόμος ὁ ἐθνικὸς τοῦ συζύγου ἢ τῆς συζύγου ἐφαρμοστέος ἐν τῇ ἐξαιρετικῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ἢ διένεξις ἤθελεν ἐγερθῇ μεταξὺ τῶν, καθότι ὥς ἐπὶ τὸ πολλὴν ἢ ἐθνότητος αὐτῶν θέλει εἶσθαι ἡ αὐτή, ἐν περιπτώσει μόνον χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης δυνατόν νὰ ἢ ἄλλη (ἴδε κατωτέρω τμήμα δεύτερον). Ὑποθέσωμεν λοιπὸν δύο συζύγους κεχωρισμένους ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ὧν ὁ εἰς μεταβαλὼν ἐθνότητα εἰσάγαγεν ἐνώπιον γαλλικοῦ δικαστηρίου τὴν περὶ διαζεύξεως ἀγωγὴν· περιπτώσις σχεδὸν ἀπίθανος. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐάν παραδεχθώμεν τὴν ἀρμοδιότητα τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ὅπως ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς ταύτης, φρονοῦμεν ὅτι δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ κανὼν ὃν ἐθέσαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ, ἐπομένως ὅτι τὸ διαζύγιον δὲν δύναται ν' ἀπαγγελθῇ ἐκτὸς ἐὰν ὁ νόμος τῆς χώρας ἐκατέρου τῶν συζύγων ἐπιτρέπῃ τοῦτο.

ἀλλοδαπὸς ζητῇ νὰ συνάψῃ νέον γάμον ζῶντος τοῦ πρώην συζύγου. Συμφώνως ταῖς τεθείσαις ἀρχαῖς λύομεν, καταφατικῶς τὸ πολυθρύλητον τοῦτο ζήτημα. Παραπέμπομεν δὲ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν διάσημον ἀγόρευσιν τοῦ κ. Dupin-ἐνώπιον τοῦ Ἀκυρωτικοῦ κατὰ τὸ 1860 ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως Bulkley, καὶ δι' ἧς κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ τὴν νομολογίαν. Ὑπενθυμίζομεν μόνον ὅτι ὁ κ. Dupin ἐβασίζετο, οὐ μόνον ἐπὶ τῆς λογικῆς ἥτις ἐπιβάλλει νὰ ἐφαρμωσθῶσιν ἀπολύτως οἱ προσωπικοὶ θεσμοὶ τοῦ ἀλλοδαποῦ ὡς πρὸς τὴν λύσιν τοῦ γάμου, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ιστορικῶν προηγουμένων ὡς ἡ νομολογία τοῦ Chatelet καὶ ἡ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου ὡς πρὸς τοὺς διαζευχθέντας συζύγους πρὸ τοῦ 1816, ἥτις ἐπέτρεπε τὴν σύναψιν νέου γάμου (1), οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀτόπων [συνεπειῶν τοῦ ἐναντίου συστήματος (2), ἀλλ' ἐστηρίζετο πρὸ πάν-

(1) Ἀπόφαισις τοῦ Ἀκυρωτ. τῆς 21 Ἰουνίου 1858 ἐπέτρεψε τὸν δεύτερον γάμον τῆς συζύγου τοῦ καταδικασθέντος εἰς πολιτικὸν θάνατον καὶ ζῶντος, καὶ τοι ὁ πολιτικὸς θάνατος εἶχεν ἤδη καταργηθῇ. Ἡ περιπτώσις αὕτη εἶναι ὁμοία τῇ περὶ ἧς πρόκειται.

(2) Μεταξὺ τῶν συνεπειῶν τούτων σημειοῦμεν καὶ τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς συσχέτισεως τῶν ἀρθρῶν 184 καὶ 187 ἐξ ἧς θὰ προήρχετο ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀκύρωσις τοῦ δευτέρου γάμου τοῦ συνάφθέντος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ ἀλλοδαποῦ, ἡ ἀμφισβήτησις τῆς νομιμότητος τῶν ἐκ τοῦ γάμου τούτου γεννηθέντων τέκνων, καὶ ἡ ἐπὶ διγαμία καταδίωξις παντὸς Γάλλου συζευχθέντος μετ' ἀλλοδαπῆς διεξευγμένης.

των ἐπὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὸ διαζύγιον δὲν περιβάλλεται ἀπολύτως ἀνθρωπικότητος. Αἱ συζητήσεις τῶν Βουλῶν τοῦ 1816 ἐπὶ τοῦ νόμου τοῦ καταργοῦντος τὸ διαζύγιον, καὶ αἱ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830, ὡς καὶ αἱ ἐσχάτως ἐτι γεγόμεναι περὶ ἀνασυστάσεως αὐτοῦ προτάσεις, εἰσὶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀρκούντως διδακτικαὶ ὥστε νὰ δυνάται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ νομολογία τοῦ Ἀκυρωτικοῦ εἶναι λίαν σύμφωνος ταῖς κλίσεσι τῆς δημόσιας γνώμης καὶ τῆς νομοθεσίας (1).

§ 2. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Τέσσαρα συστήματα εἰσὶν ἐν ἰσχύϊ ἐν ταῖς διαφόροις νομοθεσίαις.

Ἰταλικὸν (γαλλικὸν σύστημα). — Τὸ γαλλικὸν σύστημα ὅπερ κατ' ἀρχήν, ἐκτὸς διαφορῶν

(1) Ἡ νομολογία αὕτη ἐγκαινισθεῖσα διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς 28 Φεβρουαρίου 1860, συνεχίσθη ὑπὸ τοῦ Ἐφετερίου τῆς Ὁρλεάνης τὴν 19 Ἀπριλίου 1860 καὶ διετηρήθη τὴν 15 Ἰουλίου 1878 διὰ τῆς ἀναιρέσεως ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετερίου τῆς Δουαῖ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 Ἰανουαρίου 1877, ἐπικυροῦσας ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῆς Αἰλλης ἀποδεχόμενης τὴν ἄρνησιν τοῦ Δημάρχου τῆς Αἰλλης τοῦ νὰ συνάψῃ γάμον Βέλγου τινὸς διαζευχθέντος καὶ οὐτινος ἡ σύζυγος ἔτι ἐτι.

Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἐν τοῖς διαφοροῖς τοῖς δικαστικοῖς ἐγγράφοις, ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἀκυρωθεὶς πρῶτος γάμος συνήφθη ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ· καθ' ἡμᾶς τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶναι ὅλως ἀδιάφορον, καὶ δίδομεν τὴν αὐτὴν λύσιν καὶ ἂν ὁ γάμος συνήφθη ἐν Γαλλίᾳ.

των ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς, θεωρεῖ τὸ διαζύγιον ὡς θεσμὸν προσωπικὸν καὶ ἐφαρμόζει ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου τὸν νόμον τῆς χώρας τῶν συζύγων, υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Ἰταλίας ἢ μᾶλλον ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν συγγραφέων· ἡ ἰταλικὴ ὁμῶς νομοθεσία, ἂν καὶ κλίνουσα πρὸς τὴν προσωπικότητα, θεωρεῖ τὸν θεσμὸν τοῦτον δημοσίας τάξεως ἐπομένως πραγματικὸν (ἄρθρον 12)· ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς, ἐπαναλαμβάνομεν, ἀποκρούουσι τὴν θεωρίαν ταύτην.

Σκωτικὸν σύστημα. — Τὸ ριζικώτερον τῶν συστημάτων εἶναι τὸ σκωτικόν. Ἡ νομοθεσία αὕτη θεωρεῖ τὸ διαζύγιον ὡς ποινὴν ἐπομένως σκωτικὸν δικαστήριον δύναται ν' ἀπαγγεῖλῃ τοῦτο κατ' ἀλλοδαπῶν μὴ λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τοὺς προσωπικοὺς αὐτῶν θεσμούς.

Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἀπαράδεκτον καὶ ὡς πρὸς τὴν βᾶσιν αὐτοῦ, διότι δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ διαζύγιον εἶναι ποινὴ, καὶ ὡς πρὸς τὰς συνεπειάς αὐτοῦ, διότι γίνεται πηγὴ ἀδιακόπων συγκρούσεων μεταξὺ τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ σκωτικοῦ νόμου.

Γερμανικὸν σύστημα. — Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, ὅπερ ὀρθότερον μὲν τοῦ προηγουμένου ἀλλ' ὅμοιον κατὰ τὰς συνεπειάς, τὸ διαζύγιον δὲν θεωρεῖται ὡς ποινὴ ἀλλ' ὡς διάταξις δημοσίας τάξεως· ὁ γερμανὸς ὅθεν δικαστὴς χρεώσκει νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν οὐδένα ἕτερον νόμον ἐκτὸς

τοῦ γερμανικοῦ. Ἀπομένει μόνον νὰ καθορισθῇ πότε δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος οὗτος. Συμφῶνως τῷ γερμανικῷ κανόνι ἐφαρμοστέος ἐστὶν ἐν ἀπάσαις ταῖς περιστάσεσι, καθ' ἃς οἱ σύζυγοι ἔχουσι τὴν κατοικίαν τῶν ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ συνάντησις τοῦ κανόνος τούτου μετὰ τοῦ πραγματικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀναγνωρισθέντος τοῖς περὶ διαζυγίου θεσμοῖς γίνεται πηγὴ ἀκαταπαύστον συγκρούσεων νόμων. Ὁ Σαβινὺ παραδέχεται ὅτι ἡ κατοικία ἦν ὁ γερμανὸς δικαστὴς δεόν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὥπως ἐφαρμώσῃ ἢ ἀρνηθῇ νὰ ἐφαρμώσῃ τὸν γερμανικὸν νόμον εἶναι ἡ ἐνεστῶσα κατοικία τοῦ συζύγου καὶ οὐχὶ ἡ γαμική.

Ἡ Ὁλλανδία ἀκολουθεῖ τὸ γερμανικὸν σύστημα.

Ἀγγλο-ἀμερικανικὸν σύστημα. — Ἡ Ἀγγλία κλίνει ὡσημέραι πρὸς τὸ γερμανικὸν σύστημα· κατὰ δὲ τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον ἀρμόδιος δικαστὴς εἶναι ὁ τῆς κατοικίας τῶν συζύγων, ὅστις ὀφείλει νὰ δικάσῃ κατὰ τὸν τοπικὸν νόμον.

Ἄλλως τε μέχρι τοῦ 1858 ὁ γάμος ἐθεωρεῖτο ἐν Ἀγγλίᾳ ἀδιάλυτος· κατὰ δὲ τὸ 1858 συνέστη δικαστήριον τῶν διαζυγίων, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῶν διαζυγίων τῶν ἀλλοδαπῶν δὲν ἐλύθη· ἐκ τῶν ἀγγλῶν ὅμως συγγραφέων, ἐξάγεται ὅτι ἐξαρτᾶται τοῦτο ἐκ τῆς κατοικίας.

Ἡ δὲ Ἀμερικὴ οὐδένα ἀκολουθεῖ σταθερὸν κανόνα, διό καὶ συγκρούσεις νόμων εἰσὶ πολὺ συνήθεις.

νήθεις, καθότι ἐκάστη Πολιτεία ἔχει ἰδίους περὶ διαζυγίου νόμους· ἐν τούτοις φαίνονται ὑπερ-
σχύοντες καὶ ἐνταῦθα οἱ νόμοι τῆς κατοικίας.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῆς λύσεως τοῦ γάμου ἐν σχέσει πρὸς τὰς
μεταβολὰς τῆς ἐθνότητος.

Τρία ζητήματα δύνανται νὰ προκύψωσιν ἐν-
ταῦθα· α') ἢ ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι εἰσὶ σύμφωνοι
ὅπως μεταβάλωσιν ἐθνότητα, β') ἢ μόνος ὁ σύ-
ζυγος ἐπιζητεῖ τοῦτο καὶ γ') ἢ ἡ γυνὴ μόνη ἀ-
παιτεῖ νὰ ἐξασκήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο.

**Α. — Σύζυγοι σύμφωνοι ὅπως μεταβάλω-
σιν ἐθνότητα.** — Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ πρὸ
τῆς μεταβολῆς τῆς ἐθνότητος γάμος εἴαν κατὰ τύ-
πους καὶ κατ' οὐσίαν εἶναι ἔγκυρος διαμένει τοιοῦ-
τος. Προϋτάθη ἵνα τὸ ἔγκυρον τοῦ γάμου τούτου
ἐξαρτηθῇ ἐκ τοῦ ὅρου ὅπως ὁ γάμος μὴ ᾖ ἐν τῇ
νέᾳ χώρᾳ τῶν συζύγων ἐναντίος τῇ δημοσίᾳ τά-
ξει καὶ τοῖς χρηστοῖς ἥθεσι. Δὲν παραδεχόμεθα
τὴν περιστολὴν ταύτην καθότι ἡ διγαμία μόνον
ἡ ὑποθέτουσα τὴν σύναψιν γάμου οὐχὶ ὁμως καὶ
τὸ γεγονός ὅτι θεωρεῖται τις ἔγγαμος, εἶναι καθ'
ἡμᾶς ἐναντία τῇ δημοσίᾳ τάξει καὶ τοῖς χρηστοῖς
ἥθεσι, καὶ τοῦτο διότι παραβαίνει τὸν ποινικὸν
νόμον.

Ὡς πρὸς τὸ μέλλον, τ' ἀποτελέσματα τοῦ γά-
μου κανονίζονται ὑπὸ τοῦ νέου νόμου, ὅστις
θέλει π.χ. καθορίζει τὰς αἰτίας τῆς λύσεως αὐτοῦ.

Προϋτάθη επίσης ὅπως τ' ἀποτελέσματα τοῦ γάμου ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὅρου ὅτι δὲν ἐγένετο δολία πολιτογράφησις. Ἐνταῦθα διαφωνοῦμεν· επίσης μετὰ τῶν σοφῶν ἡμῶν διδασκάλων. Ὁμο- λογοῦμεν ὅτι δὲν γνωρίζομεν τί σημαίνει δολία πολιτογράφησις, καὶ ἀποκρούομεν τὴν θεωρίαν τῆς *fraus legis*· καθότι οἱ σκοποὶ τινὸς ἐνδιαφέ- ρουν μόνον τὴν χώραν τὴν παραχωρήσασαν τὸ εὐεργέτημα τῆς πολιτογραφήσεως καὶ ἥτις δύνα- ται ν' ἀρνηθῇ τοῦτο. Ἀφοῦ ὅμως ἡ πολιτογρά- φησις ἀπεκτινῆθη ἀπαξ νομίμως ἦτον ἄνευ πα- ραβάσεως τοῦ νόμου τῆς ἐγκαταλειφθείσης χώ- ρας (1) θεωρεῖται ἀποκτηθεῖσα οἷοσδήποτε καὶ ἂν ἦ ὁ προτιθέμενος σκοπός. Ἐκτὸς τῶν ὁρίων τοῦ- των ἀπαντᾷ τις μόνον αὐθαίρεσίαν· ἡ δ' ἐξουσία ἡ διδομένη τῷ δικαστῇ ὅπως ἐξετάσῃ τοὺς σκο- ποὺς ὑποκρύπτει κινδύνους οὓς ἀποροῦμεν πῶς παρῆδον τόσῳ ἔξοχα πνεύματα· *optima lex quæ minimum relinquit arbitrio iudicis* εἶπεν ὁ Βάκων, ὅπερ εἶναι καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς τε νομολογίας καὶ τῆς νομοθεσίας.

Β. — Μεταβολὴ ἐθνότητος μόνου τοῦ συ- ζύγου. — Ὁ σύζυγος δύναται νὰ μεταβάλῃ ἐθνό- τητα ἄνευ τῆς συμπράξεως τῆς γυναικὸς αὐ- τοῦ ἐπὶ τούτου δὲ οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀμφιβολία.

(1) Ἀρκεῖ δὲ πρὸς τοῦτο ὅπως ὁ πολιτογραφηθεὶς κα- τάγεται ἐκ χώρας ἐπιτρεπούσης τοῖς ὁμοεθνεσὶν αὐτῆς ὅπως πολιτογραφηθῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἰσχυρίζονται ὅμως ὅτι ἡ πολιτογράφησις οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῶν γαμικῶν σχέσεων, καθότι ὁ σύζυγος δὲν δικαιούται νὰ μεταβάλῃ τὴν κατάστασιν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, δὲν δύναται λ.χ. νὰ διαζευχθῇ. Οὐδόλως παραδεχόμεθα τὴν θεωρίαν ταύτην, διότι πῶς εἶναι δυνατόν, ἀληθῶς, νὰ ὑποθέσῃ τις, ἀλλοδαπὸν — διότι ὁ σύζυγος ἔσται πλέον ἀλλοδαπὸς — μὴ ἀπολαύοντα ἀπάντων τῶν δικαιωμάτων τῶν χορηγουμένων αὐτῷ παρὰ τῆς νέας ἐθνότητος; Δὲν εἶναι τοῦτο ῥητὴ ἀρνησις τῆς ἀρχῆς τῆς τεθείσης ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 3 § 3 τοῦ κώδικος ἡμῶν; Ὅντως δὲ ἐνώπιον τῆς συγχύσεως, ἣν εἰσήγαγον ἅπασαι αἱ διαιρέσεις αὗται ἐπὶ δεδομένων τοσούτῳ ἀπλῶν, εἶναι περίπτωσις νὰ ἐνθυμηθῇ τις τοὺς λόγους τοῦ Κικέρωνος οὗς ὁ Ἀκκαρίας ἔθεσεν ὡς ἐπιγραφὴν ἐπὶ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ. « *Jurisconsulti saepe quod positum est in una cognitione id in infinita dispertiuntur* ».

Γ. — Μεταβολὴ ἐθνότητος μόνης τῆς συζύγου. — Ἡ θέσις εἶναι ἐντελῶς διάφορος καθ' ἣν περίστασιν οἱ τοῦ γάμου δεσμοὶ παρέλυσαν ἢ οὐ διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης.

Γυνὴ μὴ κεχωρισμένη ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης. — Ἡ γυνὴ αὕτη δύναται νὰ μεταβάλῃ ἐθνότητά ἂν καὶ ὁ ἑαυτῆς σύζυγος διατηρῇ τὴν ἑαυτοῦ, καὶ δύναται τοῦτο ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως καθότι τὸ διάταγμα τοῦ 1811 δὲν

ἐφαρμόζεται αὐτῇ. Ὅφειλει ὁμως, ὅπως πόλις γραφθῇ, νὰ λάβῃ τὴν ἀδειαν τοῦ ἑαυτῆς συζύγου ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτῆς τὴν τῆς δικαιοσύνης πάντοτε ἐπερχομένην ἐπιβοηθητικῶς. Τοῦτο δὲ περὶ, 1^{ον} ἐκ τοῦ τῆς ὑπακοῆς καθήκοντος πρὸς τὸν σύζυγον (ἄρθρ. 213), 2^{ον} ἐκ τῆς ἐνότητος τῆς κατοικίας (ἄρθρ. 108), ἢ ἐνότητι δὲν δύναται ἡ γυνὴ νὰ μεταβάλῃ ἄνευ ἀδείας καὶ 3^{ον} ἐκ τῆς ὑποχρεώσεως εἰς ἣν ὑποβάλλεται ἡ γυνὴ τοῦ ν' ἀκολουθῇ τὸν ἑαυτῆς σύζυγον ἐν οἰκότητι χώρα ἀρέσκηται νὰ διαμένῃ (ἄρθ. 214) (1).

Ἡ τῆς ἐθνότητος μεταβολὴ τῆς γυναικὸς θέλει ἐπιφέρει ἀπαντα τ' ἀποτελέσματα τῆς νέας ἐθνότητος ἄνευ διακρίσεως, ἢν ποιοῦσιν ὡς ὅπου τοῦ συστήματος τῆς *fraus legis*, εἰς πρὸς ὅπου κτησιν αὐτῆς δὲν ὑπεκινήθη ὑπὸ ἀπορρήτου τινὸς αἰτίας. Ἐπομένως ἡ οὕτω πολιτογραφηθεῖσα γυνὴ δύναται νὰ διαζευχθῇ εἰς ὃν νέος αὐτῆς νόμος ἐπιτρέπη τοῦτο.

Γυνὴ κεχωρισμένη ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης. — Ὑποχρεοῦται αὕτη, ὅπως μεταβάλῃ ἐθνότητά, νὰ ἐφοδιασθῇ δι' ἀδείας τοῦ συζύγου

(1) Παρεδέχθημεν ὅτι δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ προσαρτήσεως, καθ' ἣν ἡ ὑπανδρος γυνὴ, καίτοι μὴ κεχωρισμένη ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης, δικαιούται ἄνευ ἀδείας νὰ ἐκλέξῃ τὴν πρώτην αὐτῆς ἐθνότητα, καθότι ἡ ἀδεία τοῦ συζύγου ἢ τῆς δικαιοσύνης ἀπαιτεῖται μόνον ὅπως μεταβάλῃ ἐθνότητα καὶ οὐχὶ ὅπως διατηρήσῃ τὴν προτέραν.

ἢ τῆς δικαιοσύνης; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἡγείρεν ἡ πολὺκροτος ὑπόθεσις Bauffremont-Bibesco (1),

(1) Δὲν εἶναι ἀνωφελὲς νὰ ἐκθέσωμεν ἐν ὀλίγοις τὰς διαφορὰς φάσεις τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τοῦ Σηκουάνα τῆς 7 Ἀπριλίου 1874 ἐπικυρωθεῖσης ὑπὸ τοῦ Ἐφετερίου τῶν Παρισίων τὴν 1 Αὐγούστου 1874, ἡ πριγκίπισσα Βαλεντίνα de Carman-Chimay, Βέλγος τὴν καταγωγὴν γενομένη Γαλλίς διὰ τὸν γάμον αὐτῆς μετὰ τοῦ πρίγκιπος Bauffremont ἐπέτυχε τὸν ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸν, στηριζομένη ἐπὶ σοβαρωτάτων αἰτιῶν.

Τὴν 3 Μαΐου 1875 ἐπολιτογραφήθη ἐν τῷ μεγάλῳ δουκάτῳ τῆς Ἀλτανδουργίου-Σαξωνίας ἀνευ ἀδείας τοῦ βασιλέως συζύγου.

Τὴν 23 Ὀκτωβρίου 1875 συνεζεύχθη νομίμως ἐν Βερολίνῳ ἐνώπιον ὑπαλλήλου ἐπὶ τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων μετὰ τοῦ ῥωμοῦνου πρίγκιπος Γεωργίου Bibesco, πρώην ἡγεμονικοῦ τῶν Ἐπιτελῶν πολυμήσαντος ὑπὲρ τῆς Γαλλίας ἐν Μεξικῷ ὡς καὶ κατὰ τὸ 1870. Ὁ γάμος οὗτος ἐπετρέπετο ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ νόμου θεωροῦντος τὸ διαζύγιον ἰσοδυναμοῦν τῷ χωρισμῷ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης τῷ ἀπαγγελλομένῳ μεταξὺ καθολικῶν.

Τὴν 1 Δεκεμβρίου 1875 ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ στρατηγοῦ πρίγκιπος de Bauffremont ὁ γάμος οὗτος ἐκηρύχθη ἄκυρος δι' ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου τοῦ Σηκουάνα, ἐπικυρωθεῖσης τὴν 17 Ἰουλίου 1876 δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετερίου τῶν Παρισίων ἐκδοθεῖσης ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει. Τὴν δὲ 18 Μαρτίου 1878 τὸ Ἀκυρωτικὸν ἀπέδρῳψε τὴν κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἀναίρεσιν.

Τὴν 3 Ἰανουαρίου 1880 ἐπὶ κατασχέσεως εἰς χεῖρας τρίτου ἦν ἐνήργησεν ὁ πρίγκιψ de Bauffremont πρὸς ἐξασφάλειαν τῶν ἐξόδων ἐκ καταδικαστικῶν ἀποφάσεων τῶν ἐκδοθεῖσων ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸ δικαστήριον τοῦ Charleroi κηρύσσει ἐξ ἐναντίας τὸν γάμον ἔγκυρον.

Τὸν Αὐγούστου ὅμως τοῦ 1880 ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνῆλ-

ὅπερ ἐλύσαμεν ἤδη ἀρνητικῶς· διότι ἡ ἐπιτελευθεύουσα πολιτογράφησις, τῆς ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης κεχωρισμένης γυναικὸς ἀνευ ἀδείας τοῦ συζύγου δοκεῖ ἡμῖν λίαν νόμιμος, αὕτη δ' ἀναγκαιῶς συνεπάγεται τὸ ἔγκυρον τοῦ δευτέρου γάμου.

Τὰ ἐπιχειρήματα ἅτινα ἐπικαλοῦνται ὑπὲρ τῆς ἀκυρότητος τῆς πολιτογραφήσεως περιορίζονται εἰς δύο. Ἀφ' ἐνὸς λέγουσιν ὅτι ἡ γυνή, καίτοι κεχωρισμένη ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης, δὲν δύναται ἀνευ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἢ τῆς δικαιοσύνης ἀδείας νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀστικὴν αὐτῆς κατάστασιν, ἥς μέρος ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐθνότης· ἀφ' ἑτέρου ὅτι τοιαύτη τις πολιτογράφησις, καίτοι ἔγκυρος καθ' ἑαυτήν, παύει τοῦ νὰ ᾖ τοιαύτη ἀφ' οὗ ἐπεζητήθη πρὸς καταδολίευσιν τοῦ νόμου.

Πολλάκις ἤδη κατηγγεῖλαμεν τὸν ἀντινομικὸν χαρακτῆρα τοῦ δευτέρου τούτου ἐπιχειρήματος ὡς καὶ τοῦ συστήματος τῆς *fraus legis* ὅπερ ἀπὸ τεσσαρακοντίας ἀκολουθεῖ ἡ νομολογία. Καθ' ἡμᾶς ἡ νομιμότης πράξεως τινὸς ἐκτιμᾶται μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ αἰτίου τοῦ ὑποκινή-

σθέντος ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου τῶν Βρυξελλῶν ὅπερ συνετάσσεται τῷ συστήματι τοῦ τε Ἐφετείου καὶ τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῶν Παρισίων.

Προσθετέον ὅτι τὴν 12 Μαρτίου 1880 τὸ Πρωτοδικεῖον τοῦ Σηκουάνα παρεδέχθη αἰτησὶν τοῦ πρίγκιπος de Bauffremont περὶ μὴ ἀναγνωρίσεως τοῦ τέκνου τοῦ γεννηθέντος ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου τῆς πριγκηπισσῆς.

θαντος αὐτήν. Ἡ ἔλλειψις κριτηρίου ὅπως διακρίνωμεν τὸ ἐλαττωματικὸν ἀπὸ τὸν δόλον καὶ αἱ πολυπληθεῖς περιπλοκαὶ αἱ παρεπόμεναι τῷ συστήματι, ὅπερ ἀντικρούομεν, ἀρκοῦσι νὰ καταδικάσωσι τοῦτο καὶ ν' ἀποκρούσωσι τοιοῦτον π αἷτιον.

Τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα ἀποτελεῖ καθ' ἡμᾶς ἀδιέξοδον κύκλον, διότι τὸ ζήτημα ἀκριβῶς εἶναι νὰ γνωρίσωμεν ἐὰν ἢ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης κεχωρισμένη γυνὴ δύναται νὰ μεταβάλη τὴν ἀστικήν ἐαυτῆς κατάστασιν ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ συζύγου αὐτῆς· φρονοῦμεν δὲ ὅτι τὸ ζήτημα οὕτω πως τεθὲν δεόν νὰ λύσωμεν καταφατικῶς (1).

Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου ὑπενθυμίζουσιν οἱ ἀντιδοξοῦντες ὅτι ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸς οὐδόλως παύει τὴν ἀνικανότητα τῆς γυναικός. Τοῦτο εἶναι ἀναμφίβολον, ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἀκριβῶς νὰ μάθωμεν ἐὰν ἢ ἀνικανότης αὕτη ὑπάρχει ἐνταῦθα. Δι' ἰσχυρίζονται, εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐξάγουσι ταύτην ἐκ τοῦ κειμένου τῶν ἀρθρῶν 215, 217, 220 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος

(1) Ἐν τούτῳ ἔγκειται καθ' ἡμᾶς ἅπανα ἡ δυσχέρεια. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἐπιχείρημα, ὅπερ ὁ Blunsehli καὶ ἕτεροι ἀρτίζουν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ἡμῶν ἐκ τοῦ ὅτι ἡ πολιτογράφησις εἶναι πρῶξις κυριαρχίας ἀπρόσβλητος ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων, λέγομεν ὅτι τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶναι καθ' ἡμᾶς καὶ κατὰ τὸν Laurent ἀπαράδεκτον καὶ ἄνευ ἀξίας.

καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐπιχειρήματος τοῦτον κηρύττουσιν ὅτι ἡ πολιτογράφησις εἶναι συμβόλαιον. Ἡδυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν μέχρι τίνος βαθμοῦ διαβλέπουσι συμβόλαιον ἐπὶ πράξεων πηγαζούσης ἐκ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων Κράτους τινός· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι πρόκειται περὶ συμβολαίου, ἐπειδὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ πρόσωπον καὶ οὐχὶ εἰς τὰ πράγματα τῆς γυναικὸς δύναται αὕτη νὰ συνάλῃ τοῦτο ἄνευ τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀδείας. — Προσθέτουσιν δ' ὅτι αἱ πλείεσται ἂν οὐχὶ ἅπασαι αἱ ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι παραδέχονται ὅτι πρὸς μεταβολὴν ἐθνότητος θεὸν τὸ πρόσωπον νὰ ᾖ ἢ ἱκανὸν κατὰ τὸν νόμον τῆς χώρας αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἔτι εἴμεθα σύμφωνοι, διότι τὸ ζήτημα εἶναι ἀκριβῶς νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ἡ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης κεχωρισμένη Γαλλίς ᾖ ἢ οὐ ἱκανὴ κατὰ τὸν ἐθνικὸν αὐτῆς νόμον τοῦ μεταβάλλειν ἐθνότητα ἄνευ ἀδείας· ἡ ἀνικανότης ὅμως αὕτη οὐδενὸς ἔπεται κειμένου.

Κατ' ἀρχὴν ἡ ἀνάγκη τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀδείας ἢ ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ νόμου τῇ γυναικὶ σχετίζεται μόνον πρὸς τὰ πράγματα, καθότι ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ἐλευθέρα ὡς πρὸς τὸ πρόσωπόν αὐτῆς τοῦτο συμβαίνει ἔνεκα τῶν δεσμῶν τῆς ὑποταγῆς, τῆς ὑπακοῆς, τῆς ἐνότητος τῆς κατοικίας, τῆς διαμονῆς ἐν τῇ συζυγικῇ οἰκίᾳ, οὓς καθιέρωσαν τὰ ἄρθρα 108, 213 καὶ 214.

ἀκριβῶς ὅμως ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ἔχει ἀντικείμενον καὶ ἀποτέλεσμα τὴν λύσιν τῶν δεσμῶν τούτων. Ἡ γυνὴ διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ἀναλαμβάνει ὡς πρὸς τοῦτο οὐχὶ τὴν ἑαυτῆς ἰκανότητα, καθότι δὲν εἶναι ἀνίκανος ἐν τῇ νομικῇ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, ἀλλὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐνεργείας καὶ τὴν πλήρη ἀνεξαρτησίαν ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον αὐτῆς.

Ἡ ἀτομικὴ τῆς γυναικὸς ἐλευθερία εἶναι ἀρχὴ τοσοῦτον ἀναμφισβήτητος ὥστε ἡ ἀνικανότης καὶ τῆς μὴ κεχωρισμένης ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης γυναικὸς δὲν ὑπάρχει καὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα αὐτὰ ἐὰν δὲν συμφωνῇ τῇ ἀτομικῇ αὐτῆς ἐλευθερίᾳ, καθότι ὁ κῶδιξ καταπαύει αὐτὴν προκειμένου περὶ πράξεων ἀπορρέουσων ἐκ τῆς προσωπικῆς θελήσεως τοῦ ἀτόμου, *neque ex alieno arbitrio pendere*, ὡς λ.χ. ἡ σύνταξις διαθήκης (1) ἐστὶ δὲ μᾶλλον ἡ ἀνάκλησις αὐτῆς (2). Ἡ νομολογία ἀναγνωρίζει αὐτῇ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀνακαλεῖν ἐντολὴν καὶ ἐνεργεῖν πᾶσαν πράξιν μὴ περιέχουσαν ἀπαλλοτριώσιν, ἀπόκτησιν, χρέος εἰς βάρος ἢ πίστωσιν πρὸς ὄφελος αὐτῆς.

(1) Ὁ κῶδιξ ἀναγράφει τοῦτο ῥητῶς ἕνεκεν ἐθίμων τινῶν, ἰδίως τῶν τοῦ Νιβερναί, ἅτινα δὲν ἐπέτρεπον τῇ γυναικὶ νὰ συντάξῃ διαθήκην ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ συζύγου ἢ τῆς δικαιοσύνης.

(2) Ὁ κῶδιξ δὲν ἀναφέρει τοῦτο ἔπεται ὅμως σιωπηρῶς ἐκ τοῦ ἀρθ. 1096 κηρύσσοντος τὰς μεταξὺ συζύγων δωρεὰς κατ' ἐξοχὴν ἀνακλητέας.

Ὡς πρὸς τὰς πράξεις τὰς ἀναγομένας τῷ προσώπῳ, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἱκανότητος αὐτῆς, ἀφοῦ ἐπιτρέπεται καὶ τῇ μὴ κεχωρισμένῃ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης γυναικὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἑαυτῆς συζύγου ἢ τῆς δικαιοσύνης νὰ ἀσκῇ ἐπὶ τῶν νομίμων ἢ φυσικῶν τέκνων, ἅτινα δυνατόν νὰ ἔχῃ οὐχὶ ἐκ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἅπαντα τὰ δικαιώματα τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, νὰ συναινῇ π.χ. εἰς τὸν γάμον αὐτῶν, νὰ χειραφετῇ ταῦτα (ἀστικὸς κώδιξ ἀρθ. 373), νὰ δέχνηται ὑπὲρ αὐτῶν δωρεὰς συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 935, πρὸ πάντων δὲ ν' ἀναγνωρίσῃ διαρκοῦντος τοῦ γάμου φυσικὸν τέκνον ὅπερ ἀπέκτησε πρότερον εἴτε ἐκ τοῦ συζύγου αὐτῆς εἴτε ἐξ οἰουδήποτε ἑτέρου (ἀρθ. 337); Ἐὰν δὲν ἐπιτρέπεται αὐτῇ τὸ νιοθετεῖν, — ὁ δὲ λόγος εὐνόητος, — ὁ νόμος ἀναγράφει τοῦτο ῥητῶς, καὶ σημειωτέον ὅτι δὲν ἐπιτρέπει τοῦτο οὔτε τῷ συζύγῳ ἄνευ τῆς συναινέσεως τῆς συζύγου.

Ὡς πρὸς τὰς πράξεις ὅθεν τὰς ἀναγομένας τῷ προσώπῳ ἢ ὑπανδρὸς γυνὴ εἶναι ἀπολύτως ἱκανή· καὶ ὅταν διὰ τοῦ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ἀπαλλαγῇ τοῦ καθήκοντος τῆς ὑπακοῆς, τῆς ταυτότητος τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς μετὰ τοῦ συζύγου καὶ ἰδίως τῆς κατοικίας, — ὅπερ θὰ καθίστα ἀδύνατον πᾶσαν πολιτογράφησιν, καθότι αὕτη προϋποθέτει ἀπόκτησιν κατοικίας, — ἡ γυνὴ εἶναι ἀπολύτως ἐλευ-

θέρα νὰ μεταβάλῃ ἐθνότητα ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀ-
δείας. Τὸ ἀντίθετον σύστημα καθιερωτὶ ἐπαχθῇ
ἀνισότητι μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς· ὑπεδεί-
ξαμεν δ' ἐν ἐτέρῳ μέρει τοῦ Ἑγχειριδίου τούτου
τὰς ἀτόπους αὐτοῦ συνεπειάς, καὶ ὑπενθυμίσα-
μεν ἄφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἱστορικὴν παράδοσιν, ἥτις
ἐπέτρεπε τῇ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης κεχωρι-
σμένην συζύγῳ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον,
ἄφ' ἑτέρου δὲ τὴν σχέσιν τῆς ἐνότητος τῆς ἐθνό-
τητας μὲ τὴν τῆς κατοικίας, ἣν ἐπεκαλοῦντο οἱ
συντάκται τοῦ κώδικος πρὸς ὑποστήριξιν τῶν
ἀρθρῶν 12 καὶ 19, καθότι τῆς ἐνότητος τῆς κα-
τοικίας ἀπαξ διαρρήχθεισης δὲν ὑπάρχει λόγος
πρὸς διατήρησιν τῆς ἐνότητος τῆς ἐθνότητος·
cessante causa cessat effectus. Ἐπιμένομεν ὅμως εἰς
τὸν ἰσχυρισμὸν ἡμῶν ὅτι ἡ νομικὴ ἀνικανότης
τῆς ὑπ'ἀνδρου γυναικὸς ὑπάρχει μόνον ὡς πρὸς
τὰ πράγματα.

Συμπεραίνομεν ὅθεν ὅτι ἡ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοί-
της κεχωρισμένη γυνὴ ἐν Γαλλίᾳ δύναται ἄνευ ἀ-
δείας νὰ πολιτογραφηθῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ ὅτι
ἂν συνάψῃ νέον γάμον συμφώνως τῷ νέῳ αὐ-
τῆς νόμῳ, ὁ γάμος οὗτος ἔσται πάντῃ ἐγκυρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΥΙΟΤΗΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Νόμιμος υἱότης.

Ὁ ἐθνικὸς νόμος ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προ-

κειμένου, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀποδείξεις (1).

Τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δικαστήρια ὀφείλουσιν ὅθεν, ἐν αἷς δίκαις ἐνδιαφέρονται Γάλλοι νὰ τηρῶσι τὰ ἄρθρα 313 καὶ ἐπόμενα τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, ὡς ἐπίσης ἡμεῖς ὀφείλομεν, ἐν αἷς δίκαις ἐνέχονται ἀλλοδαποί, νὰ τηρῶμεν τοὺς περὶ νομίμου υἰότητος ἀλλοδαποὺς νόμους ἐκτὸς τῶν ἐναντίων τῇ δημοσίᾳ τάξει ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἐκτὸς τοῦ ζητήματος περὶ τῆς τῶν δικαστηρίων ἀρμοδιότητος, ὅπερ, ὑπενθυμίζομεν, διέπεται ὑπὸ τοῦ 14 ἁρθρου τοῦ ἀστικοῦ κώδικος.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ νομιμοποιήσεως.

Ὁ ἐθνικὸς νόμος ἐφαρμοστέος καθ' ἡμᾶς, καὶ ὡς πρὸς τὴν νομιμοποίησιν.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Φυσικὴ υἰότης.

§ 1. — ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΙΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΤΕΚΝΩΝ

Φυσικά τέκνα. — Ὁ ἐθνικὸς νόμος μόνον ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν φυσικῶν τέκνων, οὐδεμίᾳ δὲ ἀμφιβολίᾳ δύναται νὰ ἐγερθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καθότι ἡ ἀναγνώρι-

(1) Ἴδε ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τοῦ Σικουάνα ἀποδεχομένου ὡς ἀποδείξεις τῆς υἰότητος, ὑπὲρ ἐνάγοντος ῥώσου τοὺς στρατολογικοὺς καταλόγους συμφώνως τοῖς ἁρθροῖς 123 καὶ 126 τῶν ἀστικῶν ῥωστικῶν νόμων (Ἐφ' ἡμερῆς τῶν Δικαστηρίων τῆς 15 Μαρτίου 1879).

σις εἶναι ἀπλῶς ἐκδηλωτικὴ τῆς καταστάσεως τοῦ τέκνου.

Τὸ ζήτημα ἠγέρθη ἐπὶ ἀναγνωρίσεως φυσικοῦ τέκνου ὑπὸ Ἀγγλοῦ ἐν Γαλλίᾳ. Κατὰ τὸν ἀγγλικὸν νόμον τὰ φυσικὰ τέκνα δὲν ἔχουσιν ἀστικὴν κατάστασιν· ἡ μήτηρ δὲ μόνη δύναται ν' ἀναγνωρίσῃ ταῦτα, ἀλλὰ δικαιούται νὰ ὑποδείξῃ τὸν πατέρα ὁπότεν δὲν δύναται νὰ τὰ διαθρέψῃ· ταῦτα εἰσὶ κατὰ συνέπειαν τὰ μόνα ἀποτελέσματα ἅτινα δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἡ ἐν Γαλλίᾳ ἀναγνωρίσις φυσικοῦ τέκνου Ἀγγλοῦ τὴν καταγωγὴν.

Αἰμομίκτα ἢ μοιχογέννητα τέκνα. — Ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν φυσικῶν αἰμομίκτων ἢ μοιχογεννήτων τέκνων παραδέχονται τὴν πραγματικότητα τῶν θεσμῶν· περιοριζόμεθα πρὸς τὸ παρὸν εἰς τὴν ὑπόδειξιν ταύτην καὶ θὰ ἐπαγέλωμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἀναζητήσεως τῆς ἐξ αἰμομιξίας ἢ μοιχείας πατρότητος.

§ 2. — ΑΝΑΖΗΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΓΙΟΤΗΤΟΣ

Ἀναζήτησις τῆς πατρότητος. — Ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἀπαγορεύεται ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 140, ὡς καὶ ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τοῦ ἀρθροῦ 189 τοῦ νέου κώδικος (1). Ὁ κανὼν τοῦ

(1) Ἐπετρέπετο πρότερον, τοῦτο δὲ ἦτο ἡ κυρία δυσχέρεια τῆς ἐγεροθείσης δίκης πρὸ τριῶν ἐτῶν ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τῆς κομίσσης Λαμπερτίνῃ ἐναντίων τῶν κληρονόμων τοῦ

άρθρου 340 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἀνήκει εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμούς; Βεβαίως ναί· ἀλλὰ συγχρόνως δὲν εἶναι ὁ κανὼν οὗτος δημοσίας τάξεως καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἀποτελεῖ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ πραγματικὸν θεσμὸν ὑπερισχύοντα τοῦ προσωπικοῦ θεσμοῦ τοῦ ἀλλαδαποῦ; Ἡ νομολογία παραδέχεται τοῦτο μετὰ τῶν πλείστων συγγραφέων (1).

Ἐκ τῆς συσχετίσεως τῶν ἀρχῶν τούτων διάφοροι ἀπορρέουσι συνέπειαι ὥς ἐδέησε νὰ παραδεχθῇ ἡ νομολογία.

1^α Ἐν ἡ χώρᾳ, ὡς ἡ Ἰσπανία ἢ ἡ Γερμανία, ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἐπιτρέπεται, ἐὰν αὕτη ἐγένετο κατ' ἀτόμου καταγομένου ἐκ μιᾶς τῶν δύο τούτων χωρῶν, ὀφείλομεν ἐν Γαλλίᾳ νὰ σεβασθῶμεν τὴν ἀπόφασιν τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀποτελέσματα.

2^α Ἐὰν ἐξ ἐναντίας ἐγένετο κατὰ Γάλλου εἶναι ἄκυρος διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὡς καὶ

καρδιναλίου Ἀντωνέλλου. (Ἴδε τὸ σοφὸν Ὑπόμνημα τοῦ Δικηγόρου Μαντσίην, τὴν σήμερον Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου).

(1) Παρίσιοι, 2 Αὐγούστου 1866, ὑπόθεσις τῆς κοινῆς δὲ Σιθροῦ κατὰ τοῦ Δουκὸς τῆς Βρουνοδίκης. Ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης ὁ Φιόρε καὶ Βερτόλ (Πρακτικά ζήτηματα), καὶ Λαινέ. — Ἐναντιοδοξεῖ ὁ Laurent. — Ἐξεφράσθημεν ἤδη κατὰ τῆς ὑπεροχῆς ἣν διδουσι τῷ πραγματικῷ θεσμῷ ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι δημοσίας τάξεως· ἀκολουθοῦμεν ὅθεν ἐνταῦθα τὴν γνώμην τοῦ Laurent.

ἐν τῇ προηγουμένῃ ἢ προσωπικότης τῶν θεσμῶν ὑπερισχύει.

3^α Ἐν ἡ χώρα ὡς ἡ Γαλλία, ἡ ἀναζήτησις τῆς πατρότητος ἀπαγορεύεται, δὲν δύναται αὕτη νὰ ἀναζητηθῇ κατ' ἀλλοδαποῦ ἔστω καὶ ἂν ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ἐπιτρέπῃται.

Υἱότης αἰμομιξίων ἢ μοιχογεννήτων.—Τὴν ἐξ αἰμομιξίας ἢ μοιχείας υἱότητα οὔτε παρὰ τῆς μητρὸς ἐπιτρέπεται ν' ἀναζητήσῃ τις ἐν Γαλλίᾳ, οὔτε αὕτη ἡ ἰδία δύναται ν' ἀναγνωρίσῃ ἑκουσίως ταύτην. Ἡ νομολογία χαρακτηρίζει τὸν κα νόνα τοῦτον κατ' ἐξοχὴν δημοσίας τάξεως, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μὴ παραδεχόμενοι ἔτι ὡς ὁ Laurent τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον ἐπὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ θεσμοῦ ὡς πρὸς τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀπλῶς φυσικῆς πατρότητος, παραδέχονται αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν ἐκ μοιχείας υἱότητα (1).

Ἐκ τοῦ συστήματος τούτου ἔπεται ὅτι τὰ δικαστήρια ἡμῶν οὐδέποτε δύνανται νὰ ἐπιτρέψωσιν ἀναζήτησιν υἱότητος τοῦ εἴδους τούτου, οὔτε τοῖς ἀλλοδαποῖς ἐν ταῖς χώραις τῶν ὁποίων ἐπιτρέπεται αὕτη, ἐκτὸς ἐὰν ἐξάγῃται ἐξ ἀποφάσεως μὴ ἐχούσης ὡς κύριον σκοπὸν τὸν καθορισμὸν

(1) Λαινέ. — Ἡμεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ποιούμεν τὰς πλέον ῥητὰς ἐπιφυλάξεις. Ἡ ὑπεροχὴ ἡ διδομένη τοῖς ἑκχωρίοις θεσμοῖς ὑπὸ τὸ πρόσχημα δημοσίας τάξεως, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ κώδικος προβλεπομένων περιπτώσεων, φαίνεται ἡμῖν ἀληθῆς ἀπάργνησις τοῦ διεθνούς δικαίου. — Ἴδε κατωτ. τίτλος τρίτος.

τῆς ὡς εἶρηται υἰότητος· αὕτη δὲ εἶναι πραγματικῶς ἐξαίρεσις ἥτις ἐξ ἀνάγκης γίνεται δεκτὴ καὶ ὡς πρὸς τοὺς Γάλλους, ὡς συμβαίνει ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ σύζυγος ἀπαρνεῖται τὴν πατρότητα αὐτοῦ ἢ ἐν περιπτώσει γάμων αἰμομίκτων κηρυχθέντων ἀκύρων (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΥΙΟΘΕΣΙΑΣ

Προδικαστικὸν ζήτημα. — Ἐτέθη τὸ ἐρώτημα ἐὰν ἐπιτρέπεται τῷ ἀλλοδαπῷ τὸ υἰοθετεῖν ἐν Γαλλίᾳ, καθότι ὄντως τὸ υἰοθετεῖν θεωρεῖται ὡς καθαρὸν ἀστικὸν δικαίωμα· εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ νομολογία ἀρνεῖται τοῖς ἀλλοδαποῖς τὴν ἀπολαυτὴν τῶν καθαρῶς ἀστικῶν δικαιωμάτων. Ἡμεῖς ἐξ ἐναντίας οἱ πρεσβεύοντες ὅτι οἱ ἀλλοδαποί, ἐκτὸς ἂν ῥητῶς δὲν ἀποστερῶνται, ἀπολαύουσι τῶν αὐτῶν ἀστικῶν δικαιωμάτων ὡς οἱ Γάλλοι, παραδεχόμεθα ὅτι ὁ ἀλλοδαπὸς δύναται νὰ υἰοθετήσῃ ἐν Γαλλίᾳ ὡς ἐπίσης καὶ νὰ υἰοθετηθῇ, εἴτε παρὰ Γάλλον εἴτε παρ' ἐτέρου ἀλλοδαποῦ ἐὰν ὁ τῆς χώρας αὐτοῦ νόμος ἐπιτρέπῃ τοῦτο.

Συγκρούσεις νομοθεσιῶν. — Συγκρούσεις νό-

(1) Ἐν τούτῳ μάλιστα ἐγκτεται ἡ μόνη δυνατὴ συνδιαλλαγὴ μεταξὺ τῆς ἐν τοῖς ἄρθροις 331 καὶ 337 ἀπαγορευσεως καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ ἀπαιτεῖν διατροφὴν ἣν χορηγεῖ τὸ ἄρθρον 362 τοῖς αἰμομίκτοις ἢ μοιχογεννήτοις τέκνοις.

μων δύνανται νὰ λάβωσι χώραν ἐν τρισὶ περιπτώσεσι·

α') Ἐπὶ υἰοθεσιῶν τελεσθεισῶν ὑπὸ Γάλλων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

β') Ἐπὶ υἰοθεσιῶν Γάλλων τελεσθεισῶν ὑπ' ἀλλοδαπῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

γ') Ἐπὶ υἰοθεσιῶν τελεσθεισῶν ὑπ' ἀλλοδαπῶν ἐν Γαλλίᾳ.

Εἰς τὰς διαφόρους ταύτας περιπτώσεις ἐφαρμοστέος ὁ προσωπικὸς νόμος, διότι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ δημοσία τάξις, ἥν συχνάκις ἐπικαλοῦνται, δὲν ἐνέχεται τὸ μόνον δὲ ζήτημα ὅπερ τίθεται εἶναι ζήτημα καταστάσεως ἐπομένως ἀνάγεται εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Προσωπικότης τῶν θεσμῶν.—Ἐνταῦθα ἐπίσης, καθ' ἡμᾶς, καίτοι τὸ ζήτημα πάντοτε ἠμφισβητήθη, πρόκειται περὶ ζητήματος προσωπικῶν θεσμῶν, δέον ὅθεν κατ' ἀρχὴν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ ἐθνικὸς νόμος.

Ποινικὴ τοῦ πατρὸς ἐξουσία.—Ἐν τούτοις ὡς πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς ποινικὴν ἐξουσίαν παραδεχόμεθα ὅτι δέον αὕτη νὰ περιορισθῇ ὑπὸ τῶν τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἀστυνομίαν ἀφορώντων νόμων τῆς χώρας, ἐξ' ἧς ὁ ἀλλοδαπὸς εὐρίσκεται. Ἡ δημοσία τάξις, καὶ ἐν τῇ πε-

ριωρισμένη έννοία, ἥν τῇ ἀπονέμομεν ένδιαφέρειται ένταῦθα ἀμέσως (ἀστικὸς κῶδιξ ἀρθ. 3, § 1). αἱ δὲ αὐστηρότητες π.χ. τοῦ ἀρχαίου ῥωμαϊκοῦ δικαίου καταργοῦνται κατ' ἀνάγκην καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀλλοδαπὸν οὔτινος ὁ νόμος ἐπιτρέπει ταύτας.

Νόμιμος ἐπικαρπία. — Ἡ τῶν γονέων νόμιμος ἐπικαρπία ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν ἀνηλίκων αὐτῶν τέκνων εἶναι δικαίωμα καθαρῶς ἀστικόν, ὡς ἡ νόθεσία, ἐκ τούτου δὲ γεννᾶται ἡ ἀμφισβήτησις ἥν ἐλύσαμεν ἀνωτέρω ὑπὲρ τοῦ ἀλλοδαποῦ. Ἀπαξ ὁμῶς λυθέντος τοῦ προδικαστικοῦ τούτου ζητήματος, τίς ὁ ἐφαρμοστέος νόμος; ἡ νόμιμος ἐπικαρπία τούτέστιν εἶναι πραγματικὸς ἢ προσωπικὸς θεσμός; Ἐν τῷ ἀρχαίῳ δικαίῳ ὁ Βουλλευνουὰ καὶ Φρολὰν κατέτασσον ταύτην μεταξὺ τῶν πραγματικῶν, ὁ δὲ Βουχιέ μεταξὺ τῶν προσωπικῶν θεσμῶν. Τὴν σήμερον ἡ τελευταία αὕτη γνώμη ὑπερισχύει (1).

Ματαίως ἠθελέ τις ισχυρισθῇ ὅτι ἡ νόμιμος ἐπικαρπία δύναται νὰ ἐνασκηθῇ καὶ ἐπὶ ἀκινήτων καὶ ὅτι συνεπῶς κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀνάγεται κατὰ τὸ ἀρθ. 3 εἰς τοὺς πραγματι-

(1) Τοῦτο ἀπεφάσισε τὸ Ἀκυρωτικὸν τὴν 14 Μαρτίου 1877 παραχωρήσαν τὴν νόμιμον ἐπικαρπίαν εἰς μητέρα γενομένην Γαλλίδα, τῆς περιουσίας τῶν ἐαυτῆς τέκνων ἰσραηλιτῶν ἀλγερίνων, ὑποκειμένων ἐτέρῳ νόμῳ παρὰ τῷ τῆς μητρὸς συνεπείᾳ τῆς μεταβολῆς τῆς ἐθνότητος αὐτῆς. (Ἴδε Σιρέ, 1879. 1. 125 καὶ σημείωσιν κάτωθι τῆς ἀποφάσεως).

κοῖς θεσμοῦς, ματαίως θὰ ἐλεγέ τις, μετὰ τοῦ Merlin, ὅτι ἡ κυριαρχία τοῦ Κράτους ἀπαιτεῖ ἵνα ὁ πατὴρ ἀπολαύῃ τῆς ἐπικαρπίας ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς χώρας τοῦ Κράτους τούτου, διότι εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ νόμιμος ἐπικαρπία τῶν γονέων, οἷονδῆποτε καὶ ἂν ἦ τὸ αἷτιον τῆς παραδοχῆς αὐτῆς δὲν εἶναι ἐπὶ τέλους ἢ παρακολούθημα τῆς πατρικῆς ἐξουσίας.

Περαίνομεν ὅθεν λέγοντες ὅτι Γάλλος πατὴρ ἠθέλην ἔχει τὴν νόμιμον ἐπικαρπίαν τῆς περιουσίας τῶν τέκνων αὐτοῦ, τῆς κειμένης ἐν Ἀγγλίᾳ, ἂν καὶ τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον, σοφώτερον ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοῦ γαλλικοῦ, δὲν παραδέχεται τὴν νόμιμον ἐπικαρπίαν πρὸς ὄφελος τοῦ πατρός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΡΩΩΡΙΣΜΕΝΑΙ ΠΡΟΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΙΚΑΝΩΝ

(Περὶ ἐπιτροπείας καὶ ἀπαγορεύσεως)

Προδικαστικὸν ζήτημα. — Πρῶτον ζήτημα ὅπερ ἐγείρεται εἶναι ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς δύναται νὰ ἦ κηδεμὼν ἢ μέλος τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβουλίου. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀνάγεται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀλλοδαπῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἐπομένως παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν ἀνάπτυξιν, ἣν ἐποιήσαμεθα τῶν συστημάτων τῶν διαιρουμένων τοῦς συγγραφεῖς καὶ τὴν νομολογίαν. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐξεφράσθημεν ὑπὲρ τοῦ συστήματος τοῦ καταργοῦντος πᾶσαν διαφορὰν

μεταξύ ἀλλοδαπῶν καὶ Πάλλων, ἐπομένως φρο-
νοῦμεν ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ δύνανται νὰ ᾤσιν ἐπι-
τροποι, παρεπίτροποι, δικαστικοὶ ἀντιλήπτορες
ἢ μέλη τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβουλίου τῶν ἀν-
λίκων, ἀπηγορευμένων ἢ ἀσώτων καὶ ἂν μὴ ᾤσιν
οὗτοι κατιόντες αὐτῶν. Ὑπενθυμίζομεν ὅτι ἡ νο-
μολογία παραδέχεται αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπιτροπείᾳ
τῶν ιδίων αὐτῶν κατιόντων ἰσχυριζομένη ὅτι
αὕτη ἀνάγεται εἰς τὸ δίκαιον, ὡς τὸ ἀποκαλεῖ
τῶν ἐθνῶν. Τοῦτο, καθ' ἡμᾶς, εἶναι ἀσυνέπεια
καὶ θὰ ἐπροτιμῶμεν τὸ σύστημα τὸ ἀρνούμενον
ἀπολύτως καὶ πάντοτε τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιτρο-
πείας τοῖς ἀλλοδαποῖς τὸ στήριζόμενον ἐπὶ τοῦ
ἐπιχειρήματος ὅτι ἡ ἐπιτροπεία εἶναι δημόσιον
λειτουργήμα. Ἀλλ' οὔτε καὶ τοῦτο τὸ σύστημα
ἀκολουθοῦμεν· ἡ ἐπιτροπεία, ἐπαναλαμβάνομεν,
εἶναι κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, δικαίωμα ἀσπι-
κόν, τοῦλάχιστον ἐν τῇ εὐρείᾳ τῆς λέξεως σπι-
μασία· μὴ ὑπάρχοντος δὲ ἀπαγορευτικοῦ κρι-
μένου, φρονοῦμεν ὅτι δεόν ν' ἀπολαύωσι ταύτης
οἱ ἀλλοδαποὶ καίτοι μὴ ἔχοντες ἄδειαν διαμονῆς
οὔτε διπλωματικῆς ἀμοιβαιότητος ὑπαρχούσης.

Συγκρούσεις νομοθεσιῶν. — Τοῦ προδικα-
στικοῦ τούτου ζητήματος λυθέντος δηλοῦμεν
ἀδιστάκτως ὅτι ἡ ἐπιτροπεία ἀνάγεται τοῖς προ-
σωπικοῖς θεσμοῖς, ἐπομένως ἐν συγκρούσει δια-
φόρων νόμων ἐφαρμοστέος ὁ προσωπικός.

Παρετήρησαν ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ζήτη-

τήματος προστατευτικοῦ τῶν ἀνικάνων, ἀνηλίκων ἢ ἀπηγορευμένων· ἂν καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀρκούντως ἰσχυρὸς πρὸς δικαιολόγησιν τῶν νομικῶν διατάξεων, δὲν ἐξαρκεῖ ὅμως ὥπως μεταβάλλῃ τὸν χαρακτῆρα τῶν θεσμῶν.

Τίς προσωπικὸς νόμος ἐφαρμοστέος;— Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ προστατεῦσαι τὸν ἀνίκανον δίδει ἡμῖν τὴν λύσιν τοῦ τιθεμένου ζητήματος, ὁπότεν ὁ προστάτης καὶ ὁ ἀνίκανος ᾧσι διαφόρου ἐθνότητος· ἐφαρμοστέος λοιπὸν νόμος εἶναι ὁ τοῦ ἀνικάνου πρὸς ὄφελος τοῦ ὁποίου ἡ προστασία διοργανώθη.

Ἀνίκανοι ἐγκαταλειφθέντες.— Ἐπίσης ἐνταῦθα τὸ περὶ προστασίας ἐνδιαφέρον δικαιολογεῖ καθ' ἡμᾶς, τὴν ἀπονομὴν τοῖς γαλλικοῖς δικαστηρίοις τῆς φροντίδος τοῦ ἐπιλαμβάνεσθαι μέτρων πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἢ ἀπομεμακρυσμένων ἀνικάνων ἀλλοδαπῶν παρὰ τῶν φυσικῶν αὐτῶν προστατῶν. Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἐπιβαρύνει ἐξ ἄλλου τοὺς διπλωματικούς πράκτορας τῆς χώρας εἰς ἣν ἀνήκει ὁ ἀνίκανος.

Ὡς ἐκ τούτου δύναται νὰ γεννηθῇ σύγκρουσις μεταξὺ τῶν διπλωματικῶν τούτων πρακτόρων καὶ τῆς γαλλικῆς δικαστικῆς ἀρχῆς (1).

Πρὸς κανονισμόν τῶν τοιούτων συγκρούσεων συνθῆκαι συνωμολογήθησαν, ἐξ ὧν δυνάμεθα

(1) Ἀνάλογος σύγκρουσις ἠγέρθη ἐσχάτως κατὰ τὴν ὑπόθεσιν Μοναστέριο.

ιδίως ν' αναφέρωμεν τὰς μετὰ τῆς Ἰσπανίας (17 Ἰανουαρίου 1862), Ἰταλίας (16 Ἰουλίου 1862), Αὐστρίας (10 Δεκεμβρίου 1866) καὶ Ἑλβετίας (15 Ἰουνίου 1869) συναφθείσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΔΟΧΗΣ (1)

Χαρακτὴρ τῶν θεσμῶν. — Τὸ σύστημα τῶν διαδοχῶν μετέχει συγχρόνως τῆς τε ὀργανώσεως τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ιδιοκτησίας. Ἡ νομοθεσία δύναται, κατὰ τὸ σύστημα ὅπερ ἠθέλην ἀσπασθῆ, ἢ νὰ συγκεντρόνῃ ἢ νὰ διαμελίσῃ τὴν περιουσίαν, ἢ νὰ σέβηται ἢ παραγνωρίσῃ τὰς φιλοστόργους ὁρμὰς τῆς οἰκογενείας.

Ὁ διχασμὸς οὗτος παρήγαγε διπλὴν θεωρίαν πρὸς λογικὴν λύσιν τῶν συγκρούσεων τῶν περὶ διαδοχῆς νόμων.

Ἡ πρώτη στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δεσμοῦ τοῦ συννοοῦντος τὸ σύστημα τῶν διαδοχῶν μετὰ τῆς διοργανώσεως τῆς ιδιοκτησίας, ἀνάγει τὰς διαδοχὰς εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμοὺς.

Ἡ δευτέρα κηρύσσει ἐξ ἐναντίας ὅτι οἱ περὶ διαδοχῆς νόμοι μετέχουσι κατ' ἐξοχὴν τῆς διοργανώσεως τῆς οἰκογενείας, ὥστε, κατὰ τοὺς ὅπαι-

(1) Ἐν τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τοῦ πρώτου ἡμῶν τίτλου, ἐνασχολούμεθα περὶ τῶν νομικῶν διατάξεων τῶν ἀφορώντων τὰ πράγματα καὶ αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ βιβλίον II τοῦ ἡμετέρου κώδικος, ἥδη δὲ μεταβαίνομεν ἀμέσως ἐκ τοῦ πρώτου βιβλίου αὐτοῦ εἰς τὸ τρίτον.

δούς τῆς θεωρίας ταύτης ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκογενείας εἶναι ἀνωτέρα τῆς τῆς ιδιοκτησίας, ἐπομένως οἱ περὶ διαδοχῆς νόμοι εἶναι κατ' ἐξοχὴν προσωπικοί.

Τὸ δεύτερον τοῦτο σύστημα ἔχει τοῦτο τὸ πλεονέκτημα ὅτι δὲν διαμελίζει τὴν θέλησιν τοῦ ἀποθανόντος. Καὶ ὄντως κατὰ τὴν πρώτην λύσιν δέον νὰ καταψύγωμεν εἰς πλάσμα τι, τούτέστιν ὑποτίθεται ὅτι ὁ ἀποθανὼν προὔτιμησε τούτους μὲν τοὺς συγγενεῖς διὰ τὰ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ πράγματα, ἑτέρους δὲ συγγενεῖς διὰ τὰ ἐν ἄλλῃ χώρᾳ κείμενα.

Ἐν τίνι μέτρῳ ὁ κῶδιξ ἠκολούθησεν ἑκατέραν τῶν θεωριῶν τούτων; τοῦτο θέλομεν ἐξετάσει ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμῶν τμήματι, ἀφοῦ προηγουμένως ῥηθῶμεν βλέμμα ἐπὶ τῆς λύσεως ἣν ἔδωκε τὸ ἀρχαῖον δίκαιον ἐπὶ τῶν λεπτῶν τούτων ζητημάτων.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Ἀρχαῖον δίκαιον (1).

Ὑπενθυμίζομεν συνοπτικῶς τοὺς κανόνας, οὓς ἠκολούθουν κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον καὶ οὓς ἐξεθέσαμεν ἤδη ἐν τῷ ἱστορικῷ μέρει τῆς σπουδῆς ταύτης.

Ὡς πρὸς τ' ἀκίνητα ἠκολούθουν τὸν νόμον τῆς χώρας, ἐφ' ἧς ταῦτα ἔκειντο. Ὡς πρὸς δὲ τὰ κινητὰ τὸν νόμον τῆς κατοικίας τοῦ διαθέτου εἴτε

(1) Ἴδε ἀνωτέρω, Πρῶτον μέρος.

ταῦτα ἐθεωροῦντο ὡς μὴ ἔχοντα ἐτέραν νομικὴν τοποθεσίαν ἀπὸ τὴν τῆς κατοικίας τοῦ κυρίου αὐτῶν, εἴτε ἐθεωροῦντο ὡς παρακολουθήματα τοῦ προσώπου.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Γαλλικὴ νομοθεσία.

§ 1. — ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ

Σύστημα τοῦ κώδικος. — Κατὰ τὸν ἀστυκὸν κώδικα καὶ πρὸ τοῦ νόμου τῆς 14 Ἰουλίου 1819 οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν ἠδύναντο οὔτε νὰ κληρονομῶσι πράγματα κείμενα ἐν Γαλλίᾳ (ἄρθ. 726 ἀστ. κώδ.) οὔτε νὰ δέχωνται ἐκ δωρεᾶς (ἄρθρον 912)· ἐπομένως αἱ τῶν νόμων συγκρούσεις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἦσαν σπάνιαι καὶ ἐξαιρετικάί.

Νόμος τοῦ 1819. — Ὁ νόμος τῆς 14 Ἰουλίου 1819 ὀφειλόμενος τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Σεβροῦ, ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης τοῦ φιλελευθέρου Ὑπουργείου τοῦ Δουκὸς Δεκάξ, κατήργησε τὰ ἄρθρα 726 καὶ 912 καὶ ἐπέτρεψε τοῖς ἀλλοδαποῖς τὸ κληρονομεῖν, ἐκτὸς περιορισμοῦ τινὸς ἀναφερομένου ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 τοῦ νόμου τούτου. Σκοπὸς τοῦ νόμου τούτου ἦτο οὐχὶ τόσο ὅπως ἐπιφέρει ἰσότητα μεταξὺ Γάλλων καὶ ἀλλοδαπῶν ἀλλὰ μᾶλλον ἵνα καταπείσῃ ἄλλα ἔθνη νὰ μεταχειρίζωνται ἐξ ἀμοιβαιότητος τοὺς Γάλλους ἐπὶ τῆς εὐνοϊκῶς. Ὁ νόμος οὗτος εἶναι βεβαίως ἐγκύριος· ἀλλ' οἷοσδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ σκοπός.

αὐτοῦ ἐνεκαίνισεν ἐν τούτοις ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἰδιω-
τικὸν διεθνὲς δίκαιον.

Ὁ νόμος οὗτος τιτλοφορεῖται νόμος καταρ-
γῶν τὸ δικαίωμα τῆς ξενοκληρίας καὶ
τὸ τῆς προαφαιρέσεως τῶν ὑπαρχόντων.
Εἶναι ἐν τούτοις γνωστὸν ὅτι τὰ τῆς ξενοκληρίας
καὶ προαφαιρέσεως τῶν ὑπαρχόντων δίκαια, τὰ
παραχωροῦντα τῷ Βασίλει μέρους ἢ ὅλον τῆς κλη-
ρονομίας τοῦ ἀλλοδαποῦ, καταργήθησαν ὑπὸ τῆς
Συντακτικῆς Συνελεύσεως ἀπὸ τοῦ 1790, ὁ δὲ
καθιερωθεὶς ὑπὸ τοῦ κώδικος περιορισμὸς δὲν
ἀφεώρα τὴν μεταβίβασιν ἀλλὰ τὴν ἀποδοχὴν τῶν
κληρονομιῶν ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν. Διορθῶν τις βε-
βαίως ἐν τῇ τοιαύτῃ ὀνομασίᾳ τῇ ἀποδοθείσῃ τῷ
νόμῳ τούτῳ οὐχὶ πλάνην ἀλλ' ὑποκρυπτομένην
τινὰ πολιτικὴν ἔννοιαν, καθότι ἡ Ἀναγέννησις
ἐπεθύμει νὰ φαίνηται καταργουῖσα δικαιώματα
κατ' ἐξοχὴν φεουδαλικά.

Ὁ νόμος τοῦ 1819 εἰσήχθη ἐν Βελγίῳ τὴν 26
Ἀπριλίου 1865· ὁ δὲ νέος ἰταλικὸς κώδιξ ἐν τῷ
8 αὐτοῦ ἀρθρῷ καθιέρωσε τὴν ἰδίαν ἀρχὴν εὐρύ-
νων ταύτην.

Σύγκρουσις τῶν περὶ διαδοχῆς νόμων.—Ὁ
νόμος τοῦ 1819 ἐπιτρέπων τοῖς ἀλλοδαποῖς τὸ
κληρονομεῖν κατέστησε δυνατὴν τὴν τῶν νόμων
σύγκρουσιν, καὶ ἐγέννησε ζήτημα διαιροῦν ἔτι
σήμερον τοὺς συγγραφεῖς καὶ τὴν νομολογίαν
τούτέστι τὸ ζήτημα τίς ὁ ἐφαρμοστέος ὁ τῆς

χώρας ἢ ὁ προσωπικὸς τοῦ ἀποθανόντος νόμος.

Κληρονομία ἀκινήτων.—Πραγματικότης τῶν θεσμῶν.—Οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων διδάσκουσιν ὅτι δέον τὴν σήμερον, ὡς ἄλλοτε, νὰ διακρίνωμεν τὴν κινητὴν κληρονομίαν τῆς ἀκινήτου.

Τ' ἀκίνητα διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἐφ' ἧς κεῖνται χώρας· ὁ κανὼν οὗτος ἀληθῶς παρουσιάζει τὸ ἀτόπον ὅτι τ' ἀκίνητα δυνατόν νὰ κεῖνται ἐπὶ διαφόρων χωρῶν τοῦθ' ὅπερ διαιρεῖ τὴν κληρονομίαν. Θεωρητικῶς ὅθεν εἴμεθα ὁπαδοὶ τῆς προσωπικότητος τῶν θεσμῶν ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν τῆς διδαχθείσης κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Cujas. Ἀλλ' οἰαδιήποτε καὶ ἂν ὧσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου αἱ προτιμήσεις ἡμῶν θεωρητικῶς, φρονούμεν ὅτι ἐν τῇ ἐνεστώσῃ καταστάσει τῶν νόμων ἡμῶν δέον ν' ἀτενίσωμεν τὸ ζήτημα ὑπὸ ἑποφύην πρακτικὴν. Δέον νὰ ἐξετάσωμεν τί ἠθέλησεν ὁ κώδιξ, ποῖον σύστημα ἡσπάσθη;

Εἶναι φανερόν ὅτι ἡσπάσθη τὸ σύστημα τῆς πραγματικότητος τῶν θεσμῶν ὅσον ἀφορᾷ τ' ἀκίνητα.—Παρατηροῦσιν ὅτι ὁ κώδιξ σιωπᾷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ ἐξήγαγον πρὸς καταπολέμησην τῆς πραγματικότητος τῶν θεσμῶν ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ἄρθρου 3, ὅπερ καθ' ἡμᾶς οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν. Τὸ ἄρθρον 3 οὐδόλως σιωπᾷ, ὡς διατίθενται, διότι ἐν τοῖς παραγράφοις 2 καὶ 3 καθιεροῖ σαφῶς τὴν τῶν θεσμῶν θεωρίαν ὡς ἐξάγεται

ἐκ τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν ἀσπάζεται ὅθεν τὸ ἐκ τῆς παραδόσεως σύστημα τῆς πραγματικότητος ὡς πρὸς τὴν ἀκίνητον κληρονομίαν (1). Τὸ ἐπιχείρημα, οὗτινος τὴν ἀνατροπὴν ἐπιδιώκομεν τείνει νὰ καταργήσῃ πᾶσαν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 3 § 2, διότι προκειμένου περὶ πωλήσεως ἀκινήτων π.χ. δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προτείνωσιν ἐπίσης τὴν σιωπὴν τοῦ ἄρθρου 3 καὶ νὰ συμπεράνωσιν ἐκ τούτου τὴν προσωπικότητα τῶν θεσμῶν; — Ἐν συνόψει, ὅθεν, λέγομεν ὅτι ὁ κῶδιξ διετήρησε τὴν ἀρχὴν τῆς πραγματικότητος τῶν περὶ διαδοχῆς τῶν ἀκινήτων νόμων.

Κληρονομίαι κινήτων. — Προσωπικότης τῶν θεσμῶν. — Τὰ κινητὰ ἀνάγονται εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμούς· ἡ δὲ ἀρχὴ αὕτη ἐφηρμόσθη ἐν ταῖς συναφθείσαις συνθήκαις μετὰ τῆς Αὐστρίας τῷ 1866 καὶ Ῥωσσίας τῷ 1874, αἵτινες καθιεροῦσι διάκρισιν μεταξὺ τῶν κινήτων καὶ ἀκινήτων κληρονομιῶν. Δὲν εἶναι δύσκολον ἄλλως τε νὰ δικαιολογηθῇ ἡ ἀρχὴ αὕτη. Ἐὰν ἡ ἱστορικὴ παράδοσις εἶναι ἀμφίβολος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔνεκεν τῶν αἰτιῶν χάριν τῶν ὁποίων ἡκολουθεῖτο ὁ τῆς κατοικίας τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμος μᾶλλον τοῦ τῆς χώρας, εἰάν δὲν εἶναι δυνατόν ἐπίσης νὰ ἐξαγάγῃ τις ἐπιχείρημα ἐκ τῶν

(1) Αἱ συνθήκαι τῆς 11 Δεκεμβρίου 1866 μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς 1 Ἀπριλίου 1874 μετὰ τῆς Ῥωσσίας καθιεροῦσιν ἐπίσης τὴν ἀρχὴν τῆς πραγματικότητος τῶν θεσμῶν.

προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν, διότι ἡ διάταξις τοῦ νομοσχεδίου τοῦ ἀρθ. 3 ἡ κηρύσσουσα ὅτι τὰ κινητὰ ἠκολούθουν τὸ πρόσωπον, ἐξηλείφθη μεθ' ὅλου τοῦ προεισαγωγικοῦ τίτλου καταργηθέντος ὡς ἀνήκοντος μᾶλλον τοῖς συγγραφεῦσι ἢ τῇ νομοθεσίᾳ, ἀπομένει τοῦλάχιστον ὁ θεωρητικὸς κανὼν, ὅστις, σιωπῶντος τοῦ κώδικος, δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ· καθότι ἡ προσωπικότης ἔπεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι «τὰ κινητὰ δὲν ἔχουσι τοποθεσίαν ἢ διὰ τοῦ δεσμοῦ τοῦ ἐνοῦντος αὐτὰ μετὰ τοῦ κατόχου». Τοῦτο δὲ εἶναι τόσον ἀληθὲς ὥστε ἡ Ἀγγλία αὐτὴ ἡ τοσοῦτον προσηλωμένη τῇ πραγματικότητι, ἀπέρριψε ταύτην ὡς πρὸς τὰ κινητά.

Δυνάμεθα ὅθεν νὰ δεχθῶμεν κατ' ἀρχὴν τὴν προσωπικότητα ἀπάντων τῶν νόμων τῶν ἀφορώντων τὰ κινητά. Ὑπενθυμίζομεν μόνον ὅτι ἡ γαλλικὴ νομολογία ἐπιφυλάσσεται ὡς πρὸς τὰς περιπτώσεις καθ' αἷς ἐνδιαφέρεται, κατ' αὐτὴν ἢ δημοσίᾳ τάξις, ὡς λ.χ. συμβαίνει ἐπὶ κατοχῆς, προνομίων, ἐκτελέσεως· στηρίζει δὲ τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην νομικῶς μὲν ἐπὶ τοῦ § 1 τοῦ ἀρθ. 3 τοῦ ἀφορῶντος τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὴν ἀστυνομίαν, πράγματι δὲ ἐπὶ τοῦ συμφέροντος τῶν Γάλλων δανειστῶν. Ἐξεφράσθημεν ἤδη καὶ θὰ ἔχωμεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπαναλάβωμεν ὅτι δὲν παραδεχόμεθα τὴν οὕτω διδομένην ἐπέκτασιν ἐπὶ τῆς καλουμένης ὑπ' αὐτῶν δημοσίας τάξεως.

Σύγκρουσις μεταξὺ τοῦ ἐθνικοῦ νόμου καὶ τοῦ τῆς κατοικίας.—Τὰ κινητὰ ὅθεν ὑπάγονται τῷ προσωπικῷ νόμῳ τοῦ τεθνεώτος, καὶ διέπονται ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ νόμου καὶ οὐχὶ ὑπὸ τοῦ τῆς κατοικίας· ἡ ἐφαρμογὴ δὲ τοῦ τελευταίου τούτου νόμου εἶχε λόγον ἄλλοτε ὅποτεν συνέβαινε σύγκρουσις μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθίμων τῆς Γαλλίας· σήμερον ὅμως τοιοῦτος λόγος δὲν ὑπάρχει.

Ἐν τούτοις ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ τῆς κατοικίας νόμου, τούτέστιν ἡ γερμανικὴ θεωρία ὑπεστηρίχθη ἐπὶ καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν.

Ἡ νομολογία, ἥτις, ὡς εἶπομεν, διαιρεῖ τὴν κληρονομίαν εἰς κινητὴν καὶ ἀκίνητον (1), ἐφαρμόζει τοῖς κινητοῖς τὸν τῆς κατοικίας τοῦ τεθνεώτος νόμον, ἀλλὰ προσθέτει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι ὁ ἀλλοδαπὸς ἀποκτᾷ κατοικίαν ἐν Γαλλίᾳ μόνον ἀφοῦ ἐπιτύχῃ ἄδειαν διαμονῆς. Ἡ νομολογία ὅμως αὕτη ἀντίκειται ταῖς συναφθεύσαις συν-

(1) Τὸ Ἐφετεῖον τοῦ Πάρι, τὴν 17 Ἰανουαρίου 1872 ἐκλήθη νὰ δικάσῃ ἐπὶ τῆς ἐξῆς ὑποθέσεως. Κληρονομία τις ἐκ κινητῶν καὶ ἀκινήτων κατελείφθη ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ Ἰσπανοῦ ἔχοντος τὴν κατοικίαν του ἐν Ἰσπανίᾳ· ὁ Ἰσπανός οὗτος κατέλιπε φυσικὸν τέκνον, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἰσπανικὸν νόμον φυσικὸν τέκνον δὲν κληρονομεῖ. Τὸ Ἐφετεῖον ἐφήρμοσε τὸν γαλλικὸν νόμον ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα καὶ τὸν ἰσπανικὸν ὡς πρὸς τὰ κινητὰ. Ἐκ τούτου ἐπετάθη ὅτι τὸ φυσικὸν τέκνον ἐθεωρήθη συγχρόνως ὡς κληρονόμος καὶ ὡς μὴ τοιοῦτος, τοῦτο δὲ εἶναι τὸ κυριώτερον ἐπιχείρημα ὑπὲρ δύνатаί τις νὰ ἐπακαλεσθῇ κατὰ τῆς διακρίσεως ταύτης.

θήκαις μεταξύ Γαλλίας καὶ Αὐστρίας (11 Δεκεμβρίου 1866) καὶ μεταξύ Γαλλίας καὶ Πρωσίας (1 Ἀπριλίου 1874) διότι αὗται παραδέχονται τὴν διαίρεσιν τῆς κληρονομίας εἰς κινητὴν καὶ ἀκίνητον καὶ ἐπιβάλλουσι τοῖς Προξένοις ἡμῶν τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν κινητῶν κληρονομιῶν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ποσοῦ τοῖς ἐνδιαφερομένοις, ἐφαρμόζουσαι ὅμως τοῖς κινητοῖς τὸν ἐθνικὸν τοῦ τοῦ θνεῶτος νόμου καὶ οὐχὶ τὸν τῆς κατοικίας.

Ἀδεσποτος κινητὴ κληρονομία. — Τί προκτεόν ὁπόταν κινητὰ πράγματα κατελείψουσιν ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ ἀλλοδαποῦ ἔχοντος τὴν κατοικίαν του ἐκτὸς τῆς Γαλλίας, οὐδεὶς δὲ παρὼν ζηταὶ κληρονόμος εἰς ὃν δεόν ν' ἀποδοθῶσι ταῦτα; Φρονοῦμεν μετὰ τῆς νομολογίας ὅτι τ' ἀδεσποτα ταῦτα ἀνήκουσι τῷ Κράτει ἐν ᾧ κείνται καὶ οὐχὶ τῷ τῆς κατοικίας τοῦ ἀποθανόντος, διότι δὲν πρόκειται πλέον περὶ κληρονομίας, ἀλλὰ περὶ πραγμάτων ἐγκαταλειμμένων καὶ ἀδεσποτῶν συνεπὼς περὶ ζητήματος κυριαρχίας τῆς χώρας. Ἐνεκεν δὲ τούτου οἱ πλέον ἀφωσιωμένοι ὁπαδοὶ τῆς προσωπικότητος τῶν νόμων παραδέχονται ἐνταῦθα τὴν πραγματικότητα τῶν θεσμῶν.

§ 2. — ΠΡΟΛΑΪΡΕΣΙΣ ΓΗΕΡ ΤΩΝ ΓΑΛΛΩΝ ΣΥΓΚΛΗΡΟΝΟΜΩΝ
(ΑΡΘΡΟΝ 2 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΟΥ 1819)

Ἐπὶ τίνας ὅρους ἐνασχεῖται ἡ προαφαίρεσις αὕτη; — Τὸ ἀρθρον 2 τοῦ νόμου τοῦ 1819 εἶναι συντεταγμένον οὕτω: « Ἐν τούτοις ἐν π...

ριπτώσει διανομῆς τῆς αὐτῆς κληρονομίας μεταξύ ἀλλοδαπῶν καὶ Γάλλων συγκληρονόμων, οἱ τελευταῖοι οὗτοι προαφαιροῦσιν ἐκ τῶν ἐν Γαλλίᾳ κειμένων πραγμάτων ἀνάλογον κατὰ τὴν ἀξίαν μερίδα ἐκείνης ἐξ ἧς ἤθελον ἀποκλεισθῇ ὑπὸ οἰονδήποτε τίτλον δυνάμει τῶν ἐγχωρίων νόμων καὶ ἐθίμων ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκομένων πραγμάτων». Τίνες οἱ ὅροι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου τούτου;

Πρῶτος ὅρος. Συγκληρονόμοι Γάλλοι καὶ ἀλλοδαποὶ ἐν κοινοπραξίᾳ. — Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ κληρονομίας διανεμτέας μεταξύ Γάλλων καὶ ἀλλοδαπῶν συγκληρονόμων· ὡς πρὸς τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο, καὶ οἱ ἔχοντες ἀδειαν τοῦ διαμένειν ἐν Γαλλίᾳ θεωροῦνται ἐπίσης ἀλλοδαποί. Τὸ ἄρθρον 2 δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν ἅπαντες οἱ κληρονόμοι ᾖσιν ἀλλοδαποί. Συμβαίνει ὅμως τὸ αὐτὸ ὅταν ἅπαντες οἱ κληρονόμοι ᾖσι Γάλλοι; Ἡμεῖς ἅπαντῶμεν καταφατικῶς, γενικῶς ὅμως φρονοῦσι τοῦναντίον.

Τὸ ἀκυρωτικὸν ἀπεφάνητο ὑπὲρ τῆς τελευταίας γνώμης τὴν 17 Ἀπριλίου 1868 ἐν τῇ ἐξῆς ὑποθέσει· Γάλλος τις καταγόμενος ἐκ τοῦ Lons-le-Saulnier ἀπέθανεν ἐν Βολωνίᾳ τῷ 1855 καταλιπὼν κινητὰ καὶ ἀκίνητα ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ· εἶχε ὡς κληρονόμους ἀνεψιοὺς καὶ ἀνεψιάς ἅπαντας Γάλλους καταγομένους ἀπὸ δύο ἀδελφούς καὶ δύο ἀδελφάς. Ἡ Βολωνία διείπετο τότε ὑπὸ τοῦ

νομοθετικοῦ καὶ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ δημοσιευθέντος ὑπὸ τοῦ Πάπα Γρηγορίου τοῦ 10 τὴν 10 Σεπτεμβρίου 1834, οὗτινος τὸ ἄρθρον 1 ὠριζεν ὅτι, ἐν ταῖς κληρονομίαις τῶν ἐκ πλαγίου ἀρρένων συγγενῶν, αἱ γυναῖκες ὡς καὶ τὰ τέκνα καὶ οἱ κατιόντες αὐτῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, εἴτε τοῦ αὐτοῦ εἴτε πλησιεστέρου βαθμοῦ, ἀπεκλείοντο ὑπὸ τῶν ἀρρένων ἐκ πλαγίου συγγενῶν μέχρι τοῦ τρίτου βαθμοῦ. Οἱ ἀνεψιοὶ καὶ ἀνεψιᾶς αἱ καταγόμεναι ἀπὸ ἀδελφᾶς τοῦ τεθνεώτος καὶ ἀποκλεισθεῖσαι τῆς κληρονομίας ἐν Βολωνίᾳ ἐπεζήτησαν ἐν Γαλλίᾳ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρθ. 2 τοῦ νόμου τοῦ 1819. Ἡ ἐφαρμογὴ αὕτη ἀπορρίφθη φθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐφετείου τῆς Βεζανσῶν ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου.

Ἡ κυρία αἰτιολογία τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου εἶναι ὅτι τὸ ἄρθρον 2 δὲν ἐπιδέχεται διακρίσεις, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος ἐπὶ τῇ διανομῇ μεταξὺ τῶν κληρονομοῦντων εἶναι κατ' ἐξοχὴν δημοσίας τάξεως. Γνωσταὶ εἰσὶν αἱ ἰδέαι ἡμῶν ὡς πρὸς τὸν δεῦτερον τοῦτον λόγον· ὡς πρὸς δὲ τὸν πρῶτον φαίνεται ἡμῖν ὅτι λυεῖ τὸ ζήτημα διὰ ζητήματος· καθότι τὸ ἐπιζητούμενον εἶναι ἀκριδῶς νὰ μάθωμεν ἐὰν ὁ νόμος τοῦ 1819 ἐν τῷ 2 αὐτοῦ ἀρθρῷ ὡς καὶ ἐν τῷ 1, δὲν ἀφορᾷ εἰδικῶς τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς ἀλλοδαποὶ καλοῦνται καθ' ὅλον ἢ κατὰ μέρος ἐν κληρονομίᾳ τινὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἐνῷ τὸ 2 ἄρθρον προδίδει μόνον

τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν συντρέχουσιν ἀλλοδαποὶ μετὰ Γάλλων· φρονοῦμεν δὲ ὅτι ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις ἀπορρέει σαφῶς ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ νόμου τούτου συζητήσεων ἐνώπιον τῶν Βουλῶν τοῦ 1819, ἰδίως δ' ἐνώπιον τῆς τῶν πατρικίων.

Δεύτερος ὅρος. "Ἐπαρξίς πραγμάτων ἐν Γαλλίᾳ. — Δέον νὰ ὑπάρχῃ μερίς τις κληρονομικῶν πραγμάτων κινητῶν ἢ ἀκινήτων ἐν Γαλλίᾳ, ἄλλως τε ἡ προαφαίρεσις ἔσται ἰδανικὴ.

Τρίτος ὅρος. Σύγκρουσις μεταξὺ γαλλικοῦ καὶ ἀλλοδαποῦ νόμου. — "Ὅπως λάβῃ χώραν προαφαίρεσις δέον ἡ κληρονομία νὰ διέπται τοῦλάχιστον ἐν μέρει, ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου. Τί πρακτέον ἐὰν ἡ κληρονομία διέπεται ἐντελῶς ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου, ὥς ἐν ἡ περιπτώσει π.χ. ὁ ἀποθανὼν δὲν καταλείπει ἀκίνητα ἐν Γαλλίᾳ, ἀλλὰ μόνον κινητὰ ἢ δὲ κατοικία αὐτοῦ εἶναι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ (ὅτε ἐφαρμοστέος ἐπὶ τῆς κινητῆς κληρονομίας εἶναι ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος;) Ὁ γαλλικὸς νόμος δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ προαφαίρεσιν ἐπὶ κληρονομίας, ἣν δὲν διέπει; — Ἡμφισβήτησαν τοῦτο στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ νομικοῦ πλάσματος τοῦ ἀνάγοντος τὰ κινητὰ εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμοὺς τοῦ ἀποθανόντος· φρονοῦμεν ὁμῶς ὅτι τό τε κείμενον καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου ἐπιτρέπουσιν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὴν προαφαίρεσιν.

Τέταρτος ὅρος. Ἀποκλείσις ὀλικὴ ἢ με-

ρικὴ τῶν Γάλλων κληρονόμων ὑφ' οἰονδήποτε τίτλον.—Ὅπως λάβῃ χώραν προαφαίρεσις δέον ν' ἀποκλείωνται οἱ Γάλλοι κληρονόμοι δυνάμει τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου τοῦ διέποντος τὴν κληρονομίαν. Ὁ ὅρος δ' οὗτος ἀρκούντως ἐκπληροῦται καὶ ἡ προαφαίρεσις λαμβάνει χώραν.

1^ο Ἐν ἡ περιπτώσει Γάλλοι κληρονόμοι ἀποκλείονται τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κληρονομίας συννεπείᾳ διαφορᾶς μεταξὺ τοῦ γαλλικοῦ καὶ ἀλλοδαποῦ νόμου εἴτε ὡς πρὸς τὴν τάξιν τῶν κληρονομοῦντων εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς κληρονομικῆς αὐτῶν μερίδος· «ὑφ' οἰονδήποτε τίτλον» λέγει τὸ κείμενον.

2^ο Ἐν ἡ περιπτώσει Γάλλοι κληρονόμοι ἤθελον στερηθῇ τῆς κληρονομικῆς αὐτῶν μερίδος ἔνεκεν διατάξεως τινος τῆς διαθήκης τοῦ ἀποθανόντος συμφώνου μὲν τῷ ἐθνικῷ αὐτοῦ νόμῳ, μὴ ἐπιτρεπομένης ὁμῶς ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ.

Πέμπτος ὅρος. Δέον νὰ ὑπάρχῃ ἀμοιβαιότης, οὐχὶ δυνάμει συνθηκῶν, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ νόμου τοῦ 1819.—Δέον ἐν τέλει, ἵνα ἡ προαφαίρεσις γίνῃ παράδεκτὴ, ὁ νόμος τοῦ 1819 νὰ ἐφαρμόζεται σαφῶς· διότι δὲν ἐφαρμόζεται ἐὰν τὸ τῆς ἀμοιβαιότητος σύστημα, δι' οὗ οἱ ἀλλοδαποὶ καλοῦνται εἰς τὴν κληρονομίαν, ὑπῆρχεν οὐχὶ δυνάμει τοῦ νόμου τοῦ 1819, ἀλλὰ δυνάμει προηγουμένων συνθηκῶν ὡς ἡ τῆς 15 Αὐγούστου 1761 μετὰ τῆς Ἰσπανίας· αἱ δὲ συνθῆ-

καὶ αὐταὶ δὲν μεταβάλλονται ἢ διὰ κοινῆς συμφωνίας. Ἐπίσης ἡ προαφαίρεσις δὲν θέλει ἐπιτραπῇ ἐν περιπτώσει συνθηκῶν μεταγενεστέρων μὲν τοῦ νόμου τοῦ 1819 ἀλλ' ἀποκλειουσῶν πάντα περιορισμὸν ὡς ἡ συνθήκη τῆς 11 Δεκεμβρίου 1866 μετὰ τῆς Αὐστρίας.

Παρατηρήσεις κατὰ τῆς προαφαιρέσεως. —

ὑποθέσωμεν κληρονομίαν καταλειφθεῖσαν ὑπ' ἀλλοδαποῦ ἔχοντος κατοικίαν ἐν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ συγκειμένην ἐξ ἀκινήτων καὶ κινητῶν κειμένων τῶν μὲν ἐν Γαλλίᾳ τῶν δὲ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, εἰς ἣν καλοῦνται κληρονόμοι Γάλλοι καὶ ἀλλοδαποί. Κατὰ τοὺς κοινούς κανόνας αἱ δύο κληρονομίαι ἔδει νὰ ὦσι κεχωρισμέναι καὶ ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων, *quot sunt bona diversis territoriis obnoxia, totidem patrimonium intelliguntur*. Κατὰ τὸν νόμον τοῦ 1819, ἐξ ἐναντίας, αἱ δύο κληρονομίαι ἐνοῦνται καθ' ὑπόθεσιν πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀπονεμτέου τοῖς Γάλλοις ὑπὸ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ὡς προαφαίρεσις. Ἐξ οὗ ἔπεται·

1^η "Οτι τ' ἀκίνητα ἐν Γαλλίᾳ δὲν διανέμονται κατὰ τὸν γαλλικὸν νόμον καὶ ἐπομένως οἱ ἀλλοδαποὶ λαμβάνουσι μικροτέραν μερίδα.

2^η "Οτι τὰ κινητὰ δὲν ὑπόκεινται ὁλοσχερῶς τῷ ἀλλοδαπῷ νόμῳ, ἀφοῦ ὑφίστανται προαφαίρεσιν, πρὸς ὄφελος τῶν Γάλλων.

Ἐκ τῆς δευτέρας ταύτης συνεπειᾶς ἔπεται, ὅτι

ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἰσχύει ἐν μέρει τοῦθ' ὅπερ δύναται νὰ ἐπισύρῃ καθ' ἡμῶν μέτρα ἀντεκδικητικά. Ἀλλὰ δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν ὅτι ὁ νομοθέτης τοῦ 1819 ἔπραξε τοῦτο ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν ἰσότητά μεταξὺ τῶν διαφορῶν κληρονόμων καὶ τοῦτο εἶναι πρᾶξις δικαιοσύνης μὴ δικαιολογῶσα τὰ κατ' αὐτῆς ἀντιποινα.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι.

Βέλγιον. — Ὁ νόμος τῆς 27 Ἀπριλίου 1865 ἀπεμνήθη τὸν ἡμέτερον τοῦ 1819.

Ὁλλανδία. — Ὁ νόμος τῆς 17 Ἀπριλίου 1869 ἐπίσης ἀπετύπωσε μετ' ὀλιγίστων διαφορῶν τὸν ἡμέτερον τοῦ 1819.

Ἀγγλία, Ἑνωμέναι Πολιτεῖαι. — Τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον, πιστὸν ταῖς γηραιαῖς ἀρχαῖς ἀκολουθεῖ τὰς πλάνας τοῦ ἀρχαίου ἡμῶν δικαίου καὶ διακρίνει τὰς κινητὰς ἀπὸ τὰς ἀκινήτους κληρονομίας. Ἐν τούτοις διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 12 Μαΐου 1870 ἀπληρνήθη, ἐν μέρει, τὰς παραδόσεις τοῦ φεουδαλικοῦ συστήματος καταργήσαν τὸ δίκαιον τῆς ἐπικληρώσεως *d'escheat* (1), δυνάμει τοῦ ὁποίου ἡ περιουσία τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀποθανόντος ἀλλοδαποῦ τοῦ μὴ καταλιπόντος κληρονόμους ἀναγνωριζομένου παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ νόμου περιήρχετο δι' ἐπικληρῶσιν.

(1) Ἐκ τῆς παλαιᾶς γαλλικῆς λέξεως *eschoir*.

προφῆς τινὸς εἰς τὴν φεουδαλικὴν οἰκογένειαν
 εἰς ἣν αὕτη ὥφειλε ν' ἀνήκη· ἐὰν δὲ οὐκ ὑπῆρχε
 ποσῶς φεουδαλικὴ ἐξάρτησις, περιήρχετο τῷ Κρά-
 τει, ὅπερ δυνάμει τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων
 καὶ τοῦ δικαίου τῆς ἐξαιρέτου κυριότητός του,
 ἐλάμβανε τὴν θέσιν τοῦ φεουδαλικοῦ ἀρχον-
 τος.

Τὴν σήμερον ὁ ἀλλοδαπὸς ἀφομοιοῦται τῷ
 ἡλικόφῳ Ἀγγλῷ ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν ἢ μετα-
 βίβασιν διὰ νομίμου ὁδοῦ τῆς κινητῆς καὶ ἀκι-
 νήτου ιδιοκτησίας.

Γερμανία. — Ὁ τῆς κατοικίας νόμος ἐφαρμό-
 ζεται καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὡς πάντοτε.

Ἰταλία. — Ὁ ἀστικὸς κώδιξ τοῦ 1865 ἐφαρ-
 μόζει τὸν ἐθνικὸν τοῦ ἀποθανόντος νόμον ὡς
 πρὸς τε τ' ἀκίνητα καὶ κινητά. Τὸ ἄρθρον 8 τοῦ
 ἰταλικοῦ κώδικος λέγει πραγματικῶς τὰ ἑξῆς:
 «Αἱ ἐξ ἀδιαθέτου καὶ ἐκ διαθήκης κληρονομίαι,
 εἴτε ὡς πρὸς τὴν κληρονομικὴν τάξιν εἴτε ὡς
 πρὸς τὴν ιδιότητα τῶν δικαιωμάτων καὶ ὡς πρὸς
 τὸ ἔγκυρον τῶν οὐσιωδῶν τῆς διαθήκης διατά-
 ξεων, κανονίζονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς χώρας
 ἐφ' ἧς ἡνοίχθη ἡ κληρονομία οἰαδήποτε καὶ ἂν
 ᾖ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων καὶ ἡ χώρα ἐφ' ἧς
 κεῖνται». Αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς λύσις καὶ εὐέλ-
 πιστοῦμεν ὅτι τὸ μέλλον θέλει ἐπὶ τέλους καθιε-
 ρώσει ταύτην καὶ ἐν Γαλλίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΙΣ ΔΙΑ ΔΩΡΕΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ἱκανότης τοῦ ἀπαλλοτριοῦν καὶ ἀποκτᾶν.

Προσωπικότης τῶν θεσμῶν. — Θεωρητικῶς οἱ θεσμοὶ εἰσὶν ἀπολύτως προσωπικοί. Ἐν τοῖς ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῆς παραδόσεως ὑπεστήριξαν τὴν ἀρχὴν τῆς πραγματικότητος, ἣν δὲν παραδεχόμεθα ἐνώπιον τοῦ ἀρθ. 3 § 3. «οἱ νόμοι οὐ διέποντες τὴν κατάστασιν καὶ ἱκανότητα τῶν προσώπων ἀκολουθοῦσι τοὺς Γάλλους καὶ τοὶ διαμένοντες ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ».

Θεωροῦμεν ὅθεν ὡς ἀναγομένας εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμοὺς τὰς ἀνικανότητας τὰς ἀφορώσας τοὺς ἀνηλίκους, τὰ φυσικὰ τέκνα, τοὺς ἰατροὺς καὶ ἱερεῖς, καὶ τοῦτο συμβαίνει ὡς πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γάλλους ὡς καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς ἐν Γαλλίᾳ.

Ἐκκλησιαστικὰ σωματεῖα. — Προτείνουσιν ἐν τούτοις ἐξαίρεσιν ὡς πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ σωματεῖα καὶ διαβλέπουσι πραγματικὸν θεσμὸν ἐν ταῖς ἀνικανότησιν αὐτῶν τοῦ ἀποκτᾶν ἀνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως διότι ἐνδιαφέρεται ὁ ὅθεν ἐνταῦθα ἡ δῆμοσία τάξις. Συνεπῶς κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀλλοδαπαὶ σωματεῖα καίτοι δυνάμενα νὰ κληρονομῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀνευ ἀδείας, θέλουσιν εἶσθαι ἀνίκανα τοῦ ἀποκτᾶν ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ λύσις αὕτη καθ' ἡμᾶς εἶναι παρα-

δεκτέα, οὐχὶ ἔνεκεν τοῦ δῆθεν χαρακτῆρος δημοσίας τάξεως, ἀλλ' ἔνεκα πράξεως κυριαρχίας ἣν ἀποτελεῖ ἡ ἀδεια τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀνεκανότης τῶν ἀλλοδαπῶν. — Ὑπενθυμίζομεν ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ 912 ἄρθρον, καθ' ὃ ἀπηγορεύετο τὸ ἀπαλλοτριεῖν πρὸς ὄφελος ἀλλοδαποῦ, καταργήθη διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1819.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Νόμιμος μοῖρα καὶ διαθετέα μερίς.

Χαρακτῆρ τῶν θεσμῶν. — Ὁ χαρακτῆρ τῆς νομίμου μοῖρας ἐν τῷ ἡμετέρῳ κώδικι ἐγένετο αἰτία πολυκρότων ἀμφισβητήσεων πηγαζουσῶν ἐξ αὐτῆς τῆς γενέσεως τοῦ δικαίου ἡμῶν. Οἱ μὲν θεωροῦσιν ἐν αὐτῇ τὴν νόμιμον μοῖραν τῶν Ῥωμαίων, τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ *officium pietatis* καὶ τὴν ἐξακολουθήσιν τοῦ περὶ διατροφῆς χρέους· κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην οἱ θεσμοὶ εἰσὶ κατ' ἐξοχὴν προσωπικοί. Κατὰ τὴν ἐναντίαν γνώμην, ἥτις ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν ἐθριαμβεύσε διὰ τοῦ Dupin τῷ 1863, ἡ νόμιμος μοῖρα τοῦ κώδικος εἶναι ἡ τῶν ἐθνικῶν μοῖρα τῶν τεσσάρων πέμπτων, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἀνάγκης, ἣν ἀνεκήρυξε πρὸ τριῶν αἰώνων ὁ Καγκελάριος l'Hôpital τοῦ καταλείπειν τὴν περιουσίαν εἰς τὰς οἰκογενείας, καθότι αἱ οἰκογένειαι ἀπαρτίζουσι τὸ Κράτος. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην δυνατόν νὰ ἰσχυριθῇ τις, μετὰ μεγάλης μερίδος τοῦ ἀρχαίου γαλλικοῦ καὶ βελγικοῦ δικαίου, ὅτι οἱ θεσμοὶ εἰσὶ πραγματικοὶ ὥς ἐνδια-

φέροντες τὴν δημοσίαν τάξιν· πλειστάκις ὅμως ἀπεκρούσαμεν τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἐπεζητήσαμεν τὸν περιορισμὸν τῆς οὕτω καλουμένης δημοσίας τάξεως.

Ἡμεῖς ἐξετάζομεν τὸ ζήτημα ὑπὸ ἄλλων ἑποψιών. Καθ' ἡμᾶς νόμιμος μοῖρα εἶναι ἡ κληρονομία, ἡ ἀδιάθετος μερίς τῆς κληρονομίας· αὐτοὶ λοιπὸν καὶ ἡ τῶν ὑπαρχόντων προαφαίρεσις ἀνάγονται ἰδίως εἰς τὰς κληρονομίας ἐπομένως δεόντα διέπονται ὑπὸ τῶν αὐτῶν κανόνων· κατὰ θεωρίαν ὅθεν ὡς καὶ κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἐφαρμοστέοι ἀπολύτως οἱ προσωπικοὶ θεσμοί, κατὰ τὴν νομολογίαν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν (ὑφισταμένον τοῦ ἀρθ. 3 τοῦ κώδικος ἡμῶν) ἐφαρμοστέοι οἱ πραγματικοὶ μὲν θεσμοὶ ὡς πρὸς τὴν ἀκίνητην κληρονομίαν οἱ προσωπικοὶ δὲ ὡς πρὸς τὴν κίνητην. Ὑπὲρ τῆς διακρίσεως ταύτης ἐξεφράσθησαν αἱ πλεῖσται τῶν ἀποφάσεων.

Ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου τοῦ 1819. — Ὑπενθυμίζομεν ἐνταῦθα ὅτι ἡ καθιερωθεῖσα προαφαίρεσις ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 2 τοῦ νόμου τοῦ 1819 ἐφαρμόζεται ἐν ἡ περιπτώσει Γάλλος κληρονόμος ἀποστερεῖται τῆς κληρονομικῆς αὐτοῦ μερίδος διὰ διατάξεως τῆς διαθήκης συμφώνου τῷ ἐθνικῷ νόμῳ τοῦ τεθνεώτος· ἀλλ' ἀπαγορευομένης ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ νόμου φυσικὸν π.χ. τέκνον γαλλικῆς ἐθνότητος ἀποκλεισθὲν ἐντελῶς τῆς κληρονομίας διὰ διαθήκης.

ως συμφώνου τῷ ἐθνικῷ νόμῳ τοῦ τεθνεῶτος, γίνεται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου τοῦ 1819 ὅπως δοθῇ αὐτῷ ἡ νόμιμος μοῖρα.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ δωρεῶν.

Τύπος τῶν δωρεῶν. — Ὡς πρὸς τὸν τύπον τῶν δωρεῶν παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν περὶ τύπου τῶν πράξεων κεφάλαιον.

Οὐσία. — **Χαρακτήρ τῶν θεσμῶν.** — Ὡς πρὸς τὸ ἀμετάκλητον καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν δωρεῶν ἐπὶ μελλόντων πραγμάτων, ἥτις εἶναι συνέπεια τοῦ ἀμετακλήτου τούτου, οἱ θεσμοὶ εἰσὶν ἀνάλογοι πρὸς τοὺς τῶν κληρονομιῶν, ἐπομένως δεόν νὰ ἐφαρμώσωμεν τοὺς αὐτοὺς κανόνες ὡς πρὸς τὰ ἀκίνητα ὅθεν τὰ καταλειφθέντα ἐν Γαλλίᾳ ὑπ' ἀλλοδαποῦ δεόν ν' ἀκολουθήσωμεν τὸν γαλλικὸν νόμον, ὡς πρὸς δὲ τὰ κινητὰ προσωπικόν, ἀλλὰ καθ' ἡμᾶς μὲν τὸν ἐθνικὸν κατὰ τὴν νομολογίαν δὲ τὸν τῆς κατοικίας.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ διαθηκῶν.

Τύπος τῶν διαθηκῶν. — Δὲν πραγματευόμεθα περὶ τοῦ τύπου τῶν διαθηκῶν ἐπιφυλασσόμενοι νὰ πράξωμεν τοῦτο εἰς ἴδιον τίτλον.

Οὐσία. — **Χαρακτήρ τῶν θεσμῶν.** — Ζήτημα οὐσίας εἶναι νὰ γνωρίσωμεν ἐὰν οἱ θεσμοὶ οἱ ἀναρῶντες τὸ μετακλήτον, τὸ τῆς ἐκπτώσεως τῶν διαθηκῶν, τὰ κληροδοτήματα, τὰς ἐκ διαθήκης

διανομὰς ἀνάγονται εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμούς.

Καθ' ἡμᾶς εἰς τὰς ἐκ διαθήκης κληρονομίας ἐφαρμοστέοι εἰσὶν οἱ ἰσχύοντες ἐπὶ τῶν ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομιῶν κανόνες, τοῦτο δὲ πράττει ἐν τῷ 8 αὐτοῦ ἄρθρῳ μετὰ τόλμης καὶ ἐλευθεριότητος, ἣν ἀπαγορεύει ἡμῖν τὸ ἄρθ. 3, ὁ ἰταλικὸς κώδιξ. — Κατὰ θεωρίαν λοιπὸν οἱ θεσμοὶ εἰσὶ καὶ θαρῶς προσωπικοί, καθότι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ ζητήματος λίαν σπουδαίου, τούτέστιν περὶ τῆς βουλῆσεως. Πράγματι ὅμως κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν καὶ τὸ ἄρθρον 3, οἱ θεσμοὶ εἰσὶ πραγματικοὶ μὲν ὡς πρὸς τ' ἀκίνητα προσώπων δὲ ὡς πρὸς τὰ κινητά.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

Περὶ ὑποκαταστάσεως.

Ἐνταῦθα ἔτι εὐρισκόμεθα ἐνώπιον θεσμοῦ ἀναγομένου εἰς τοὺς κανόνας τοὺς διέποντας τὰς κληρονομίας· τούτους λοιπὸν θέλομεν ἐφαρμόσει.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΟΝ

Περὶ δωρεᾶς μεταξὺ συζύγων.

Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ δωρεᾶς γενομένης διαρκοῦντος τοῦ γάμου (*pendente matrimonio*). Τὰς δὲ διὰ γαμικοῦ συμβολαίου δωρεὰς συμπεριλαμβάνομεν ἐν τῇ μελέτῃ τῶν διεθνῶν ζητημάτων τῶν ἀναγομένων εἰς τὸ γαμικὸν συμβόλαιον.

Χαρακτήρ τοῦ θεσμοῦ. — Κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον αἱ μεταξὺ συζύγων δωρεαὶ ἀπηγορεύοντο ἢτε, ὡς κατὰ τὸ Ῥωμαϊκόν, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου, ὅστις ἐπικείται ἐκ τῆς ἐπιβροῆς, ἢν ἔχασκεῖ πάντοτε εἰς τῶν συζύγων ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, ἢτε, ὡς κατὰ τὸ τῶν ἐθίμων δίκαιον, ὅπως μὴ ἡ περιουσία τοῦ ἐνὸς τῶν συζύγων μεταβιβασθῇ τῇ οἰκογενεῖα τοῦ ἑτέρου. Ἐνεκα δὲ τούτου οἱ κανόνες οὗτοι ἐθεωροῦντο δημοσίας τάξεως ἐπομένως ὑπῆγοντο εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμούς.

Ἐν τῷ νεωτέρῳ δικαίῳ ὁ γαλλικὸς κώδιξ ἐπιτρέπει μὲν τὰς μεταξὺ συζύγων δωρεάς, κηρύσσει ὅμως ταύτας ἀνακλητέας. Ἐξ ἐναντίας ἀπαγορεύονται ὑπὸ τοῦ ἰταλικοῦ ἀστικοῦ κώδικος. Οἱ νόμοι ὅμως οὗτοι εἰσὶν ἀπλῶς προστατευτικοί, ἐπομένως δεόν καθ' ἡμᾶς νὰ θεωρήσωμεν αὐτοὺς ὡς ἀνήκοντας τοῖς προσωπικοῖς θεσμοῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

ΕΥΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΒΕΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝΟΧΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Σύστασις καὶ τρόπος ἐπὶ τῶν ἐνοχῶν.

Αὐτονομία τῶν μερῶν. — Ἐν γένει οἱ κανόνες οἱ διέποντες τὰς συμβάσεις εἰσὶ ξένοι τῆς θεωρίας τῶν θεσμῶν, καθότι «αἱ συμβάσεις εἰσὶν ὁ νόμος τῶν μερῶν»· ὃν ὀνομάζουσιν ἐν τῇ εἰδικῇ γλώσσῃ τοῦ διεθνοῦς δικαίου αὐτονομίαν τῶν συμβαλλομένων μερῶν, ἥτις εἶναι δεκτὴ καὶ ἐν ταῖς σιωπηραῖς συμβάσεσιν.

**Τί πρακτέον ἐν περιπτώσει πωπῆς τῶν με-
ρῶν;**—Τί συμβήσεται δηλονότι ὅταν τὰ μέρη
δὲν ἀντικατέστησαν, ὡς ἐδικαιοῦντο, διὰ τῆς
ἐαυτῶν θελήσεως τὴν τοῦ νομοθέτου, ἀλλὰ πε-
ριορίσθησαν μόνον εἰς τὸ νὰ συμβληθῶσι χωρὶς
νὰ προσδιορίσωσι τοὺς ὅρους ἢ τ' ἀποτελέσματα
τοῦ συμβολαίου των; Τίς ὁ ἐφαρμοστέος νόμος;
Ἡ ἀπάντησις δὲν δύναται νὰ ᾖ ἀμφίβολος, κα-
θότι θὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος, ὑφ' ὃν τὰ μέρη ἡν-
νόουν νὰ ὑποβληθῶσι. Ἀλλὰ τίς ὁ νόμος, ὑφ' ὃν
ἠθέλησαν νὰ ὑποβληθῶσι;

Ἐὰν τὰ μέρη ᾖσι τῆς αὐτῆς ἐθνότητος, βε-
βαίως ἔσται ὁ ἐθνικὸς αὐτῶν νόμος.

Lex loci contractus. — Ἐὰν ὅμως τὰ μέρη
ᾖσι διαφόρου ἐθνότητος, παραδέχονται γενικῶς
ὅτι ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τοῦ τόπου ἐνθα τὸ συμ-
βόλαιον συνετάχθη, *lex loci contractus*, διότι τὸν
νόμον τοῦτον εἶχον ὑπ' ὅψιν οἱ συμβαλλόμενοι.
Ἀλλ' αὕτη εἶναι εἰκασία δυναμένη ν' ἀποκρου-
σθῇ διὰ τῆς τοῦ ἐναντίου ἀποδείξεως.

Ἐπενθυμίζομεν ὅτι ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς συ-
νάψεως τοῦ συμβολαίου δὲν ἐφαρμόζεται ὡς πρὸς
τὴν ἰκανότητα τῶν συμβαλλομένων ἥτις δὲν με-
ταβάλλεται διὰ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ τόπου αὐτῶν.
Ἀλλὰ τίς θέλει εἶσθαι ὁ τόπος τῆς συνάψεως
τοῦ συμβολαίου ὁπόταν τοῦτο συνετάσσετο καθ'
ὃν χρόνον οἱ συμβαλλόμενοι διέτρεχον διαφό-
ρους χώρας, ἢ ὁπόταν αὐτὴ ἢ ὑπαρξίς τῆς πρῆ-

ξεως εξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως ὅρου δυνα-
μένου νὰ ἐκπληρωθῇ μόνον ἐν τόπῳ διαφόρῳ
ἐκείνου, ἐφ' οὗ τὸ συμβόλαιον συνετάχθη; Ἐν
τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἔσται ὁ τῆς συντελέσεως
τῆς ἐνοχῆς· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ὁ τῆς ὑπογραφῆς
τοῦ συμβολαίου, τοῦ ὅρου ὄντος ἀπλοῦ παρακα-
λουθῆματος τῆς κυρίας ὑποχρεώσεως.

Προσθετέον δὲ ὅτι ἐὰν ὁ νόμος τῆς χώρας, ἐφ'
ἧς συμβόλαιόν τι συνετάχθη, ἀναγνωρίζῃ εἰς τὰ
μέρη τὸ δικαίωμα τοῦ ἀλλάσσειν, μεταβάλλειν ἢ
ἀκυροῦν τὴν ἐαυτῶν σύμβασιν, τὰ δικαστήρια
παντὸς ἐτέρου Κράτους ἐπιληψθέντα τῆς ὑποθέ-
σεως δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῶσι εἰς τὰ μέρη τὴν
ἐνάσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου εἴτε ἐπεκτεί-
νεται ἐφ' ἀπάντων τῶν συμβαλλομένων εἴτε ἐφ'
ἐνὸς μόνου.

Πώλησις. — Ἐφαρμόζοντες τὰς ἀρχὰς ταύτας
ἐπὶ τῆς πωλήσεως π.χ., λέγομεν ὅτι, ἐὰν τὰ μέρη
ᾧσι τῆς αὐτῆς ἐθνότητος, ἐφαρμοστέος ὁ ἐθνικὸς
αὐτῶν νόμος, ἐὰν ὅμως ᾧσι διαφόρου ἐθνότητος,
τότε μέχρις ἀπιδείξεως ἐναντίας βουλῆσεως,
δέον ν' ἀκολουθήσωμεν τὸν νόμον τῆς χώρας,
ἐφ' ἧς ἡ πώλησις συνήφθη. Ἐννοεῖται βεβαίως,
ὅτι τὸ τῆς ἰκανότητος ζήτημα πάντοτε ἐπιφυλάσ-
σεται· οὕτω οἱ κανόνες οἱ ἀφορῶντες τὰς μεταξὺ
συζύγων πωλήσεις (ἀρθ. 1595) ἐξαρτῶνται ἐκ
τῶν προσωπικῶν θεσμῶν, ὡς ὄντες προστατευ-
τικοί.

Ἐνέχυρον. — Ὑποθέσωμεν ὅτι συνιστάται ἐνέχυρον ἐν χώρᾳ τινί, ἐν ἣ οἱ ὄροι οἱ ἀπαιτούμενοι ὑπὸ τοῦ κώδικος ἡμῶν δὲν εἶναι ἀναγκαῖοι· ὁ ὀφειλέτης μεταβαίνει εἰς Γαλλίαν καὶ συνάπτει νέα δάνεια· δύναται ὁ ἐνεχυροῦχος δανειστὴς ν' ἀντιτάξῃ τὸ δίκαιον τοῦ ἐνεχύρου αὐτοῦ κατὰ τῶν νέων τούτων δανειστών ὄντων ἀπλῶς χειρογραφικῶν; Οὐχί· διότι ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ ὀφειλέτης μετέβη εἰς Γαλλίαν ὤφειλεν ὁ δανειστὴς πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐνεχύρου του νὰ συμμορφωθῇ τῷ γαλλικῷ νόμῳ.

Ἡ λύσις ἤθελεν εἶσθαι βεβαίως διάφορος ἐὰν οἱ νέοι δανεισταὶ συνεβλήθησαν μετὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐν ἡ χώρᾳ τὸ ἐνέχυρον συνέστη.

Αὗται εἰσὶν αἱ συνέπειαι τῶν ἐκτεθεισῶν ἀρχῶν.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀπόσβεσις τῶν ἐνοχῶν.

Πληρωμή. — Ὁ νόμος ὁ ἐφαρμοστέος ἐν ταῦθα εἶναι ὁ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς, (*lex loci solutionis*)· ὁ τόπος δ' οὗτος εἶναι ὁ ὑποδεικνυόμενος εἴτε ἐκ τῶν μερῶν εἴτε ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐνοχῆς· ἐν ἀμφιβολίᾳ δὲ ὁ τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου κατὰ τὴν σύστασιν τῆς ἐνοχῆς.

Διακρίνομεν μόνον τὸν τρόπον καὶ τοὺς τύπους τῆς πληρωμῆς, — ὅτε ἐφαρμόζομεν τὸν *lex loci solutionis*, — ἀπὸ τ' ἀποτελέσματα καὶ τὴν ἑκτασιν αὐτῆς τῆς ἐνοχῆς, — ὅτε ἐφαρμόζομεν τὸν

lex loci contractus· ὡς λ.χ. ἐὰν πρόκειται περὶ μεταβιβάσεως δικαιωμάτων ἐνοχῆς συσταθείσης ἐν Γαλλίᾳ, οἱ ὅροι καὶ τ' ἀποτελέσματα κανονίζονται ὑπὸ τῶν ἀρθρῶν 1249—1252 τοῦ ἀστικοῦ ἡμῶν κώδικος.

Ἄλλοι τρόποι ἀποσβέσεως.—Ὡς πρὸς τὴν ἀνανέωσιν, συμπληρισμόν, ἔνωσιν καὶ ἄφεςιν χρέους θέλομεν ἀκολουθήσει τοὺς αὐτοὺς κανόνας, καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν ἑκτασιν καὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐνοχῆς θὰ ἐφαρμόσωμεν τὸν νόμον τοῦ τόπου τῆς πράξεως, ὡς πρὸς δὲ τὸν τρόπον καὶ τοὺς τύπους τῆς ἀποσβέσεως τὸν τοῦ τόπου τῆς ἀποσβέσεως τῆς ἐνοχῆς.

Παραγραφή.—Ἐπιφυλασσόμεθα νὰ πραγματευθῶμεν περὶ παραγραφῆς ἐν τῷ τελευταίῳ κεφαλαίῳ τοῦ τίτλου ἡμῶν ἀκολουθοῦντες τὴν τάξιν τοῦ ἀστικοῦ κώδικος. Περιοριζόμεθα πρὸς τὸ παρὸν ν' ἀναγγεῖλωμεν σπουδαίαν ἀμφισβήτησιν ἐγερθεῖσαν ὡς πρὸς τὴν ἀποσβεστικὴν παραγραφὴν τῶν ἐνοχῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΓΑΜΙΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Γαμικὸν συμβόλαιον.

Ὁρισμός καὶ διαίρεσις.—Γαμικὸν συμβόλαιον καλεῖται ὁ κανονισμὸς τῶν χρηματικῶν σχέσεων τῶν μελλόντων συζύγων.

Τρία στοιχεῖα δεόν νὰ ἐξετάσωμεν ἐν τῷ γα-

μικρὸν συμβολαίω· τὴν ἱκανότητα τῶν μερῶν, τὸν τύπον τῆς πράξεως καὶ τοὺς οὐσιώδεις ὅρους τοῦ κύρους αὐτοῦ. Τὰ δύο πρῶτα ὑπῆρξαν ἢ θὰ ᾤοντο ἀντικείμενον ἰδίας μελέτης, μόνον τὸ τρίτον ὁρᾷ ναπτύζωμεν ἐν ὀλίγοις ἐνταῦθα.

§ 1. — ΙΚΑΝΟΤΗΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

Ὁ προσωπικὸς νόμος τῶν μελλόντων συζύγων εἶναι ἐφαρμοστέος.

§ 2. — ΤΙΠΟΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ

Κατ' ἀρχὴν ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν *locus regit actum*, ὃν θὰ ἐξετάσωμεν κατωτέρω. Ἐφαρμώσωμεν μόνον τὸν κανόνα τοῦτον ἐν ταῖς ἐξῆς δύο περιπτώσεσι· ἐπὶ γαμικοῦ συμβολαίου Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ ἐπὶ γαμικοῦ συμβολαίου ἀλλοδαποῦ ἐν Γαλλίᾳ.

Γαμικὸν συμβόλαιον Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. — Δύο Γάλλοι δύνανται νὰ συνάψωσι γαμικὸν συμβόλαιον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐνώπιον ἀλλοδαποῦ δημοσίου ὑπαλλήλου ἐκπληροῦντος τὰ αὐτὰ καὶ οἱ ἡμέτεροι συμβολαιογράφοι καθήκοντα ἢ μάλιστα, ἐὰν ὁ ἐγγχώριος νόμος τὸ ἐπιτρέπῃ, διὰ πράξεως ἰδιωτικῆς.

Γαμικὸν συμβόλαιον δύο ἀλλοδαπῶν ἐν Γαλλίᾳ. — Ἐὰν ὁ ἐθνικὸς αὐτῶν νόμος ἐπιτρέπῃ, δύνανται νὰ συντάξωσι πρᾶξιν ἰδιωτικὴν, ἐὰν ὅμως ἀπαιτῇ δημοσίαν πρᾶξιν, ὀφείλουσι πρὸς σύνταξιν ταύτης ν' ἀκολουθήσωσι τοὺς ἐν χρήσει ἐν Γαλλίᾳ τύπους.

§ 3. — ΟΓΚΕΙΩΔΕΙΣ ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΑΙΤΟΥ

Τὰ μέρη δύνανται νὰ ἐκλέξωσιν ἐλευθέρως μεταξὺ πάντων τῶν γαλλικῶν συστημάτων. —

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου αἱ νομοθεσίαι διαίρουνται εἰς δύο συστήματα, τὸ γαλλικὸν καὶ τὸ ἰταλικόν.

Γαλλικὸν σύστημα. — Τὸ ἄρθρον 1387 τοῦ ὁστικοῦ κώδικος παραδέχεται τὴν πλήρη ἐλευθερίαν τῶν συζύγων συμφώνως τῇ ἐν τῷ ἄρθρῳ 1134 ἀρχῇ καὶ τῇ θεωρίᾳ ἥτις ἀνέρχεται μέχρι τοῦ Dumoulin. Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ συστήματος τούτου προστιθέασιν ὅτι ὁ νομοθέτης δέον νὰ μὴ ἀντικαθιστᾷ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διὰ τῆς ἐαυτοῦ θελήσεως τὴν τῶν μερῶν.

Ἰταλικὸν σύστημα. — Κατὰ τὸ ἰταλικόν, ἕξ ἐναντίας σύστημα, τὰ μέρη ὀφείλουσι νὰ ὑποβληθῶσι τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ τῷ ἀποκλειστικῷ τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας· ἐκ τούτου δ' ἔπεται ὅτι ὁ Ἰταλὸς δὲν δύναται ν' ἀκολουθήσῃ σύστημα ἀνάλογον τῆς ἡμετέρας νομίμου κοινοκτημοσύνης μὴ ὑπαρχούσης ταύτης ἐν Ἰταλίᾳ. Τὸ σύστημα τοῦτο ἦτο ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἡμῶν δικαίῳ τὸ τοῦ Βουλλευνού. Ἐπιφέρει δ' ἀποτέλεσμα, ὥς βλέπομεν, τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου τοῖς προσωπικοῖς θεσμοῖς.

Γερμανία. — Αἱ συγγραφαὶ τοῦ Σαβινῦ ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ Γερμανία ἀκολουθεῖ τὸ γαλλικὸν σύστημα ἥτοι τὸ τῆς ἐλευθερίας τῶν συμβάσεων.

Ἀγγλία. — Ἡ Ἀγγλία παραδέχεται ἐπίσης τὴν γαλλικὴν ἀρχήν, ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅμως ὅτι τὰ ἀκίνητα ὑπόκεινται τῷ ἀγγλικῷ νόμῳ.

Ἀμερική. — Ἡ Ἀμερικὴ παραδέχεται ἐπίσης τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθερίας τῶν συμβάσεων ἀλλὰ μετὰ σπουδαίας περιστολῆς, ἀπαγορεύει δηλονότι τοῖς μέλλουσι συζύγοις νὰ προσφύγωσιν εἰς ἀλλοδαπὴν τινα νομοθεσίαν.

Περιορισμοὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν γαμικῶν συμβάσεων. — Ἡ λύσις ἡμῶν θὰ μεταβάλληται κατὰ τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς θὰ εὕρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ συστήματος τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἢ τοῦ τῆς ἰταλικῆς.

Περιορισμοὶ οὓς παραδέχεται ἡ γαλλικὴ νομοθεσία. — Τὰ ἄρθρα 1388, 1389, 1390 περιστέλλουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὴν ἐλευθερίαν τῶν γαμικῶν συμβάσεων.

Οἱ περιορισμοὶ οὗτοι οὗς ὁ γαλλικὸς νόμος καθιεροῖ ἐφαρμόζονται τοῖς ἀλλοδαποῖς;

Ἀπαντῶμεν ἀρνητικῶς ὡς πρὸς τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1388 ἀπαγόρευσιν καθ' ἣν «οἱ σύζυγοι δὲν δύνανται νὰ καταργήσωσι τὰ δικαιώματα τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων ἢ τ' ἀνήκοντα αὐτῷ ὡς ἀρχηγῷ τῆς οἰκογενείας, οὐτὲ τὰ παρεχόμενα τῷ ἐπιζῶντι τῶν συζύγων ὑπὸ τοῦ τίτλου περὶ πατρικῆς ἐξουσίας καὶ ὑπὸ τοῦ τίτλου περὶ ἀνηλικιότητος, ἐπιτροπείας

καὶ χειραφείας...» Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ σχέσεων οἰκογενείας καὶ καταστάσεως τῶν προσώπων· τὰ ζητήματα ὅθεν ταῦτα ἀνάγονται κατὰ συνέπειαν τοῖς προσωπικοῖς θεσμοῖς.

Τὰ περὶ μὴ παραδοχῆς τῶν ἀρχαίων ἐθίμων (ἄρθ. 1390) καὶ τῶν συμβάσεων, αἵτινες τεῖνουν νὰ μεταβάλῃσιν τὴν νόμιμον τῶν κληρονομιῶν τάξιν (ἄρθ. 1389) ζητήματα εἰσὶ δημοσίας τάξεως, ἐπομένως ἐπιβάλλουσι τὴν ἐφαρμογὴν τῶν κανόνων τούτων τοῖς ἀλλοδαποῖς.

Περιορισμοὶ οὗς παραδέχονται αἱ ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι. — Ὡς εἵπομεν, ὁ ἰταλικὸς ἀστικὸς κώδιξ δὲν ἀποδέχεται τὴν νόμιμον κοινοκτημοσύνην (ἄρθ. 1443 τοῦ κώδικος τοῦ 1865). Δύο Ἰταλοὶ συνάπτοντες ἐν Γαλλίᾳ τὸ γαμικὸν αὐτῶν συμβόλαιον, δύνανται, ἐναντίον τοῦ ἰταλικοῦ νόμου νὰ συνομολογήσωσι τὴν νόμιμον γαλλικὴν κοινοκτημοσύνην;

Ἡ νομολογία ἀποδέχεται τοῦτο, ὅπερ ὅμως καθ' ἡμᾶς εἶναι ἐναντίον τοῦ § 3 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ κώδικος ἡμῶν, καθότι ὁ ἰταλικὸς νόμος ἀνάγει τὰς γαμικὰς συμβάσεις εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμοὺς, διότι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ζητήματος καταστάσεως καὶ ἰκανότητος.

Τίνες αἱ συνέπειαι τῆς θεωρίας τῆς ἐλευθερίας τῶν γαμικῶν συμβάσεων; — Ἡ θεωρία αὕτη δύναται νὰ διατυπωθῇ οὕτω· γαμικὸν συμβόλαιον συναφθὲν ἐν οἰαδήποτε χώρᾳ ὑφ' οἷων-

δύποτε προσώπων συμφώνως τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐγκυρον ἐν ἑτέρῳ χώρῳ· ἐκτὸς ἂν προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν.

Οὕτω δεόν νὰ ᾖ σεβαστὸν ἐν Γαλλίᾳ γαμικὸν συμβόλαιον δίδον τῇ ὑπάνδρῳ γυναικὶ τὴν πλήρη διοίκησιν τῆς περιουσίας αὐτῆς· ἐπίσης τὸ καθεύδον καταναγκαστικὴν διὰ τὴν γυναῖκα κοινοκτημοσύνην ἀφ' ἧς δὲν δύναται αὕτη νὰ παραιτηθῇ· τοῦτο διὰ τὴν γυναῖκα εἶναι ζήτημα ἰδιωτικοῦ συμφέροντος.

Ὡσαύτως, γαμικὸν συμβόλαιον συναφθὲν ἐν χώρᾳ κανονιζούσῃ·μόνον τὸ τῆς κοινοκτημοσύνης σύστημα δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν χώρᾳ κανονιζούσῃ· μόνον τὸ προικῶν σύστημα ἢ καὶ ἐν χώρᾳ ἀπαγορευούσῃ τὴν κοινοκτημοσύνην. Τὸν κανόνα τοῦτον δυνάμεθα νὰ ἐφαρμώσωμεν εἰς τὴν σύγκρουσιν τῶν νόμων τὴν προκύπτουσαν ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἰταλικῶν καὶ γαλλικῶν νόμων.

Κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἡμῶν δίκαιον ἐκήρυσσον ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅτι αἱ γαμικαὶ συμβάσεις ὑπῆγοντο τοῖς προσωπικοῖς θεσμοῖς· τὴν σήμερον ὅτε ἐπαύσαμεν νὰ ὑποβαλλώμεθα ταῖς ἀπαιτήσεις τῆς ταξινομήσεως τοῦ ἀρχαίου δικαίου λέγομεν ὅτι αἱ συμβάσεις αὗται δεόν νὰ ἐπιφέρωσι τὰ ἑαυτῶν ἀποτελέσματα ἐν παντὶ τόπῳ· αἱ συνέπειαι αὗται εἰσὶν αἱ αὐταὶ ταῖς τοῦ ἀρχαίου δικαίου, ἂν καὶ ἡ ἀρχικὴ αὐτῶν αἰτία ᾖ διάφορος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ σύστημα τῆς γαλλικῆς νομολογίας, τὸ ἀποκροῦον ἐν Γαλλίᾳ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀπαγορεύσεων τοῦ ἰταλικοῦ κώδικος, διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἐπιφέρῃ ἀντεκδικήσεις κατὰ τῶν Γάλλων ἐκ μέρους τῶν ἰταλικῶν δικαστηρίων.

Ἀναπαλλοτρίωτον τῶν πραγμάτων. Προικῶν σύστημα.—Τὸ προικῶν ἰταλικόν σύστημα εἶναι χρειά νὰ γείνη παραδεκτὸν ἐν Γαλλίᾳ, ἢ, ὅπως ὁμιλήσωμεν γενικώτερον, τὸ ἀναπαλλοτρίωτον τῶν προικῶν ἀκινήτων τὸ διατασσόμενον ὑπὸ τῶν νόμων χώρας τινὸς δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν ἐτέρᾳ; τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται πρὸ πολλοῦ.

Οἱ μὲν μετὰ τοῦ Φρολὰν καὶ τοῦ Προέδρου Βουχιᾶ παρεδέχοντο ὅτι, ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὸ προικῶν σύστημα, ἀνήκει τοῖς προσωπικοῖς θεσμοῖς. Ἡ γνώμη αὕτη σήμερον ἐτι φαίνεται προτιμωμένη ὑπὸ τῶν συγγραφέων.

Οἱ δὲ ἐξ ἐναντίας φρονοῦσιν ὅτι, ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὸ προικῶν σύστημα, ἀνήκει τοῖς πραγματικοῖς θεσμοῖς. Ἡ γνώμη αὕτη, ὑποστηριχθεῖσα ἄλλοτε ὑπὸ τῆς ὀλλανδικῆς σχολῆς, ὀρθοῦται σήμερον ἐτι ὁπαδούς. Ἄλλως τε ἀκολουθεῖται καὶ ὑπὸ τῆς νομολογίας, σκεπτομένης οὕτω· τὸ προικῶν σύστημα ἀσχολεῖται ὅπως περὶ ἀκινήτων, ἀλλὰ τὰ ἀκίνητα διέπονται ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 3, § 2, ὅπερ ἀνάγει

ταῦτα εἰς τοὺς πραγματικοὺς θεσμούς· τὸ προικῶν λοιπὸν σύστημα ἀνήκει τοῖς πραγματικοῖς θεσμοῖς.

Δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις ὅτι τοῦτο εἶναι διαστροφὴ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 3, ὅπερ, ὡς εἵπομεν, πραγματεύεται περὶ ἀκινήτων, μὴ λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὰ πρόσωπα καὶ τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν ἀκινήτων. Συμπεραίνομεν ὅθεν ὅτι οἱ ἄλλοι δαποὶ συζηυχθέντες ὑπὸ προικῶν σύστημα διάφορον τοῦ τοῦ γαλλικοῦ δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ κειμένων ἀκινήτων αὐτῶν. Ἡ παραδοχὴ τοῦ ἐναντίου συστήματος ἐκτίθησι τοὺς ἄλλοδαπούς συζύγους εἰς λυπηρὰς συνεπείας, καὶ δυνατὸν νὰ προκαλέσωμεν ἀντεκδικήσεις κατὰ τῶν ὁμοεθνῶν ἡμῶν.

Σημειώσωμεν ἐν τούτοις προταθεῖσάν τινα ἐξαίρεσιν τὴν ἐξῆς· ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τῶν γαμικῶν συμβάσεων δεόν νὰ ὑποστῇ τοὺς ἀπαιτούμενους παρὰ τῆς δημοσίας τάξεως ἐκάστου Κράτους περιορισμούς· ὡς λ.χ. συμβαίνει, ὅποταν τὸ ἀναπαλλοτρίωτον τῶν πραγμάτων ἀπηνγορεύετο ἐν χώρα τινὶ ὡς ἐναντίον τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας κυκλοφορίας αὐτῶν.

Τίς νόμος ἐφαρμοστέος ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας γαμικοῦ συμβολαίου, ἐφ' ἧς τὰ μέρη πᾶν συμφωνοῦσι; — Δέον κατ' ἀρχὴν νὰ ἐπιζητήσωμεν τὴν τῶν μερῶν πρόθεσιν.

Ἐὰν ἡ πρόθεσις αὕτη ἢ βεβαία, οὐδεμία δυσκολία.

Ἐν ἐναντία περιπτώσει θὰ καταφύγωμεν εἰς ὑποθέσεις δυναμένας νὰ ὑποδείξωσι τὴν βούλησιν τῶν μερῶν ἀκολουθοῦντες πρὸς τοῦτο τοὺς τεθέγτας κανόνας γενικῶς ἐπὶ τῶν συμβολαίων. Δυνάμεθα λ.χ. νὰ διατυπώσωμεν τὰς ἐξῆς διακρίσεις. Ἐὰν οἱ δύο σύζυγοι ᾧσι τῆς αὐτῆς ἐθνότητος, θὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' ἀρχὴν ὁ ἐθνικὸς αὐτῶν νόμος· ἐὰν δὲ διαφόρου ἐθνότητος, τῆς αὐτῆς ὅμως κατοικίας, θ' ἀκολουθήσωμεν τὸν τῆς κατοικίας νόμον· ἐὰν τέλος κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ συμβολαίου οὔτε τὴν αὐτὴν ἐθνότητα οὔτε τὴν αὐτὴν κατοικίαν ἔχωσι, τότε ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τῆς κατοικίας, ἣν θ' ἀποκτήσωσι μετὰ τὸν γάμον.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ συντάξεως τῶν γαμικῶν συμβάσεων πρὸ τοῦ γάμου καὶ περὶ τοῦ ἀμεταβλήτου αὐτῶν.

Κατὰ τὰ ἀρθρα 1393 καὶ 1395 τὸ γαμικὸν συμβόλαιον δεόν νὰ συνταχθῇ πρὸ τοῦ γάμου, καὶ δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ μετὰ τὸν γάμον. Τρεῖς λόγοι ἐπεισαν τὸν Γάλλον νομοθέτην εἰς τοῦτο· ἡ ἐπιθυμία τοῦ διασῶσαι τὴν ἐλευθερίαν τῶν μερῶν, ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐμποδισθῶσιν αἱ ἀμετάκλητοι δωρεαὶ μεταξὺ συζύγων, καὶ τέλος τὸ συμφέρον τῶν τρίτων. Οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ οὐσιώδεις τοῦ κύρους τῶν γαμικῶν συμβάσεων ὅροι.

Χώραί τινες δὲν ἀποδέχονται τὴν ἀρχὴν ταύτην, καὶ ὥς ἐκ τούτου δυνατόν νὰ γεννηθῇ σύγκρουσις νόμων, περὶ ἧς θέλομεν ὀμιλήσει.

Τίς ἡ τύχη τῶν μετὰ τὸν γάμον γαμικῶν συμβάσεων τῶν Γάλλων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἢ τῶν ἀλλοδαπῶν ἐν Γαλλίᾳ; — Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πλείστα ἀνεφάνησαν συστήματα.

Σύστημα πρῶτον. — Ἡ νομολογία ἀπεφάνητο ὅτι ἡ ἐποχὴ τῆς συνάψεως τοῦ συμβολαίου ὑπάγεται εἰς τὸν κανόνα *locus regit actum*.

Τὸ σύστημα τοῦτο, καθ' ἡμᾶς, συγχέει τὸν τῆς οὐσίας κανόνα, τὸν ἀπαιτοῦντα τὴν σύνταξιν τοῦ συμβολαίου πρὸ τοῦ γάμου, μετὰ νόμου ἀφορῶντος τοὺς τύπους, ὥς εἶναι ὁ ἀπαιτῶν τὴν παρουσίαν συμβολαιογράφου· μόνον δὲ οἱ περὶ τύπων οὔτοι νόμοι ὑπόκεινται τῇ ἀρχῇ *locus regit actum*. Παρουσιάζει δὲ πρὸς τούτοις ἐν τῇ πρακτικῇ πλείστας ἀνωμαλίας. Οὕτω λ.χ. Γάλλοι κατὰ τὸ ταξείδιον τοῦ γάμου τῶν ἐν Ἰταλίᾳ θὰ ἠδύναντο νὰ μεταβάλλωσι τὸ γαμικὸν αὐτῶν συμβόλαιον.

Σύστημα δεύτερον. — Τοῦτο θεωρεῖ τὴν ἐποχὴν τῆς συνάψεως τοῦ συμβολαίου ὡς τύπον ἀναγόμενον εἰς τὸ ἐπίσημον τῆς πράξεως, ἀλλὰ, προσθέτουσιν, οἱ τύποι ἐν τοῖς ἐπίσημοις συμβολαίοις ἀνάγονται εἰς τὴν οὐσίαν αὐτὴν τῶν συμβολαίων· τοῦτο δ' εἶναι, λέγουσιν, ἀρχὴ δημόσιας τάξεως, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν, καί

τοι ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὄντες Γάλλοι, δὲν δύνανται νὰ συνάψωσι μετὰ τὸν γάμον των γαμικὰς συμβάσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ γαλλικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν γαμικὰς συμβάσεις οὕτω συναφθείσας ὑπ' ἀλλοδαπῶν. — Δὲν ἀποδεχόμεθα τὸ δεύτερον μέρος τοῦ συστήματος τούτου, καθότι ἐπαναπαύεται ἐπὶ τοῦ ὑποτιθεμένου χαρακτῆρος δημοσίας τάξεως, ὅστις θὰ ὠδήγει πρὸς τὴν πραγματικότητα ἀπάντων τῶν θεσμῶν.

Τρίτον σύστημα. — Τὸ σύστημα τοῦτο ἀκολουθεῖ τὸν νόμον τὸν κανονίζοντα τὸ γαμικὸν συμβόλαιον, καθότι αἱ μεταβολαὶ ὡς καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς συνάψεως αὐτοῦ εἰσὶν ἀπλῶς παρακολουθήματα τοῦ συμβολαίου. Ἐὰν ἀλλοδαποὶ ἠθέλησαν νὰ ὑποβληθῶσι τῷ γαλλικῷ συστήματι, ἐφαρμόζεται αὐτοῖς τὸ ἀρθ. 1395· ἐὰν δὲ Γάλλος ἠθέλησε νὰ ὑποβληθῇ ἀλλοδαπῷ τινι συστήματι, ἐφαρμοστέοι αὐτῷ οἱ κανόνες τῆς ἀλλοδαπῆς νομοθεσίας. Εὐνόητον ἄλλως τε ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο τότε μόνον ἐπιτρέπεται τοῖς ἀλλοδαποῖς, ὅταν παραχωρῇται αὐτοῖς καὶ ὑπὸ τῆς νομολογίας ἐπίσης τὸ δικαίωμα τοῦ ὑποβάλλεσθαι ὑπὸ σύστημα διάφορον τοῦ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν νόμου.

Τέταρτον σύστημα. — Ἡμεῖς πρεσβεύομεν τέταρτόν τι σύστημα. Τὰ ἀρθρα 1394, 1395 ἀφορῶσι τὴν ἱκανότητα τῶν προσώπων, ἐπομένως

ἀνάγονται εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμούς, καὶ ἀκολουθοῦσι τοὺς Γάλλους καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ὡς ἐπίσης οἱ ἀντίθετοι κανόνες ἀκολουθοῦσι τοὺς ἀλλοδαποὺς ἐν Γαλλίᾳ.

Μεταβολὴ ἐθνότητος. — Ἀλλὰ τί ποιτεῖον ἐν περιπτώσει μεταβολῆς ἐθνότητος ὡς π.χ. ἐν ᾗ περιπτώσει δύο Ἰσπανοί, ὧν ὁ νόμος ἐπιτρέπει τὴν μεταβολὴν τῶν γαμικῶν αὐτῶν συμβάσεων, ἤθελον πολιτογραφηθῇ Γάλλοι; Διατηροῦσιν ἐν τῷ δικαίωμᾳ τοῦ μεταβάλλειν τὰς γαμικὰς αὐτῶν συμβάσεις; Ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, φρονοῦμεν ὅτι πρόκειται περὶ διατάξεως ἀναγομένης εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμούς, ἐπομένως δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ ἐνεστὼς ἐθνικὸς νόμος.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

*Γαμικὸν σύστημα συζύγων μὴ συναφάντων
συμβόλαιον.*

§ 1. — ΓΑΛΛΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἀρχαῖον δίκαιον. — Διάσημον ζήτημα. (*Famosissima quaestio*). — Κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον διάσημος ἡγέρθη ἀμφισβήτησις ἐπὶ τοῦ προκειμένου μεταξὺ *Argentré* καὶ *Dumoulin*. Πρόκειται περὶ τῆς *famosissima quaestio* τῶν περὶ τοὺς θεσμοὺς ἐνασχολουμένων.

Ὁ *Dumoulin* ἰσχυρίζετο ὅτι τὰ μέρη τὰ συζευγνύμενα ἐν χώρα, ἥς τὰ ἔθιμα ἐπέβαλλόν π.χ. τὸ σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης, ἐθεωροῦντο δυνά-

νάμει σιωπηρᾶς συμβάσεως συζευχθέντα ὑπὸ τὸ σύστημα τοῦτο.

Ὁ Argentré ἠρνεῖτο τὴν ὑπαρξιν σιωπηρᾶς συμβάσεως.

Τὸ ζήτημα εἰσήχθη κατὰ τὸ 1693 ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου Συμβουλίου τῆς Μαλιν (Ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ Brabant) ἡ γνώμη δὲ τοῦ Argentré ἐγένετο ἀσπαστὴ σχεδὸν παληήφει' τὴν θεωρίαν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπερήσπισε μὲν ὁ Van der Muelen, ἀντέκρουσε δὲ ὁ Voët.

Ἐν Γαλλίᾳ ἡ Σύνοδος τῆς 'Ρουὲν δὲν παρεδέχετο ὅτι τὰ ἄτομα τὰ ὑποκείμενα τῷ τῶν Παρισίων ἐθίμῳ ἠδύναντο νὰ ἐπιβάλλωσι τὰ τῆς κοινοκτημοσύνης δικαιώματά τω· ταῖς χώραις ταῖς ὑποκειμέναις εἰς τὸ τῆς Νορμανδίας ἔθιμον. Ἡ Σύνοδος τῶν Παρισίων συνετάσσετο ἐξ ἐναντίας τῇ γνώμῃ τοῦ Dumoulin. Ὁ Φρολὰν ἀντέκρουε τὴν νομολογίαν τῶν Παρισίων, ἀλλ' ὁ Πρόεδρος Βουχιᾶ καὶ ὁ Ποτιᾶ τὴν ὑπερήσπιζον· ὁ δὲ Βουλανουὰ ἐφθανε δι' ἄλλης ὁδοῦ πρὸς τὴν αὐτὴν λύσιν, καθότι ἐπρότεινε νὰ θεωρῇται τὸ γαμικὸν σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης ὡς ἐξάρτησις αὐτοῦ τοῦ γάμου.

Νεώτερον δίκαιον. — **Προσωπικότης τῶν θεσμῶν.** — Τὸ ζήτημα ἐγείρεται σήμερον οὐχὶ μεταξὺ ἐπαρχιῶν, ἀλλὰ μεταξὺ ἐθνῶν. Γενικῶς παραδέχονται ὅτι ἡ νόμιμος γαλλικὴ κοινοκτημοσύνη, ἡ καθιερωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 1393, ἀνά-

γεται εἰς τοὺς προσωπικοὺς θεσμούς· διέπει μάλιστα καὶ τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκόμενα πράγματα τῶν συζύγων. Συγγραφεῖς τινες ἐπανέφερον τὴν ἀμφισβήτησιν τοῦ ἀρχαίου δικαίου, καὶ ισχυρίζονται ὅτι οἱ Γάλλοι σύζυγοι, οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συζευγνύμενοι, δύνανται, καίτοι μὴ συνήσαντες συμβόλαιον, νὰ μὴ ὑπάγουνται εἰς τὸ σῶμα τῆς κοινοκτημοσύνης. Ἀπαντῶμεν ὅμως ὅτι οὐχὶ ὁ νόμος ἐπιβάλλεται αὐτοῖς, ἀλλ' οὗτοι, μὴ συνάπτοντες συμβόλαιον, ὑποβάλλονται τῷ νόμῳ.

Ἡ συνέπεια τῆς ἀρχῆς ταύτης εἶναι διπλή. Ἐφαρμόζεται δὲ καὶ ὡς πρὸς τοὺς Γάλλους τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς τοὺς ἐν Γαλλίᾳ συζευγνυμένους ἄνευ συμβολαίου καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ὑπάγονται τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ.

Σύγκρουσις τοῦ τῆς κατοικίας νόμου μετὰ τοῦ ἐθνικοῦ. — “Ὅταν τοιαύτη τις σύγκρουσις λάβῃ χώραν, τίς τούτων ἐφαρμοστέος;

Κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἡμῶν δίκαιον ὁ νόμος ὁ διέπων τὴν περιουσίαν τῶν συζύγων ἦτο ὁ τῆς γαμικῆς κατοικίας· συμβαίνει τὸ αὐτὸ σήμερον; Ἀρκεῖ καὶ πρόσωπα νὰ συζευχθῶσιν ἐν Γαλλίᾳ, καὶ νὰ ἔχωσιν ἐν αὐτῇ τὴν κατοικίαν τῶν, ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ συστήματι τῆς κοινοκτημοσύνης ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν συνῆσαν συμβόλαιον; — Ἐθέσαμεν ἤδη ὡς ἀρχὴν ὅτι ἡ ἐθνότης ὑπερσχύει τῆς κατοικίας.

Ἡ νομολογία ἐν τοῦτοις κηρύσσει ὅτι οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συζευχθέντες Γάλλοι, καὶ ἔχοντες ἐκεῖ τὴν γαμικὴν αὐτῶν κατοικίαν, ὑπάγονται τῷ συστήματι τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου. Καθ' ἡμᾶς, ἐξ ἐναντίας, τὸ ἄτομον τὸ κατοικοῦν καὶ συζευγνύμενον ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀνευ συμβολαίου μετὰ γυναικὸς ὁμοεθνοῦς αὐτῷ ὑπάγεται τῷ ἐθνικῷ αὐτοῦ νόμῳ ὡς πρὸς τὸ γαμικὸν σύστημα. Ἐὰν ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἢ ἀλλοδαπή, καὶ δὲν κατάγνηται ἐκ τῆς χώρας, ἐν ἣ τελεῖται ὁ γάμος, δέον ἐστὶ ἐν ἀμφιβολίᾳ, νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ ἐθνικὸς τοῦ συζύγου νόμος· ἀλλὰ πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ὑποτιθεμένης βουλήσεως, ἣν δύναται νὰ καταρτίσῃ ἐναντία ἀπόδειξις.

§ 2. — ΑΛΛΟΔΑΠΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ

Ἰταλία. — Ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν ἐλλείψει συμβολαίου τὸ γαμικὸν σύστημα κανονίζεται κατὰ τὸν ἐθνικὸν τοῦ συζύγου νόμον, καὶ (ἄρθ. 330 καὶ 331) δὲν παραδέχονται οὔτε σιωπηρὰν σύμβασιν, οὔτε ἐπιρροὴν τῆς γαμικῆς κατοικίας. Ἐπομένως συγκρούσεις νομολογίας δύνανται νὰ ἐγερθῶσι μετὰ τὴν Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν.

Γερμανία. — Ἐν Γερμανίᾳ παραδέχονται ὅτι ὁ τῆς γαμικῆς κατοικίας νόμος διέπει τὰ χρηματικά τῶν συζύγων συμφέροντα, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς ἐθνότητος.

Ἀγγλία καὶ Ἀμερική. — Τὸ ἀγγλικὸν δίκαιον, ὡς γνωστόν, διετήρησε τὰς φεουδαλικὰς

ιδέας. Διακρίνει τὰ κινητὰ τῶν ἀκινήτων· καὶ τὰ μὲν κινητὰ ἀκολουθοῦσι τὸν νόμον τῆς γαμικῆς κατοικίας, τὰ δὲ ἀκίνητα διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς χώρας, ἐφ' ἧς κεῖνται.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Γαμικὸν συμβολαίον ἐν σχέσει πρὸς τὰς μεταβολὰς τῆς ἐθνότητος ἢ τῆς κατοικίας.

Γαλλικὸν σύστημα. — Κατὰ τὸ σύστημα, ὅπερ γενικῶς παραδέχονται ἐν Γαλλίᾳ, αἱ τῆς ἐθνότητος μεταβολαὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου. Τὸ σύστημα τοῦτο, γινόμενον δεκτὸν κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τε τῶν συγγραφέων καὶ τῆς νομολογίας, ἐφαρμόζεται σχεδὸν γενικῶς σήμερον ἐπὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης, δυσκόλως ὅμως συμβαδίζει μετὰ τῶν θεωριῶν τῶν μὴ ἀποδεχομένων τὴν σιωπηρὰν τῶν συζύγων βούλησιν.

Ἐξεφράσθημεν ἤδη ὅτι ὑπερισχύει ὁ νόμος τῆς νεάς τῶν συζύγων ἐθνότητος.

Ἀγγλικὸν σύστημα. — Κατὰ τὸ ἀγγλο-αμερικανικὸν σύστημα αἱ τῆς ἐθνότητος μεταβολαὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων, ἀλλὰ μεταβάλλουσι τὴν τύχην τῶν κινήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΜΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΘΗΚΩΝ

Θὰ ἐξετάσωμεν ἐν πρώτοις ὑπὸ τίνας ὁρὸς δύνανται νὰ ὑπάρξωσι λόγοι προτιμύσεως ὑπὲρ

δανειστών ἐπὶ πραγμάτων κινήτων ἢ ἀκινήτων
κειμένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἀκολουθῶς θὰ ἐξετάσωμεν, ἀφοῦ ἀπαξ ἀνα-
γνωρισθῇ ἡ ὑπαρξίς τοῦ δικαιώματος τοῦτου
ὑπὲρ ἀλλοδαποῦ, τίνι τρόπῳ οὗτος θέλει ἐνα-
σκήσει τὸ δικαίωμα τοῦτο.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Ὅροι, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρξίς δικαιώματος
προτιμῆσεως ὑπὲρ ἀλλοδαποῦ.

Τρεῖς μὲν ὅρους παραδέχονται, ἀλλ' ὡς θέλο-
μεν ἴδῃ, δὲν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν ἀναγκαι-
ότητα καὶ ἔκτασιν αὐτῶν.

§ 1. — Ο ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ ΔΕΟΝ ΝΑ Ἡ ΑΝΕΓΝΩΡΙΜΕΝΟΣ
ΓΥΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΤΗΣ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ;

Πραγματικότης τῶν θεσμῶν. — Ὁ τῆς προ-
τιμῆσεως λόγος δεόν ν' ἀναγνωρίζηται ὑπὸ τοῦ
νόμου τῆς χώρας τοῦ δανειστοῦ.

Τοῦτο ἀναγκαίως ἐπιβάλλεται, ἀφοῦ ἡ νομοθε-
σία ἡμῶν ἐν τῷ ἀρθρῷ 3 τοῦ κώδικος διετήρησε
τὴν διάκρισιν μεταξὺ πραγματικῶν καὶ προσώπι-
κῶν θεσμῶν· πρόκειται ἐνταῦθα περὶ θεσμοῦ οὐ-
σιωδῶς πραγματικοῦ, περὶ ζητήματος κυριαρ-
χίας, ὑπὲρ ἧς εἶναι δικαίωμα καὶ καθῆκον νὰ
κανονισθῇ ἀφ' ἐνός μὲν ἡ ἰδιοκτησία καὶ τὰ πα-
ρακολουθήματα αὐτῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὑποθήκη
ἑαριν τῆς πίστεως τῶν ὀφειλετῶν καὶ τῆς ἀσφα-
λείας τῶν δανειστών.

Ἐφαρμογὰς. — Ὁ περὶ ὑποθηκῶν Βελγικὸς νόμος τῆς 16 Δεκεμβρίου 1851 ὁ διαδεχθεὶς τὸν τίτλον XVIII τοῦ ἀστικοῦ κώδικος παραχωρεῖ τὸν δωρητῇ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν βαρῶν τῆς δωρεᾶς προνόμιον ἐπὶ τοῦ δωρηθέντος ἀκινήτου. ὅπερ ὁ γαλλικὸς νόμος δὲν παραδέχεται. Ὁ Βελγικὸς ἐπίσης νόμος παραδέχεται μὲν ὑποθήκην ἐκ διαθήκης, δὲν ἀναγνωρίζει ὅμως τὴν ἡμετέραν τῶν κληροδοχῶν, ἐπομένως ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἀνεφάρμοστος ἐν Γαλλίᾳ, ἡ δὲ δεύτερα ἐν Βελγίῳ. — Ἐπίσης ἡ Ὁλλανδία δὲν ἀποδέχεται τὰς ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἄρθρῳ 2124 ὑπὲρ τῶν ἀνικάνων νομίμους ὑποθήκας· οἱ ὁμοεθνεῖς ὅθεν ἡμῶν δὲν δύνανται νὰ ἐπωφεληθῶσι τούτων ἐν Ὁλλανδίᾳ.

§ 2. — ΤΟΓ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΔΕΟΝ Ν' ΑΠΟΛΑΥΡΩΙ
ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ;

Προνόμια ἐπὶ ἀκινήτων καὶ ὑποθήκαι 26
ἰδιωτικῆς βουλήσεως. — Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ ἀπολαύουσι τούτων, ὥς οἱ Γάλλοι, δυνάμει τοῦ νόμου τῆς τοποθεσίας τῶν πραγμάτων. Αὐταὶ εἰσὶν ἀληθῶς ἀσφάλεια ἀπαρτίζουσαι πραγματικὰ δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἀκινήτων· οἱ δὲ ἀλλοδαποί, δυνάμενοι ν' ἀποκτήσωσι τ' ἀκίνητα ταῦτα, δύνανται ν' ἀποκτήσωσι καὶ τὰ πραγματικά ἐπ' αὐτῶν δικαιώματα.

Σημειώσωμεν μόνον ἐν παρόδῳ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 2128 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος ἔχουσαν

ὡς ἐξῆς: «τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συναφθέντα συμβόλαια δὲν παραχωροῦσι δικαίωμα ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀκινήτων, ἐκτὸς ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία τῆς ἀρχῆς ταύτης διάταξις ἐν τοῖς νόμοις ἢ ἐν ταῖς συνθήκαις». Παρατηρητέον ὅμως ὅτι τὸ κώλυμα τὸ τεθὲν διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ὡς πρὸς τὴν παραχώρησιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δικαιώματος ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀκινήτων ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς Γάλλους αὐτοὺς ὡς καὶ διὰ τοὺς ἀλλοδαπούς.

Ὑποθήκαι ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως. — Ἐπὶ τοῦτου ὑπάρχει ἀμφισβήτησις. Αἱ ὑποθήκαι αὐταὶ δυνατόν νὰ πηγάζωσιν, ὑπὲρ τῶν ἀλλοδαπῶν, ὡς καὶ ὑπὲρ τῶν Γάλλων, ἐξ ἀποφάσεων γαλλικῶν καὶ ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων, κηρυχθεισῶν ὅμως τῶν τελευταίων ἐκτελεστῶν ὑπὸ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων, καθότι ἡ ὑποθήκη ὑπάρχει χάριν τῆς ἀποφάσεως καὶ οὐχὶ χάριν τοῦ προσώπου.

Ὑποθήκαι ἐκ τοῦ νόμου. — Α. — Ὑποθήκαι ὑπὲρ τοῦ Κράτους, τῶν Δήμων καὶ δημοσίων καταστημάτων. — Ὡς πρὸς τὰς ὑποθήκας ταύτας εἶναι φανερόν ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τεθῇ ζήτημα ἐν τῇ πρακτικῇ, καὶ ὅτι τὸ δικαίωμα, ὅπερ παρέχουσι, δὲν δύναται νὰ ἐνασκηθῇ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀκινήτων. Κατὰ θεωρίαν, ἄλλως τε, αἱ ἀπαιτήσεις Κράτους ἐπιζητούντος νὰ ἐνασκήσῃ τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὑποθή-

κινῇ ἐκτὸς τῶν ὁρίων αὐτοῦ, εἰσὶν ἀπαράδεκτοι.

Β. — Ὑποθήκαι τῶν ἀνικάνων ἰδίως τῶν ὑπάνδρων γυναικῶν. — Ἡ ἀλλοδαπὴ ὑπάνδρος γυνὴ ἔχει ἐν Γαλλίᾳ δικαίωμα πρὸς κτῆσιν τῆς ἐκ τοῦ νόμου ὑποθήκης; Ἡ, δι' ἄλλων λέξεων, γαλλικὸς νόμος παραχωρεῖ τῇ ἀλλοδαπῇ γυναικὶ τίτλον ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς τῶν ἐν Γαλλίᾳ κειμένων;

Ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος τὰ παρουσιάζονται συστήματα·

Σύστημα πρῶτον. — Ναί· ἡ ἀλλοδαπὴ γυνὴ ἔχει δικαίωμα πρὸς κτῆσιν τῆς ἐκ τοῦ νόμου ὑποθήκης ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀκινήτων τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, διότι πρόκειται περὶ πραγματικοῦ δικαιώματος· τὰ δὲ ἄρθρα 3 καὶ 2121 οὐδεμίαν ποιοῦν διάκρισιν.

Ἀπαντῶμεν ὅτι δεόν νὰ μὴ μεταβάλωμεν ἐπὶ κτείνοντες ὑπὲρ τὸ μέτρον τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρθροῦ 3· δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ὀργανώσεως τῆς ιδιοκτησίας, ἀλλὰ τῆς οἰκογενείας. Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἄρθρον 2121, εἰς οὐδεμίαν ποιεῖ διάκρισιν τοῦτο συμβαίνει, διότι δὲν ὑπάρχει χρεία, καθὼς προκειμένου περὶ κανόνων ἀφορώντων τὴν καταστάσιν καὶ ἰκανότητα τῶν προσώπων, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ λεχθῇ ὅτι οἱ κανόνες οὗτοι δὲν ἀποβλέπουσι τοὺς ἀλλοδαπούς.

Σύστημα δεύτερον. — Οὐχὶ λέγομεν ἐξ ἀναντίας μετὰ τῆς πλειονότητος τῶν συγγραφέων

ἡπειδὴ μάλιστα εἴμεθα ὁπαδοὶ τῆς προσωπικότη-
τος τῶν νόμων, ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀρνούμεθα
τῇ ἀλλοδαπῇ τὸ δικαίωμα πρὸς κτῆσιν ὑποθήκης
ἐκ τοῦ νόμου, ἐὰν ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῆς νόμου
δὲν ἀρύνηται τὸ δικαίωμα τοῦτο. — Τὸ δεύτερον
καὶ τρίτον σύστημα συμφωνοῦσιν ἐπὶ τοῦ προ-
κειμένου.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ ἀλλοδαπὴ ἔχῃ τὸ δικαίωμα τοῦ
κτᾶσθαι τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὑποθήκην ἐκ τοῦ ἐθνι-
κοῦ αὐτῆς νόμου, δύναται νὰ ἐνασκήσῃ τοῦτο ἐν
Γαλλίᾳ;

Ἐπὶ τοῦ δευτέρου τούτου ζητήματος αἱ γνώ-
μαι διαιροῦνται. Οἱ μὲν συμφωνοῦσιν ἐν τῇ πε-
ριπτώσει ταύτῃ μετὰ τοῦ πρώτου συστήματος, καὶ
ἀποδέχονται τὴν τῆς γυναικὸς ὑποθήκην, εἴτε
διότι, ἀναγομένη εἰς τὸ δίκαιον τῶν ἀνθρώπων,
δύναται νὰ ἐνασκηθῇ ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τῆς ἀλλο-
δαπῆς (ἀρθρ. 11 ἀστικ. κώδ.), εἴτε διότι, τῶν ἡμε-
τέρων νόμων μὴ στερησάντων τοὺς ἀλλοδαποὺς
τοῦ ἀστικοῦ τούτου δικαίωματος, δεόν ν' ἀνα-
γνωρισθῇ αὐτοῖς τοῦτο.

Σύστημα τρίτον. — Ἄλλοι μετὰ τῆς νο-
μολογίας θεωροῦσι τὸ δικαίωμα τοῦτο καθαρῶς
ἀστικόν· καθότι, ὡς λέγουσιν, ἡ ὑποθήκη αὕτη
ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ νόμου, ἐπομένως ἀποτελεῖ μέ-
ρος τοῦ θετικοῦ δικαίου, καὶ ἔχει ὅλως ἰδιαιτέρον
αρακτῆρα κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον· εἶναι δηλ.
ἐθνικὴ ἅμα καὶ λαθραία, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἀναγνω-

ρίζει ἡ βελγικὴ περὶ ὑποθηκῶν νομοθεσία. Οἱ παδοὶ τοῦ παρόντος συστήματος ἀρνοῦνται ἀλλοδαπῇ τὸ δικαίωμα πρὸς κτῆσιν ὑποθήκῃ ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἀκινήτων τοῦ συζύγου αὐτῆς διότι κατ' αὐτοὺς οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν ἀπολαύουσιν τῶν καθαρῶς ἀστικῶν δικαιωμάτων.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο τὸ πρᾶγμα θὰ διέφερεν ὡς πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς τοὺς ἔχοντας κατοικίαν ἐν Γαλλίᾳ (ἄρθ. 13), ὡς ἐπίσης (ἄρθ. 11), ὅποταν συνθῇκαι κανονίζωσιν ἄλλοι τὸ ζήτημα, ὡς, ἡ μετὰ τῆς Σαρδηνίας τῆς 2 Μαρτίου 1860, καὶ Ἑλβετίας τῆς 30 Μαΐου 1897.

§ 3.—Ο ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ ΔΕΟΝ Ν' ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΗΤΑΙ ΜΟΝΟΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ἢ ΚΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Προνόμια.— Παραδέχονται ὅτι οἱ δύο πρότοι ὅροι ἐπαρκοῦσι, λαμβανομένου ὑπ' ὅψιν τοῦ πραγματικοῦ χαρακτῆρος τῶν θεσμῶν ὡς πρὸς τὰ pronόμια.

ὑποθήκαι ἐξ ἰδιωτικῆς βουλήσεως.— Ὡς πρὸς τὰς ὑποθήκας ταύτας ἡ λύσις εἶναι ἡ αὐτὴ καὶ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

ὑποθήκαι ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως.— Ἐὰν ἡ ὑποθήκη πηγάζῃ ἐξ ἀποφάσεως γαλλικοῦ δικαστηρίου, ὀλίγον ἐνδιαφέρει ἐὰν ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος ἀναγνωρίζῃ ἢ οὐ τὸ τῆς προτιμήσεως δικαίωμα· ἄλλως ὅμως θὰ συνέβαινεν, ἐὰν αὕτη πηγάζεν ἐξ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου.

ὑποθήκαι ἐκ τοῦ νόμου.— Ἐὰν ὁ νόμος

χώρας τινὸς ἀναγνωρίζῃ τοῖς ἀνικάνοις τὸ δικαίωμα πρὸς ἐγγράφην ὑποθήκης, καὶ ἐάν, ὡς φρονοῦμεν, ἀπολαύωσιν οἱ ἀλλοδαποὶ ἐν Γαλλίᾳ τοῦ δικαιώματος τούτου, εἶναι ἀναγκαῖον, ἵνα οἱ ἀνίκανοι ἐγγράψωσι τὴν ὑποθήκην ταύτην, νὰ ἐπιτρέπη τοῦτο ὁ ἐθνικὸς αὐτῶν νόμος;

Ὡς εἶπομεν καὶ ἀνωτέρω, δὲν διστάζομεν ν' ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς, καθότι πρόκειται περὶ προσωπικῶν θεσμῶν. Ἡ ὑποθήκη εἶναι παρακούθημα τῶν περὶ γαμικοῦ συμβολαίου νόμων, καὶ διάταξις σχετιζομένη τοῖς νόμοις περὶ ἀνικανότητος καὶ προστασίας τῆς ὑπάνδρου γυναικός· δέον δὲ νὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι τῆς ὑποθήκης ταύτης ἀπολαύει ἡ γυνὴ οὐχὶ δυνάμει τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ γεγονότος μόνον τῆς συνάψεως τοῦ γάμου.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

*Ενάσκησις τοῦ τῆς προτιμῆσεως δικαιώματος
ὑπ' ἀλλοδαποῦ.*

Εἶδομεν ὑπὸ τίνας ὅρους ἀπολαύουσιν οἱ ἀλλοδαποὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν προνομίων καὶ ὑποθηκῶν· ὑπολείπεται ἤδη νὰ γνωρίσωμεν ὑπὸ τίνας ὅρους οἱ ἀλλοδαποὶ οὗτοι δύνανται νὰ ἐναγκάσωσι τὸ τῆς προτιμῆσεως δικαίωμα, οὐπερ ἀπολαύουσι. — Τὸ ζήτημα τίθεται ἰδίως ὡς πρὸς τὸν τύπον, τὸ ἀντικείμενον καὶ τ' ἀπολέσματα τῶν ὑποθηκῶν καὶ προνομίων.

§ 1. — ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥ

Πραγματικότητα των θεσμών. — Κατὰ τὴν τῆς χώρας νόμον δέον ν' ἀποφασίσωμεν ἐπὶ τῶν πραγμάτων δύναται ν' ἀποκτηθῇ δικαίωμα ὑποθήκης. Τὸ δικαίωμα τοῦτο λ.χ. δὲν ἀποκτάται ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ εὗρισκομένων κινητῶν. ἔστω καὶ ἂν ταῦτα ἀνήκωσιν εἰς ἀλλοδαπὸν, οὗτινος ὁ ἐθνικὸς νόμος ἀποδέχεται τὴν ἐπὶ κινητῶν ὑποθήκην.

§ 2. — ΚΤΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΗΚΗΣ

Ὑπὸ τίνας ὅρους τὸ τῆς ὑποθήκης δικαίωμα τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποκτᾶται ἐγκύρως μεταξὺ τῶν μερῶν καὶ ἀντιτάσσεται τοῖς τρίτοις; — Εὐνόητον ὅτι πρόκειται μόνον περὶ τῶν ἐξ ἰδιωτικῆς βουλήσεως καὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως ὑποθηκῶν, καθότι αἱ ἐκ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν αὐτοδικαίως.

Ὑποθήκη ἐξ ἰδιωτικῆς βουλήσεως. — Ἡ κανὼν τῆς τῶν μερῶν. — Τὸ κυριώτερον στοιχείον, τὸ ἐξεταστέον ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ σύμβασις, ἥτις ἐγείρει τὸ περὶ ἰκανότητος τῶν μερῶν ζήτημα, ἐφ' οὗ ἐφαρμόζομεν τοὺς κανόνας ταύτης διατυπωθέντας εἰς τὸ περὶ ἰκανότητος τῶν προσώπων κεφάλαιον. Οἱ προσωπικοὶ δηλαδὴ νόμοι μόνον εἶναι ἐφαρμοστέοι.

Τύπος ἐπίσημος. — Κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον οἱ συμβολαιογράφοι, μὴ ὄντες, κυρίως εἰσπεῖν, δημόσιοι ὑπάλληλοι, δὲν ἠδύναντο νὰ συντάξωσιν ἐν Γαλλίᾳ πράξεις παραχωρούσας ὑπο

θήκην, καθότι τὰ παρ' αὐτῶν συντασσόμενα συμ-
 βόλαια ἐλαμβάνοντο ὡς ἀπλαῖ ὑποσχέσεις· ἀλλ'
 οὔτε ὑπῆρχε ἡ ἐξ ἐλευθέρων συμβάσεων ὑποθήκη
 εἰσέτι. Τὴν σήμερον πρὸς ὑπαρξιν ὑποθήκης ἀρ-
 κεῖ νὰ ἔλαβε χώραν σύμβασις πιστοποιηθεῖσα διὰ
 συμβολαιογραφικῆς πράξεως. Ἐὰν ἡ πρὸς κτῆ-
 σιν ὑποθήκης σύμβασις ἐπιστοποιήθῃ ὑπὸ ἀλλο-
 δαποῦ συμβολαιογράφου, οὐδὲν κῦρος ἔχει ἐν
 Γαλλίᾳ, οὔτε δύναται νὰ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῶν ἡμε-
 τέρων δικαστηρίων (ἄρθ. 2128). Βεβαίως δὲν συμ-
 βαίνει τοῦτο, ἐὰν Γάλλος συνέταξε πράξιν ὑπο-
 θέκης ἐν ἀλλοδαπῇ παρὰ τῇ γραμματείᾳ τοῦ οἰ-
 κείου Προξενείου κατὰ τοὺς γαλλικοὺς τύπους.
 Ὁ βελγικὸς νόμος τῆς 16 Δεκεμβρίου 1851
 δὲν περιέχει διάταξιν ἀνάλογον τῆς τοῦ ἡμετέ-
 ρου ἄρθρου 2128· ἀρκεῖται μόνον νὰ ὑποβάλλῃ
 τὰς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνταχθείσας πράξεις, τὰς
 παραχωρούσας ὑποθήκην, ὑπὸ τὴν ἐπικύρωσιν
 τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου.

ὑποθήκαι ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως.—*Eco-*
quantur.—Τὰ μέρη δύνανται νὰ ἐπιτύχωσι παρὰ
 τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων (ἄρθ. 2123) δῆλωσιν
 ὅτι ἡ ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις ἔχει ἐκτελεστικὴν δύ-
 ναμιν, τοῦτο δὲ καλεῖται *exequatur* ἢ *pareatis*.
 Ὡπότεν τὸ γαλλικὸν δικαστήριον προσκαλῆται
 ἡ περιβάλλῃ ἀλλοδαπὴν ἀπόφασιν διὰ τοῦ τύπου
 τῆς ἐκτελέσεως, δύναται ν' ἀναθεωρήσῃ κατ' οὐ-
 δὲν τὴν ἀπόφασιν αὐτήν; Τὸ σπουδαῖον τοῦτο

ζήτημα θέλομεν εξετάσει ἐν τῷ τελευταίῳ ἡμῶν τίτλῳ, τῷ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων, ἐφ' οὗ δὲν ὁμοφωνοῦμεν ἀπολύτως μετὰ τῶν σοφῶν ἡμῶν διδασκάλων τῆς ἐν Παρισίοις νομικῆς Σχολῆς.

Συνθήκαι. — Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κτῆσιν ὑποθηκῶν ἐκ δικαστικῶν ἀποφάσεων ἢ ἐξ ἰδιωτικῶν βουλήσεων συνθῆκαι συνωμολογήθησαν μεταξὺ Γαλλίας καὶ Σαρδηνίας τὴν 24 Μαρτίου 1860, καὶ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλβετίας τὴν 18 Ἰουλίου 1828.

Ἡ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἑλβετίας Συνθήκη ἀνενεώθη τὴν 15 Ἰουνίου 1867, καὶ προσθέτει ὅτι αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθηκῶν αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἐκδοθεῖσαι καὶ ἔχουσαι ἰσχὺν δεδικασμένου θέλουσιν εἶσθαι ἐκτελεσταὶ ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ τὰνάπαλιν.

Ἡ μετὰ τῆς Σαρδηνίας Σύμβασις λέγει ὅτι αἱ ἐν Σαρδηνίᾳ ἐκδοθεῖσαι ἀποφάσεις συνεπάγονται κτῆσιν ὑποθήκης ἐν Γαλλίᾳ. Ἡ Συνθήκη αὕτη ἐπεξετάθη σήμερον ἐφ' ὅλης τῆς Ἰταλίας.

Ὁμοίας φύσεως Συνθήκη συνωμολογήθη μετὰ τοῦ μεγάλου τῆς Βάδης δουκάτου τῷ 1846.

Συγκρούσεις νομοθεσιῶν. — Ὁ γενικὸς κανὼν πρὸς λύσιν τῶν συγκρούσεων τούτων εἶναι ὅτι οἱ ὅροι οἱ ἀπαιτούμενοι, ὅπως τὰ δικαιώματα ἐπὶ ἀκινήτων κειμένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὧσιν ἐγκυρα, εἰσὶν οἱ τῆς τοποθεσίας αὐτῶν τῶν ἀκινήτων.

των. Οὕτω, ἵνα αἱ ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ ἰδιωτικῆς βουλήσεως ὑποθῇται ἀντίταχθῶσι τοῖς τρίτοις, δεόν νὰ ἐγγραφῶσιν ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ὑποθηκῶν. Ἐπίσης ἐν Βελγίῳ, ὅπως ἐπωφεληθῇ τις τῆς ὑποθήκης, δεόν ν' ἀποδείξηται ὅτι οἱ ὅροι τοῦ νόμου τοῦ 1851 ἐξεπληρώθησαν.

§ 3. — ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΒΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Πραγματικότητα τῶν θεσμῶν. — Τ' ἀποτελέσματα τῶν προνομίων καὶ ὑποθηκῶν εἰσι μεγάλα, ἰδίως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ὅτι ἡ ὑποθήκη ἀκολουθεῖ τὸ κτῆμα, ὅπου καὶ ἂν μεταβιβασθῇ· ἀπασαὶ δ' αἱ συνέπειαι τοῦ δικαιώματος τούτου λύνονται κατὰ τὸν νόμον τῆς τοποθεσίας τῶν ἀκινήτων.

Τὸ αὐτὸ λέγομεν ὡς πρὸς τοὺς τῆς ἀποσβέσεως τῆς ὑποθήκης λόγους· ἀνήκουσι τουτέστιν οὗτοι κατ' ἐξοχὴν τοῖς πραγματικοῖς θεσμοῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΣ

Ζήτημα προδικαστικόν. — Οἰαδήποτε καὶ ἂν ἢ ἡ θεωρία, ἣν ἀκολουθοῦσιν ὡς πρὸς τὰ τοῖς ἀλλοδαποῖς ἀνήκοντα δικαιώματα, δεόν ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι οὗτοι δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν παραγραφὴν. Καὶ ὄντως, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ παραγραφὴ ἀνάγεται εἰς τὸ φυσικὸν δίκαιον, ἥτοι τὸ «δίκαιον τῶν ἀνθρώπων», οὐχὶ δὲ εἰς τὸ ἀστικόν, ὅπερ ἱκανοποιεῖ τὸ σύστημα τοῦ Ἀκυρωτι-

κοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ οὐδὲν κείμενον νόμου ἀφαιρῶ
τὴν ἐνάσκησιν τοῦ δικαιώματος τούτου ἀπὸ τοῦ
ἀλλοδαπούς, ὅπερ εἶναι ἀρκετὸν κατὰ τὸ ἡμέτε-
ρον σύστημα. Τέλος πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς τρι-
της θεωρίας, τῆς διδασκούσης ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ
ἀπολαύουσι μόνον τῶν δικαιωμάτων τῶν ῥητῶν
παραχωρουμένων ὑπὸ τῶν ἡμετέρων νόμων, δι-
νάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἱ ἡμέτεροι νόμοι παρα-
χωροῦσι ῥητῶς τοῖς ἀλλοδαποῖς, ὡς καὶ τοῖς
Γάλλοις, τὸ εὐεργέτημα τῆς παραγραφῆς, διότι
τὸ περὶ ἀκινήτων ἄρθρον 3 § 2 τοῦ ἀστικοῦ ἡμῶν
κώδικος συνδυαζόμενον μετὰ τοῦ περὶ κινήτων
καὶ ἀκινήτων ἄρθ. 712, οὐδεμίαν ἀφίνουσιν ἡμ-
φιβολίαν ὡς πρὸς τὴν κτητικὴν παραγραφὴν ὡς
πρὸς δὲ τὴν ἀποσβεστικὴν ἡ αὐτὴ ἔπεται λίαν
ἐκ τῆς παραβολῆς τοῦ ἄρθ. 15, ἐξ οὗ ἔπεται
ὅτι ὁ ἀλλοδαπὸς δύναται νὰ ᾖ δανειστὴς ἢ ὀφει-
λέτης, μετὰ τοῦ ἄρθρου 1234, τοῦ ἀποφαινομένου
ὅτι αἱ ἐνοχαὶ ἀποσβέννυνται διὰ τῆς παραγρα-
φῆς. Ἄλλως τε δὲ ὡς πρὸς τὴν κτητικὴν παρα-
γραφὴν ὑπάρχει ἐθνικὸν ἐνδιαφέρον *ne dominiis*
in incertum adeant, ὅπερ ἤρκει, ὅπως ἐπιτραπῇ τοῖς
ἀλλοδαποῖς ἡ ἀπολαυτὴ τοῦ δικαιώματος τούτου.

Τοῦ προδικαστικοῦ τούτου ζητήματος λυθέν-
τος, ἐξετάσωμεν τὸν χαρακτῆρα τῶν θεσμῶν καὶ
τὸν ἐφαρμοστέον νόμον ἐν περιπτώσει συγκρού-
σεως νόμων.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Κτητική παραγραφή.

Πραγματικότης τῶν θεσμῶν. — Ἡ κτητικὴ παραγραφή παρέχει πραγματικὸν δικαίωμα τὸ τῆς κυριότητος· ἔνεκα δὲ τούτου ὑπόκειται ταῖς ἀρχαῖς τοῦ τῆς χώρας νόμου. Ἐνταῦθα ὅμως παρουσιάζεται δυσχέρεια τις.

Στιγμαία παραγραφή. (ἄρθρον 2279).

Μεταξὺ τῶν σπουδαιότερων κτητικῶν παραγραφῶν εἶναι ἡ στιγμαία τοῦ ἀρθρου 2279 ἔχοντος οὕτω· «ἡ κατοχὴ ἐπὶ κινητῶν ἰσοδυναμεῖ τίτλῳ». Ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐκτεθείσας ἀρχὰς τὰ κινητὰ διέπονται ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ νόμου τοῦ κυρίου αὐτῶν δυνάμει τοῦ κανόνος *mobilia sequuntur personam*. Θὰ ἐφαρμόσωμεν λοιπὸν τὸν κανόνα τοῦτον τῇ στιγμαίᾳ παραγραφῇ; — οὐχί· ἐνταῦθα ἐπίσης ἐφαρμοστέος ὁ τῆς χώρας νόμος, διότι ἐνυπάρχει ἐνάσκησις κυριαρχικοῦ δικαιώματος τοῦ Κράτους.

Σύγκρουσις νόμων διαφόρων χωρῶν. Ἀλλὰ τίνος χώρας νόμος ἐφαρμοστέος ἐν ἡ περιπτώσει τὸ κινητὸν μετηνέχθῃ διαδοχικῶς ἐν διαφόροις χώραις, ἐν αἷς ἡ προθεσμία τῆς παραγραφῆς δὲν εἶναι ἡ αὐτή; Τὸ ζήτημα δύναται νὰ παρουσιασθῇ ἐν δυὶ περιπτώσεσι.

Α. — Κινητὸν ἡγοράσθῃ ἐν Γαλλίᾳ καλῇ τῇ τίσσει *a non domino*, κατόπιν μετηνέχθῃ ἐν Αὐστρίᾳ, ἔνθα ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τρία ἔτη πρὸς παρα-

γραφὴν· τὸ ἄρθρον 2279 ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα; — Ἀπαντῶμεν καταφατικῶς, καθότι ὁ ἀγοραστὴς γαίνει κύριος ἐν Γαλλίᾳ *hic et nunc* κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀγορᾶς. Τὴν αὐτὴν ἀκολουθοῦμεν γνώμην καὶ ἀντιστρόφως,

B. — Τὸ ἄρθρον 2280 ἀπαιτεῖ τριετὴ προθεσμίαν πρὸς παραγραφὴν τῶν ἀπολεσθέντων ἢ κλαπέντων ἀντικειμένων· ἡ προθεσμία ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ ἐν ἀπάσαις ταῖς νομοθεσίαις. Τίς ὁ ἐφαρμοστέος νόμος ἐν περιπτώσει διεκδικήσεως ἐκ μέρους τοῦ κυρίου; — Καθ' ἡμᾶς δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος τῆς χώρας, ἐνθα τὸ κίνητόν διεκδικεῖται, ἐνθα δηλαδὴ εὐρίσκεται τελευταίως, καθότι ἐνταῦθα ἐνασκεῖται τὸ πραγματικὸν δικαίωμα.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀποσβεστικὴ παραγραφή.

Τίνα νόμον δέον ν' ἀκολουθήσωμεν; — Ἀμφοτέρωτις. — Τίνα παραγραφὴν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἀλλοδαπὸς ὀφειλέτης, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν παραγραφὴν, ὡς διευτώσαμεν ἐν τῷ πρώτῳ τούτῳ κεφαλαίῳ; τὴν παραγραφὴν τοῦ προσωπικοῦ νόμου τοῦ δανειστοῦ ὡς π.χ. τὴν τοῦ γαλλικοῦ, ἐὰν ὁ δανειστὴς ᾖ Γάλλος, ἢ τὴν τοῦ ὀφειλέτου, ὡς λ.χ. τὴν τοῦ ἀγγλικοῦ νόμου, ἐὰν ὁ ὀφειλέτης ᾖ Ἀγγλος; Θέλει ἐπικαλεσθῇ τὸν νόμον τῆς χώρας ἐνθα συνέστη ἡ ἐνοχὴ, ὡς λ. χ. τὸν βελγικόν

νόμον, ἐὰν τὰ μέρη συνεφώνησαν ἐν Ἀμβέρσῃ, ἢ τὸν νόμον τῆς χώρας τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐνοχῆς, ὡς λ.χ. τὸν ἀμερικανικὸν νόμον, ἐὰν, πάντοτε ἐπὶ τῇ αὐτῇ ὑποθέσει, (καθότι τὸ αὐτὸ παράδειγμα ἐπιδέχεται ἀπάσας τὰς λύσεις), πρόκειται περὶ ναυλώσεως πλοίου πρὸς μεταφορὰν ἐκ Βελγίου εἰς Ἀμερικὴν ἐκτελεσθισομένην ὑπὸ Ἀγγλοῦ ὑπὲρ Γάλλου συνεπείᾳ συμβάσεως συναφθείσης ἐν Ἀμβέρσῃ;

Ἐπὶ τῆς τετραπλῆς ταύτης ὑποθέσεως δὲν ὑπάρχουσι τέσσαρα συστήματα, ὡς φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, ἀλλὰ πέντε, διότι τινὲς τῶν συγγραφέων παραχωροῦσι τῷ δανειστῇ δικαίωμα ἐπιλογῆς μεταξὺ τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν. Ἡμεῖς κηρύσσομεν ἀπὸ τοῦδε ὅτι συντασσόμεθα τῷ συστήματι τῷ ἀκολουθοῦντι τὸν προσωπικὸν τοῦ ὀφειλέτου νόμον.

Σύστημα πρῶτον· ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τῆς κατοικίας τοῦ δανειστοῦ. — Οὗτος καθορίζει τὴν παραγραφὴν κατὰ τὸ παρὸν σύστημα, ὅπερ εἶναι τοῦ Ποτιέ, τὸ στηριζόμενον ἐπὶ τῆς ιδέας ὅτι ἡ παραγραφὴ, στεροῦσα ἐνὸς δικαιώματος τὸν δανειστήν, μόνον ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ νόμου δύναται νὰ κανονισθῇ. — Ἀπαντῶμεν ὅτι ἡ παραγραφὴ δὲν ἀποστερεῖ τὸν δανειστήν δικαίωμάτος τινος, διότι ἄλλως ἤθελεν εἶσθαι ἀδίκος καὶ ἀπαράδεκτος, ἀλλὰ χορηγεῖ μόνον μέσον ὑπερασπίσεως τῷ ὀφειλέτῃ.

Σύστημα δεύτερον· ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς συνάψεως τῆς ἐνοχῆς. — Τὸ σύστημα τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ τῇ ὑποθέσεως ὅτι ἡ βούλησις τῶν μερῶν ἥτο ν' ἀκολουθήσωσι τὸν νόμον τοῦ τόπου τῆς συνάψεως τῆς ἐνοχῆς, ὅστις εἶναι βεβαίως καὶ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτῆς· ἡ ὑποτιθεμένη λοιπὸν βούλησις τῶν μερῶν ἔχει ἐνταῦθα, ὡς προσθέτουσιν χαρακτηῖρα κατ' ἐξοχὴν νομικόν. — Ἡ θεωρία αὕτη σφάλλει ἐν αὐτῇ τῇ βάσει αὐτῆς, καθὼς ἀδιάφορον τίς ἡ ὑποτιθεμένη βούλησις τῶν μερῶν, ἅτινα δὲν δύνανται κατ' ἀρέσκειαν νὰ ἐγκαταλείψωσι νόμον τινὰ χάριν ἑτέρου, διότι ὁ νόμος ἡ ἐφαρμόζεται ἢ οὐ· οὐδόλως δ' ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν. Διατί ἄλλως τε νὰ ὑποθέτωσιν ὅτι τὰ μέρη σκοποῦσι ν' ἀπαρνηθῶσι τὸν νόμον τῆς καταγωγῆς αὐτῶν; Παρατηρητέον ἐν τῇ τέλει ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νομικῶς νὰ καθορίζεται ἔδρα τῇ ἐνοχῇ· *obligatio nullo continetur loco*. Τὸ σύστημα δὲ τοῦτο ἀφίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ ζήτημα αὐτοὺν κατὰ τὴν λίαν συνήθη ἀλλοτε τε περιστάσιν, καθ' ἣν ἡ ἐνοχὴ συνήθη δι' ἀπλολογραφίας.

Σύστημα τρίτον· ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐνοχῆς. — Τὸ παρὸν σύστημα στηρίζεται ἐπίσης ἐπὶ τῇ πιθανοτήτων. Ἐνώπιον τίνος δικαστηρίου, ἐρωτῶσιν οἱ ὁπαδοὶ τούτου, δύναται νὰ ἐπιζητηθῇ τ

ἐκτέλεσις τῆς ἐνοχῆς; Βεβαίως παρὰ τοῦ δικαστηρίου τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως. Ἐπειδὴ ἡ βᾶσις τῆς ἀποσβεστικῆς παραγραφῆς εἶναι ἡ ἀμέλεια τοῦ δανειστοῦ τοῦ μὴ προφυλάξαντος δεόντως τὰ δικαιώματά του· οἱ δικασταί, οἵτινες θὰ ἐκαλοῦντο πρὸς ἐκτίμῃσιν τῶν δικαιωμάτων τούτων, δεόν· νὰ ἐξετάσωσι τὰς συνεπείας τὰς παραχρησιμοποιήσας ἐκ τῆς μὴ ἐνασκήσεως αὐτῶν. Ὁ συλλογισμὸς οὗτος δὲν εἶναι ὀρθός, καθότι ἡ ἀπονομὴ ἀρμοδιότητος εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐνοχῆς εἶναι ἀνώμαλος καὶ ἔκτακτος, ἀλλῶς τε δὲ οὐχὶ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐκτελέσεως, ἀλλ' ἐν τῷ τῆς κατοικίας τοῦ δανειστοῦ ἐξεδηλώθη ἀληθῶς ἡ ἀμέλεια αὐτοῦ.

Σύστημα τέταρτον· ἐφαρμοστέος ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς ἐγγραφῆς. — Ὡς εἰπομεν, τέταρτόν τι σύστημα παραδέχεται ὅτι δεόν· νὰ μὴ ὑπάρχη νόμος γνωστὸς ἐκ τῶν προτέρων, καὶ ὅτι ὁ καθορισμὸς τοῦ ἐφαρμοστέου νόμου δεόν· νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ὁ δανειστὴς ἠθέληεν ἐγείρει τὴν ἀγωγὴν του. Ὡς ἐπιχείρημα δὲ φέρουσιν ὅτι ἡ παραγραφὴ εἶναι ἐνστασις, μέσον ὑπερασπίσεως, ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἐπομένως δύναται νὰ προταθῇ μόνον ἐν ᾧ τόπῳ ἐγείρεται ἡ κυρία ἀγωγή, διότι πῶς θὰ ἐφαρμόσῃ ὁ δικαστὴς τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ἐθνότητος τὴν παραγραφὴν ἐτέρας; — Ἀπορρίπτομεν τὸ μικτὸν τοῦτο σύστημα, τὸ λίαν εὐχερὲς διὰ τὸν δανειστήν, εἰς

ὅν θὰ ἤρκει ν' ἀκολουθήσῃ μάθημά τι συγκρο-
 κῆς νομοθεσίας, ὅπως μεταβάλῃ κατὰ τὰ συμφέ-
 ροντά του τὸν ἑαυτοῦ δικαστὴν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι
 ὁ δικαστὴς τῆς ἀγωγῆς εἶναι καὶ τῆς ἐνστάσεως
 ἀλλ' ἀκριβῶς τὸ ζήτημα ἐνταῦθα εἶναι τίς ὁ τῆς
 ἀγωγῆς ἀρμόδιος δικαστής· ἐὰν π.χ. ἡ ἀγωγή
 ἡγέρθη κατ' ἀνικάνου, δεόν νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν
 ἀλλοδαπῶν δικαστῶν νὰ κηρύξωσιν αὐτὸν ἰκα-
 νόν, ἐὰν κατὰ τὸν νόμον τῆς χώρας τῶν ἦναι
 τοιοῦτος;

Σύστημα πέμπτον· ἐφαρμοστέος ὁ προ-
 σωπικὸς τοῦ ὀφειλέτου νόμος. — Συντάσ-
 σόμεθα, ὡς εἶπομεν, τῷ παρόντι συστήματι, τῷ
 παραδεχομένῳ ὅτι ὁ προσωπικὸς νόμος τοῦ ὀφει-
 λέτου δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Πραγματικῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνοχῆς δὲν
 εἶναι νὰ μεταβάλῃ τὴν νομικὴν προσωπικότητα
 τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ νό-
 μῳ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ νό-
 μου. Οἱ δικασταὶ λοιπὸν τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ
 νόμου εἰσὶν οἱ ἀρμόδιοι νὰ ἐκτιμῇσωσι τ' ἀποτε-
 λέσματα τῆς ἐνοχῆς. Ἐν ἀμφιβολίᾳ ἄλλως τε
 δεόν νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα ὑπὲρ τοῦ νόμου τοῦ
 ὀφειλέτου, καθότι ἡ παραγραφή εἶναι μέσον εἰσα-
 χθὲν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δυνάμεθα ἐνταῦθα νὰ ἐφαρ-
 μόσωμεν τὴν ῥύτραν τοῦ Ποτιὲ ἀντιστρέφοντες
 αὐτήν.

Σύγκρουσις μεταξὺ τοῦ ἐθνικοῦ νόμου καὶ

τοῦ τῆς κατοικίας. — Ἀλλὰ τίνα προσωπικὸν νόμον θέλομεν ἐφαρμόσει; τὸν τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου ἢ τὸν ἐθνικὸν αὐτοῦ; Γενικῶς παραδέχονται ὅτι ἐφαρμόστεος ὁ τῆς κατοικίας νόμος, διότι, λέγουσιν, ἐν τῇ κατοικίᾳ θέλει ἐγερθῇ ἡ ἀγωγὴ, ἐπομένως ἐν αὐτῇ δεόν ν' ἀντιταχθῇ ἡ ἐνστάσις.

Δὲν συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην ταύτην· κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην καὶ ἐνταῦθα ἐφαρμοστέος ὁ ἐθνικὸς νόμος, διότι οὕτω ὑπεκφεύγομεν πολὺν κίνδυνον τὰς ἐκ τῆς μὴ μονίμου κατοικίας δυσχερείας. Καὶ ὄντως· τί ἀποφασιστέον, ἐὰν ὁ ὀφειλέτης μετήλλαξε κατοικίαν ἐξ ἔθνους τινὸς εἰς ἕτερον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραγραφῆς; (Ὑποθέτομεν, ἐννοεῖται, ὅτι δὲν συνεπληρώθη ἡ παραγραφὴ πρὸ τῆς μεταβολῆς τῆς κατοικίας, καθότι, ἂν τοῦτο ἐγένετο, ὑπάρχει κεκτημένον δικαίωμα).

Σύγκρουσις μεταξὺ διαδοχικῶν προσωπικῶν νόμων. — Τὸ τεθὲν ζήτημα ἐν περιπτώσει μεταβολῆς κατοικίας ἀμφισβητεῖται. Ἄν καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο παρουσιάζει ἥττον πρακτικὸν σύμφορον, κατὰ τὸ σύστημα ἡμῶν, καθ' ὃ ὑπερισχύει τῆς κατοικίας, στοιχείου ἀσταθοῦς, ἡ ἐθνότης στοιχείον πολὺ σταθερώτερον, ἐν τούτοις δύναται νὰ τεθῇ ἔτι, καθότι ἡ ἐθνότης τοῦ ὀφειλέτου ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραγραφῆς.

Ἡ ὑπερισχύουσα γνώμη διδάσκει ὅτι συμπλη-

ρωθείς χρόνος δέον νὰ μετρῆται κατὰ τὸν νόμον τῆς χώρας, ἐφ' ἧς συνεπληρώθη. Ἐν περιπτώσει π.χ. παραγραφῆς, ἧς ἡ διάρκεια εἶναι δεκαετής ἐν Γαλλίᾳ καὶ τετραετής ἐν Γερμανίᾳ, ἐὰν ὁ ὄφειλέτης ἀπηνήθη τὴν γαλλικὴν ἐθνότητα μετὰ δύο καὶ ἡμισυ ἔτη, συνεπλήρωσε τὸ τέταρτον τῆς παραγραφῆς, ἀπομένουσι δ' αὐτῷ τὰ τρία τέταρτα, ἥτοι τρία ἔτη τῆς γερμανικῆς παραγραφῆς. Οὕτω ἡ παραγραφὴ θὰ μετρῆται διαδοχικῶς κατὰ τὰς δύο νομοθεσίας.

Τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι πιστὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ ἐνστάσις ἀκολουθεῖ τὸν τῆς ἐνοχῆς νόμον. Ἐπὶ πλεόν δικαιολογεῖται ἱστορικῶς, καθότι κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ἡ παραγραφὴ ἐποίκιλλε κατὰ τὰς περιστάσεις, ἐὰν δηλονότι ὁ κάτοχος κατῴκει ἢ οὐ τὴν αὐτὴν μετὰ τοῦ κυρίου ἐπαρχίαν· κατεμέτρων δὲ διαδοχικῶς καὶ διαφόρως τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς καὶ τοῦ τῆς ἀφανείας αὐτοῦ. Ἡ θεωρία αὕτη καθιερώθη ἄλλως τε ὑπὸ τοῦ κώδικος (ἀρθ. 2266). Εἰς λόγος ὅθεν παραδόσεως συμφωνεῖ ἐνταῦθα μετὰ τοῦ νομικοῦ λόγου. — Ἴσως παρατηρήσει τις ὅτι ὁ ὄφειλέτης δυνατόν νὰ μεταβάλῃ ἐθνότητα πρὸς συντόμευσιν τοῦ τῆς παραγραφῆς χρόνου, ἀλλ' ἡ παρατήρησις αὕτη δύναται ν' ἀντιταχθῇ καὶ κατὰ τοῦ συστήματος τοῦ τῆς κατοικίας νόμου· θὰ ἔτεινε δέ, ὅπως θέσῃ ὑπὸ συζήτησιν καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτήν, ἣν παρεδέχθημεν ὡς πρὸς τὸν ἐπὶ

τῆς παραγράφης ἐφαρμοστέον νόμον· ἄλλως τε οὐδὲν ἐμποδίζει τὸν δανειστὴν νὰ εἰσαγάγῃ ῥήτραν ἰδιαιτέραν ἐν τῇ ἐνοχῇ πρὸς ἀποφυγὴν παρομοίου δόλου.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Νόμοι ἐνδιαφέροντες τῇ δημοσίᾳ τάξει.

Ἰσχύς τῶν νόμων τῆς χώρας στηριζομένη ἐπὶ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῶν Κρατῶν. — Παραδέχονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅτι οἱ νόμοι οἱ ἀναγόμενοι εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρηστὰ ἦθῃ διαφεύγουσι τὴν θεωρίαν τῶν θεσμῶν· ἡ ἀρχὴ τῆς προσωπικότητος ὑποχωρεῖ ἐν ταῦθα πρὸ τῆς τῆς πραγματικότητος, καὶ ἡ ἐξαίρεσις αὕτη στηρίζεται ἐπὶ τῆς ιδέας τῆς κυριαρχίας τῶν Κρατῶν.

Τίς ἡ ἔκτασις τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης; — Ἀλλὰ τί νοπτέον διὰ τῆς φράσεως δημοσία τάξις ἐν τῷ διεθνεί δικαίῳ, καὶ τίς ἡ ἔκτασις τῆς μεγάλης ταύτης ἐξαιρέσεως;

Διάφοροι παρουσιάζονται λύσεις.
Σύστημα πρῶτον. — Οἱ μὲν θεωροῦσιν ὡς νόμους δημοσίας τάξεως καὶ χρηστῶν ἠθῶν τοὺς περιλαμβανομένους ἐν τῷ ἀρθρῷ 6 τοῦ ἀστικοῦ ὥδικος.

Ἄλλοι. 1^{ον} τοὺς σκοποῦντας τὴν διατήρησιν τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τῆς δημοσίας κοσμιότητος καὶ ἀπαγορεύοντας πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ προέλθῃ ταύτην (ἀρθ. 900, 1172).

2^{ον} τοὺς ὑπαγορευθέντας ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας ἢ τῆς ὑψηλῆς προστασίας ὑπὲρ ἀτόμων, ἅτινα ἔνεκα περιστάσεων τινῶν, ὡς ἡ πενία ἢ ἡ ἀπορία, εἰς ἦν δυνατόν νὰ εὐρεθῶσι, ἀφῆρεσαν ἀπ' αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν τῆς νομίμου βουλήσεως (ἄρθ. 1268, 1674).

3^{ον} τοὺς σκοποῦντας τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εὐρύνης, τῆς καλῆς ἁρμονίας καὶ τὴν πρόληψιν τῶν δυσχερειῶν καὶ τῶν δικῶν (ἄρθ. 815, 2219, 2220 κ.τ.λ.).

4^{ον} τοὺς ἔχοντας ὑπ' ὅλην τὸ συμφέρον τῶν τρίτων, τὴν καλὴν πίστιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν συναλλαγῶν (νόμος περὶ τύπων τῶν δημοσίων πράξεων, περὶ τῶν τρόπων τῆς μεταδιβάσεως τῶν πραγμάτων κ.τ.λ.).

Εἶναι εὐχερὲς νὰ ἴδῃ τις ὅποια ἔσται ἡ οὕτω ἐννοουμένη ἔκτασις τῆς δημοσίας τάξεως· πάντες οἱ νόμοι εἶναι δυνατόν νὰ ὑποβληθῶσι ταύτῃ.

Σύστημα δεύτερον. — Δεύτερον σύστημα ἥττον εὐρὺ καὶ κατὰ συνέπειαν ἥττον ἐπικίνδυνον, εἶναι τὸ ἀπονέμον χαρακτῆρα δημοσίας τάξεως μόνον τοῖς νόμοις τοῖς ἀφορῶσι τ' ἀδικήματα καὶ οἰονεὶ ἀδικήματα, εἴτε προβλέπονται εἴτε μὴ ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ κώδικος.

Σύστημα τρίτον. — Ἡμεῖς φρονοῦμεν δὲ ὡς πρὸς τὸ ἰδιωτικὸν διεθνὲς δίκαιον οἱ νόμοι οἱ ἔχοντες χαρακτῆρα διατάξεων τοῦ δημοσίου δικαίου εἰσὶ μόνον οἱ ποινικοὶ νόμοι.

Ὡπόταν ὁ νομοθέτης ἐν τῷ κυριαρχικῷ αὐτοῦ δικαιώματι ἐκρίνεν ὅτι τὸ δημόσιον συμφέρον δὲν ἐνέχεται, ὅταν οὐδεμίαν ἐθέσπισε ποινήν, ἀλλὰ περιορίσθῃ εἰς ἀκυρότητας τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ὡς ἡ ἀκυρότης τῶν πράξεων, τότε, καθ' ἡμᾶς, πρόκειται μόνον περὶ ζητήματος ἰδιωτικοῦ δικαίου, καὶ φρονοῦμεν ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ἐξαιρέσεις εἰς τοὺς ἐκτεθέντας γενικοὺς κανόνας.

Νόμοι ἀφορῶντες τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἀστυνομίαν. — Ἡ λύσις αὕτη συμφωνεῖ μετὰ τῆς συνήθους ἐρμηνείας τοῦ ἀρθ. 3 § 1, καθότι αἱ λέξεις «νόμοι ἀφορῶντες τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἀστυνομίαν» ἔχουσι, καθ' ἡμᾶς, ὡς πρὸς τὸ διευκρινῆς δίκαιον τὴν αὐτὴν ἐννοίαν, ἣν καὶ αἱ λέξεις «νόμοι ἀφορῶντες τὴν δημοσίαν τάξιν». εἰσὶ δὲ οἱ σκοποῦντες τὴν περιστολὴν τῶν κακουργημάτων, πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων.

Εἶναι ἀληθές ὅτι γνώμη, ἣν πυνόησεν ἡ νομολογία, ἐρμηνεύει ἐπίσης τὰς λέξεις «νόμοι ἀφορῶντες τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἀστυνομίαν» *latro sensu*, καὶ περιλαμβάνει π. χ. τοὺς κανόνας τοὺς τείνοντας πρὸς ἐδραίωσιν τῆς προσωπικῆς τῆς γυναικὸς ἀσφαλείας, ἐπιτρέποντας αὐτῇ νὰ ἔχῃ ἰδίαν κατοικίαν, τὴν τῆς διατροφῆς ὑποχρέωσιν ἐκ μέρους τοῦ συζύγου πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σύζυγον, καὶ τὴν προσωρινὴν κηδεμονίαν ἀλλοδαποῦ ἀνηλίκου ἐγκαταλειφθέντος ἐν Γαλλίᾳ.

Ἄλλ' οἰαδήποτε ἐπιχειρήματα καὶ ἂν ἐξαχθῶ-
σιν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην ἐκ τῶν προπαρα-
σκευαστικῶν ἐργασιῶν, ὑπάρχει τι ἐν τῇ λύσει
ταύτῃ ἀντίθετον τῇ σαφηνείᾳ καὶ ἀκριβείᾳ, αἵτινες
καθ' ἡμᾶς, εἰσὶν οἱ οὐσιώδεις ὅροι τῆς νομικῆς ἐπι-
στήμης. Προσθετέον ἔτι ὅτι ἡ θεωρία αὕτη κα-
ταδικάζεται ὑπὸ τῶν ιδίων αὐτῆς συνεπειῶν, κα-
θότι τείνει εἰς τὸ νὰ ὑπερισχύσῃ, οὐχὶ μόνον δι-
μόσιον ὁῖθεν γαλλικόν συμφέρον, ἀλλὰ καὶ τὰ
ιδιωτικὰ τῶν Γάλλων συμφέροντα.

Ἐξ ἐναντίας ἡ λύσις ἡμῶν παρουσιάζει τὸ
πλεονέκτημα τοῦ καταστέλλειν τὸ αὐθαίρετον,
τοῦ ἀποφεύγειν διακρίσεις συγκεχυμένας, ἀβε-
βαίους, ἐλαστικὰς καὶ συνεπῶς ἀντιδικανικὰς
τὴν θέτομεν δὲ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Βακόν, Mon-
taigne καὶ Πασχάλ.

Ἡ δημοσία τάξις ἐν Ἑταλίᾳ.— Ἡ δυσχέρεια
ἄλλως τε, ἣν σημειοῦμεν, δὲν εἶναι ὅλως ἰδίᾳ τῇ
Γαλλίᾳ, διότι τὸ ἀρθ. 12 τοῦ ἰταλικοῦ κώδικος
καθιεροῖ διὰ τῶν ἐξῆς ὅρων τὴν ἀρχήν, ἥς ἀπο-
κρουομεν τὴν ἐπέκτασιν.

« Καὶ παρὰ τὰς διατάξεις τῶν προηγουμένων
ἀρθρῶν ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει οἱ νόμοι, αἱ δι-
καστικαὶ πράξεις καὶ αἱ ἀποφάσεις ἀλλοδαπῆς
χώρας, ὥς καὶ αἱ ἰδιαίτεραι συμβάσεις, δύνανται
νὰ παραδῶσι τοὺς ἀπαγορευτικοὺς τοῦ Βασιλείου
νόμους, τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὰ πρόσωπα, τὰ
πράγματα καὶ τὰς πράξεις, οὔτε τοὺς ἀφορῶντας,

οἷο δὴ ποτε τρόπῳ, τὴν δημοσίαν τάξιν καὶ τὰ χρη-
στὰ ἦθ'η ».

Εἶναι αὐτὸ τὸ 6^{ον} ἡμῶν ἄρθρον ἐπεκταθὲν ἐπὶ
τοῦ διεθνοῦς δικαίου, καί, ὡς δικαίως παρετή-
ρησαν ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, « ὁ νομοθέτης ἐν
τῇ ἀδυναμίᾳ τοῦ καθορίσαι, ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν
δημοσίαν τάξιν, ἀφῆκεν εὐρὺν στάδιον εἰς τὴν
κρίσιν τῶν δικαστῶν καὶ νομομαθῶν », ὅπερ δι-
δοῖ διὰ λέξεων μᾶλλον ἐκφραστικῶν ὅτι ἠνέφξεν
ἀνεξάντλητον πηγὴν δικῶν. — Ἀλλ' εἰάν ὑπάρχη
κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν δίκαιον ἀνάγκη ἐνώπιον τῆς
ὁποίας δυνατόν νὰ ὑποταχθῶμεν, δεόν τοῦλάχισ-
τον νὰ προφυλαχθῶμεν τοῦ νὰ μεταφέρωμεν ἐπὶ
τοῦ διεθνοῦς δικαίου κανόνα αἱρόντα αὐτήν.

Ἐφαρμογὴ τῶν διαφόρων συστημάτων. —
Ἐν τῷ ἡμετέρῳ συστήματι, διαφέροντι τοῦ γενι-
κῶς ἀκολουθουμένου, αἱ ἀπαγορεύσεις τοῦ γαλ-
λικοῦ νόμου δὲν προσβάλλουσι τὰς συμφωνίας
ἐπὶ μελλουσῶν κληρονομιῶν μεταξὺ ἀλλοδαπῶν,
τὰς συμφώνους τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ, οὔτε
ἐφαρμόζονται τοῖς ἀλλοδαποῖς οἱ κανόνες τῶν
ἀρθ. 1388, 1389, οὔτε οἱ ἀφορῶντες τὸ ἀμετά-
βλητον τῶν γαμικῶν συμβάσεων ἢ τῆς προικο-
δοσίας, οὔτε οἱ τὴν ἀδιάθετον μερίδα, οὔτε οἱ
περὶ ἀφανείας, οὔτε οἱ ἀφορῶντες τὰ δικαιώματα
καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῶν συζύγων καὶ τὸ περὶ δια-
τροφῆς χρέος καὶ τὸ διαζύγιον. Αἱ ἀπαγορεύσεις
ὅμως αὗται προσβάλλουσι τὴν εἰσπραξίν τοκο-

γλυφικῶν τόκων, καθότι ἡ τοκογλυφία προδίδεται καὶ τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ κώδικος, καὶ τὴν διγαμίαν, ἥτις ἀποτελεῖ ἐγκλήμα. Ἀντιστρόφως παραδεχόμεθα ὅτι ἡ ἐκ τῆς καταργήσεως τοῦ πολιτικοῦ θανάτου, ἀναγομένου εἰς τὸν ποινικὸν νόμον, ἀνικανότης, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ τῶν ἀλλοδαπῶν.

Κυβερνητικὴ ἄδεια. — Ἐπιφυλαχθῶμεν ἐν τούτοις ὡς πρὸς τὸ 910^{ον} ἄρθρον τὸ ἀφορῶν τὴν ἄδειαν, ἥτις εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὰ ἠθικὰ πρόσωπα πρὸς ἀποδοχὴν δωρεᾶς.

Προτιμῶμεν δ' ἐνταῦθα τοὺς ἐγγχωρίους θεσμούς, οὐχὶ ἔνεκεν ὑποτιθεμένου χαρακτῆρος δημοσίας τάξεως, ἀλλὰ διότι πρόκειται περὶ πρόξεως ἀναγομένης εἰς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους καὶ ἐπικαλουμένης τὴν παρέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως.

Πρόκειται περὶ κανόνος τῆς ἐσωτερικῆς νομοθεσίας διαφεύγοντος τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διεθνῶν ἀρχῶν.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Νόμοι ἀφορῶντες τοὺς τύπους τῶν πράξεων.

Ἀρχαία διαίρεσις τῶν τύπων. — Ἡ ἐκ παραδόσεως διαίρεσις, ἣν ἀποκρούμεν, διήρει τοὺς τῶν πράξεων τύπους εἰς οὐσιώδεις (ικανότης, ἀντικείμενον, συναίνεσις, αἰτία), καὶ εἰς ἀφορῶντας τὴν ἱκανότητα τῶν συμβαλλομένων ὡς λ. χ. αἰ. πρὸς ἀπαίτουμένην ἄδειαν διὰ τὸ κύρος τῆς πράξεως.

(ἀδεια τοῦ συζύγου, τοῦ οἰκογενειακοῦ Συμβουλίου, τοῦ δικαστοῦ), εἰς τύπους περὶ τὴν ἐκτέλεσιν, ἥτοι τὰ δικονομικὰ μέσα, καὶ εἰς τύπους ἐξωτερικοὺς ἢ ἀποδεικτικούς, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν κατ' ἐξοχὴν τύπον τῆς συμβολαιογραφικῆς πράξεως.

Ἡ διαίρεσις τῶν τύπων εἰς οὐσιώδεις καὶ ἐξωτερικοὺς ἐγκατελείφθη δικαίως ὥς πλημμελής, διότι πάντες οἱ τύποι εἰσὶν ἐξωτερικοί.

Τύποι ἀφορῶντες τὴν ἱκανότητα τῶν συμβαλλομένων. — Ὡσαύτως δὲν κατατάσσομεν μετὰ τῶν κατ' ἐξοχὴν τύπων τοὺς ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενους πρὸς προστασίαν τῶν ἀνικάνων (ἀρθ. 217, 457, 458, 513, τοῦ ἀστικοῦ κώδικος). Ταῦτά εἰσι, καθ' ἡμᾶς, ζητήματα ἱκανότητος, περὶ ὧν ἐπραγματεύθημεν ἐν ἰδιαιτέρῳ τίτλῳ. Ὑπενθυμίζομεν μόνον ὅτι κατὰ τὸ ἀρθρον 3 τοῦ ἀστικοῦ ἡμῶν κώδικος (§ 3) ἡ ἱκανότης τῶν μερῶν διέπεται ὑπὸ τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν νόμου· οὕτω ὁ ἐθνικὸς τοῦ ἀνικάνου νόμος δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ· ἡ δὲ μὴ τήρησις τῶν κανόνων, οὗς θεσπίζει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς τῆς δικαστικῆς πράξεως.

Διαίρεσις παραδεδεγμένη. — Ἐν πάσῃ δικαστικῇ πράξει δεόν νὰ διακρίνωμεν τοὺς ὅρους τοὺς ἀφορῶντας τὴν οὐσίαν, τὴν ἱκανότητα καὶ τοὺς τύπους. Ἀφίεμεν κατὰ μέρος τοὺς δύο πρώτους· τοὺς δὲ τυπικοὺς διαιροῦμεν εἰς δύο τά-

ξεις· 1^{ος} εἰς τύπους δημοσιότητος, ἀπαιτούμενους πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τρίτων, καὶ 2^{ος} εἰς τύπους τῆς συμβολαιογραφικῆς πράξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΤΥΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΟΣ

Ἐφαρμογὴ τοῦ τῆς χώρας νόμου. — Οἱ πρὸς ὄφελος τῶν τρίτων ἀπαιτούμενοι τύποι δημοσιότητος εἰσι π. χ. οἱ περὶ μεταγραφῆς καὶ οἱ περὶ ἐγγραφῆς ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν ὑποθηκῶν (ἄρθ. 2146 καὶ ἐπόμε. τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, γαλλικὸς νόμος τῆς 23 Μαρτίου 1855, βελγικὸς νόμος τῆς 16 Δεκεμβρίου 1851). Ἐν περιπτώσει μὴ τηρήσεως τῶν τύπων τούτων, ἡ πράξις δὲν ἰσχύει ἀπέναντι τῶν τρίτων. Ἐφαρμόζονται ἄλλως τε μόνον ἐπὶ τῶν ἀκινήτων.

Ἐνώπιον τοῦ ἡμετέρου άρθρου 3 § 2, εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι δέον ν' ἀκολουθῇται ὁ νόμος τῆς χώρας, ἐφ' ἧς κεῖνται τὰ ἀκίνητα τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἀντικείμενον τοῦ συμβολαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ (1).

Κανὼν locus regit actum. — Ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ σταθερὰν παράδοσιν ὑπερίσχυσε πάντοτε ὁ κανὼν *locus regit actum*, τοῦτέστι δέον

(1) Δέον νὰ μὴ συγχέεται αὐτὴ ἡ δικαστικὴ πράξις μετὰ τοῦ *instrumentum*, ὅπερ τὴν περιβάλλει· ἡ λέξις πρῶξις ἐπιδέχεται τὴν διπλῆν ταύτην σημασίαν, ἐνεκεν δὲ τούτου προσθέτομεν τὴν λέξιν «συμβολαιογραφικῶν».

ν' ἀκολουθῇται ὁ νόμος τῆς χώρας, ἐφ' ἧς συν-
ετάχθη ἡ πράξις.

Ἄν καὶ ἐν οὐδενὶ τόπῳ ὁ κανὼν οὗτος διευ-
πλώθῃ ῥητῶς, ἀναγνωρίζεται ἐν τούτοις παντα-
χοῦ, καὶ σιωπηρῶς ἐγένετο παραδεκτὸς ἐν ἀπά-
σαις ταῖς νομοθεσίαις.

Ὁ κανὼν *locus regit actum* ἐγένετο αἰτία πολυ-
αρίθμων δυσχερειῶν.

Εἶναι δυνητικός ἢ προστακτικός; Δὲν θέλο-
μεν ὁμιλῆσαι περὶ τεχνητῶν δυσχερειῶν, αἵτινες
ἠδύναντο γὰ ἐπισυμβῶσιν εἰς τὸ ἀρχαῖον δίκαιον
ἐνεκα τῆς σύγχυσεως, ἣν ἐποίουν ἐπὶ τοσοῦτον
χρόνον μεταξὺ τῶν συμβολαιογραφικῶν καὶ τῶν
οὔσιωδων τύπων, καὶ ἐνεκεν τῆς μερίμνης τῶν
νομοδιδασκάλων, ὅπως ὑπαγάγωσι τὸν κανόνα
τοῦτον τῇ διαιρέσει τῶν προσωπικῶν, πραγ-
ματικῶν καὶ μικτῶν θεσμῶν. Διήγειρεν ὁμῶς ὁ
κανὼν οὗτος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν δυσχερείας
πραγματικὰς ὥς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν ἦναι οὗτος
δυνητικός ἢ προστακτικός. Αἱ δυσχερεῖαι αὗται ἡύ-
ναι γὰ λυθῶσι διὰ διακρίσεως μεταξὺ τῶν τύ-
πων *ad solemnitatem* καὶ τῶν τύπων *ad probatio-*
nem ὥς πρὸς μὲν τοὺς πρώτους ὁ κανὼν *locus*
regit actum εἶναι προστακτικός, ὥς πρὸς δὲ τοὺς
ἑτέρους δυνητικός.

Θέλομεν ἐφαρμόσει τὴν λύσιν ταύτην ἐν δυσὶν
ντιθέτοις ὑποθέσεσιν, ἐν αἷς σύγκρουσις νόμων
ἵκναι γὰ προκύψῃ, εἴτε ἂν ἀλλοδαποὶ συνέτα-

ξαν πράξιν ἐναντίον τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν νόμου, ἀλλὰ συμφώνως τοῖς νόμοις τῆς χώρας, ἐφ' ἧς εὐρίσκονται, εἴτε ἂν συνέταξαν ταύτην ἐναντίον τῶν νόμων τῆς χώρας, ἀλλὰ συμφώνως τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Πράξεις συνταχθεῖσαι ὑπ' ἀλλοδαπῶν συμφώνως τοῖς τύποις τῆς χώρας, ἐφ' ἧς εὐρίσκονται καὶ παρὰ τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν νόμον.

Δυνητικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος locus regit actum.— Κατὰ τὴν γνώμην τὴν γενικῶς παραδεδεγμένην ὁ κανὼν *locus regit actum* ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα ἄνευ διακρίσεως μεταξὺ τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν πράξεων, μεταξὺ τῶν τύπων *ad probationem* ἢ *ad solemnitatem*. Παρατηροῦσιν ὅτι πολλάκις ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον καὶ ἐνίοτε ἀδύνατον, ἵνα πράξεις τις συνταχθῇ κατὰ τὸν ἐθνικὸν τῶν μερῶν νόμον. Παραδέχονται ὅθεν ἀπολύτως, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ δύνανται πάντοτε νὰ συντάξωσιν αὐτὴν κατὰ τοὺς τύπους τῆς χώρας, ἐφ' ἧς εὐρίσκονται (1).

Τοῦτο ὁμῶς θὰ ἐξαρτᾶται ἐκ μόνης τῆς θελή-

(1) Λαινέ. — Ὡς θέλομεν εἰπεῖ, παραδεχόμεθα τὴν λύσιν ταύτην μετ' ἐπιφυλάξεων· διότι, καθ' ἡμᾶς, ὅταν πρόκειται περὶ τύπου ἀπαιτουμένου *ad solemnitatem* ὑπὸ τοῦ νόμου τῶν μερῶν, ἡ ἀπαίτησις αὕτη ἐγείρει ζήτημα προστασίας ὑπὲρ τῶν μερῶν, συνεπῶς ζήτημα ἱκανότητος ἐπιφέρειν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐθνικοῦ νόμου. Ἰδ. κατ. διαθῆκαι, δωρεαί.

σεως τῶν μερῶν; ἢ ὑποχρεοῦνται νὰ συμμορφῶνται τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ὅστις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐστὶ προστακτικός; — Τοῦτο θέλομεν ἐξετάσει ἐν τῷ δευτέρῳ τμήματι, ἐνθα θέλομεν λύσει τοῦτο ποιοῦντες διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἐπισήμων καὶ τῶν ιδιωτικῶν πράξεων.

Διάκρισις. — Δὲν παραδεχόμεθα δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις τὴν λύσιν, ἣν ἐδώκαμεν. Ἡ ἀρχὴ ὅτι οἱ ἀλλοδαποὶ δύνανται νὰ συντάξωσι πράξιν κατὰ τοὺς τύπους τῆς χώρας, ἐφ' ἧς εὐρίσκονται, ἐφαρμόζεται, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, μόνον ὑπὸ τὴν ἐξῆς σπουδαίαν διάκρισιν· φρονοῦμεν δηλ. ὅτι, προκειμένου περὶ τύπου ἀπαιτούμενου *ad solemnitatem*, τὸ τιθέμενον ζήτημα εἶναι ζήτημα ἰκανότητος, ἐπομένως ἐφαρμοστέος ὁ προσωπικὸς νόμος τῶν μερῶν.

Διαθήκαι. — Προκειμένου περὶ διαθηκῶν, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ποιήσωμεν ἐπιφύλαξιν τινα ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος *locus regit actum*; Ἐὰν ἀλλοδαπὸς τις καταγόμενος ἐκ χώρας, ἐν ἣ ἐπιτρέπεται μόνον ἡ ἐπίσημος διαθήκη, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ ιδιόχειρος, δύναται ν' ἀκολουθήσῃ ἐν Γαλλίᾳ τὸν τύπον τοῦτον; Τὸ ζήτημα οὕτω τιθέμενον ἰσοδυναμεῖ τῷ ζητήματι εἰὰν τὸ συντάξαι διαθήκην ιδιόχειρον δὲν ἀποτελῇ στοιχείον ἰκανότητος.

Ἡ νομολογία ἐφαρμόζει ὁμοιομόρφως ἐπὶ τῶν διαθηκῶν τὸν κανόνα *locus regit actum*, ἐπιτρέπει

δὲ τῷ ἀλλοδαπῷ νὰ συντάξῃ ἐν Γαλλίᾳ τὴν ἐάν-
του διαθήκην κατὰ τὸν ιδιοχειρὸν τύπον, ὃν ἀνα-
γνωρίζει ὁ γαλλικὸς νόμος.

Ἡμεῖς ἐξ ἐναντίας φρονοῦμεν ὅτι οἱ τῶν δια-
θηκῶν τύποι ἐθεσπίσθησαν πρὸς προστασίαν τῆς
ἐλευθερίας τοῦ διαθέτου· ἔνεκα δὲ τούτου δεόν
νὰ ὑπερισχύῃ ὁ προσωπικὸς αὐτοῦ νόμος καὶ
οὐχὶ ὁ τῆς χώρας, ἐφ' ἧς συνετάχθη ἡ πράξις.

Συμπεραίνομεν ὅθεν ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ ἐν τῇ
ἀλλοδαπῇ Γάλλος δὲν δύναται π. χ. νὰ διαθέσῃ
διὰ προφορικῆς διαθήκης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ ἐν
Γαλλίᾳ ἀλλοδαπὸς δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ δι'
ιδιοχειροῦ διαθήκης, ἐκτὸς ἂν ἐπιτρέπηται αὐτῷ
τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ νόμου (1).

Δωρεαί. — Εἰς τὰς δωρεὰς τὴν αὐτὴν προτεί-
νομεν λύσιν. Δὲν παραδεχόμεθα ἀπολύτως ἐν τῇ
περιπτώσει ταύτῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος
locus regit actum, διότι ὁ νομοθέτης, θεσπίζων ἐπι-
σήμους τύπους εἶχεν ὑπ' ὄψει νὰ προστατεύσῃ τὸ
μὲρ· πρόκειται ὅθεν περὶ ἰκανότητος τῶν με-
ρῶν. Ἐφαρμοστέος ἐπομένως ὁ προσωπικὸς τοῦ

(1) Τὸ ἀρθ. 999 τὸ ἐπιτρέπον τοῖς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Γά-
λοις τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τοῦ ιδιοχειροῦ καὶ δημοσίου
τύπου, τοῦ ἐν χρήσει ἐν ᾧ τόπῳ λαμβάνει χώραν ἡ διαθή-
κη, δὲν λύει ἀπολύτως τὸ ζήτημα, παρέχει ὅμως ἡμῶν ἐπι-
χείρημα, διότι καθ' ἡμᾶς ἀποκλείει τὴν προφορικὴν δια-
θήκην, ὅπερ συνεπιφέρει κατὰ συνέπειαν τὴν ἀνάκλησιν
τῆς ιδιοχειροῦ διαθήκης ὡς πρὸς τοὺς Ὁλλανδοὺς π. χ.
ἢ τοὺς Ἀγγλοὺς.

δωρητοῦ νόμος, ὅταν π. χ. ὁ τοπικὸς νόμος ἀπαι-
τῇ αὐθεντικὴν πράξιν, ἣν ὁ προσωπικὸς νόμος
κηρύσσει ἀνωφελῆ καὶ ἀντιστρόφως· εἰνόνητον
ὅμως ὅτι ἂν προσαχθῇ αὐθεντικὴ πράξις, οἱ συμ-
βολαιογραφικοὶ τύποι θὰ διέπωνται ὑπὸ τῆς *lex*
loci actus.

Ἐπίσης ἡ ἀνάγκη ῥητῆς καὶ αὐθεντικῆς ἀπο-
δοχῆς τῆς δωρεᾶς ὡς καὶ ἡ τῆς ἐκτιμητικῆς κα-
ταστάσεως δεόν νὰ καθορίζωνται, καθ' ἡμᾶς, ὑπὸ
τοῦ προσωπικοῦ τοῦ δωρητοῦ νόμου.

Γαμικὸν συμβόλαιον. — Ἐπὶ τοῦ προκειμέ-
νου παραδεχόμεθα ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τύπους,
τοὺς ἀπαιτουμένους *ad solemnitatem*, δεόν ἐτι ν' ἀ-
κολουθήσωμεν τὸν προσωπικὸν τῶν μερῶν νό-
μον· οὕτω λ. χ. ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συζευγνύμε-
νος Γάλλος δύναται νὰ συνάψῃ γαμικὸν συμβό-
λαιον μόνον ὑπὸ αὐθεντικὸν τύπον, καίτοι ἡδύ-
νατο, ὡς ἐν Γερμανίᾳ, νὰ συνάψῃ ἰδιωτικόν.
Ἐπαναλαμβάνομεν ἄλλως τε ὅτι, ἅπαξ τῆς ἀναγ-
καιότητος τῆς αὐθεντικῆς πράξεως ἀναγνωρι-
σθείσης, εἶναι φανερόν ὅτι οἱ συμβολαιογραφικοὶ
τύποι ταύτης διέπονται πάντοτε ὑπὸ τῆς *lex loci*
actus (ἐπιφυλάσσεται βεβαίως πάντοτε ἡ ἀρμο-
διότης τῶν προξένων).

Γάμος. — Ἐτέρα ἐξαίρεσις ἐτι δὲν εἶναι ἀναγ-
καία διὰ τοὺς τύπους τοῦ γάμου; Ἀπηντήσαμεν
ἤδη καταφατικῶς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐλλειψιν τῶν
δημοσιεύσεων, ἂν καὶ αὕτη καθ' ἑαυτὴν δὲν ἀπο-

τελεῖ κώλυμα ἀκυρωτικόν, ἐν τούτοις ἅπαντες συμφωνοῦσιν ὅτι ὁ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνάφθεις γάμος, ἐὰν δὲν ἐπροηγέθησαν αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἀπαυτούμεναι δημοσιεύσεις, δύναται ν' ἀκυρωθῇ. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅθεν ὁ κανὼν *locus regit actum* εἶναι ἀνεφάρμοστος· ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ὅμως γενικῶς, συμφώνως τῷ ἀρθρῷ 170, δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Ληξιαρχικαὶ πράξεις. — Ὡς πρὸς ταύτας ἐπίσης δὲν εἶναι χρεία νὰ μεριμνῶμεν περὶ τοῦ κανόνος *locus regit actum*, καθότι ὑπάρχουσιν ἰδιαίτεροι κανόνες, οὓς δεόν νὰ τηρῶμεν καὶ νὰ διακρίνωμεν ἐὰν ἐζητήθῃ ἢ οὐ ἢ σύνταξις ληξιαρχικῆς πράξεως.

Καὶ ἐὰν μὲν ἐζητήθῃ, ἐν ἑκ τῶν δύο δυνατὸν νὰ συμβῇ ἢ ἐζητήθῃ ἀπὸ Δήμαρχον ἢ πράκτορα προξενικὸν Γάλλον, ὅτε δεόν νὰ συνταχθῇ κατὰ τοὺς τύπους τοῦ γαλλικοῦ νόμου, ἢ ἀπὸ ληξιαρχον ἢ διπλωματικὸν πράκτορα ἀλλοδαπόν, ὅτε δεόν νὰ συνταχθῇ κατὰ τοὺς τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου τύπους· κατὰ τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις ὁ κανὼν *locus regit actum* ἐφαρμόζεται. Ἐὰν ὅμως οὐδόλως ἐζητήθῃ ἢ σύνταξις ληξιαρχικῆς πράξεως, ὁ κανὼν *locus regit actum* δὲν ἰσχύει, καθότι ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται μόνον ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τῶν τύπων τῶν συμβολαιογραφικῶν πράξεων. Παραδεχόμεθα ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὅτι, προκειμένου περὶ ζητήματος καταστάσεως,

δέον, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 3 § 3, ν^ο ἀκολουθή-
σωμεν τὸν προσωπικὸν τοῦ ἀτόμου νόμον.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

*Πράξεις συνταχθεῖσαι ὑπὸ τῶν μερῶν συμφώνως
τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ καὶ παρὰ τὸν τῆς
χώρας, ἐφ' ἧς εὐρίσκονται.*

Πρόσωπόν τι συντάσσει συμβολαιογραφικὴν
πράξιν συμφώνως τῷ ἐθνικῷ αὐτοῦ νόμῳ, ἀλλὰ
κατὰ παράβασιν τοῦ τῆς χώρας ἐφ' ἧς εὐρίσκε-
ται νόμου. Ἡ πράξις αὕτη ἔσται ἔγκυρος;

Ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα ἐν πρώτοις ὡς πρὸς
τὰς δημοσίας πράξεις, καὶ κατόπιν ὡς πρὸς τὰς
ιδιωτικὰς.

Δημόσιαι πράξεις. — Ἡ πράξις δὲν εἶναι
ἔγκυρος, εἰὰν συνετάχθη παρὰ τὸν νόμον τῆς χώ-
ρας, ἐφ' ἧς ἔλαβε χώραν, καθότι ὁ δημοσίος
ὑπάλληλος συντάσσει τὴν πράξιν μόνον συμφώ-
νως τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἣν ἀντιπροσωπεύει. Ὁ
κανὼν ὅθεν *locus regit actum* εἶναι ἐνταῦθα προ-
στακτικός.

Ἰδιωτικαὶ πράξεις. — Ὡς πρὸς ταύτας αἱ
γνώμαι διαιροῦνται.

Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ἐφαρμοστέος μόνος ὁ
προσωπικὸς τοῦ ὀφειλέτου νόμος, ὡς ὢν προ-
στακτικός, διότι πρόκειται περὶ ζητήματος
προστασίας καὶ ἰκανότητος.

Ἄλλοι θεωροῦσιν ἐξ ἐναντίας ἐν τῇ περιπτώ-
σει ταύτῃ τὸν κανόνα *locus regit actum* ὡς προ-

στακτικόν, διότι, ὡς ἰσχυρίζονται, ὁ τύπος οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τῶν μερῶν νόμου.

Κατ' ἄλλους τέλος ὁ κανὼν *locus regit actum* εἶναι ἐνταῦθα οὐχὶ προστακτικός, ἀλλὰ δυνατικός, διότι κατ' ἀρχήν, ὡς λέγουσιν, ὁ προσωπικὸς νόμος διέπει οὐ μόνον τὴν ἱκανότητα, ἀλλὰ καὶ τοὺς τύπους· ὁ δὲ κανὼν *locus regit actum* εἶναι ἐξαιρέσις μόνον τῶν ἀρχῶν τούτων, ἐξαιρέσις, ἣν δεόν νὰ παραδεχθῶμεν χωρὶς νὰ ἐπεκτείνωμεν τὸν κύκλον αὐτῆς.

Τὸ ἄρθρον 999 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος θεσπίζειν ὅτι ὁ Γάλλος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δύναται νὰ διαθέσῃ εἴτε διὰ πράξεως ἰδιωτικῆς, εἴτε δι' ἐπισήμου συντεταγμένης κατὰ τοὺς ἐν χρήσει τύπους τῆς χώρας, ἐφ' ἧς ἡ πράξις συνετάχθη, φαίνεται παρέχον ἐπιχείρημά τι τῷ συστήματι τούτῳ· καθότι, παραχωροῦν δικαίωμα ἐπιλογῆς τοῖς Γάλλοις ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δὲν θεωρεῖ κατὰ συνέπειαν οὔτε τὸν κανόνα *locus regit actum* οὔτε τὸν προσωπικὸν τοῦ διαθέτου νόμον ὡς διάταξιν προστακτικὴν.

Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν πράξεων τούτων.

— Πραγματευόμεθα ἐν τῷ πέμπτῳ τίτλῳ περὶ ἀποδείξεων ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ διεθνoῦς δικαίου· δεόν ὅμως ἀπὸ τοῦδε νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οἱ κανόνες, οὓς θὰ ἐφαρμόσωμεν ὡς πρὸς τὸν τύπον, καθ' ὃν ἡ ἀπόδειξις θέλει προσάχθῃ διὰ τὰς ἐπισήμους καὶ τὰς ἰδιωτικὰς πράξεις, εἰσὶν

οἱ αὐτοί, οὓς ἐξεθέσαμεν. Ἐπιφυλάσσομεν μόνον τὸ περὶ παραδοχῆς τῶν ἀποδείξεων ζήτημα.

Πράξεις ἐπίσημοι. — Αὗται ὅτε μὲν συντάσσονται ὑπὸ συμβολαιογράφων, ὡς ἐν Γαλλίᾳ, Βελγίῳ, Ὁλλανδίᾳ, Ἀγγλίᾳ, Ἡνωμένοις - Πολιτείας· ὅτε δέ, ὡς ἐν Πρωσσίᾳ, ὑπὸ τῶν δικαστηρίων· ἀλλὰ τοῦτο ὀλίγον ἐνδιαφέρει· ἡ *lex loci actus* δέον πάντοτε νὰ ἐφαρμοσθῇ, διότι ὁ κανὼν *locus regit actum* ἔχει ἐνταῦθα χαρακτῆρα προστακτικόν.

Πράξεις ἰδιωτικαί. — Ὡς πρὸς ταύτας ἐφαρμοστέος προστακτικῶς ὁ προσωπικὸς τῶν μερῶν νόμος· ὑπενθυμίζομεν μόνον ὅτι παρὰ τὰ δύο ἀποκλειστικὰ συστήματα, ὧν τὸ μὲν παραδέχεται μεθ' ἡμῶν μόνον τὸν προσωπικὸν νόμον, τὸ δὲ μετὰ τοῦ Laurent τὴν *lex loci actus*, ὑπάρχει καὶ τρίτον σύστημα δίδον τῷ κανόνι *locus regit actum* χαρακτῆρα δυνητικόν.

ΠΕΜΠΤΟΣ ΤΙΤΛΟΣ

Δικαστικαὶ δωσιδικαί. — Ἐκτελεστικὴ δύναμις καὶ κῆρος τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων καὶ πράξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Lex fori. — Ὅποτεν τὰ μέρη εἰσὶν ὑπὸ δίκην κτὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας ἡ *lex fori*, ὁ νόμος οὗ ἐπιληφθέντος τῆς ὑποθέσεως δικαστηρίου ἐφαρμοστέος ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν. Καὶ ὧντως

οἱ δικονομικοὶ νόμοι εἰσὶ στενῶς συνδεδεμένοι μετὰ τοῦ δημοσίου δικαίου ἐκάστης χώρας· ὥστε ἐὰν ἀντικαθίστων οἱ ἀλλοδαποὶ ἐν τῇ ἐνδιαφερούσῃ αὐτοὺς διαδικασίᾳ τὸν νόμον τῆς χώρας, ἐφ' ἧς ἡ δίκη διεξάγεται, διὰ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν νόμου, ἤθελον προσβάλλει τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους.

Εἶδομεν ἄλλως τε ὅτι μέτρα τινὰ περισταλτικά δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι τοῖς ἀλλοδαποῖς, ὡς λ. χ. ἡ ἐγγύησις τῶν ἀλλοδαπῶν.

Ὅποτεν λοιπὸν ἀλλοδαποὶ θέλωσι νὰ ἐγείρωσι δίκην ἐνώπιον γαλλικοῦ δικαστηρίου (ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἔχουσι πάντοτε τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὡς νομίζομεν ὅτι ἀπεδείξαμεν), δεόν νὰ συμμορφῶνται μεθ' ὅλων τῶν κανόνων τῆς γαλλικῆς δικονομίας καὶ ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῶν προθεσμιῶν καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τῆς παραστάσεως ἢ τοῦ κύρους.

Ἐπίσης ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων ὁ νόμος τῆς χώρας, ἐφ' ἧς θὰ λάβῃ χώραν ἢ ἐκτέλεσις, δεόν νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Δικαστικαὶ ἐντολαί. — Συμβαίνει πολλάκις οἱ δικασταὶ χώρας τινὸς ἔνεκεν δίκης τινος ἐκκρεμοῦς ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ νὰ λάβωσιν ἐντολήν, ὅπως προβῶσιν εἰς διαφόρους δικαστικὰς πράξεις ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο δικαστήριον ἢ γάλλος τις δικαστὴς διευθύνει τοῖς ἀλλοδαποῖς δικασταῖς δικαστικὴν ἐντολήν καὶ ἀντι-

στροφῶς. Ἡ πρακτικὴ αὕτη εἶναι ἐπέκτασις λη-
φθεῖσα ἐκ τῆς ποινικῆς δικονομίας, καθ' ἣν γαλ-
λικὸν δικαστήριον ἐντέλλεται ἑτέρῳ γαλλικῷ δι-
καστηρίῳ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς δικαιοσύνης
καὶ ἐλάττωσιν τῶν ἐξόδων. Ὅποτεν ἡ δικαστικὴ
ἐντολὴ προέρχεται οὕτω ἐξ ἐνὸς δικαστηρίου ἢ
δικαστοῦ πρὸς ἕτερον τῆς αὐτῆς χώρας, τὸ δι-
καστήριον ἢ ὁ δικαστὴς οὗτος ὀφείλει ἀναγκαίως
νὰ ἐνεργήσῃ. Ἀλλὰ δικαστικὴ ἐντολὴ διεθνῆς
δὲν δύναται βεβαίως νὰ ἐπιβληθῇ. Τὸ ζήτημα εἶ-
ναι ἂν δύναται νὰ γείνη δεκτὴ τοιαύτη τις ἐντο-
λὴ· παραδέχονται δὲ γενικῶς τὴν καταφατικὴν
τοῦ ζητήματος λύσιν, καὶ ἐν τῇ πρακτικῇ, ὥς εἴ-
πομεν, συχνάκις καταφεύγουσιν εἰς τὸ μέσον
τοῦτο.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δεόν ν' ἀκολουθῇται
ἡ διαδικασία ἢ κανονιζομένη ὑπὸ τῆς *lex fori*.

Οὕτω δέ, εἴτε Γάλλοι δικασταὶ ἐπιλαμβάνονται
τῆς ὑποθέσεως ἀμέσως κατ' ἐντολὴν δικαστῶν
ἄλλοδαπῶν ἢ ἀντιστροφῶς, εἴτε κατ' αἰτησιν τῶν
μερῶν, δεόν πάντοτε ν' ἀκολουθῇται ἡ *lex fori* ὥς
πρὸς τὴν ἐφαρμοστέαν διαδικασίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ

**Διάρκρισις προκειμένου περὶ παραδοχῆς ἢ
μὴ τῶν ἀποδείξεων.** — Ὅποτεν ἡ δικαιοσύνη
χώρας τινὸς ἐπιλαμβάνηται εἴτε δικαστικῆς ἐν-

τολῆς ἀφορώσης ἀλλοδαπόν, εἴτε διαφορᾶς μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, τίς ὁ ἐφαρμοστέος νόμος ὡς πρὸς τὰς ἀποδείξεις;

Τὸ ζήτημα εἶναι λίαν λεπτόν, καθότι οἱ κανόνες, περὶ ὧν ὀφείλουσι νὰ ἐνασχοληθῶσιν οἱ δικασταί, εἰσὶ δύο εἰδῶν. Οἱ μὲν ἀφορῶσι τοὺς τύπους τῆς διαδικασίας (*ordinem litis*), οἱ δὲ τὴν οὐσίαν τοῦ δικαίου (*discrimen litis*). Οἱ κανόνες ὁμοῦς οἱ ἀφορῶντες τὰς ἀποδείξεις ἀνάγονται συγχρόνως εἰς τὰς δύο κατηγορίας. Καὶ ὄντως, ἀφ' ἐνὸς μὲν, ἐὰν πρόκηται περὶ ἀποδείξεως ἀναμφισβητήτως παραδεκτῆς, τὸ ζήτημα, κατὰ τίνα τύπον ἢ ἀπόδειξις αὕτη θέλει προσαχθῆ, εἶναι βεβαίως δικονομικόν· ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ ζήτημα ἐὰν ἀπόδειξις τις ᾖ ἢ οὐ παραδεκτὴ, εἶναι ζήτημα ἀφορῶν τὴν οὐσίαν τοῦ δικαίου. Τίνα τῶν δύο τούτων ἀρχῶν δεόν νὰ προτιμῶμεν; Δεόν νὰ θεωρήσωμεν τὸ προκείμενον ζήτημα οὐσίας ἢ δικονομικόν;

Ἡ γενικὴ γνώμη εἶναι ὅτι δεόν ἐπὶ τοῦ προκειμένου νὰ συμμορφωθῶμεν τῇ διακρίσει, ἥτις ἐπεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῶν περὶ οὗ πρόκειται κανόνων. Ὡς πρὸς τοὺς τύπους δεόν ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν *lex fori*, ὡς πρὸς δὲ τὴν παραδοχὴν τῶν ἀποδείξεων, κατ' ἀρχὴν ἀποκρούουσι τὴν *lex fori*, ὅπως ἀντικαταστήσωσιν αὐτὴν εἴτε διὰ τοῦ ἐθνικοῦ τῶν μερῶν νόμου, εἴτε διὰ τοῦ νόμου τῆς χώρας, ἐφ' ἧς συνεβλήθησαν ταῦτα.

Ἡ διπλῇ ὁμῶς αὕτη λύσις ἀμφισβητεῖται ὡς πρὸς ἀμφότερα τὰ σημεῖα ταῦτα.

Ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὸν ἐφαρμοστέον νόμον ἐπὶ τῶν τύπων τῶν ἀποδείξεων. — Ἐπὶ τοῦ πρώτου σημείου, ἥτοι ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς *lex fori* ἐπὶ τοῦ τύπου τῆς ἀποδείξεως, ἐπενθυμίζομεν ὅτι, καθ' ἡμᾶς, δεόν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸ συμφέρον τῆς προστασίας, καὶ συνεπῶς τῆς ἱκανότητος, ὅπερ ἐπιβάλλει ἡμῖν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐθνικοῦ τῶν μερῶν νόμου, ἰδίως προκειμένου περὶ ἰδιωτικῶν πράξεων ἢ ὅρκου.

Ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὸν ἐφαρμοστέον νόμον ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραδοχὴν τῶν ἀποδείξεων. — Σύγκρουσις μεταξὺ τῆς *lex fori* ἀφ' ἐνός, καὶ τῆς *lex loci actus* ἢ τοῦ προσωπικοῦ νόμου ἀφ' ἑτέρου. — Ὑπὲρ τῆς *lex fori* προτείνουν σιν ὅτι ὁ προσρισμὸς τῶν ἀποδείξεων εἶναι νὰ ἐμπνεύσῃ πεποιθήσιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ δικαστοῦ, ἀλλὰ, προσθέτουσιν, εἶναι δύσκολον νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ δικαστὴς νὰ ἔχη πίστιν ἐπὶ ἀποδείξεων, ἃς ἀποκρούει ὁ ἴδιος αὐτοῦ νόμος. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἄγει εἰς τὸ νὰ καταδειχθῇ τὸ ἄτοπον τῶν ἀποκρουόντων τὴν *lex fori* συστημάτων· τὰ ἄτοπα δὲ τοῦ συστήματος, τοῦ ἐφαρμοζοντος τὸν κανόνα τοῦτον, εἰσὶ πολὺ σπουδαιότερα. Ὑποθέσωμεν ὅτι πρόκειται ἅλλοι δικασταὶ ν' ἀποδεχθῶσιν ἢ ν' ἀποκρούσωσι τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, ἣν ἐξαιτοῦνται

ἀλλοδαποί, (ὅπερ δυνατόν νὰ συμβῇ συχνάκις, καθότι τὸ σύστημα τῶν ἀλλων χωρῶν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης εἶναι λογικώτερον τοῦ ἡμετέρου ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῶν ἀποδείξεων)· εἰάν οἱ ἀλλοδαποὶ οὗτοι συνεβλήθησαν ἐν χώρῳ, ἐν ᾗ ἠδύναντο νὰ βασιζονται ἐπὶ τοῦ μέσου τούτου τῆς ἀποδείξεως, ἢ ἂν τοῦτο ἦ ἐγγεγραμμένον ἐν τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ, δὲν εἶναι ἀληθῶς ἀδικον νὰ τοῖς ἀφαιρεθῇ τὸ δικαίωμα τῆς εἰς αὐτὸ προσφυγῆς, διότι ἔνεκα μεταγεγεστέρων λόγων κατέληξαν ἐνώπιον γαλλικοῦ δικαστηρίου; Ἡ σκέψις αὕτη ἐπεισε τοὺς πλείστους τῶν συγγραφέων ν' ἀποκρούσωσι τὸ σύστημα τοῦτο.

Σύγκρουσις μεταξὺ τῆς *lex loci actus* καὶ τοῦ προσωπικοῦ νόμου. — Οὕτω, ἐνῶ ὡς πρὸς τὸν τύπον τῶν ἀποδείξεων ἐφαρμόζουσιν ἐν πλείσταις περιστάσεσι τὴν *lex fori*, ἀποκρούουσιν ἐξ ἐναντίας αὐτὴν ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῶν ἀποδείξεων. Ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τίς νόμος ἐφαρμοστέος;

Ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς πράξεως, ἀπαντῶσιν συγγραφεῖς τινες, «*locus regit actum*». Πρᾶξις τις πρέπει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις ἐν παντὶ τόπῳ, ἐν ᾧ ἤθελε παρουσιασθῇ, ἂν ἡ σύμφωνος τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἐφ' ἧς συνετάχθη· διότι τὸ λέγειν ὅτι πρᾶξις τις εἶναι ἔγκυρος, σημαίνει ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀπόδειξις. Δὲν εἶναι δὲ φυσικὸν οἱ συμβαλλόμενοι νὰ μὴ συνέταξαν

πράξιν. ἐν ᾧ τόπῳ αἱ ἐγγράφοι ἀποδείξεις δὲν ὤφελουσιν, ἀφοῦ μάλιστα εἰσιν ἐν γνώσει τῆς νομοθεσίας ταύτης;

Αὕτη ἡ θεωρία ὑπερισχύει σήμερον, ἣν δὲν παραδεχόμεθα ἡμεῖς· καίτοι ὅμως τὸ σύστημα ἡμῶν, ὅπερ εἶναι τὸ τοῦ ἐθνικοῦ τῶν μερῶν νόμου, δὲν ἀκολουθεῖται, ἐν τούτοις ἡ προτεινόμενη θεωρία δοκεῖ ἡμῖν λίαν ἀπόλυτος· ὁ κανὼν *locus regit actum* δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ οὐχὶ βεβαίως προστακτικῶς, ἀλλὰ μόνον δυνητικῶς.

Αἱ συνέπειαι τῆς ἀπολύτου ἐφαρμογῆς τοῦ κανόνος *locus regit actum* ἠθέλον εἰσθαι ὑπερβολικαί, ἐὰν ἐφαρμοσθῶσιν αἱ ἀρχαί, ἃς παρεδέχθημεν. Δύο συμβαλλόμενοι συντάττουσι πράξιν πωλήσεως ἐν χώρᾳ, ἐν ᾗ οἱ τύποι τῶν ἀμφοτεροβαρῶν πράξεων διαφέρουσι τῶν ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν νόμου ἀπαιτουμένων. Καθ' ἡμᾶς, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ συντάξωσι τὴν πράξιν πωλήσεως κατὰ τοὺς τύπους τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν νόμου· ἐκ τούτου δὲ δὲν ἔπεται ὅτι ἡ πράξις αὕτη δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πανταχοῦ ὡς ἀποδείξις, ἀφοῦ νόμῳ συνετάχθη καὶ εἶναι πανταχοῦ ἔγκυρος; Καὶ δὲν συνεπέρανον ἐξ ἀνάγκης ὅτι ὁπόταν τὰ μέρη ὧσι τῆς αὐτῆς ἐθνότητος, ὁ δὲ ἐθνικὸς αὐτῶν νόμος δὲν ἀπαιτῇ ἐγγράφον, δέον νὰ ἐπιτρέπηται αὐτοῖς νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸ εὐεργέτημα τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, καίτοι συνεβλήθησαν ταῦτα ἐν χώρᾳ μὴ ἀποδεχομένη τὸ μέσον τοῦτο τῆς ἀποδείξεως.

Πράξεις επίσημοι.— Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἀρχῶν ἀπορρέουσι πλεῖσται συνέπειαι διαφέρονσαι κατὰ τὰ συστήματα, ἅτινα δυνατόν ν' ἀκολουθήσῃ τις.

Ἐν πρώτοις καθ' ὅλα τὰ συστήματα αἱ ἐν χώρᾳ τινὶ συνταχθεῖσαι ἐπίσημοι πράξεις συμφῶνως τοῖς νόμοις τῆς χώρας ταύτης καὶ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων δημοσίων αὐτῆς ὑπαλλήλων θέλουσιν ἔχει ἐν παντὶ τόπῳ τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν, ἣν καὶ ἐν τῇ ἑαυτῶν χώρᾳ.

Τοῦτο ὅμως δὲν ἀποτελεῖ ἀναγνώρισιν ἐξουσίας τοῖς δημοσίοις ὑπαλλήλοις χώρας τινός, ἣν κανονικῶς ἠδύναντο νὰ ἔχωσι μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἐδάφους ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται; — Δυνατὸν ἐν ἀνάγκῃ νὰ ὑποστηριχθῇ τοῦτο, ἐν τούτοις τὸ κοινὸν τῶν διεθνῶν συμφερόντων ἐθεωρήθη ἰσχυρότερον τῆς ἀπολύτου λογικῆς τῶν ἀρχῶν.

Ἰδιωτικαὶ πράξεις.— Αἱ πράξεις αὗται, συντεταγμέναι συμφῶνως τῇ *lex fori* κατὰ τὸ σύστημα συγγραφῶν τινῶν, — συμφῶνως τῷ νόμῳ τῆς χώρας, ἐφ' ἧς συνετάχθησαν, κατὰ τὴν νομολογίαν, — συμφῶνως τῷ ἐθνικῷ τῶν μερῶν νόμῳ κατὰ τὸ σύστημα ἡμῶν, παρουσιάζουσιν ἐν παντὶ τόπῳ τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν.

Μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, τεκμήρια.— Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰδίως ἐπιτείνεται ἡ διαφωνία μεταξὺ τῶν δύο συστημάτων ὡς πρὸς τὸν ἐφαρμο-

τέον νόμον ἐπὶ τῆς παραδοχῆς τῶν ἀποδείξεων.
 Η *lex fori*, ἢ *lex loci actus* ἢ ὁ τῶν μερῶν προ-
 σωπικὸς νόμος θέλει ἐφαρμοσθῇ;

Συγγραφεῖς τινες προτείνουν, ὡς εἶπομεν,
 τὸν νόμον τοῦ ἐπιληφθέντος τῆς ὑποθέσεως δι-
 αστηρίου, ὁπλ. τὴν *lex fori*· ἀλλὰ παρατηροῦ-
 μεν ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ζητήματος διαδικα-
 σίας· δὲν πρόκειται νὰ κανονισθῇ ὁ τύπος, καθ'
 ὃν δέον νὰ προσαχθῇ ἡ ἀπόδειξις, ἀλλ' οἱ ὅροι
 τῆς παραδοχῆς τῆς ἀποδείξεως ταύτης.

Ἐξ ἐναντίας ἡ πλειονότης τῶν συγγραφέων
 παραδέχεται ὅτι ὁ τῆς χώρας νόμος, *lex loci ac-
 tus*, δέον ν' ἀποφασίσῃ· ἂν ἡ δεῖνα ἢ δεῖνα ἀπό-
 δεξις ᾖ ἢ οὐ παραδεκτὴ, καθότι, ὡς λέγου-
 σι, τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι δημοσίας τάξεως. Ἐ-
 παναλαμβάνομεν τὰς ῥητὰς ἡμῶν ἐπιφυλάξεις
 ὡς πρὸς τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο.

Καθ' ἡμᾶς, ἐπειδὴ ὁ κανὼν *locus regit actum* ἐφαρ-
 μόζεται μόνον ἐπὶ τῶν συμβολαιογραφικῶν τύπων
 τῶν πράξεων, φρονοῦμεν ὅτι δέον ν' ἀφήσωμεν
 ὑτὸν κατὰ μέρος ὡς πρὸς τὴν διὰ μαρτύρων ἢ
 ἐκμνηρίων ἀπόδειξιν· συντασσόμεθα δὲ τῇ θεω-
 ρίᾳ τοῦ ἀρχαίου δικαίου τοῦ ἐφαρμοζόντος ἐν-
 ῶντα τὸν προσωπικὸν τῶν μερῶν νόμον.

Ἴδου ὅπως δῆποτε ἐφαρμογαί τινες τῆς ἰσχυ-
 ροῦς θεωρίας (ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος *locus re-
 git actum*).

Ἀλλοδαποὶ τινες συνεβλήθησαν ἐν Γαλλίᾳ

περὶ πράξεως, ἥτις κατὰ τὸν ἐθνικὸν αὐτῶν νόμον δὲν ἀπαιτεῖ σύνταξιν ἐγγράφου τινος, ἐνῶ κατὰ τὸν γαλλικὸν συμβαίνει τοῦναντίον, τουτέστι περὶ χρηματικοῦ συμβολαίου ποσοῦ ἄνω τῶν 150 φράγκων· ἡ πράξις αὕτη φέρεται εἰς δίκην ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου ἡ σύνταξις ἐγγράφου δὲν ἀπαιτεῖται· τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἐθνικοῦ νόμου ἡ τοῦ γερμανικοῦ θέλουσιν ἀρνηθῆναι ὡς ἐναντίαν τοῦ νόμου τῆς χώρας, ἐν' ἣ ἡ πράξις συνετάχθη.

Ἐξ ἐναντίας, ἐὰν π. χ. συνεβάλλοντο ἐν Βαρναρία, ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐν Γαλλίᾳ θὰ ἐπετρέπετο, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο περὶ περιπτώσεως, καθ' ἣν ὅτε γαλλικὸς καὶ ὁ ἐθνικὸς τῶν μερῶν νόμος ἀπῆρτον ἐγγραφον.

Ὁρκος. — Τὸ μέσον ἀποδείξεως τὸ διεγείραν τὰς μεγαλειτέρας δυσχερείας ὑπὸ ἔποψιν διεθνῆ εἶναι ὁ ὅρκος· καὶ τοῦτο, διότι ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὰ περὶ τύπων καὶ παραδοχῆς ζητήματά εἰσιν ἀδιαίρετα. Δὲν εἶναι δυνατόν ἀληθῶς νὰ ἐννοήσῃ τις κατ' ἀρχὴν ὅτι ὅρκος τις δύναται νὰ δοθῇ κατὰ τύπον διαφέροντα ἐκείνου, ὃν καθορίζει ὁ νόμος τῆς χώρας, ἐν' ἣ συνεβλήθησαν περὶ τῆς πράξεως, ἐφ' ἧς ἐπιβάλλεται ὅρκος. Οὗτω οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται γενικῶς ὅτι ὁ νόμος τῆς χώρας ἐν' ἣ συνετάχθη ἡ πράξις, δεόν ν' ἀκολουθῇται οὐ μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸν τύπον, ἀλλὰ καὶ τὴν παραδοχὴν τοῦ ὅρκου.

Ἡ ἀπολύτως ἀντίθετος γνώμη ἡ τείνουσα

πρὸς ἐπικράτησιν τῆς *lex fori* ὑπεστηρίχθη ἐπί-
σης.

Τέλος ἐπρότειναν νὰ ἐφαρμόσωσιν ἔτι ἐνταῦθα
τὸν γενικὸν κανόνα τῆς διακρίσεως μεταξὺ τοῦ
τύπου τῆς ἀποδείξεως καὶ τῆς παραδοχῆς αὐ-
τῆς. Ὅπως γνωρίσῃ τις ἐὰν ὁ ὅρκος δέον ἢ οὐ
νὰ γείνη ἀποδεκτὸς ὡς τρόπος ἀποδείξεως, δέον
ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὸν νόμον τῆς χώρας, ἐν' ᾗ
συνετάχθη ἡ πράξις· καταφατικῶς δὲ λυθέντος
τοῦ προδικαστικοῦ τούτου ζητήματος, ν' ἀπο-
βλέψῃ, ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ ὅρκου, εἰς τὴν
lex fori.

Ἡμεῖς προτιμῶμεν ἔτι καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου
τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προσωπικοῦ τῶν μερῶν νό-
μου ὡς πρὸς τε τὴν παραδοχὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς
τύπους τοῦ ὅρκου. Ἡ λύσις αὕτη δικαιολογεῖται,
καθ' ἡμᾶς, ἐκ τοῦ κατ' ἐξοχὴν προσωπικοῦ χα-
ρακτῆρος τοῦ ὅρκου. Ὁ ἐφαρμοστέος προσωπι-
κὸς νόμος ἔσται ὁ τοῦ μέλλοντος νὰ λάβῃ τὸν
ὅρκον. Ἐὰν ᾗναι δύσκολον νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὅσιν
πάντοτε τὰς προσωπικὰς γνώμας τοῦ λαμβάνον-
τος τὸν ὅρκον, (τὸ ζήτημα τοῦτο ἐκανονίσθη ὡς
γνωστὸν διὰ νόμου), οὐχ ἥττον εἶναι ἀναπόφευ-
κτον, καθ' ἡμᾶς, τὸ σέβεσθαι τὸν προσωπικὸν
αὐτοῦ νόμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΚΥΡΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΥΠ' ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Γαλλικὴ νομοθεσία.

§ 1. — ΛΕΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (1).

Ἀπόφασις γαλλικοῦ δικαστηρίου ἔχει κύρος δεδικασμένου.

Περιβάλλεται διὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἰσχύος.

Συνεπάγεται ὑποθήκην.

Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα συνεπάγεται ἀπόφασις ἐκδεδομένη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑπὸ δικαστηρίου ἀλλοδαποῦ;

Ὑποθήκη ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως. — Γνωρίζομεν ἤδη ὅτι ὑποθήκη ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως δὲν ἀποκτᾶται ἀποτελεσματικῶς ἐν Γαλλίᾳ, ἐκτὸς ἐὰν ἡ ἀπόφασις ἐκνηρύχθῃ ἐκτελεστὴ ὑπὸ γαλλικοῦ δικαστηρίου (ἀρθ. 2123).

Ἐκτελεστικὴ ἰσχύς. — Ἐκ τοῦ αὐτοῦ κειμένου, ἐπιβεβαιουμένου ὑπὸ τοῦ ἀρθ. 546 τῆς Πολ. Δικονομίας, ἔπεται ὅτι, ἵνα λάβωσιν ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν αἱ ἀποφάσεις ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου, δεόν νὰ περιβληθῶσι διὰ ταύτης ὑπὸ γαλλικοῦ δικαστηρίου.

Τοῦτο εἶναι καθ' ὅλα κανονικόν, καθότι τὸ πε-

(1) Ὅπερ καλοῦσι κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν διάλεκτον τοῦ διεθνοῦς δικαίου δίκαιον ἐσωτερικόν.

ριβάλλειν ἀλλοδαπὴν ἀπόφασιν δι' ἐκτελεστικῆς ἰσχύος ἐν Γαλλίᾳ εἶναι πρᾶξις ἐπικυριαρχίας τοῦ Κράτους.

Ἡ διάταξις αὕτη ἄλλως τε τῆς νομοθεσίας ἡμῶν ὑπάρχει καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς νομοθεσίαις.

Ἰσχύς τοῦ δεδικασμένου. — Τὰ δικαστήρια ὀφείλουσι νὰ ἀναθεωρῶσι τὰς ἀλλοδαπὰς ἀποφάσεις, ὅπως ἀπονείμωσιν αὐταῖς ἐκτελεστικὴν ἰσχύνη. Ὡς πρὸς τὴν ἰσχύνη τοῦ δεδικασμένου τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων περίφημος ἡγέρθη ἀμφισβήτησις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος μὴ περατωθεῖσα εἰσέτι. Τὸ ζήτημα παρουσιάζεται ὅποταν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐξαιτοῦνται παρὰ τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων, ὅπως περιβάλωσι δι' ἐκτελεστικῆς ἰσχύος ἀλλοδαπὰς ἀποφάσεις. Διότι, πραγματικῶς, ἐὰν αἱ ἀποφάσεις αὗται ἔχωσιν ἐκτελεστικὴν ἰσχύνη, τὰ δικαστήρια ἡμῶν ὀφείλουσι, ν' ἀρνηθῶσι τὴν κατ' οὐσίαν ἀναθεώρησιν, καὶ νὰ περιορισθῶσι μόνον εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τῆς κανονικότητος τῶν ἀποφάσεων τούτων καὶ εἰς τὴν πιστοποίησιν ὅτι ἐξεδόθησαν ἀληθῶς συμφώνως τοῖς κανόσι τῆς χώρας, ἐξ ἧς προέρχονται· ἐὰν δὲν ἡ περὶ ἧς πρόκειται ἀπόφασις κανονικῶς ἐξεδόθη, ἐὰν δὲν ἀντιστρατεύηται τῷ γαλλικῷ δημοσίῳ δικαίῳ, ἢ ἐὰν δὲν παραβιάζη οὐδὲνα κανόνα τῆς δημοσίας τάξεως ἐν Γαλλίᾳ, καὶ οὐδὲν πλεον· ὥς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς δίκης, ὅτι ἀπεφασίσθη, διατηρεῖται *pro veritate habetur*.

Ἐὰν ἐξ ἐναντίας ἡ ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις δὲν ἔχῃ ἰσχὺν δεδिकाσμένου, τὰ δικαστήρια ἡμῶν δὲν δύνανται νὰ περιβάλωσιν αὐτὴν διὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἰσχύος ἀνευ τῆς κατ' οὐσίαν ἀναθεωρήσεως· ὀφείλουσι δὲ νὰ θεωρήσωσι ταύτην ὡς μὴ ὑπάρχουσαν καὶ ν' ἀντικαταστήσωσι δι' ἰδίας ἀποφάσεις.

Εὐνόητος ἡ σπουδαιότης τοῦ ζητήματος. Θέλομεν ἐξετάσει ἐν πρώτοις πῶς ὀφείλει νὰ λυθῇ θεωρητικῶς, κατόπιν δὲ πῶς λύει τοῦτο ἡ πρακτική.

Θεωρητικὴ ἀμφισβήτησις.— Ὑπὸ ἔποψιν καθαρῶς θεωρητικὴν καὶ *a priori* πῶς λυθήσεται τὸ ζήτημα; Δύο συστήματα εὐρίσκονται ἀντιμέτωπα.

Σύστημα πρῶτον.— Αἱ ἀποφάσεις αἱ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων προέρχονται ἐκ δημοσίων ὑπαλλήλων ἀλλοδαπῶν, ὧν ἡ ἐξουσία ἐκπνέει ἐπὶ τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους αὐτῶν· ὑπὸ ἔποψιν ἐπικυριαρχίας οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐνασκήσωσιν ἐξουσίαν ἐπὶ ἀλλοδαποῦ ἐδάφους.— Ἡ ἀμοιβαία τῶν Κρατῶν ἀνεξαρτησία ἀπαιτεῖ, ὅπως αἱ παρ' ἀλλοδαπῶν δικαστῶν προερχόμεναι ἀποφάσεις, οὐδεμίαν ἔχωσιν ἰσχὺν ἐκτὸς τῆς χώρας, ἐν' ἣ ἐξεδόθησαν.

Σύστημα δεύτερον.— Αἱ ἀποφάσεις δὲν ἀποτελοῦσι προνόμιον ἐπικυριαρχικόν· πράγματι δὲ οἱ παρ' ἰδιωτῶν ἐκλεγόμενοι διαιτηταὶ δὲν δύ-

γανται νὰ ἐκδώσωσιν ἀληθεῖς ἀποφάσεις; Ὁ μόνος ὅθεν λόγος ὅτι εἰς δικαστὴς εἶναι ἀλλοδαπός, δὲν ἀρκεῖ ὅπως ἀμφισβητηθῇ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ τοῦ δικάζειν. — Συνεπῶς αἱ παρ' ἀλλοδαπῶν δικαστῶν ἐκδεδομέναι ἀποφάσεις δεόν νὰ ἔχωσι κύρος καὶ ἐκτὸς τῆς χώρας, ἐν' ἣ ἐξεδόθησαν.

Λύσεις. — Ἐὰν τὸ ζήτημα, ὑπὸ ἔποψιν καθαρῶς ἀφηρημένην ἐξεταζόμενον, μένῃ ἀμφίβολον, αἱ θεωρίαι αἱ διέπουνσαι τὸ διεθνὲς δίκαιον πείθουσιν ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν τὸ δεύτερον σύστημα. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δέ, καθ' ἣν ἠθελέ τις παραδεχθῇ ὅτι ἡ ἀποστολὴ τοῦ δικάζειν προέρχεται ἐκ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τοῦ Κράτους, τοῦτο δὲν εἶναι ἀποχρῶν λόγος πρὸς ἀποκρουσιν ἀποφάσεων ἐκδοθεισῶν ὑπ' ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων, οὔτε ἀρχὴ φύσεως τοιαύτης, ὅπως ἐπιβληθῇ. Ἐξ ἐναντίας δεόν νὰ ληφθῇ ὑπ' ὅψιν ὅτι χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος ἀπάντων τῶν λαῶν δεόν νὰ ὑπάρχῃ ἀμοιβαία πίστις πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους αὐτῶν· καθότι διατὶ ὥς πρὸς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους, οὓς καλοῦσι δικαστὰς ἢ μέλη δικαστηρίου, νὰ μὴ παραδέχωνται τὴν αὐτὴν ἀρχήν, ἣν παραδέχονται καὶ ὥς πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τοὺς ἐντεταλμένους νὰ συντάττωσιν ἐπισήμους πράξεις, τουτέστι τοὺς συμβολαιογράφους; Διατὶ νὰ μὴ δίδηται αὐτοῖς διὰ τῆς παραχωρήσεως τοῦ κύρους τοῦ δεδικαιωμένου εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν ἡ πίστις ἡ διδο-

μένη τοῖς συντάκταις ἐπισήμων πράξεων διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τῶν ὑπ' αὐτῶν συνταχθεισῶν πράξεων;

Τὸ σύστημα τοῦτο, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ πρακτικῇ παρουσιαζομένων ἀναμφισβητήτων πλεονεκτημάτων, ἅπερ ἔχει, συμβιβάζεται καὶ μετὰ τῶν ἀρχῶν· δεόν ὅθεν νὰ γείνη ἀποδεκτόν.

Λέγουσιν ἐν τούτοις ὅτι δεόν νὰ παραχωρῇται ἡ ἰσχὺς τοῦ δεδικασμένου μετ' ἐπιφυλάξεως ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι, καθότι ἅπαντες οἱ λαοὶ δὲν ἔφθασαν εἰς τὸν αὐτὸν τοῦ πολιτισμοῦ βαθμόν· ὁ περιορισμὸς ἐπὶ τοῦ προκειμένου πηγάζει, προσθέτουσιν, ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων. Δεόν δὲ διὰ διπλωματικῶν συμβάσεων νὰ προσφέρωμεν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσι τὴν πίστιν ἡμῶν ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων αὐτῶν, καὶ τὸ μέσον τοῦτο ἔσται τὸ βεβαιότερον πρὸς παραχώρησιν τῆς πίστεως ταύτης μετὰ φρονήσεως.

Ἐξετάσωμεν ἤδη τὰς ἐν τῇ πρακτικῇ προταθείσας λύσεις.

Διέκρινον ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις δύο διακεκριμένας διατάξεις. Ἡ πρώτη, ἥτις ἀφέωρα ἀπάσας τὰς ὑπ' ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων ἐκδεδομένας ἀποφάσεις, ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν αὐτῶν ἰσχύν, καὶ ἐπέτρεπεν αὐταῖς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἰσχύος δι' ἀποφάσεως τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων. Ἡ

δευτέρα περιέστελλε τὴν ἐν τῇ πρώτῃ τεθεῖσαν ἀρχήν, — τουτέστιν ὅτι αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκδεδωμένα ἀποφάσεις δύνανται νὰ περιβληθῶσι διὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἰσχύος ἐν Γαλλίᾳ, — καὶ ἐξήρει τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐξεδίδοντο κατὰ Γάλλων.

Ἄν καὶ τὴν διάταξιν τοῦ 1629 δὲν ἠκολούθησαν ἅπασαι αἱ Σύνοδοι, τὸ ἄρθρον ὅμως 121 ἐγένετο γενικῶς παραδεκτόν· δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπώμεν ὅτι ἀπῆρτιζε τὸν γενικὸν κανόνα τοῦ ἀρχαίου δικαίου. Ὁ κανὼν ὅθεν οὗτος συνίστατο τέλος εἰς τὴν διάκρισιν μεταξὺ τῶν συμφερόντων τῶν ἀλλοδαπῶν, ὡς πρὸς οὓς ἡ ἀπόφασις τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων εἶχεν ἰσχὺν δεδικασμένου, καὶ τῶν συμφερόντων τῶν Γάλλων, ὡς πρὸς οὓς ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν εἶχε τοιαύτην ἰσχύιν· τὴν λύσιν ταύτην νομομαθεῖς τινες εὐρίσκουσιν ἐτι ἀρκοῦντως λογικὴν κατὰ θεωρίαν.

Νεώτερον δίκαιον. — **Ἄρθ. 2123 ἀστ. κώδ., καὶ 546 Πολ. Δικονομίας.** — Τὸ σύστημα τοῦτο δέον νὰ ἐφαρμοσθῇ σήμερον; — Τὸ ζήτημα δὲν ἐλύθη ῥητῶς ὑπὸ τῶν κωδίκων ἡμῶν. Τὸ ἄρθ. 546 τῆς Πολ. Δικονομίας ἀποφαίνεται ὅτι αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις δὲν ἐφαρμόζονται ἐν Γαλλίᾳ, ἐκτὸς ἐὰν ἔλαβον ἐκτελεστικὴν ἰσχύιν· οὐδὲν ὅμως ῥητὸν ἢ σαφὲς ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ὡς πρὸς τὴν ἰσχύιν τοῦ δεδικοσμένου. Αἱ δὲ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι οὐδόλως

βοηθοῦσιν ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθότι τὸ ζήτημα δὲν εἶχεν ἔτι γεννηθῆ κατὰ τὸ 1804. Πέντε κύρια συστήματα προϋτάθησαν κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου.

Σύστημα πρῶτον· (ἐκθεσις τοῦ συστήματος καὶ ἀναίρεσις αὐτοῦ). — Ἡ πρώτη δοθεῖσα ἐρμηνεία, ἥτις ἐπὶ τινα χρόνον ἐπεκράτει, ἐγκατελείφθη ὅμως γενικῶς σήμερον, εἶναι ὅτι τὸ ἄρθ. 121 τῆς διατάξεως τοῦ 1629 ἰσχύει ἔτι καὶ νῦν. — Παραδέχεται ὅθεν τὴν διάκρισιν τοῦ ἀρχαίου δικαίου, τουτέστιν ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα, αἱ ἀποφάσεις ἔχουσιν ἰσχὺν δεδिकाσμένου ἐν Γαλλίᾳ, τὰ δὲ δικαστήρια ἡμῶν δὲν δύνανται ν' ἀπορρίψωσιν, ἀλλὰ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὴν ἐξέλεγχξιν αὐτῶν· κατ' ἐξάιρεσιν ὅμως αἱ κατὰ Γάλλων ἐκδεδομέναι ἀποφάσεις εἰσὶν ἀπολύτως ἐστερημέναι τῆς ἰσχύος τοῦ δεδिकाσμένου· ὁ Γάλλος διαφέρει τοῦ ἀλλοδαποῦ κατὰ τοῦτο ὅτι δικαιοῦνται νὰ θεωρῇ τὰς ἀποφάσεις ταύτας ὡς μὴ ὑπαρχούσας καὶ νὰ διεκδικήσῃ ἐκ νέου τὰ δίκαια αὐτοῦ ἐνώπιον τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων.

Πρὸς ἐπικράτησιν ἀκόμη σήμερον τῆς διακρίσεως τοῦ ἀρχαίου ἡμῶν δικαίου ὑπενθυμίζουσιν ὅτι τὸ ἄρθ. 121 τῆς διατάξεως τοῦ 1629 συνέκειτο ἐκ δύο διακεκριμένων μερῶν. Τὸ ἓν, τὸ ἀφορῶν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων, ἀντικατεστάθη διὰ τοῦ ἄρθ. 546 τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ τοῦ ἁρθρου 2123 τοῦ ἀστικοῦ

κώδικος· τὸ δ' ἕτερον δὲν ἀντικατεστάθη, καθότι, σιωπώντων τῶν νόμων ἐπὶ τοῦ δευτέρου τούτου μέρους, δὲν θέλει ἐφαρμοσθῇ τὸ ἀρθ. 7 τοῦ νόμου τῆς 30 Βαντώξ ἐτους XII, τὸ καταργοῦν τοὺς προγενεστέρους νόμους καθ' ὅσον εἰσὶν ἐναντίοι τῷ κώδικι, οὔτε τὸ ἀρθ. 1041 τῆς Πολ. Δικονομίας, καθότι δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ δικονομικοῦ νόμου. Ἐπομένως τὸ δεῦτερον μέρος τῆς διατάξεως ἰσχύει ὡς μὴ καταργηθέν.

Ὅσοι πιθανὸν καὶ ἂν φαίνεται τὸ σύστημα τοῦτο δὲν θεωροῦμεν αὐτὸ παραδεκτόν· τὸ ἀρθρον 121 τῆς διατάξεως τοῦ 1629 καταργήθη, καθ' ἡμᾶς, ἐντελῶς. Τὸ δεῦτερον μάλιστα μέρος τοῦ ἀρθρου τούτου καταργήθη ἐπίσης, ὡς καὶ τὸ πρῶτον, ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 2123 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος. Ὀντως, ἐὰν ᾖναι βέβαιον ὅτι τὰ δύο μέρη τοῦ ἀρθ. 121 τῆς διατάξεως τοῦ 1629 ἐθεωροῦντο ἐν τέλει ὑπὸ τε τῆς πρακτικῆς καὶ τῆς νομολογίας ὡς ἀπολύτως διακεκριμένα ἀλλήλων, συνεσχετίζοντο ἐν τούτοις ἐντελῶς μεταξύ των, καθότι τὸ δεῦτερον μέρος συνεπλήρου τὸ πρῶτον, καὶ ἀπῆρτιζεν ἐξαιρέσιν· ἐπομένως τὰ δύο μέρη ἀπετέλουν ἓν ὅλον, μίαν ὕλην, ἣν ἡδύνατό τις νὰ τιτλοφορήσῃ ὡς ἐξῆς· « Ἀποτελέσματα τῶν ὑπ' ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων ἐκδοδομένων ἀποφάσεων ». Τὴν ὕλην ὅμως ταύτην ἀναμφιδόλως εἶχον ὑπ' ὄψιν οἱ συντάκται τοῦ ἀρθ. 2123 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, ἀφοῦ μάλιστα ἐπελήφθησαν τῆς

ὑποθήκης καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς τῶν ἀποφάσεων ἰσχύος· ὑπῆρξε λοιπὸν ἀντικείμενον νέου νόμου, καὶ τοῦτο ἀρκεῖ, ὥπως τὸ ἀρθ. 7 τοῦ νόμου τῆς 30 Βαντώζ ἔτους XII ἐφαρμοσθῇ.

Προσθετέον ὅτι, ὅταν ὁ νομοθέτης πρὸ τοιαύτης ἐξαιρετικῆς διατάξεως εὐρισκόμενος σιωπᾷ, εἶναι φυσικὸν νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο νὰ καταργήσῃ ταύτην.

Καθ' ἡμᾶς ὅθεν τὸ ἀρθ. 121 τῆς διατάξεως τοῦ 1629 κατηργήθη πλέον.

Τοῦ πρώτου τούτου σημείου καθορισθέντος, θέλομεν ἐξετάσει τὰ τέσσαρα συστήματα τὰ παραδεχόμενα ἐπίσης τὴν κατάργησιν τοῦ ἀρθρου 121 τῆς διατάξεως τοῦ 1629· διαφέρουσιν ὅμως ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν κειμένων τοῦ ἀστικοῦ κώδικος καὶ τῆς Πολ. Δικονομίας.

Σύστημα δεύτερόν· (ἐκθεσις τοῦ συστήματος καὶ ἀναίρεσις αὐτοῦ). — Σιωπῶντος τοῦ νόμου, λέγουσι νομοδιδάσκαλοι τινες, καθοδηγοῦσιν αἱ ἀρχαί. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπάρχει ἀρχὴ τοῦ δημοσίου δικαίου, ὅτι ἡ ἐκτελεστικὴ ἰσχύς ἀποφάσεων προερχομένων ἐκ κυριαρχίας τινὸς παύει, ἔνθα ἐκπνέει ἡ κυριαρχία αὕτη. Ἐπομένως αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ἐν Γαλλίᾳ, τὸ δὲ γαλλικὸν δικαστήριον δεόν ν' ἀναθεωρήσῃ τὴν ὑπόθεσιν, καὶ οὐδὲν δύναται νὰ περιστείλῃ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ δικαιώματός του τούτου. Ἡ πα-

ρεμβαίνουσα ὅθεν ἀπόφασις ἔσται γαλλικὴ (1).

Ἡ λύσις αὕτη, ἐναντία τῆς τοῦ ἀρθ. 5 § 3 τῆς Ποιν. Δικονομίας, ἐνέχει τι τὸ διφορούμενον, κα-

(1) Τὸ σύστημα τοῦτο, διατυπώμενον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σαφῶς, ἀκολουθεῖται τῶντι ὑπὸ πλείστων συγγραφέων συμφωνούντων ἀληθῶς μόνον ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τῆς ἀφετηρίας, ἀλλὰ τὸ σημεῖον τοῦτο ἔδει νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ριζικὴν τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων ἐκμηδένισιν, οἱ δὲ μὴ βαίνοντες μέχρις αὐτοῦ, πάσχουσιν ἐλλείψιν λογικοῦ. — Ἀποφάσεις τινὲς ἀκολουθοῦσι τὸ σύστημα τοῦτο σχεδὸν πάντοτε μετὰ τῆς ἀλόγου διελίας, ἣν ἀναφέρομεν (Τουλούζ, 27 Ἰανουαρίου 1852). Ἐν τοῦτοις ἀποφασίς τις τοῦ δικαστηρίου τῶν Παρισίων, 15 Ἰουνίου 1861, προέβη μέχρις ἐσχάτων. Τὸ Ἐφετεῖον τῶν Παρισίων κηρύσσει ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ ὅτι τὰ γαλλικὰ δικαστήριά εἰσιν ἀναρμόδια, ὅπως ἀποφασίσωσιν ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων μεταξὺ ἀλλοδαπῶν. Τὸ ζητεῖν παρὰ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων, ὅπως ὁῶσιν ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν εἰς ἀλλοδαπὴν ἀπόφασιν, ἰσοδυναμεῖ τῷ ἐξαιτεῖσθαι τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης δι' ἰδίας ἀποφάσεως· τὰ γαλλικὰ ὅμως δικαστήριά εἰσιν ἀναρμόδια ἐπὶ διαφορῶν μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, ἐπομένως δὲν δύνανται νὰ διατάξωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων. — Ἐὰν παραδεχθῇ τις ἀφ' ἐνὸς μὲν ὅτι αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις εἰσὶ πράξεις ἀλλοδαπῆς κυριαρχίας, ἥς ἡ ἰσχὺς ἐκπνέει, ἐνθα καὶ ἡ κυριαρχία, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ δόγμα, καθ' ὃ τὰ γαλλικὰ δικαστήριά εἰσιν ἀναρμόδια πρὸς ἐκδόκασιν διαφορῶν μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, — δόγμα, ὑπερ ἀντεκρούσαμεν, — τὸ σύστημα τοῦτο δὲν στερεῖται τοῦλάχιστον λογικῆς. Ἀλλ' αὕτη αὕτη ἡ λογικὴ καὶ αἱ συνέπειαι, εἰς ἃς καταλήγει, ἀποδεικνύουσι τὸ λελανθασμένον τοῦ σημείου τῆς ἀφετηρίας. — Τὸ Ἀκυρωτ., 10 Μαρτίου 1863, ἀπορρίψαν τὴν κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου τῶν Παρισίων ἀναίρεσιν, φαίνεται ἀποδεχόμενον τὸ σύστημα τοῦτο.

ὅτι μετὰ τὸν συλλογισμόν, ὃν ποιοῦσιν, ὠφείλον νὰ ἐξαγάγῃσι τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις δεόν νὰ θεωρῶνται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι· δὲν τολμῶσιν ὅμως νὰ φθάσωσι μέχρις ἐκεῖ. εὐρισκόμενοι ἐνώπιον τοῦ ῥήτου ἄρθρου 2123, ὅπερ ἀποδίδει ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι ποιόν τι κύρος, ἀφ' οὗ ἐν μέτρῳ καὶ ὑπὸ ὅρους τινὰς ἀπονέμει αὐταῖς ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ἐν Γαλλίᾳ.

Τὸ δεύτερον τοῦτο σύστημα ἔχει ὡς βάσιν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμοιβαίας τῶν Κρατῶν ἀνεξαρτησίας· τῆς ἀρχῆς ὅμως ταύτης μὴ οὔσης ἀπολύτου, τὰ Κράτη εἰσὶν ἐλεύθερα νὰ παραιτηθῶσι ταύτης· τὸ διεθνὲς δίκαιον ἀπαρτίζει ἀκριβῶς τὸ σύνολον τῶν παραιτήσεων τούτων. — Ἡ Γαλλία λ. χ. κατὰ τὸ ἀρχαῖον δίκαιον παρητήθη τῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης ὡς πρὸς τὰς ἀλλοδαπὰς ἀποφάσεις δι' ἁπάσας τὰς περιπτώσεις, ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ ἄρθ. 121 τοῦ κώδικος τοῦ 1629 προβλεπομένης ἐξαιρέσεως.

Σύστημα τρίτον· (ἐκθεσις τοῦ συστήματος καὶ ἀναίρεσις αὐτοῦ). — Τὸ σύστημα τοῦτο, ἐπικρατοῦν σήμερον ἐν τῇ νομολογίᾳ, δὲν ἀρνεῖται ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι πᾶν κύρος δεδικασμένου· κηρύσσει ὅμως ταύτας ὑποκειμένους εἰς ἀναθεώρησιν, τουτέστιν, ὅτι ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ διαδίκου, καθ' οὗ ἐπιζητεῖται ἡ ἐκτέλεσις ἀλλοδαπῆς ἀποφάσεως, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τὴν οὐσίαν τῆς διαφορᾶς, καὶ ἐὰν ὑπάρχῃ λόγος, νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασιν· ἐν

ἐνὶ λόγῳ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν ἀληθοῦς ἐφετείου καὶ ὑποκαταστήσῃ τῇ ἀλλοδαπῇ ἀποφάσει νέαν ἀπόφασιν.

Ἴδου δὲ τὰ ἐπιχειρήματα, ἅτινα φέρουσι πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ συστήματος τούτου. Οἰονδήποτε, λέγουσι, καὶ ἂν ἦ τὸ κύρος τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων, δὲν δύνανται νὰ ᾤσιν αὐταὶ ἀμετάκλητοι ἐν Γαλλίᾳ, καθότι συμβαίνει ἀποφασίς τις νὰ ἐξεδόθῃ ἐν χώρᾳ μὴ παρεχούσῃ τοῖς διαδίκοις τὰς πλέον στοιχειώδεις ἐγγυήσεις τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐξεδόθῃ ὑπὸ δικαστῶν χώρας διακειμένης ἐχθρικῶς πρὸς ἓνα τῶν διαδίκων. Προσθέτουσι δὲ ὅτι τὸ ἀρθ. 2123, ἐννοούμενον οὕτω, εἶναι ἐντελέστατα συντεταγμένον, καὶ ἀποδέχεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὡς πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀπόφασιν τὸ κύρος τοῦ δεδικασμένου, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἀναθεώρησιν. — Διατὶ ἄλλως τε. εἰν ἐπρόκειτο μόνον νὰ δοθῇ ἐκτελεστικὴ ἰσχὺς τῇ ἀποφάσει, νὰ μὴ καταφεύγῃ τις εἰς μόνον τὸν Πρόεδρον, ὡς ἐπὶ διαιτητικῶν ἀποφάσεων, ἀλλ' εἰς ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον; Τοῦτο δὲν ἐξηγεῖ ὅτι οἱ δικασταὶ ὀφείλουσι ν' ἀποφασίσωσιν, ἀφοῦ λάβωσι πλήρη γνῶσιν τῆς ὑποθέσεως; — Ἡ ἐρμηνεία αὕτη δὲν εἶναι ἐπίσης σύμφωνος τοῖς νομοθέταις τοῦ 1804 καὶ 1806; αἱ δὲ συνομολογηθεῖσαι συνθῆκαι μεταξὺ Γαλλίας καὶ τῶν γειτόνων ἐθνῶν, σκοπὸν ἔχουσιν τὴν ἀπόκρουσιν τῆς ἀναθεωρήσεως, δὲν ἀποδεικνύουσιν ἐμμέσως τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς;

Ὡς βλέπει τις τὸ τρίτον σύστημα, ὡς τὸ δευ-
τερον, ἐγκαταλείπει τὴν θεωρίαν τοῦ ἀρχαίου
ἡμῶν δικαίου· ἔχον ὅμως δικαίωμα ἐπιλογῆς με-
ταξὺ τῶν δύο κανόνων τῆς ἀρχαίας ἡμῶν νομο-
θεσίας, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς τοῦ κοινοῦ δικαίου, ὁ δ' ἕ-
τερος ὁλῶς ἐξαιρετικός, συντάσσεται τῷ τελευ-
ταίῳ τούτῳ.

Ἄλλως τε τὰ προταθέντα ἐπιχειρήματα δύ-
νανται εὐκόλως ν' ἀναιρεθῶσι. Ἰσχυρίζονται ὅτι
τὸ ἀρθ. 2123 ἐνεπιστεύθη εἰς ἅπαν τὸ δικαστή-
ριον καὶ οὐχὶ εἰς μόνον τὸν Πρόεδρον αὐτοῦ τὴν
ἐντολὴν τοῦ ἀπονέμειν τὴν ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν
ταῖς ἀποφάσεσι· ἐκ τούτου δ' ἐξάγουσιν ὑπερβο-
λικὴν συνέπειαν. Ἡ παρέμβασις ὁλοκλήρου τοῦ
δικαστηρίου δὲν ἐξηγεῖται ἐκ τῆς ιδέας ὅτι τὸ
δίδειν ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν εἰς δικαστικὴν ἀπόφα-
σιν δὲν εἶναι πρᾶγμα τόσῳ ἀπλοῦν, ὡς τὸ δίδειν
ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν εἰς διαιτητικὴν; Ἡ διάταξις
τοῦ ἀρθ. 2123 συνδυάζεται ἐπὶ πλεον ἐπίσης κα-
λῶς μετὰ τοῦ τετάρτου συστήματος, ὡς καὶ μετὰ
τοῦ τρίτου· ἐπομένως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ
ὡς ἐπιχείρημα ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο. Εἰ-
δομεν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο στηρίζεται ἐπὶ πνεύ-
ματος δυσπιστίας, ὅπερ ὑπῆρχε παρὰ τοῖς νομο-
θέταις τοῦ 1804 καὶ 1806 κατὰ τῶν ἀλλοδαπῶν.
Λησμονοῦσιν ὅμως ὅτι κατὰ τὸ 1804 καὶ 1806 ὁ
νομοθέτης καθωδηγεῖτο ὑπὸ τῆς νομοθεσίας τοῦ
ἀρχαίου δικαίου, καθ' ὃ γενικὸς κανὼν ἦτο ὅτι

αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις εἶχον ἰσχὺν δεδικασμένου; — Ἐν τέλει λέγουσιν ὅτι αἱ συνθῆκαι αἱ με-
ταξὺ ἀλλοδαπῶν χωρῶν συναφθεῖσαι ἀποκρού-
ουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἀναθεωρήσεως. Ἀλλὰ καὶ
ἐνταῦθα ἐξάγουσι συμπέρασμα ἐκ δεδομένων ἀνε-
παρκῶν, καθότι, οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ παραδε-
κτέα γνώμη, εἶναι βέβαιον ὅτι πρόκειται πάντοτε
περὶ ἐφαρμογῆς κειμένου λίαν λακωνικοῦ, συνε-
πῶς ἀσαφοῦς, τοῦτο δ' ἐξηγεῖ καὶ δικαιολογεῖ
τὴν ὑπαρξίν διπλωματικῶν συμβάσεων ἐπὶ τοῦ
προκειμένου.

Σύστημα τέταρτον· (ἐκθεσις τοῦ συ-
στήματος καὶ ἀπόδειξις αὐτοῦ). — Τὸ σύ-
στημα τοῦτο διεμορφώθη τελευταίως· ἂν καὶ ἡ
νομολογία δὲν παραδέχεται τοῦτο, ἀριθμεῖ ὅμως
πλείστους ὁπαδοὺς μεταξὺ τῶν συγγραφέων, δὲν
διστάζομεν δὲ νὰ συνταχθῶμεν αὐτῷ καὶ ἡμεῖς.

Κατὰ τοῦτο αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις ἀδιακρί-
τως ἔχουσιν ἰσχὺν δεδικασμένου, τὰ δὲ γαλλικὰ
δικαστήρια ὀφείλουσι ν' ἀπέχωσι μὲν τοῦ νὰ ἐξε-
τάζωσιν αὐτὰς κατ' οὐσίαν, νὰ περιορίζωνται δὲ
μόνον εἰς τὴν ἐξέλεγχιν αὐτῶν.

Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ συστήματος τούτου λέ-
γομεν ὅτι ἀφ' ἐνός μὲν αἱ ἀρχαὶ οὐδόλως ἐναν-
τιοῦνται, ὅπως αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις ἔχωσιν
ἰσχὺν δεδικασμένου ἐν Γαλλίᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι
τὰ κείμενα καίτοι ἀσαφῆ, κλίνουσι μᾶλλον ὑπὲρ
τῆς γνώμης ταύτης ἢ ὑπὲρ πάσης ἄλλης. Ἐὰν τὸ

ἀρθ. 2123 ὑπόκειται εἰς σύστημά τι, βεβαίως θὰ ἦναι τοῦτο καὶ οὐδὲν ἕτερον, καθότι ἐπιφορτίζει τὰ γαλλικὰ δικαστήρια τοῦ καθιστᾶν ἐκτελεστάς τὰς ἀλλοδαπὰς ἀποφάσεις· παραδεχόμενον δὲ ὅτι ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις δύναται νὰ λάβῃ ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ἐν Γαλλίᾳ, δὲν ἀναγνωρίζει ἐμμέσως τὴν ἰσχὺν τοῦ δεδिकाσμένου αὐτῆς; (1)

Κατὰ τῆς λύσεως ταύτης ἀντιτάσσουσιν ὅτι ἐν τῷ ἀρθρῷ 2123 δὲν πρόκειται περὶ δεδिकाσμένου. — Τοῦτο εἶναι πλάνη· ἀπεδείξαμεν δὲ ἀκριβῶς ὅτι, ἐπειδὴ ὑπάρχει δεδिकाσμένον, ὑπὸν ὁ κανὼν τοῦ ἀρθρου 2123.

Προσθέτουσιν ὅτι ἀπόφασίς τις ἔχει ἰσχύν, εἶναι ἀπόφασις, μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Κράτους. — Τὴν θεωρίαν ταύτην καταδικάζει τὸ ἀρθρον 5 § 3, (ἀρχαῖον ἀρθρον 7 τῆς Ποιν. Δικονομίας).

(1) Ὁ Αἰνὲ καίτοι ἀναγνωρίζει ὅτι τὸ κείμενον τοῦ ἀρθ. 2123 εἶναι σχεδὸν ῥητὸν ὑπὲρ τῆς ἐννοίας ταύτης, ἀποφάσεται ὅτι τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δὲν εἶναι πειστικόν. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο θεωρεῖ ὑπερβολικόν ὡς τὸ τοῦ τρίτου συστήματος, ἂν καὶ κατ' ἀντίστροφον ἐννοίαν.

Ὑπάρχουσι, λέγει, λόγοι, οὓς δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὸ σύστημα τοῦτο, ὅτι δηλ. δυνατόν νὰ παρουσιασθῶσιν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀποφάσεις παράδοξοι προσβάλλουσαι φανερώς τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀποτελοῦσαι σκανδαλώδεις ἀδικίας.

Δὲν ἀποδεχόμεθα τὰς ἐπιφυλάξεις ταύτας, καθότι τὸ διακρίνειν μεταξὺ τῶν ἀποφάσεων ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀνοίγειν τὴν θύραν πρὸς ἀναθεωρήσει· ἀφοῦ δ' ἀπαξ παραδεχθῶμεν τὴν ἀναθεωρήσιν τινῶν, τὰ γαλλικὰ δικαστήρια δεόν ν' ἀναθεωρῶσιν ἀπάσας.

Παρατηροῦσιν ἔτι ὅτι τὸ ἄρθρον 2123 § 4 λέγει μὲν ὅτι αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις δύνανται νὰ παρέξωσιν ὑποθήκην, μόνον ἀφοῦ καταστῶσιν ἐκτελεσταὶ ἐν Γαλλίᾳ· δὲν λέγει ὅμως ποσῶς οἱ δικασταὶ ὑποχρεοῦνται νὰ κηρύξωσι ταύτας ἐκτελεστάς, καὶ ὡς ἐπιχείρημα φέρουσι τὴν διαφοράν τῆς ρήτρας μεταξὺ τῆς § 3 καὶ τῆς § 4 τῆς ἀφορώσης τὰς διαιτητικὰς ἀποφάσεις. — Συμφωνοῦμεν· ποῦ ὅμως εὐρίσκεται κείμενον θεσπίζον ὅτι οἱ δικασταὶ δεόν ν' ἀναλάβωσι νέαν ἐξέτασιν τῆς υποθέσεως; Δὲν εἶναι φανερόν ἐξ ἐναντίας ὅτι, ἂν τὸ δικαστήριον ἐπιληφθῇ νέας ἐξετάσεως τῆς υποθέσεως, οὐχὶ πλέον ἢ ἀλλοδαπή, ἀλλ' ἡ γαλλικὴ ἀπόφασις ἔσται ἡ ἐκτελεστέα;

Ὑπολείπονται αἱ παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν νομοθεσίαν, περὶ ᾧν ὠμιλήσαμεν ἀναιροῦντες τὰ προηγούμενα συστήματα. Λέγουσιν ὅτι ὁ ἀστικός κώδιξ δὲν εἶναι εὖνους τοῖς ἀλλοδαποῖς, λένουσι δηλονότι τὸ ζήτημα διὰ ζητήματος. Ἀλλ' ὡς τε ἀπὸ τοῦ 1819 οἱ φραγμοὶ μεταξὺ τῶν λαῶν δὲν καταρρέουσιν ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ; ἡ ἡμέτερα δὲ θεωρία δὲν εἶναι οὐσιωδῶς σύμφωνος τῷ νεωτέρῳ πνεύματι; Ἐπειτα ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ ἐρμηνείας, διότι δὲν ὑπάρχει κείμενον πρὸς τοῦτο *lato aut restricto sensu*, καθόσον ὁ νόμος σιωπᾷ ὡς πρὸς τὸ δῆθεν δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀναθεωρήσεως.

Προσθέτουσιν ἔτι ὅτι ἡ θεωρία ἡμῶν θὰ ἦτο παραδεκτὴ, ἐὰν πάντα τὰ ἔθνη ἔζων μεταξύ των ἐν εἰρήνῃ, ἐὰν ἦσαν πεπολιτισμένα κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμόν, ἐὰν ὑπῆρχε πάντοτε μεταξύ των ἴση ἀμοιβαιότης. — Ἀλλ' ἄρα γε δὲν διαφεύγομεν τὸν κίνδυνον, ὃν δυνατὸν ἡ ἀπόλυτος ἐφαρμογὴ τῆς θεωρίας ἡμῶν νὰ προκαλέσῃ, προσηλούμενοι τῷ δικαιώματι, ὅπερ ἔχουσι τὰ δικαστήρια τοῦ ἐξελέγγχειν, ἐὰν πραγματικῶς ὑπάρχῃ ἀπόφασις, καὶ ἂν τὰ αἰτούμενα ἐκτελεστικά μέσα δὲν ἀντιστρατεύωνται τοῖς κυριαρχικοῖς δικαιώμασι τοῦ Κράτους;

Βεβαίως οἱ δικασταὶ δύνανται ν' ἀρνηθῶσι τὸ *pareatis* (ἐκτὸς ἂν συνθῇ καὶ κατήργησαν τὴν ἀνάγκην τούτου, δίδουσαι αὐτοδικαίως ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι), ἐὰν ἡ ὑποβαλλομένη αὐτοῖς ἀπόφασις δὲν παρουσιάζῃ χαρακτηριστικὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως, ἐὰν ἢ ἀνυπόγραφος, ἐὰν, ὡς εἵπομεν, τὰ αἰτούμενα ἐκτελεστικά μέσα ἀντιστρατεύωνται πρὸς τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους. Ἀποκρούομεν ὅθεν τὴν παρατήρησιν ὅτι τὸ ἀρθ. 2123 δὲν διακρίνει, ἐὰν ἡ ἀπόφασις ἢ ἢ μὴ σύμφωνος τοῖς κυριαρχικοῖς δικαιώμασι τοῦ Κράτους· ὑπὸ δὲ τὴν ἐποψὴν ταύτην τὸ σπουδαιότερον εἶναι ὅπως ἡ ἐκτελεστικὴ ἰσχὺς τῶν ἀποφάσεων μὴ ἀντιβαίνει τοῖς κυριαρχικοῖς τούτοις δικαιώμασι.

Ἡ αὐτὴ παρατήρησις ἀρκεῖ πρὸς ἀπόκρουσιν

τοῦ ἐπιχειρήματος, ὅπερ ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ νόμος ἐνεπιστεύθη τὴν φροντίδα τοῦ κηρύσσειν ἐκτελεστάς τὰς ἀποφάσεις εἰς ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, οὐχὶ δὲ εἰς ἓνα μόνον δικαστήν, ὅτε δηλ. πρόκειται περὶ ἐξετάσεως λεπτῶν ζητημάτων, ἅτινα ἀπαιτοῦσι τὴν παρέμβασιν ὁλόκληρου τοῦ δικαστηρίου.

Τέλος, ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι τὰ δικαστήρια δύνανται, ἀναδικάζοντα τὴν ὑπόθεσιν, ν' ἀρνηθῶσι τοῖς ἀλλοδαποῖς δικαστηρίοις τὸ *pareatis*, δεόν πάντοτε ν' ἀρνῶνται τοῦτο, διότι, ἐὰν τὸ *pareatis* δύναται νὰ μὴ δοθῇ, τοῦτο σημαίνει ὅτι αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις δὲν ἔχουσι καθ' ἑαυτὰς οὐδὲν κῦρος, συνεπῶς δυνατόν νὰ μὴ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν. Ὑπάρχει ἐνταῦθα ἰσχυρὸς τις συλλογισμός, ἀλλ' οὗτος εἶναι ἡ βεβαιότερά' καταδίκη τοῦ συστήματος τῆς ἀναθεωρήσεως, καθότι ἀπολήγει εἰς τὸ ν' ἀποσβέσῃ οὐχὶ μόνον τὸ ἄρθ. 2123 τοῦ ἀστ. κώδικος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἄρθρον 546 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Σημειώσωμεν ἐπίσης τὴν ἀφομοίωσιν, ἣν τὸ ἄρθ. 546 τῆς Πολ. Δικονομίας ποιεῖ μεταξὺ τῶν ἀποφάσεων, περὶ ὧν πραγματεύεται τὸ ἄρθ. 2123, καὶ τῶν πράξεων, περὶ ὧν πραγματεύεται τὸ ἄρθ. 2128· ἡ ἀπόφασις δὲν εἶναι πραγματικῶς ἀληθὲς δικαστικὸν συμβόλαιον; — Ἀλλά, ὡς ὑπενθυμίσαμεν, προτείνοντες τὴν θεωρητικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου, ἐπικυροῦσι τὰς πράξεις τὰς

συντεταγμένας ὑπὸ τῶν ἀλλοδαπῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἡ δ' ἐπικύρωσις αὕτη τῶν ἐν λόγῳ πράξεων ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ κύρος τοῦ δεδικασμένου τῶν ἀποφάσεων.

Σύστημα πέμπτον· (ἐκθεσις τοῦ συστήματος καὶ ἐπίκρισις αὐτοῦ). — Ἐν τέλει ἐπρότειναν πέμπτον σύστημα μέσον τι μεταξὺ τοῦ τρίτου καὶ τετάρτου συστήματος.

Κατὰ τοῦτο, ὡς καὶ κατὰ τὸ ἡμέτερον, παραδέχονται ἐν πρώτοις ὅτι τὸ ἄρθρον 121 τῆς Διατάξεως τοῦ 1629 ἐντελῶς κατηργήθη. Παραδέχονται κατὰ δεύτερον λόγον, πάντοτε ὡς καὶ ἡμεῖς, ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Κρατῶν δὲν ἐμποδίζει, ὅπως ἕκαστον τούτων ἀναγνωρίσῃ κύρος δεδικασμένου ταῖς ὑπὸ ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων ἐκδοδομέναις ἀποφάσεσι. Κατὰ τρίτον λόγον παραδέχονται ὅτι τὸ κύρος τοῦ δεδικασμένου ἀναγνωρίζεται πράγματι ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι, καὶ ὅτι τὸ γαλλικὸν δικαστήριον δὲν ἔχει ἐντολὴν τοῦ ἀναθεωρῆσαι τὰς ἀποφάσεις ταύτας, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον τοῦ ν' ἀρνηθῇ ἢ παραχωρήσῃ τὸ *exequatur*, Κατὰ ταῦτα εἵμεθα ἐντελῶς σύμφωνοι.

Προσθέτουσιν ὅμως, καὶ ἐνταῦθα διαφωνοῦμεν, ὅτι τὸ κύρος ἀλλοδαπῆς ἀποφάσεως δὲν εἶναι ἀπόλυτον, ὅτι δηλ. ἡ ἀποστολὴ τοῦ δικαστηρίου τοῦ ἐντεταλμένου τὴν παραχώρησιν ἢ ἀρνήσιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἰσχύος περιλαμβάνει τὸ

δικαίωμα τῆς κατ' οὐσίαν ἐξετάσεως. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, λέγουσιν, αἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκδοθέναι ἀποφάσεις δὲν ἀφομοιοῦνται ταῖς διαιτητικαῖς, διότι τοῦτο ἠθέλην εἶσθαι ἐναντίον τῶν κειμένων. Ὁ Πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ταῖς διαιτητικαῖς ἀποφάσεσι (ἄρθ. 1020 Πολ. Δικονομίας), ἐνῶ τὸ *exequatur* δύναται νὰ μὴ δοθῇ εἰς ἀλλοδαπὴν ἀπόφασιν (ἄρθ. 546 Πολ. Δικ.).

Τοῦτου τεθέντος, ἐν τῶν δύο προκύπτει ἡ μετὰ τὴν ἐξέτασιν τὸ *exequatur* θέλει παραχωρηθῇ, ὅτε εὐρισκόμεθα ἐνώπιον ἀποφάσεως ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου, ἔχοντος παρ' αὐτοῦ μὲν τὴν ἰσχὺν τοῦ δεδικοσμένου, παρὰ τοῦ γαλλικοῦ δὲ δικαστηρίου τὴν ἐκτελεστικὴν ἰσχύν, ἡ δὲν θέλει παραχωρηθῇ, ὅτε ἐπιτρέπεται τῷ ζημιωθέντι διαδίκῳ νὰ εἰσαγάγῃ ἐνώπιον τοῦ γαλλικοῦ δικαστηρίου ἐκ νέου τὴν ὑπόθεσιν πρὸς ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας· ἢ ἐπὶ ταύτης δ' ἀπόφασις θέλει ἀντικαταστήσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἐκδοθεῖσαν. Ἐπομένως ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει θὰ λάβωσι χώραν δύο δίκαι.

Δυνατὸν νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο οὐδόλως διαφέρει τοῦ τρίτου· καταλήγει δὲ εἰς τὸ νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ἀναθεώρησιν εἰς δύο δίκας ἀντὶ εἰς μίαν. Διαφέρει ὅμως εἰς πλεῖστα ζητήματα. Ἐν πρώτοις σέβεται τὸ κείμενον τοῦ ἄρθ. 2123, ἀκολουθῶς ἢ ἐξετάσις, ἢ ἐπιδιώκει

δὲν εἶναι ἡ βαθεῖα ἐξέτασις, ἣν ἐπιζητεῖ τις παρὰ δικαστηρίου ὀφείλοντος ν' ἀναθεωρήσῃ τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἐπικύρωσιν ἢ ἀκύρωσιν αὐτῆς. Ἐν τῇ πρώτῃ δίκῃ τὸ γαλλικὸν δικαστήριον δὲν θέλει κρίνει τὴν οὐσίαν αὐτὴν, ἀλλὰ τὴν ἀπόφασιν· ἡ δὲ ἀποστολὴ αὐτοῦ ὁμοιάζει σχεδὸν τῇ τοῦ δικαστηρίου, παρ' οὗ ζητεῖται ἐπικύρωσις. Δικάζειν ὑπόθεσιν ἢ δικάζειν ἀποφασίν εἰσι δύο διάφορα πράγματα· ἡ ἐργασία τοῦ δικαστηρίου ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει δὲν εἶναι μεγάλη, οὔτε ὁμοιάζει τῇ τοῦ Ἐφετείου. Ἐπὶ πλέον καὶ πρὸ πάντων, ἐνῶ κατὰ τὸ τρίτον σύστημα ἡ ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις ἀναθεωρουμένη ἀναγκαίως μεταρρυθμίζεται ἢ ἐπικυροῦται ὑπὸ γαλλικοῦ δικαστηρίου, δυνατόν νὰ συμβῇ ἐξ ἐναντίας, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ προκειμένου συστήματος, ὥστε αὐτὴ οὔτε ν' ἀναθεωρηθῇ οὔτε νὰ ἐπικυρωθῇ. Ὅντως, εἰάν ἡ ἐκτελεστικὴ ἰσχὺς δὲν παρεχωρήθῃ, δυνατόν ἢ ἐξουσία, ἣν ἔχουσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι τοῦ νὰ κινήσωσι νέαν δίκην ἐν Γαλλίᾳ, νὰ προσκρούσῃ εἰς δυσχερείας, ὡς λ. χ. ὅταν τὸ γαλλικὸν δικαστήριον κηρύξῃ ἐαυτὸ ἀναρμόδιον συμφώνως τῇ νομολογίᾳ, ἢ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 59 τῆς Πολ. Δικονομίας.

Μεθ' ὅλην τὴν αὐθεντίαν τοῦ συστήματος τοῦτου ἡμεῖς συντασσόμεθα τῷ τετάρτῳ συστήματι, δι' οὗς ἐξεθέσαμεν λόγους.

Ποῦον τὸ κύρος ἀλλοδαπῆς ἀποφάσεως

καθοριζούσης τὴν κατάστασιν προσώπων ἀλλοδαπῶν; — Μεταξὺ τῶν συγγραφέων τῶν πρεσβευόντων τὸ σύστημα τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων οἱ πλεῖστοί εἰσι διατεθειμένοι νὰ παραδεχθῶσιν ἐξαίρεσιν τινα ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τὰς καθοριζούσας τὴν κατάστασιν τῶν προσώπων, καὶ νὰ κηρύξωσιν ὅτι αὗται ἔχουσιν ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν ταύτην πλήρες τὸ κύρος ἐν Γαλλίᾳ, διότι, ὡς λέγουσιν, αἱ ἀποφάσεις αὗται ἰσοδυναμοῦσι τοῖς νόμοις, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν. Ἕτεροι ἀφ' ἑτέρου γνωματεύουσιν ὅτι ὁ κανὼν δέον ἄνευ ἐξαίρεσεως νὰ ἐφαρμόζεται ταῖς ἀποφάσεσι ταύταις, ὡς καὶ εἰς πάσας τὰς ἄλλας, καθότι αἱ ἀποφάσεις αὗται, ἂν καὶ καθορίζουσι τὴν κατάστασιν τῶν προσώπων, εἰσὶν οὐχ ἥττον ἀποφάσεις, ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμόζωνται ἐν Γαλλίᾳ ὅπως αὐτοὶ οἱ νόμοι.

Ἕτερα συστήματα ἐκτὸς τοῦ τῆς νομολογίας ἀποφασίζουσιν ἐξ ἐναντίας ἐκ συμφώνου ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὗται ἔχουσι πλήρες κύρος δεδικασμένου ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ὅτι ὡς πρὸς ταύτας δὲν εἶναι χρεῖα νὰ ζητηθῇ παρὰ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων ἡ ἐκτελεστικὴ ἰσχὺς.

Δευτερεύοντα ζητήματα. — Οἰαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ λύσις, ἢν παραδέχονται ἐπὶ τοῦ σπουδαίου ζητήματος τοῦ κύρους τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων (ἡ λύσις δ' αὕτη ἐστὶ ἡ μία τῶν

δύο προεκτεθεισών), δύο δευτερεύοντα ζητήματα παρουσιάζονται ἐπὶ τοῦ κυρίου ζητήματος.

A. — Ποῖον τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον *ratione materiae*; — "Ὅταν ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις ἐξεδόθῃ ἐπὶ ἐμπορικῆς ὑλῆς, ποῖον δικαστήριον ἔσται ἀρμόδιον, ὅπως δώσῃ αὐτῇ ἐκτελεστικὴν ἰσχύν, τὸ ἐμποροδικεῖον ἢ τὸ πολιτικόν;

Ἡ λύσις τοῦ δευτερεύοντος τούτου ζητήματος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς λύσεως τοῦ κυρίου. Ἐάν, ὡς οἱ τοῦ δευτέρου συστήματος, θεωρῶσι τὴν ἀλλοδαπὴν ἀπόφασιν ὡς μὴ ὑπάρχουσαν, ἀρμόδιον γαλλικὸν δικαστήριον ἔσται τὸ ὀριζόμενον ἐκ τῆς φύσεως τῆς διαφορᾶς. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας, κατὰ τὸ τέταρτον σύστημα, ἀναγνωρίζωσιν, ὡς ἡμεῖς, πλῆρες κύρος δεδικασμένου ταῖς ἀποφάσεσι, τὸ ζήτημα ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. Ἐὰν παραδέχωνται ὅτι δεόν προηγουμένως νὰ ἀποφασισθῇ τὸ ζήτημα τοῦ *exequatur*, ἅπαξ δὲ τούτου λυθέντος, δύναται νὰ λάβῃ χώραν νέα δίκη, δεόν ν' ἀποφασισθῇ ὅτι ὡς πρὸς μὲν τὸ πρῶτον ζήτημα, τὸ τοῦ *exequatur*, ἀρμόδιον δικαστήριον ἔσται τὸ πολιτικόν, ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον τὸ ἐμπορικόν. Ἐὰν τέλος θεωρῶσι, κατὰ τὸ τρίτον σύστημα, ἥτοι τὸ τῆς νομοδογίας, ὅτι τὸ δικαστήριον δεόν νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δίκην ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τῶν ἐνδιαφερομένων, καὶ ν' ἀναθεωρήσῃ κατ' οὐσίαν τὴν ἀπόφασιν, ὑπάρχουσιν ἀμφιβολίαι καθότι μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τοῦ τῆς

νομολογίας συστήματος οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἀρμοδιότης ἀνήκει τῷ ἐμποροδικείῳ, οἱ δέ, φρονοῦντες ὅτι πρόκειται περὶ ἐκδικάσεως τῆς ἀποφάσεως μᾶλλον ἢ τῆς διαφορᾶς, ἐφ' ἧς αὕτη ἐξεδόθη, παραδέχονται τὴν τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἀρμοδιότητα.

Β. — Πῶς δέον νὰ συντάσσωνται αἱ περὶ *exequatur* αἰτήσεις; — Ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τούτου δευτερεύοντος ζητήματος, ἐὰν ἀναγνωρίζωσιν, ὡς ἡμεῖς, πλῆρες κύρος ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσιν, ἀρκεῖ ὁ ἐνδιαφερόμενος ν' ἀποταθῇ πρὸς τὴν δικαιοσύνην δι' ἀναφορᾶς· ὁ δὲ ἀντίδικος ἔχει δικαίωμα ἀνακοπῆς. Ἐὰν ἐξ ἐναντίας φρονῶσιν ὅτι τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ δικάσῃ τὴν ἀπόφασιν, εἶναι ἀνάγκη κλήσεως.

§ 2. — ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ.

Οἰαδῆποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ ἔννοια τοῦ ἀρθρου 2123, δέον νὰ ἐπιφυλάχθωμεν ὡς πρὸς τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὑπάρχουσι διπλωματικαὶ συμβάσεις.

Συνθήκη ἀφορῶσα τὴν ναυσιπλοῖαν τοῦ Ῥήνου. — Ἡ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Ἀπριλίου 1832 συνθήκη αὕτη ἐν τῷ ἀρθρῳ αὐτῆς 5 ἐπέφερε τοιαύτην ἐπιφύλαξιν, δηλονότι τὸ δικαστήριον τοῦ Στρασβούργου ὀφείλει νὰ δίδῃ τὸ *exequatur*, μὴ ἐξετάζον τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως. Σήμερον ὁ νόμος οὗτος προσωρινῶς μένει ἀνεφάρμοστος

Σύμβασις μετὰ τῆς Ἑλβετίας. — Τοῦ αὐτοῦ εἰδους σύμβασις συνωμολογήθη τὴν 15 Ἰουνίου 1839 μετὰ τῆς ἐλβετικῆς ὁμοσπονδίας. Κατὰ τὰ ἄρθρα 15-18 τῆς συμβάσεως ταύτης αἱ ἀποφάσεις αἱ ἐκδοθεῖσαι ἐν μιᾷ τῶν δύο τούτων χωρῶν εἰσιν ἐκτελεσταὶ ἐν τῇ ἐτέρᾳ, ἀρκεῖ μόνον οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ προσαγάγωσι τῇ ἀρμοδίᾳ ἀρχῇ, — ἥτις παρ' ἡμῖν εἶναι τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ἢ τὸ δικαστικὸν Συμβούλιον, — ἅπαντα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα· αὐτὰ δὲ περιορίζεται εἰς τὸ ἐξελέγχειν τὴν κανονικότητα τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων.

Τὸ *eaequatur* δύναται νὰ μὴ δοθῇ ἐν ταῖς ἐξῆς περιστάσεσι·

1^α Ἐὰν ἡ ἀπόφασις προέρχεται ἐξ ἀναρμοδίας δικαιοδοσίας.

2^α Ἐὰν οἱ διάδικοι δὲν ἐκκλητεύθησαν δεόντως ἢ δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν νομίμως.

3^α Ἐὰν οἱ τῆς δημοσίας τάξεως κανόνες τῆς χώρας, ἐνθα ἐπιζητεῖται ἡ ἐκτέλεσις, ἀπαγορεύωσι τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀποφάσεως.

Ἐὰν ὅμως ἡ ἀπόφασις, δι' ἣν ἐπιζητεῖται τὸ *eaequatur*, δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ εἰς οὐδὲν τῶν σημείων τούτων, λαμβάνει ἐκτελεστικὴν ἰσχύν, ἐπομένως ἡ ἐκ ταύτης πηγάζουσα ὑποθήκη ἰσχύει ἐν Γαλλίᾳ.

Σύμβασις μετὰ τῆς Ἰταλίας. — Ὁμοία σύμβασις εἶναι ἡ τῆς 24 Μαρτίου 1860 μετὰ τῆς

Σαρδηνίας, ἥτις ὅμως ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν μετὰ τῆς Ἰταλίας σχέσεων ἡμῶν. Ἡ συνθήκη αὕτη, ἀφορῶσα τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἀποφάσεων, παρουσίαζεν ἀσαφείας τινάς, ἃς διέλυσεν ἡ συμπληρωτικὴ σύμβασις τῆς 1ης Σεπτεμβρίου 1860 συντεταγμένη κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς μετὰ τῆς ἐλβετικῆς ὁμοσπονδίας συμβάσεως. Κατὰ τὴν σύμβασιν ταύτην ἀναθεώρησις οὐδέποτε ἐπιτρέπεται, τὸ δὲ γαλλικὸν καὶ ἰταλικὸν δικαστήριον περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ἐξετάσῃ τὴν κανονικότητα τῆς ἀποφάσεως, καὶ τὰς μετὰ τοῦ δημοσίου δικαίου σχέσεις του.

Σύμβασις μετὰ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βάδης. — Τέλος δέον ν' ἀναφέρωμεν τὴν μετὰ τοῦ μεγάλου δουκάτου τῆς Βάδης σύμβασιν τῆς 7 Ἀπριλίου 1846, καθ' ἣν τὸ γαλλικὸν δικαστήριον ἐπιλαμβανόμενον τῆς αἰτήσεως περὶ *exequatur*, δέον νὰ παραχωρήσῃ τοῦτο ὑπὸ μόνον τὸν ὅρον, ἐὰν ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθῃ κανονικῶς.

Ἡ σύμβασις ἐπεξετάθη εἰς τὴν Ἀλσατίαν καὶ Λοθαριγγίαν τὴν 11 Δεκεμβρίου 1871.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι.

Αἱ ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τρεῖς τάξεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ κύρος, ὅπερ παραχωροῦσι ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι.

I. — Κράτη ἐφαρμόζοντα τὸ σύστημα τῆς ἀναθεωρήσεως, ἣν παραδέχεται ἡ γαλλικὴ νο-

νομολογία. — Μεταξὺ τῶν Κρατῶν, ἅτινα ἠκολούθησαν τὴν λύσιν ταύτην, χωρὶς νὰ ὑποστῶσι τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας, ἠρίθμουν ἄλλοτε καὶ τὴν Ῥωσσίαν, ἀλλ' αὕτη ὡς θέλομεν ἰδεῖ, μετέβαλε κατὰ τὸ 1864 τὴν νομοθεσίαν της.

Βέλγιον. — Μεταξὺ τῶν κρατῶν τῶν ὑποστάντων τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας ἦτο μέχρι τοῦ 1851 καὶ τὸ Βέλγιον, ὅπερ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διετέλει ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἀστικοῦ κώδικος καὶ τῆς Πολ. Δικονομίας ἡμῶν. Ὁ βελγικὸς ὅμως νόμος τῆς 16 Δεκεμ. 1851 κατήργησε τὸ ἄρθ. 2123 μετὰ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ περὶ ὑποθηκῶν τίτλου· τὸ δὲ ἄρθ. 546 τῆς Πολ. Δικονομίας ἔμεινεν ἐν ἰσχύϊ μέχρι τοῦ 1876. Ἡ βελγικὴ νομολογία μετὰ πλείστους δισταγμοὺς παρεδέχθη τὸ σύστημα τῆς ἀναθεωρήσεως, ὅπερ κατὰ τὸ 1876 παρεδέχθη καὶ ἡ νομοθεσία. Τὸ ἄρθ. 10 τοῦ προεισαγωγικοῦ τίτλου τῆς νέας Πολιτ. Δικονομίας, δημοσιευθείσης τὴν 26 Μαΐου 1876, θεσπίζει ὅτι δὲν θέλει λαμβάνει χώραν ἀναθεώρησις τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐκδιδομένων ὑπ' ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων τῶν χωρῶν, μεθ' ὧν συνωμολογήθησαν συνθήκαι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀμοιβαιότητος, καὶ ὑπὸ ὅρους ἀναλόγους τῶν διατετυπωμένων ἐν ταῖς μετὰ τῆς ἐλβετικῆς ὁμοσπονδίας καὶ Ἰταλίας συνθήκαις. Ἐξ ἀντιδιαστολῆς ὅθεν ἀναθεώρησις θὰ λαμβάνη χώραν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων τῶν λοιπῶν χωρῶν.

Ἡ βελγικὴ λοιπὸν νομοθεσία ἀφομοιοῦται τῇ ἡμετέρᾳ ἢ μᾶλλον τῇ ἐρμηνείᾳ, ἣν δίδει ἡ νομολογία ἡμῶν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ· ἐπομένως ἐν Βελγίῳ ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ αἱ ἀλλοδαπαὶ ἀποφάσεις ὑπάγονται εἰς ἀναθεώρησιν.

Ἐν τούτοις ὑπῆρχεν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ ταύτῃ ἰδιαίτερόν τι ἀναγόμενον εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τῶν γαλλικῶν ἀποφάσεων. Τὴν 9 Σεπτεμβρίου 1814 διάταγμα τοῦ Πρίγκιπος Ἡγεμόνος τῶν Κάτω-Χωρῶν κηρύσσει ὅτι αἱ ἐν Γαλλίᾳ ἐκδεδομένα ἀποφάσεις δὲν θέλουσιν ἔχει ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ἐν ταῖς βελγικαῖς ἐπαρχίαις, καὶ ὅτι, ἂν καὶ ὑπάρχωσιν αἱ ἀποφάσεις αὗται, οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων δύνανται ἐλευθέρως νὰ διεκδικήσωσιν ἐκ νέου τὰ δίκαια αὐτῶν ἐνώπιον τῶν βελγικῶν δικαστηρίων. Τοῦτο δὲ εἶναι πρόδηλος ἀποτύπωσις τῶν ἐν τῇ Διατάξει τοῦ 1629 θεσπιζομένων. Ὁ νόμος οὗτος οὐδέποτε κατηργήθη, ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται κατὰ γράμμα, καὶ ἀφομοιοῦσι τὰς γαλλικὰς ἀποφάσεις ταῖς λοιπαῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι.

2, — Νομοθεσίαι ἀναγνωρίζουσαι ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀμοιβαιότητος. — Αἱ πλεῖσται τῶν νομοθεσιῶν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἰδίως δὲ αἱ τῶν γερμανικῶν Κρατῶν ἀναγνωρίζουσι κύρος δεδικασμένου ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι, καὶ παραχωροῦσι τὴν ἐκτελεστι-

κὴν ἰσχὺν ἄνευ ἐξετάσεως τῆς οὐσίας, ἀλλ' ὑπὸ τρεῖς ὅρους·

1^{ον} Ἡ ἀλλοδαπὴ ἀπόφασις δεόν νὰ ᾖ γνησία, ἀμετάκλητος, ἐκδεδομένη δημοσίᾳ ὑπὸ ἀρμοδίου δικαστηρίου μεταξὺ διαδίκων ἐμφανισθέντων ἢ νομίμως κλητευθέντων.

2^{ον} Ἡ ἀπόφασις δεόν νὰ μὴ ἀντιστρατεύηται τῷ δημοσίῳ δικαίῳ ἢ τῇ δημοσίᾳ τάξει τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐπιζητεῖται ἡ ἐφαρμογή.

3^{ον} Δεόν νὰ ὑπάρχῃ νόμιμος ἀμοιβαιότης μεταξὺ τῆς χώρας, ἐν ᾗ ἐπιζητεῖται ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως, καὶ τῆς χώρας, ἐν ᾗ αὕτη ἐξεδόθη.

Ὁ τελευταῖος οὗτος ὅρος συνεπάγεται ἐν ταῖς χώραις ταύταις, λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς πλάνης τῆς νομολογίας ἡμῶν, τὴν στέρψιν τοῦ κύρους τοῦ δεδικασμένου τῶν γαλλικῶν ἀποφάσεων.

3.—Νομοθεσαὶ ἀναγνωρίζουσαι κύρος δεδικασμένου καὶ ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ἄνευ ὅρου ἀμοιβαιότητος ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι.—
Ῥωσσία.— Ἡ Ῥωσσία ἀπὸ τοῦ 1864 (ἀρθ. 1273 μέχρι 1281 τῆς Πολ. Δικονομίας) ἀναγνωρίζει ἄνευ ὅρου ἀμοιβαιότητος κύρος δεδικασμένου ταῖς ἀλλοδαπαῖς ἀποφάσεσι.

Ἰταλία.— Τὸ ἀρθ. 941 τῆς ἰταλικῆς Πολ. Δικονομίας ἐκφράζεται συμφώνως τῇ Ῥωστικῇ Πολ. Δικονομ., ἀλλ' ἐνῶ ἐξάγεται ἐκ τοῦ νόμου ἢ μὴ ὑπαρξίς τῆς ἀμοιβαιότητος, ἡ ἰταλικὴ νο-

μολογία, ἀντεκδικουμένη τὴν ἡμετέραν, παραδέχεται τὴν ἀναθεώρησιν τῶν γαλλικῶν ἀποφάσεων ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἀγγλία, Ἡνωμένα Πολιτεῖαι.— Τὸ χαρακτηριστικὸν τὴν νομοθεσίαν τῶν δύο τούτων χωρῶν ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων εἶναι ἡ ἐντελής διάκρισις μεταξὺ τῆς ἐξελέγξεως τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων, ἥτις ἀνήκει τῇ δικαστικῇ ἐξουσίᾳ, καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς ἰσχύος, ἣν περιβάλλονται αὗται παρὰ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας.

Ἰδιαιτερόν τι δημόσιον γραφεῖον ἐκδίδει ἐντολὴν περὶ ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως, ὃ δ' ἐνδιαφερόμενος κομιστὴς τῆς ἐντολῆς ταύτης διευθύνεται πρὸς τὸν δημοτικὸν Πάρεδρον τῆς κομντείας, ἐν ᾗ ἐπιζητεῖ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, οὗτος δὲ δυνάμει τῆς ἐντολῆς ταύτης ἐκτελεῖ.

Τ' ἀγγλικά δικαστήρια δύνανται ν' ἀποδεχθῶσιν ἢ ἀπορρίψωσι τὰς ὑποβαλλομένας αὐτοῖς ἀλλοδαπὰς ἀποφάσεις, καὶ ἐνεργούσιν οὕτω εἶδος τι ἐπακυρώσεως, περιοριζόμενα εἰς τὴν ἐξελέγξει τῆς κανονικότητος τῶν ἀποφάσεων τούτων, ἐὰν δηλ. αὗται προέρχωνται ἐξ ἀρμοδίου δικαστηρίου, ἐὰν συμφωνῶσι τοῖς κανόσι τῆς φυσικῆς δικαιοσύνης καὶ τῷ δημοσίῳ ἀγγλικῷ δικαίῳ.

Ἐν συντόμῳ ἀναθεώρησις δὲν λαμβάνει χώραν, καὶ τοῦτο ἄνευ ὅρου ἀμοιβαιότητος. Τὸ διακρίνον μόνον τὴν Ἀγγλίαν εἶναι ὅτι ὑπάρχει

διαδικασία τις διάφορος ὡς πρὸς τὴν παραχώρησιν τοῦ *exequatur*.

Σχέδιον περὶ διεθνoῦς Συνεδρίου. — Ὡς βλέπει τις αἱ εὐρωπαϊκαὶ νομοθεσίαι συντάσσονται αἱ μὲν μετὰ τοῦ συστήματος τῆς ἀναθεωρήσεως, αἱ δὲ μετὰ τοῦ τῆς μὴ ἀναθεωρήσεως.

Ἡ Κυβέρνησις τῶν Κάτω-Χωρῶν κατὰ τὸ 1874 ἔλαβε τὴν πρωτοβουλίαν περὶ συγκαλέσεως διεθνoῦς Συνεδρίου, οὗτινος σκοπὸς ἦν νὰ κανονίσῃ τοὺς ἀμοιβαίους ὅρους τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀλλοδαπῶν ἀποφάσεων ἐν ταῖς διαφόροις χώραις. Ἀτυχῶς ὁμῶς ἡ ἰδέα αὕτη ἐναυάγησε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΑΛΛΟΔΑΠΗ ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Αἱ διαιτητικαὶ ἀποφάσεις αἱ ἐκδοθεῖσαι ὑπ' ἀλλοδαποῦ διαιτητοῦ οὐδεμίαν βεβαίως ἔχουσι καθ' ἑαυτὰς ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν ἐν Γαλλίᾳ. Ποία ὅθεν ἡ ἀρμοδία ἀρχὴ πρὸς παροχὴν ταύτης;

Διακριτέον ἐνταῦθα μεταξὺ τῆς ἀναγκαστικῆς καὶ ἐκουσίας διαιτησίας.

Ἐκουσία διαιτησία. — Ἐν περιπτώσει ἐκουσίας διαιτησίας ἡ ἀπόφασις προέρχεται ἐξ ἐντολοδόχων τῶν μερῶν μᾶλλον ἢ ἐκ δικαστῶν. Λόγος ὅθεν περὶ ἀναθεωρήσεως δὲν δύναται νὰ γείνη, ἀρκεῖ δὲ μόνον νὰ δοθῇ τῇ διαιτητικῇ ἀποφάσει ἐκτελεστικὴ ἰσχὺς ὑπὸ τοῦ Προέδρου γαλλικοῦ τινὸς δικαστηρίου.

Ἀναγκαστικὴ διαιτησίᾳ. — Ἐὰν ὅμως ἐξ ἐναντίας πρόκειται περὶ ἀναγκαστικῆς διαιτησίᾳς, αἱ ἀποφάσεις αὐτῆς δεόν νὰ θεωρῶνται ὡς προερχόμεναι ἐξ ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων· παραπέμπομεν δὲ ὡς πρὸς τοῦτο εἰς τὴν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τρίτῳ ἐκτεθεῖσαν ἀνάπτυξιν ἐπὶ τῶν συστημάτων τῶν διαιρουμένων τὴν τε νομολογίαν καὶ τοὺς συγγραφεῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑΙ

ΥΠ' ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Ἀποδεικτικὴ ἰσχὺς. — Δὲν θέλομεν ὁμιλήσει περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἰσχύος τῶν ἐπισήμων πράξεων τῶν συνταχθεισῶν ὑπ' ἀλλοδαπῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἐξηγήσαμεν ἀνωτέρω πραγματευόμενοι περὶ ἀποδείξεων ὅτι ἔδει νὰ ἐφαρμόσωμεν ταῖς πράξεσι ταύταις ὡς πρὸς τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν τὸν κανόνα *locus regit actum*, καὶ ὅτι, ἐὰν συνετάχθησαν συμφώνως τῇ *lex loci actus*, θέλουσιν ἔχει τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, ἣν καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Δύναται νὰ δοθῇ ἐκτελεστικὴ ἰσχὺς ταῖς πράξεσι ταύταις; — Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐπισήμων πράξεων, ἃς συνέταξεν ἀλλοδαπὸς δημοσίος ὑπάλληλος;

Ἐν τισι χώραις αἱ πράξεις αὗται ἔχουσιν ἐν αὐταῖς ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ᾧσι κανονικῶς συντεταγμένοι.

Ἐν Γαλλίᾳ, ὡς εἵπομεν, ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ὡς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκτελεστικὴν ἰσχὺν. Παρουσιάζεται δὲ τὸ ἐρώτημα ἂν τὴν ἐκτελεστικὴν ταύτην ἰσχὺν, ἣν δὲν ἔχουσιν ἐν ἑαυταῖς, δύνανται νὰ λάβωσιν εἴτε παρ' ὀλοκλήρου τοῦ δικαστηρίου, εἴτε παρὰ τοῦ Προέδρου μόνον αὐτοῦ. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται.

Ἀμφισβήτησις. — Προτείνουνσι γενικῶς λύσιν ἀρνητικὴν· τὸ ἄρθρον ὅμως 546 τῆς Πολ. Δικονομίας ἔχον ὡς ἐξῆς « αἱ ὑπ' ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων ἐκδοδόμεναι ἀποφάσεις, καὶ τὰ ὑπ' ἀλλοδαπῶν ὑπαλλήλων συνταγμένα ἔγγραφα ἐκτελοῦνται ἐν Γαλλίᾳ μόνον κατὰ τὸν τρόπον καὶ κατὰ τὰς προβλεπομένας ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 2123 καὶ 2128 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος περιπτώσεις » εἶναι ἐντελῶς ἐναντίον τῆς λύσεως ταύτης.

Ἀπαντῶσιν ἀληθῶς ὅτι τὸ ἄρθρον 546 εἶναι ἀπλῆ παραπομπὴ εἰς τὰ ἄρθρα 2123 καὶ 2128, καὶ ὅτι οὔτε τὸ ἄρθ. 2123, οὔτε τὸ ἄρθ. 2128 περιέχουσιν τι σχετικὸν τῷ ζητήματι τούτῳ, καθότι τὸ μὲν ἄρθ. 2123 ἀφορᾷ μόνον τὰς ἀποφάσεις, τὸ δὲ ἄρθ. 2128, ἀφορῶν μόνον τὰ ἔγγραφα, λέγει ἀπλῶς ὅτι τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συντασσόμενα συμβόλαια δὲν δύνανται, ἐκτὸς ἐν περιπτώσει ἐναντίων διατάξεων συνθηκῶν, νὰ παράσχωσιν ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ εὗρισκομένων ἀκι-

νήτων. Καθ' ἡμᾶς ὅμως ἡ ἀπάντησις αὕτη στη-
ρίζεται ἐπὶ συγχύσεώς τινος, καθότι τὸ ἄρθ. 546,
τὸ ἀφορῶν τὰ ἐγγράφα καὶ τὰς ἀποφάσεις, πε-
ριέχει δύο παραπομπάς, τὴν εἰς τὸ ἄρθ. 2123 ὡς
πρὸς τὴν ἐκτελεστικὴν ἰσχύν, καὶ τὴν εἰς τὸ ἄρθ.
2128 ὡς πρὸς τὴν ἀπόκτησιν ὑποθήκης. Δέον
ὅθεν ν' ἀκολουθήσωμεν τὸν κανόνα τοῦ ἄρθ.
2123 ὡς πρὸς τὴν ἐκτελεστικὴν ἰσχύν τῶν τε
ἐγγράφων καὶ τῶν ἀποφάσεων, ἐπομένως κατὰ τὸ
ἄρθρον τοῦτο τὸ γαλλικὸν δικαστήριον (καὶ οὐχὶ
ὁ Πρόεδρος) δύναται τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερο-
μένων νὰ παράσχη τοῖς ἐπισήμοις ἀλλοδαποῖς
ἐγγράφοις ἐκτελεστικὴν ἰσχύν.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Προεισαγωγικαὶ γνώσεις.	Σελ.
Ἀνακεφαλαίωσις τῶν οὐσιωδῶν διαφορῶν με- ταξὺ τοῦ διεθνοῦς δημοσίου δικαίου, καὶ τοῦ διεθνοῦς ιδιωτικοῦ δικαίου	» 11
Ὑπαρξίς καὶ νομιμότης τοῦ διεθνοῦς ιδιω- τικοῦ δικαίου.	» 11
Μόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις τοῦ διεθνοῦς ιδιω- τικοῦ δικαίου.	» 13
Διαιρέσις	» 15

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Ἱστορία.

Κεφ. Α'. — Ῥωμαϊκὴ ἐποχὴ πρὸ τοῦ Καρακάλλα.	» 17
Μετὰ τὸν Καρακάλλα	» 18
Κεφ. Β'. — Φραγκικὴ ἢ βάρβαρος ἐποχὴ	» 18
Κεφ. Γ'. — Φεουδαλικὴ ἐποχὴ.	» 20
Ἀλλογενεῖς	» 20
Κεφ. Δ'. — Νεωτέρα ἐποχὴ	» 22
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> — Περὶ τῶν κυρίως ἀλλοδαπῶν.	» 22
§ 1. Ὁρισμὸς τῆς ιδιότητος τοῦ ἀλλοδαποῦ καὶ τῆς τοῦ Γάλλου κατὰ τὸν 16 ^{ον} , 17 ^{ον} καὶ 18 ^{ον} αἰῶνα	» 23
§ 2. Κατάστασις τῶν ἀλλοδαπῶν ὡς πρὸς τ' ἀστικά δικαιώματα κατὰ τὸν 16 ^{ον} , 17 ^{ον} , καὶ 18 ^{ον} , αἰῶνα	» 23
<i>Τμήμα δευτέρον.</i> — Ἡμεδαποὶ κατοικοῦντες ἐ- παρχίας, ὧν τὰ ἔθιμα διέφερον ἀλλήλων.	» 30
§ 1. Πραγματικοὶ καὶ προσωπικοὶ θεσμοί.	» 31
§ 2. Μικτοὶ θεσμοί	» 38
Κεφάλ. Ε'. — Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι. <i>Τμήμα</i> <i>πρῶτον.</i> Εὐρώπη	» 40

§ 1. Κεντρικαὶ καὶ μεσημβριναὶ χώραι τῆς Σελ.	
Εὐρώπης	» 40
§. Βόρειαι χώραι τῆς Εὐρώπης.	» 46
<i>Τμῆμα δεύτερον.</i> — Ἀμερικὴ	» 48
Κεφάλ. ΣΤ'.— Σύγχρονος ἐποχῆ.	» 49

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Προδικαστικὰ ζητήματα.

Τίτλος πρῶτος. Ἀπόκτησις καὶ ἀπώλεια τῆς ἐθνότητος . . .	
Κεφ. Α'.— Ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος . . .	» 53
<i>Τμῆμα πρῶτον.</i> — Ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος διὰ τῆς γεννήσεως	» 54
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία	» 54
§ 2. Σύγχρονοι ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι . . .	» 57
§ 3. Συγκρούσεις νόμων προκύπτουσιν ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν νομοθεσιῶν. . . .	» 61
<i>Τμῆμα δεύτερον.</i> — Ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος διὰ τῆς πολιτογραφήσεως.	» 64
§ 1. Σύγκρουσις τῶν διαφορῶν νομοθεσιῶν . . .	» 66
§ 2. Ἀποτελέσματα τῆς πολιτογραφήσεως τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῆς ἐθνότητος τῶν ἀνελίκων τέκνων	» 76
§ 3. Ἀποτελέσματα τῆς πολιτογραφήσεως τοῦ συζύγου ἐπὶ τῆς ἐθνότητος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.	» 79
§ 4. Συγκρούσεις νόμων ἐπὶ τῆς πολιτογραφήσεως	» 80
<i>Τμῆμα τρίτον.</i> — Ἀπόκτησις τῆς ἐθνότητος διὰ τῆς προσαρτήσεως.	» 80
§ 1. Ἀποτελέσματα τῆς προσαρτήσεως ἐπὶ τῆς ἐθνότητος τῶν αὐτεξουσίων. . .	» 33
§ 2. Ἀποτελέσματα τῆς προσαρτήσεως ὡς πρὸς τὴν ἐθνότητα τῶν ὑπὸ ἐξουσίαν ἑτέρου διατελούντων προσώπων. . .	» 87
<i>Τμῆμα τέταρτον.</i> — Γάμος.	» 92
Κεφάλ. Β'.— Ἀπώλεια τῆς ἐθνότητος . . .	» 00

§ 1. Πῶς ἀπόλλυται ἡ ἐθνότης.	Σελ.	94
§ 2. Πῶς ἐπανακτᾶται ἡ ἀπολεσθεῖσα ἐθνότης.	»	96
Τίτλος δεύτερος. Κατάστασις τῶν ἀλλοδαπῶν.		
Κεφάλ. Α'. — Πολιτικά δικαιώματα	»	97
Κεφάλ. Β'. — Ἀστικά δικαιώματα	»	97
§ 1. Ἀρχαῖον μοναρχικὸν πολίτευμα	»	98
§ 2. Σύγχρονος γαλλικὴ νομοθεσία	»	99
§ 3. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	»	103
Κεφάλ. Γ'. — Κατοικία	»	000
§ 1. Κατοικία Γάλλου ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ	»	105
§ 2. Κατοικία ἀλλοδαποῦ ἐν Γαλλίᾳ	»	105
Τίτλος τρίτος. Δικαστικὴ ἁρμοδιότης μεταξὺ διαδίκων διαφόρων χωρῶν.		
Κεφάλ. Α'. — Γαλλικὴ νομοθεσία	»	108
Τμήμα πρῶτον — Γάλλος ἐνάγων κατ' ἀλλοδαποῦ ἐναγομένου		
§ 1. Πραγματικαὶ ἀκίνητοι ἀγωγαί	»	108
§ 2. Πραγματικαὶ κίνηται ἀγωγαί	»	109
§ 3. Μικταὶ ἀγωγαί	»	109
§ 4. Προσωπικαὶ ἀγωγαί	»	109
Τμήμα δεύτερον. — Ἐνάγων ἀλλοδαπὸς κατὰ ἐναγομένου Γάλλου		
Τμήμα τρίτον. — Ἐνάγων ἀλλοδαπὸς κατὰ ἐναγομένου ἀλλοδαποῦ	»	118
§ 1. Πραγματικαὶ ἀκίνητοι ἀγωγαί	»	119
§ 2. Μικταὶ ἀγωγαί	»	120
§ 3. Προσωπικαὶ καὶ πραγματικαὶ κίνηται ἀγωγαί	»	120
Κεφ. Β'. — Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	»	124
Τμήμα πρῶτον. — Ἡμεδαποὶ ἐνάγοντες κατ' ἀλλοδαπῶν ἐναγομένων		
Τμήμα δεύτερον. — Ἀλλοδαποὶ ἐνάγοντες καθ' ἡμεδαπῶν ἐναγομένων.	»	126

<i>Τμήμα τρίτον.</i> — Ἀλλοδαπὸς ἐνάγων κατ' ἀλ-	Σελ.
λοδαποῦ ἐναγομένου	» 128
<i>Κεφάλ. Γ'.</i> — Συνθῆκαι καὶ προσομολογήσεις	
μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς	
Βαρδαρίας	» 169
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> — Ἐμπορικοὶ λιμένες τῆς Ἀνα-	
τολῆς καὶ Ἀντιβασιλεία τῆς Τριπόλεως	» 130
§ 1. Ποινικαὶ ἀγωγαί	» 130
§ 2. Ἀγωγαὶ ἀφορῶσαι ἀστικά πραγματικά	
ἀκίνητα δικαιώματα	» 131
§ 3. Ἀγωγαὶ ἀφορῶσαι ἀστικά κινητὰ ἢ	
προσωπικά δικαιώματα καὶ ἐμπορικαί.	» 131
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> — Αἴγυπτος	» 131
§ 1. Ποινικαὶ ἀγωγαὶ	» 133
§ 2. Ἀστικά καὶ ἐμπορικαὶ ἀγωγαὶ	» 134
<i>Τμήμα τρίτον.</i> — Ἀκρὰ Ἀνατολή.	» 136

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Σύγκρουσις τῶν ἀστικῶν νόμων.

<i>Διατρεσίς</i>	» 139
Πρῶτος τίτλος. Πραγματικὸς καὶ	
προσωπικὸς νόμος	» 140
<i>Κεφάλ. Α'.</i> — Περὶ προσώπων ἀνεξαρτήτως	
τῶν πραγμάτων θεωρουμένων	» 145
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> — Γαλλικὴ νομοθεσία.	» 146
§ 1. Τίνι νόμῳ ὑπόκειται ἐπὶ προσωπικῶν	
ὑποθέσεων ὁ διαμένων ἢ κατοικῶν ἐν	
τῇ ἀλλοδαπῇ;	» 146
§ 2. Τίνι νόμῳ ὑπόκειται ἐπὶ προσωπικῶν	
ὑποθέσεων ὁ ἐν Γαλλίᾳ κατοικῶν ἢ	
διαμένων ἀλλοδαπός;	» 148
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι.	» 152
§ 1. Συνοπτικὴ ἐκθεσίς τῶν διαφορῶν συ-	
στημάτων	» 152
§ 2. Σύγκρουσις μεταξὺ τῶν διαφορῶν συ-	
στημάτων	» 153

<i>Τμήμα τρίτον.</i> Επίδρασις τῆς μεταβολῆς τῆς	Σελ.
ἐθνότητος ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν	
προσώπων	» 155
Κεφάλ. Β'. — Περὶ πραγμάτων ἀνεξαρτήτως	
τῶν προσώπων καὶ τῶν συμβάσεων θεω-	
ρουμένων.	» 156
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> Ζητήματα ἀφορῶντα ἅπαντα	
ἀδιακρίτως τὰ πράγματα	» 157
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία	» 157
§ 2. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	» 158
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Ζητήματα ἀφορῶντα τ' ἀκι-	
νητα	» 158
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία	» 158
§ 2. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	» 160
<i>Τμήμα τρίτον.</i> Ζητήματα ἀφορῶντα τὰ κινητὰ	» 160
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία	» 160
§ 2. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	» 163
Κεφάλ. Γ'. — Κανόνες περὶ τῆς οἰκείας τῶν	
προσώπων πρὸς τὰ πράγματα	» 164
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία	» 165
§ 2. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	» 166
Δεύτερος τίτλος. Ἐφαρμογὴ τῶν	
γενικῶν κανόνων	» 166
Κεφάλ. Α'. — Ἀνικανότητες προκύπτουσαι ἐκ	
καταδικαστικῶν ἀποφάσεων	» 167
Κεφάλ. Β'. — Περὶ ἀφάντων.	» 169
Κεφάλ. Γ'. — Γάμος.	» 174
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> Ὅροι διὰ τὴν νομιμότητα τοῦ	
γάμου ἀπαιτούμενοι.	» 175
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία	» 175
§ 2. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	» 180
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Ἀποτελέσματα τοῦ γάμου .	» 184
§ 1. Περὶ διατροφῆς.	» 184
§ 2. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν συ-	
ζύγων.	» 186
§ 3. Μεταβολὴ τῆς ἰκανότητος τῆς γυναικὸς	» 188

Κεφάλ. Δ'.—Περὶ λύσεως τοῦ γάμου. Περὶ δια- ζυγίου καὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης	Σελ. 192
Τμῆμα πρῶτον. Περὶ διαζυγίου	» 194
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία	» 194
§ 2. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι	» 202
Τμῆμα δεύτερον. Περὶ τῆς λύσεως τοῦ γάμου σχέσει πρὸς τὰς μεταβολὰς τῆς ἐθνότητος	» 205
Κεφάλ. Ε'.—Περὶ πατρότητος καὶ υἰότητος . . .	» 215
Τμῆμα πρῶτον. Νόμιμος υἰότης.	» 215
Τμῆμα δεύτερον. Περὶ νομιμοποιήσεως . . .	» 216
Τμῆμα τρίτον. Φυσικὴ υἰότης	» 216
§ 1. Ἀναγνώρισις φυσικῶν τέκνων	» 216
§ 2. Ἀναζήτησις τῆς φυσικῆς υἰότητος . . .	» 217
Κεφάλ. ΣΤ'.—Περὶ υἰοθεσίας.	» 220
Κεφάλ. Ζ'.—Περὶ πατρικῆς ἐξουσίας	» 221
Κεφάλ. Η'.—Διατάξεις προωρισμέναι πρὸς ὑ- περάσπισιν τῶν ἀνικάνων	» 223
Κεφάλ. Θ'.—Περὶ διαδοχῆς	» 226
Τμῆμα πρῶτον. Ἀρχαῖον δίκαιον	» 227
Τμῆμα δεύτερον. Γαλλικὴ νομοθεσία. Γενικαί ἀρχαί	» 228
§ 1. Προαφαίρεσις ὑπὲρ τῶν Γάλλων συγ- κληρονόμων	» 234
Τμῆμα τρίτον. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι . . .	» 240
Κεφάλ. Ι'.—Ἀπαλλοτριώσεις διὰ δωρεᾶς. . .	» 242
Τμῆμα πρῶτον. Ἰκανότης τοῦ ἀπαλλοτριοῦν καὶ ἀποκτῆν	» 242
Τμῆμα δεύτερον. Νόμιμος μοῖρα καὶ διαθετέα μερίς	» 243
Τμῆμα τρίτον. Περὶ δωρεῶν	» 245
Τμῆμα τέταρτον. Περὶ διαθηκῶν.	» 245
Τμῆμα πέμπτον. Περὶ ὑποκαταστάσεων . . .	» 246
Τμῆμα ἕκτον. Περὶ δωρεᾶς μεταξὺ συζύγων .	» 246
Κεφάλ. ΙΑ'.—Σύστασις καὶ ἀπόσβεσις τῶν ἐ- νοχῶν	» 247
Τμῆμα πρῶτον. Σύστασις καὶ τρόπος ἐπὶ τῶν ἐνοχῶν.	» 247

<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Ἀπόσβεσις τῶν ἐνοχῶν . . .	σελ.	250
Κεφάλ. IB'. — Περὶ γαμικῶν συμβάσεων . . .	»	251
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> Γαμικὸν συμβόλαιον . . .	»	251
§ 1. Ἰκανότης τῶν μερῶν . . .	»	252
§ 2. Τύπος τῆς συμβολαιογραφικῆς πράξεως . . .	»	252
§ 3. Οὐσιώδεις ὅροι τοῦ κύρους αὐτοῦ . . .	»	253
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Περὶ συντάξεως τῶν γαμικῶν συμβάσεων πρὸ τοῦ γάμου καὶ πρὸ τοῦ ἀμεταβλήτου αὐτῶν . . .	»	259
<i>Τμήμα τρίτον.</i> Σύστημα διαχειρίσεως τῶν μὴ συναψάντων συμβόλαιον συζύγων . . .	»	262
§ 1. Γαλλικὴ νομοθεσία . . .	»	262
§ 2. Ἀλλοδαπαὶ νομοθεσίαι . . .	»	265
<i>Τμήμα τέταρτον.</i> Γαμικὸν συμβόλαιον ἐν σχέ- σει πρὸς τὰς μεταβολὰς τῆς ἐθνότητος ἢ τῆς κατοικίας . . .	»	266
Κεφάλ. IΓ'. — Περὶ προνομίων καὶ ὑποθηκῶν . . .	»	266
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> Ὅροι, ἐξ ὧν ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρ- ξις δικαιώματος προτιμύσεως ὑπὲρ ἀλ- λοδαποῦ . . .	»	267
§ 1. Ὁ τῆς προτιμύσεως λόγος δεόν νὰ ᾖ ἀνεγνωρισμένος ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς το- ποθεσίας τῶν πραγμάτων; . . .	»	267
§ 2. Τοῦ τῆς προτιμύσεως δικαιώματος δεόν ν' ἀπολαύωσι καὶ οἱ ἀλλοδαποί; . . .	»	268
§ 3. Ὁ τῆς προτιμύσεως λόγος δεόν ν' ἀ- γνωρίζηται μόνον ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου . . .	»	272
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Ἐνάσκησις τοῦ τῆς προτιμύ- σεως δικαιώματος ὑπ' ἀλλοδαποῦ . . .	»	273
§ 1. Ἀντικείμενον τῆς ὑποθήκης καὶ τοῦ προνομίου . . .	»	274
§ 2. Κτῆσις τῆς ὑποθήκης . . .	»	274
§ 3. Ἀποτελέσματα καὶ ἀπόσβεσις τοῦ δι- καιώματος . . .	»	277
Κεφάλ. ΙΔ'. Περὶ παραγραφῆς . . .	»	277

<i>Τμήμα πρῶτον.</i> Κτητική παραγραφή.	Σελ.	279
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Ἀποσβεστική παραγραφή	»	280
Τρίτος τίτλος. Νόμοι ἐνδιαφέρον- τες τὴν δημοσίαν τάξιν	»	287
Τέταρτος τίτλος. Νόμοι ἀφορῶν- τες τοὺς τύπους τῶν πράξεων	»	292
Κεφάλ. Α'. — Τύπος δημοσιότητος	»	294
Κεφάλ. Β'. — Τύποι τῶν συμβολαιογραφικῶν πράξεων	»	294
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> Πράξεις συνταχθεῖσαι ὑπ' ἄλ- λοδαπῶν συμφώνως τοῖς τύποις τῆς χώ- ρας, ἐφ' ἧς εὐρίσκονται, καὶ παρὰ τὸν ἐθ- νικὸν αὐτῶν νόμον	»	296
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Πράξεις συνταχθεῖσαι ὑπὸ τῶν μερῶν συμφώνως τῷ ἐθνικῷ αὐτῶν νόμῳ, καὶ παρὰ τὸν τῆς χώρας, ἐφ' ἧς εὐ- ρίσκονται.	»	301
Πέμπτος τίτλος. Δικαστικά καὶ δω- σιδικία. Ἐκτελεστικὴ δύναμις καὶ κύρος τῶν ἄλλοδαπῶν ἀπο- φάσεων καὶ πράξεων	»	303
Κεφάλ. Α'. — Διαδικασία	»	303
Κεφάλ. Β'. — Ἀποδείξεις	»	305
Κεφάλ. Γ'. — Κύρος καὶ ἀποτελέσματα τῶν ὑπ' ἄλλοδαπῶν δικαστηρίων ἐκδιδομένων ἀ- ποφάσεων	»	314
<i>Τμήμα πρῶτον.</i> Γαλλικὴ νομοθεσία	»	314
§ 1. Ἀστικὸν δίκαιον ἐκτὸς τῶν συνθηκῶν	»	314
§ 2. Διπλωματικαὶ συμβάσεις	»	337
<i>Τμήμα δεύτερον.</i> Ἀλλοδαπὴ νομοθεσία	»	339
Κεφάλ. Δ'. — Ἀποτελέσματα τῶν ἐν τῇ ἄλλο- δαπῇ ἐκδεδομένων διαιτητικῶν ἀποφά- σεων	»	344
Κεφάλ. Ε'. — Ἐπίσημοι πράξεις συνταχθεῖσαι ὑπ' ἄλλοδαπῶν δημοσίων ὑπαλλήλων	»	345

300

ΕΡ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ἀριθ. χρ... 1335...

*Ημερομηνία
ἐπιστροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας